NEGATİF

Milliyet Dergi Grubu

NİSAN '96 SAYI: 17 FİYATI: 200.000TL.

15. İSTANBUL FİLM FESTİVALİ

OH OH KES... BIRAKMA LAİK KES...

EMMA THOMPSON'IN "AŞK VE YAŞAM"I...

ÜNSÜZ BİR ROCK GRUBU "ÜNLÜ"

"KAPLUMBAĞA TERBİYECİSİ" OSMAN HAMDİ'NİN DEĞİL!

BIRAKINIZ ÇALSINLAR, BIRAKINIZ YAZSINLAR ...
SANAT HIRSIZLIĞI

DUYGU ASENA KONUŞTU
"O BİR TÜRKAN ŞORAY..."

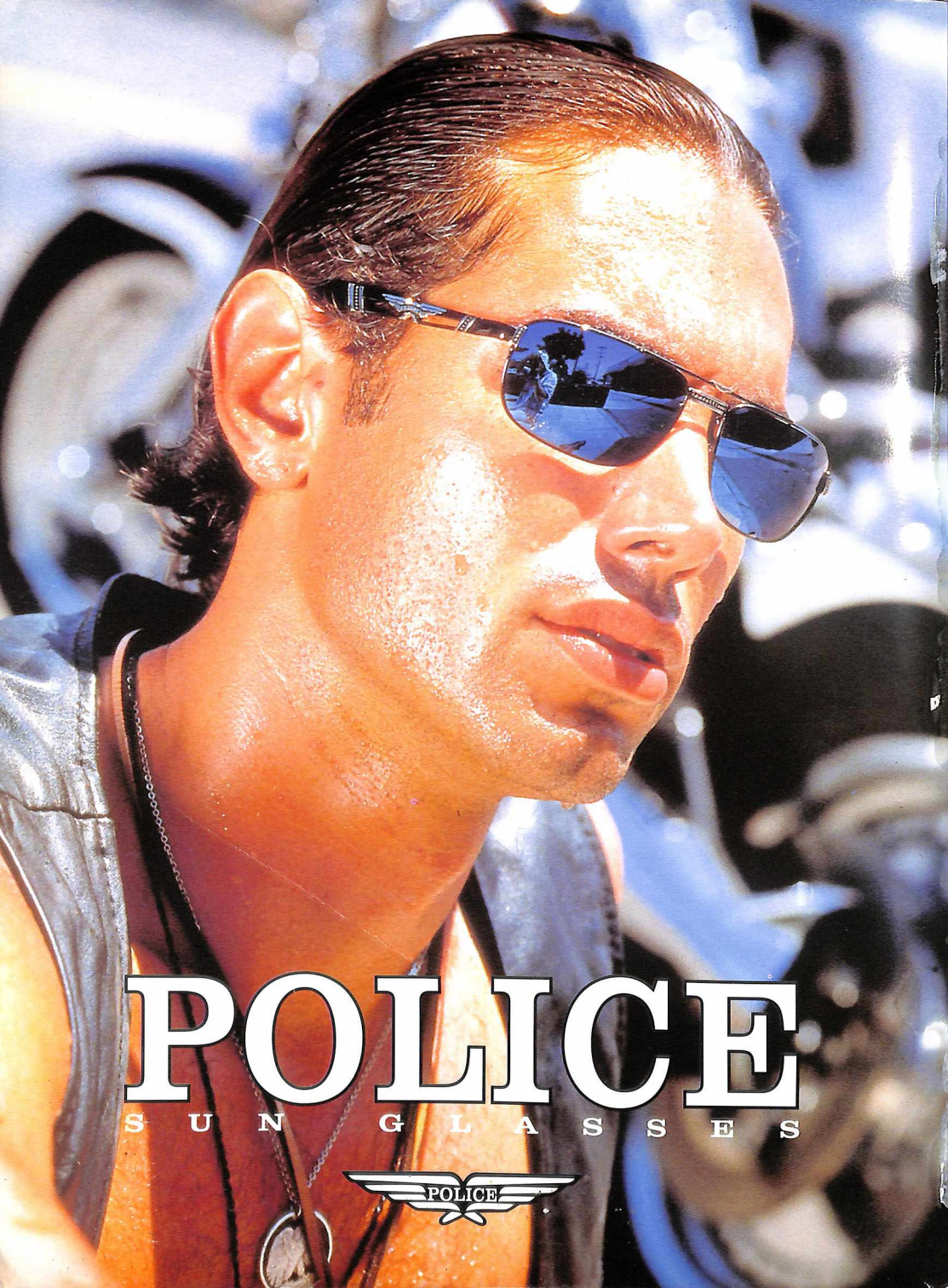
POLICE
SUNGLASSES
POLICE

Ericsson dışındaki haberleşme *şekilleri*

Ericsson

dışındaki

haberleşme

şekilleri artık

tarih oldu.

Haber

güvercini

gibi... Çünkü

herkes

biliyor ki,

dünyada

Ericsson

teknolojisi,

avantajları,

teknik

üstünlükleri

sadece

Ericsson'*da*

var.

ERICSSON

Cep telefonunda lider Ericsson, Turkcell kartını öneriyor.

ART GRUP

Türkiye Yetkili Distribütörleri: K.V.K. Tel: (0216) 410 85 00 (Pbx) • GEN-PA Tel: (0212) 287 17 17 (20 Hat)

AKMERKEZ
(0212) 282 05 91/92

AKKAVAK NİŞANTAŞI
(0212) 233 82 79
(0212) 230 39 01

VALİKONAĞI
(0212) 225 20 58
(0212) 225 21 49

GALLERIA
(0212) 559 92 66
(0212) 559 92 71

CAPITOL
(0216) 391 09 06/07

BAĞDAT CAD.
(0216) 411 63 17 (4 HAT)

KUMBURGAZ
(0212) 885 71 40

İZMİR ALSANCAK
Atatürk Cad. No. 258
(0232) 421 47 17

BODRUM
(0252) 316 16 51

Yaz, bizimle başlar...
TerraNova
Zeki
TRİKO
Dünya plajlarında...

NEGATİF
NİSAN 1996

CİHAN ÜNAL: Sahnede tek başına... Cihan Ünal, bir kez daha Aktör Kean'i oynuyor.

60'LAR: Biliyorsunuz ya da bilmiyorsunuz, şimdi 60'lı yıllar moda. Biz de modaya uyduk ve 60'larda bir gezinti yaptık...

O BİR TÜRKAN ŞORAY...

" Dün konuştuğum Türkan Şoray sanki 20 yıl önce konuştuğum Türkan Şoray... Belki daha güzel ama işte yine aynı ürkek bakışlar, aynı şefkatli tavır, aynı heyecan, aynı titizlik, duyarlılık.... Aynı gözler, aynı dudaklar...
"Gelin size kapak için deri mont giydirelim, farklı olsun, değiştirelim görüntünüzü" diyorum... "Tamam" diyor neşeyle... Ama hayır, değiştiremiyoruz... Çünkü o bir Türkan Şoray..."
Evet, Türkan Şoray'la Duygu Asena konuştu...
Sf. 22

(Kapak Fotoğrafı): Cem GÖÇMEN
Giysi: Deri Show
Makyaj: Suzan Kardeş

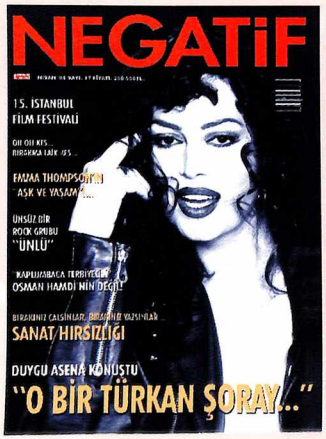

N İ S A N

10. MAGAZİN. İlk Kadın Başbakan, Smirnoff Dünya Moda Yarışması, Brooke Shields Bile Büyüdü, Artık Eskisi Gibi Değil, Lou Reed'in "En"leri, Plastik Sanatlar, Talimhane Açıldı...

15. İRFAN KÜLYUTMAZ. İrfan Külyutmaz bu kez de "Şuna Buna Banderas'a Dairdir" diyor...

16. SANAT DÜNYASI BU ŞOKLA SARSILACAK. Değeri on milyarlarla ölçülemeyen ünlü "Kaplumbağa Terbiyecisi" adlı tablo meğer Osman Hamdi'nin değilmiş! Evet, derginiz Negatif'in ortaya çıkardığı bu şok edici gerçeği satır satır heyecan içinde okuyacaksınız.

18. 15. İSTANBUL FİLM FESTİVALİ BAŞLADI. Yedinci sanat beş kıtayı İstanbul'da birleştiriyor. Beş kıtadan yaklaşık 160 film sadece iki haftalık bir süre içinde sinemaseverlerle buluşacak. Mart ayının sonunda başlayan festival 14 Nisan'a kadar sürecek.

22. O BİR TÜRKAN ŞORAY. Türkan Şoray'la Duygu Asena konuştu. Bu ilginç sohbeti zevkle okuyacaksınız.

26. SHE LOVES ME YEAH, YEAAH... Altmışlı yıllar... Ayşegül bir gün işe dizinin üstünde bir etek, geniş yakalı bir gömlek, boynunda ipek eşarp ve kedi gözlükleriyle geldi. Ve başladı düşlemeye...

30. AŞK VE YAŞAM. Sense And Sensibility. Edebiyat uyarlaması meraklıları, dikkat! Jane Austen'ın 1795 yılında yazdığı ünlü romanı Sense and Sensibility, Nisan ayında Aşk ve Yaşam adıyla sinemalarımızda. Başrollerde Emma Thompson ve Hugh Grant var, ayrıca romanı senaryolaştıran da yine Emma Thompson. Thompson'ın ilk senaristlik denemesine şahit olma ve çok güçlü bir ekibin yarattığı bu filmi görme fırsatını kaçırmayın deriz.

34. OTHELLO. Shakespeare'den erotik gerilim! William Shakespeare'in Othello'sunun son beyazperde yorumu bu ay sinemalarda. Filmin özelliği, sinemada Othello'nun ilk kez -olması gerektiği gibi bir zenci, Laurence Fishburne tarafından canlandırılıyor olması.

36. KOPYA CİNAYETLER - COPYCAT. "Piyano"nun Holly Hunter'ı, "Alien"in Sigourney Weaver'ı ve Amerika'nın yeni Frank Sinatra'sı Harry Conick JR bu film için bir araya geldi. 26 Nisan'dan itibaren sinemalarda...

38. TÜRK FİLMİNE NİYE GİTMİYORLAR... Üniversite öğrencileri ile Türk filmleri üzerine konuştuk. Kesinlikle dışlamadıklarını söyleseler de, Türk filmine gitmi-yor-lar...

44.SİNEMA ÇIKIŞINDA... Türk filmi çıkışında neler konuşulmaz ki... İşte o zaman bir başka geyiktir benim memleketim.

46. ESKİ LOCALAR. Eski sinema locaları ile ilgili bu nostaljik yazıyı Burçak Evren yazdı.

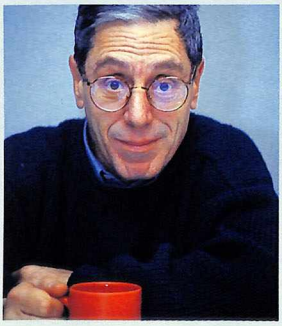

ÖMER MADRA: Ömer Madra ile Açık Radyo 94.9'da birlikteyiz. Ona göre sirk gibi birşey bu...

SORUŞTURMA: Gençler Türk filmlerinin nesini beğenmiyorlar? İşte eleştirileri ve önerileri...

ÜNLÜ GRUBU: İşte yine Almancı gençlerden oluşan bir grup: Ünlü. Hayır onlar megaloman filan değil, sadece soyadları Ünlü!...

YABANCI SİNEMA: Bu ay sinemalarda yine şölen var: Aşk ve Yaşam, Othello, Korsan ve Ölüm Çığlığı izleyeceğimiz filmler arasında...

N E G A T İ F

48. ŞU HAYATTA NE ANTİKA KAĞITLAR VAR! Panaromik albümlerin fiyatı 500, eski tahviller 20, kartpostallar bir milyon lira civarında.

52. YAZIN. Bilim Kurgu, Mon Amour, İşte Paul Auster bu...

54. UNUTMAMALI, YAZARLARI YAKINDAN TANIMALI... İlk kez bir Türk yazarla birlikteyiz. Oğuz Atay.

58. "TARİHİMİZLE BARIŞMALIYIZ" Evet, bu konuda Taner Akçam'la konuştuk...

60. BIRAKINIZ ÇALSINLAR, BIRAKINIZ YAZSINLAR... Edebiyattaki esintilerle ilgili düşünceler...

64. ESİNLENİLDİM DE YORULDUM, KOŞTUM ARDINDAN DURULDUM. Sanat dallarındaki esinlenmeleri bu kez de hukukçularla konuştuk...

68. ÖMER MADRA... Ömer Madra ile açık radyo 94.9

70. OH KES... BIRAKMA LAİK KES... Ulvi Alacakaptan'ın Birlik Sahnesi'nin Kara Gecelerin İntikamı adlı oyunu...

72. CİHAN ÜNAL. Cihan Ünal'a göre Türkiye'de iki mucize var: Biri trafik, öteki de sanatçı olmak!

74. MÜZİK. Yeryüzünün Yedi Rengi, Babylon zoo'yla Levi's Uzayda, İstanbul kanatlarının Altında, Pocahontas, Mr. Big "Hey man", Amos Özgürlüğünün Tadını Çıkartıyor, Rock Fest'in Tadı Damağımızda, Levent Conker ve Avareyim...

76. EVET ROCK'MIŞ!... Ne için mi dedik bu lafı?... Tessüf ederiz, tessüf ederiz, yani siz hiç mi Negatif okumuyor sunuz?...

78. ÜNSÜZ BİR ROCK GRUBU: ÜNLÜ. Evet, röportajı yaptığımız sırada ünsüz sayılan Ünlü ile ilginç bir söyleşi...

82. TEST. Negatif'in tüm yayın hakkı kendine ait olan bu testine bayılacaksınız.

84. AJAN RESTORAN REJANS'DA. Yılların Rejans'ı için Ajan Restoran'ın ne düşündüğünü herhalde merak ediyorsunuzdur...

86. FENER BAHÇESİ. Jak Deleon bu kez de Fener Bahçesi'ni yazdı...

88. ERTUĞRUL ATEŞ. Ressam Ertuğrul Ateş'le Haziran ayında İstanbul'da açacağı sergisi üzerine konuştuk.

90. FİLM / NOT. Negatif'in notları ve hasılat raporları yine bu sayfalarda.

92. KİTAP / NOT. Geçen ay çıkan kitaplarla ilgili Negatif'in değerlendirmeleri...

94. KASET/CD. Yeni çıkan kasetler, cd'ler ve negatif'in yorumu...

96. TİYATRO / NOT. Oyun eleştirileri meraklıları için bu sayfalarda.

AJAN RESTORAN: Sevgili restoran ajanınız bu kez de Rejans'a gitti. Ancaaak, siz onun bugünkü aklı olsaydı restoran ajanı olmayı asla kabul etmeyeceğini biliyor muydunuz?...

KAĞIT ANTİKASI: Ephemera, yani kitap hariç kağıtla ilgili herşey. Kullanıp da çöpe attıklarımız... Şimdi onlar çok kıymetli.

Sahibi AD Yayıncılık A.Ş. adına:
AYDIN DOĞAN

Murahhas Üye ve Genel Müdür:
MUHİTTİN KAZIMOĞLU

Genel Yayın Yönetmeni:
DUYGU ASENA

Yönetmen Yardımcısı:
SERPİL GÜLGÜN
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
NİL SOYSAL

Yayın :
BURÇAK EVREN, İRFAN KÜLYUTMAZ
JAK DELEON, NESLİHAN SAY,
DİLEK GİRGİN CAN, AYŞEGÜL SÖNMEZ,
C. SERHAT AYAN, BARIŞ PURUT,
BARIŞ ADALI, FİLİZ AYGÜNDÜZ, ASUMAN ERCAN

Görsel Yönetmen:
ERTAN GÖKEMRE
Görsel Yönetmen Yardımcısı:
MELTEM ÇAPRAZ

Sayfa Sekreteri:
İBRAHİM ÇEŞMECİOĞLU
İllüstrasyon:
OĞUZ RİZE

Fotoğraflar:
MUZAFFER KANTARCIOĞLU,
SÜLEYMAN TEL
GÜLGÜN ÖZEK

Düzelti:
SÜLEYMAN GÜL,
HANDAN EDGÜ

Asistan:
HALE ŞAKAR

MEDYA D
Genel Müdür
Av. Arsal TÜZÜNER
Genel Müdür Yardımcıları
Ercüment PAL,
Selçuk TUNA,

Reklam Koordinatörü
Nilüfer VURAL
Reklam Müdürü
Yakup ÖZTÜRK

İdari Koordinatör:
M. NİYAZİ YEŞİL
Muhasebe Müdürü:
EMİN ÖZDEMİR
Teknik Organizasyon:
MEHMET YALAZI

NEGATİF Dergisi
Adres: Doğan Medya Center
34554 Bağcılar/İstanbul
Telefon: 505 61 11
Reklam için telefon:
505 67 40 - 505 67 52
Fax: 505 64 96
Baskı: Milliyet Yayın A.Ş.

WITH A MASTER'S TOUCH AND THE TEST OF TIME

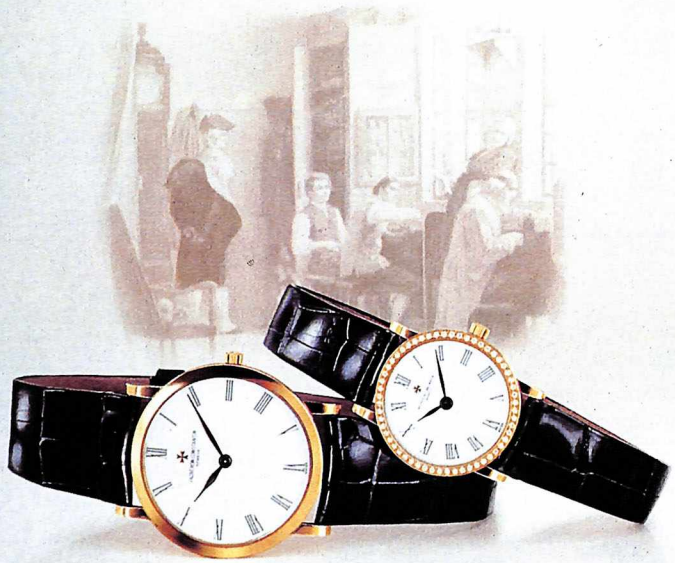

For nearly 250 years now, Vacheron Constantin has ceaselessly turned precision into art, working to the exacting standards of craftsmanship prescribed by the founders themselves. Drawing on centuries of accumulated experience, its horologists make watches that not infrequently make history. Acknowledged perfectionists all, they fashion the spirit of their age into beauty that stands the test of time.

VACHERON CONSTANTIN

THE WORLD'S OLDEST WATCH MANUFACTURER
GENEVA 1755

makpas

Merkez	: Makpaş A.Ş. Vali Konağı Cad. Köşe Ap. N.101/1 80220 Nişantaşı-İstanbul Tel: (0212) 231 90 35 - 246 00 30 Fax: (0212) 248 07 09
Çırağan Sarayı	: Boutique Vacheron Constantin Çırağan Cad. Çırağan Sarayı B Blok N. 3 80700 Beşiktaş -İstanbul Tel: (0212) 259 25 45 Fax: (0212) 259 23 54
Akmerkez	: Arman Kuyumculuk Alt Çarşı N.116 Etiler-İstanbul Tel: (0212) 282 08 57 - 58
Şems İlkan	: 1607 Sokak N. 4/A Alsancak-İzmir Tel: (0232) 421 06 10 - 421 91 23

KEYİFLİ SANAT GÜNLERİ

Şubat ile Mart dünyada pek parlak geçmedi ama ben "sanat özel"imde her iki ay'ı da iyi değerlendirdim. Paris'te ve Almanya'nın pek çok şehrinde de çok keyifli sanat olayları izledim. Gezdiğim, gördüğüm etkinlikler arasında kuşkusuz "en keyifli" anlarım, Paris'teki George Pompidou kültür merkezindeki Modern Sanat Müzesi'ni gezdiğim saatlerdi. Matisse, Braque, Picasso ile başlayıp, en yeni sanatçılara kadar sürüp giden gezimizin en hoş tarafı Hasan Bülent Kahraman tarafından dört kişilik grubumuza modern sanat hakkında yapılan açıklamalardı. O üç saat boyunca pek çok şey gördüm ve öğrendim. Hasan Bülent'e bir kez daha teşekkür ediyorum.

Düsseldorf'da güneşli bir pazar gününde Egon Schiele'nin resim sergisine gittim. O güzelim müzede insanlar minicik bebekleriyle bu sergiyi geziyorlardı. Kuyrukla giriliyordu sergiye, içim cız etti, çok kıskandım. Ayaklarıma kara sular indiği halde Chagall'ı, Beuys'u, Klee'yi izledim. Duisburg'daki Modern Sanat Müzesi de insanı kıskandıracak nitelikteydi. Picasso'nun minik horoz heykelinin önünde uzun uzun düşündüm. Neden acaba bazı insanlar İstanbul'da bir Modern Sanat Müzesi'nin açılışına karşı çıkıyorlardı?... Çarşıda yürümeye başladım... Bir keman sesi geliyordu, şu köşebaşından. Ses, gördüğüm resimlerle örtüştü, mutlu oldum.

Şubat ve Mart'ta Cemal Reşit Rey gezilerim de sürdü. Nefis caz ve blues konserlerinin yanı sıra, Arşın Mal Alan Opereti ile İstanbul'da Müzik, Etkileşim ve Hoşgörü konserini de izledim. Her ikisi de çok düzeyli çalışmalardı ama ikincisi ne yazık ki, Yahudi, Ermeni, Rum, Türk din ve din dışı müzik örneklerinin çok uzun tutulması yüzünden ziyan oldu. Çoğu izleyici bu birbirine benzer şarkıların çok fazla uzun olması nedeniyle iyi niyetine rağmen konserin sonunu getiremedi.

AKM'de ise İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nin baş yapıtlarından Salome'yi izledim. Sanatçılara özellikle Zehra Yıldız'a bir kez daha hayran oldum.

İstanbul'da izlediğim resim sergisi ise Arzu Başaran'ındı. Eskiçağ mağaralarındaki hayvan figürlerinden oluşan sergide en beğendiğim resim, meğer Arzu Başaran'ın da en sevdiği resimmiş ve gelecek sergisinin anahtarı sayılıyormuş.

Gezilerim nedeniyle çok fazla film izleyemedim ama "Heat" gördüğüm önemli filmler arasında yer aldı. Uzun film sevmeseniz de ikinci yarının başlangıcındaki Robert De Niro ile Al Pacino'nun karşılıklı konuşma sahnesi öylesine muhteşemdi ki, yalnızca bu sahne için o filmi görmeye değer.

Gençlere hep söylediğim bir şey var... Bilmeden, bazı şeyleri reddetmek çok yanlış... Klasik müziği, caz'ı, resmi, opera'yı ille de çok iyi bilmek gerekmiyor. Ama biraz emek harcamak gerek. Birkaç kez izleyince anlamaya başlıyorsunuz o zaman seviyorsunuz da...

Sanata emek vermek... Onu izlemek... Bundan daha keyifli başka bir şey yok inanın bana.

DUYGU ASENA

smirnoff dünya moda yarışması

Dünyanın en çok satan votka markası olma özelliğini taşıyan SMIRNOFF, moda dünyası için çok önemli bir olay gerçekleştiriyor. SMIRNOFF Dünya Moda Yarışması bu yıl Kasım ayında Kanada'da yapılacak. Her ülkeden bir yarışmacının katılacağı dünya finalinde birinci gelen genç stiliste eğitimine devam etmesi veya kendi işini kurması için 10 bin dolarlık ödül verilecek.

artık eskisi gibi değil

Paul Verhoeven filmlerinde - Total Recall, Basic Instict gördüğümüz Sharon ("The" Stone) mazide kaldı. Martin Scorcese adeta onu baştan yarattı ve Casino filmiyle Sharon Stone oyunculuğunu kanıtladı. Gelecek doğumgününde 38'ini kutlayacak yıldızın zamanlaması da bu anlamda çok başarılı. Orta yaşta şöhreti ve başarıyı bir oyuncu olarak elde etmek hiç fena olmasa gerek. Ne dersiniz?

Bakarsınız bir de en iyi kadın oyuncu Oscar Ödülü'nü de kazanır.

Bu fotoğraf Paris'te çekilmiş. 25, Ekim '95 tarihli.

ilk kadın başbakan

Elizabeth Taylor ilk kadın başbakan. Bilmiyorduk. Öğrendik. Show TV Güzellik Yarışması'nda bu bilinmeyeni dile getiren Pınar Tezcan oldu. Pınar Tezcan daha sonra yarışmanın birincisi seçildi. Böylelikle Pınar, dünya güzellik yarışması için gideceği yurtdışında da bu gerçeği ifade etme olanağı bulabilecek. (*Aman Margaret Thatcher duymasın.*)

site sinemaları iş merkezi mi olacak?

Site Sinemaları, 5 Ekim 95 tarihinde 75 dükkan ile birlikte yanmıştı, hatırlayacağınız gibi. Özen Film, burada çok daha güzel bir mekan, 5 salonlu bir sinema kompleksi yapma amacındaydı. Ama Özen Film yetkilileri, binanın sahibi olan Darüşşafaka'nın "binayı terk edin" yazısıyla şaşkına dönmüş durumda. Darüşşafaka'nın burayı yıkıp bir iş merkezi yapacağı iddia ediliyor. Özen Film yetkilileri, bu durum nedeniyle bir açıklama yapıp destek çağrısında bulunuyorlar ve diyorlar ki; "Darüşşafaka'nın burayı yıkıp bir iş merkezi yapacağını sağır sultan bile duydu. Onlar her ne kadar 'sinema da yapacağız' deseler de Şişli bölgesinin rant değeri 133 yıllık Darüşşafaka yönetiminin ağzını sulandırıyor olmalı. Çünkü bir sinema alanına onlarca dükkan sığdırmanın hesabındalar... Yıkın demek kolay. Sanki yaparken destek veriyorlarmış gibi. Heykele tükürmek, yazarı tutuklamak yetmiyormuş gibi şimdi de sinemalar yıkılmak isteniyor. Desteğinizi bekliyoruz".

vacheron constantin'in yeni modeli...

1755 yılından beri kesintisiz faaliyet gösteren Vacheron Constantin'in 240. doğum günü için ürettiği ve modeli 1940'lardan esinlenerek, tamamı el işçiliği olan saatin en büyük özelliği otomatik makinede kurma göstergesinin bulunması.

yuvada doğaçlama

Teşvikiye Seda Çocukevi Kuruçeşme Divan'da bir faşing düzenledi. Gösteri, yetişen kuşak için klasik balenin tarihe karıştığına bir ispattı. Çünkü yuva çocukları doğaçlama dans gösterisi yaptı.

tanımlanamamış uçan televizyon

İlk özel televizyon kanalımız olan Star, Şubat ayının sonunda Ufo Gerçeği adlı bir diziye başladı. Dizide 70'lerde çekilmiş Amerikan yapımı bir belgeselden alınmış birçok Ufo fotoğrafı ve filmi yer alıyordu. Ayrıca ünlülerimize ve halka da sorular soruluyordu. Her şey normal gibi gözüküyordu. Ancaaak... Bu eski belgeselde gösterilen ve çoğunu Adamsky'nin çektiği fotoğraf ve filmlerin nelere ait olduğunu biliyor musunuz? Ufo avcısı Adamsky, kendisine yüzbinlerce dolar kazandıran filmlerin esasını şöyle açıklamıştı: Mutfağının tavanına asılı olan ilginç tasarımlı lambanın fotoğraflarını çekiyordu, ayrıca dağlara çıkıp yine mutfağından toparladığı tencere, tava gibi eşyaları uzun oltalara asıp sallandırıyor ve akıllı mantıklı insanlara hiç de inandırıcı gelmeyecek görüntüleri (*Zıplayıp duran, titreyen, sallanan uçandaireler*) filme alıyordu. Sevgili Star'ımız bu belgeselin foyasının çoktan ortadan çıktığını biliyordu da ucuza mı satın aldı? Yoksa kandırıldı mı zavallılar? Ayrıca ünlüleri çevirip çevirip UFO'lara inanıp inanmadıklarını sormaları ise tam bir komediydi. U.F.O. (*Unidentified Flying Object*), kimliği belirlenememiş uçan cisim anlamına gelir, inanılıp inanılmayacak bir şey değildir. Göğe patates çuvalı atsanız bile ne olduğu anlaşılıncaya kadar UFO'dur. Kısacası bu soruyu sormak, "Uzun boylu insanlara inanıyor musunuz?" demekle eşanlamlıdır. Uzayda zeki hayat var mıdır bilinmez ama dünyada olup olmadığı giderek şüpheli hale geliyor.

lou reed'in "en"leri

60'lı ve 70'li yıllar deyince akla anında gelen, Velvet Underground'un kurucusu Lou Reed'in işte **en sevdikleri**, **en unutamadığı** kadın, **en hayran olduğu** erkek ve...

• *En sevdiği yanı, iki elini de aynı anda kullanabilmesi,* • en sevmediği yanı alçakgönüllüğü. • Hayatta başına gelebilecek *en kötü şey İngiliz bir gazeteciyle röportaj yapmak.* • En korktuğu sonraki yaşamında röportajların olması

• *En çok mutlu olduğu yıl 1857.*
• En sevdiği yolculuk 9 Numaralı trenle Batı Yakası'na gitmek
• Fiziğiyle ilgili *en sevmediği çok fazla kaslı oluşu.*
• En değer verdiği nesne süt dişi.
• Hayatında *en çok sevdiği hatta aşık olduğu kadın Laurie Anderson.*
• En hayran olduğu erkek Vaclav Havel.

brooke shields bile büyüdü

Bir zamanların gençlik filmlerinin dünya güzeli oyuncusu, masum, temiz, iyi aile kızı Brooke Shields 30 yaşında olmuş bile. Ve evde kal... Tabii ki evde kalmadı. İki yılı aşkın bir süredir ünlü tenisçi Andre Agassi ile beraber. Geçtiğimiz yıllarda da sırasıyla Micheal Jackson, John F. Kennedy Jr. ve Liam Neeson'la aşk yaşayan Hollwood'un cici kızı, Agassi'yi çok seviyormuş. Hele şu andaki dazlak halini. Çünkü Agassi, saçlarını kazıtınca gözleri ve güzel yüzü iyice ortaya çıkmış. Brooke Shields de bu duruma bayılmış.

Yurttan ve dünyadan kısa kısa **plastik sanat** haberleriyle karşınızdayız. İşte bu ayın en **uçuk**, en **farklı** en **iyi** sergileri, happeningleri, enstalasyonları.

Ayşegül SÖNMEZ

yemin ederim ki...

...seni incitmeyeceğim i swear i won't hurt you!" Bu BM Çağdaş Sanat Merkezi'nde 21 Mart'ta başlayan Ergin Çavuşoğlu'nun fotoğraf enstalasyonunun adı. 14 tane ışıklı pano, üzerlerinde tasarlanmış, kurgulanmış ve uygulanmış görüntülerden oluşan fotoğraflar. Ve Çavuşoğlu'ndan toplum, siyaset ve psikoloji üzerine yorumlar, sorgulamalar. Ve bu işleri ışıklı panodan seyredecek biz izleyiciler ve "karmaşa"ya, "çelişki"ye düşeceğimiz "farklı" bir sergi. (30 Nisan'da sona eriyor.) Sponsorluğunu Kodak'ın yaptığı enstalasyonu modern sanat tutkunları sakın kaçırmayın.

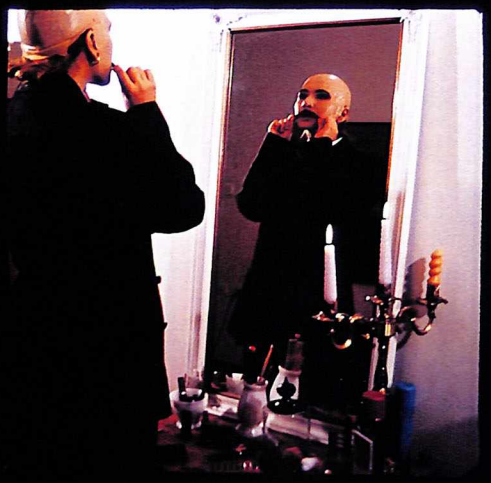

kadın hakları

Bir fotoğraf enstalasyonu da Ahmet Elhan'dan. Enstalasyon, Kadın Kütüphanesi'nde 4 Nisan'dan başlayarak izlenebilir. Kadın haklarına duyarlı diye niteleyebileceğimiz işlerin sergilenmesi 4 Mayıs'a kadar sürecek.

"çocuk büstleri" heykel sergisi

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü Anasanat Dalı Başkanı Nilay Kan Tezanor'un "Çocuk Büstleri" Heykel Sergisi Vakko Beyoğlu Sanat Galerisi'nde açılacak. Sergi 9-30 Nisan tarihleri arasında gezilebilecek.

gölge resimler

Selma Gürbüz'ün Fütürist Tiyatro için hazırladığı işlerden oluşan sergi, 27 Nisan'a kadar Derimod Kültür Merkezi'nde görülebilir.

yaşasın kırktan fazla yapıtıyla...

...Adnan Turani, Yapı Kredi Kazım Taşkent Sanat Galerisi'nde! Modern Türk Resmi'nin "üstad"ı Turani'nin sergisi 9 Nisan - 3 Mayıs tarihleri arasında gerçekleşecek. Sanatçı resim sanatı ve kendi resmi için şunları diyor ve bize de başka bir şey yazmak düşmüyor: "Resim bir düşüncedir, resimsel bir düşünme biçimidir, bir eylemdir. Benim resime ilişkin çabam, her seferinde ayrı bir serüvene atılarak, bu düşünsel eylem savaşında hiç olmazsa arada bir olumlu sonuç alma niyetine dayanmaktadır. Denediğim her resimsel işlem, bir doğa biçimi deformasyonu değil, bir etki biçimi araştırması oluyor."

türemenlerin ali ismail'i

Milli Reasürans'ta 19 Nisan'da açılacak Ali İsmail Türemen Sergisi, özgün baskılardan, tuval resimlerden, ebru çalışmalarından ve cam heykellerden oluşuyor. Sergi Mayıs'ın ortasına kadar devam edecek.

"sırdaş görüntüler" bütün sırları açıklıyor

Sırdaş Görüntüler, Mehmet Ergüven'in plastik sanatlarla ilgili kitabının adı. Bu konuda oldukça fakir olan "plastik sanatlar düşün hayatı", Ergüven'in kitabıyla az da olsa hareketlendi. Kitapta, yazar bir ilke imza atıyor. İlk defa Türk resminden seçtiği örnekleri, teker teker ayrıntılı bir biçimde inceleyip, yorumluyor. Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan kitap, Türk resmine ilgi duyan ve resmin ardında yatan gerçekleri sorgulamaya meraklı olanlara tavsiye edilir.

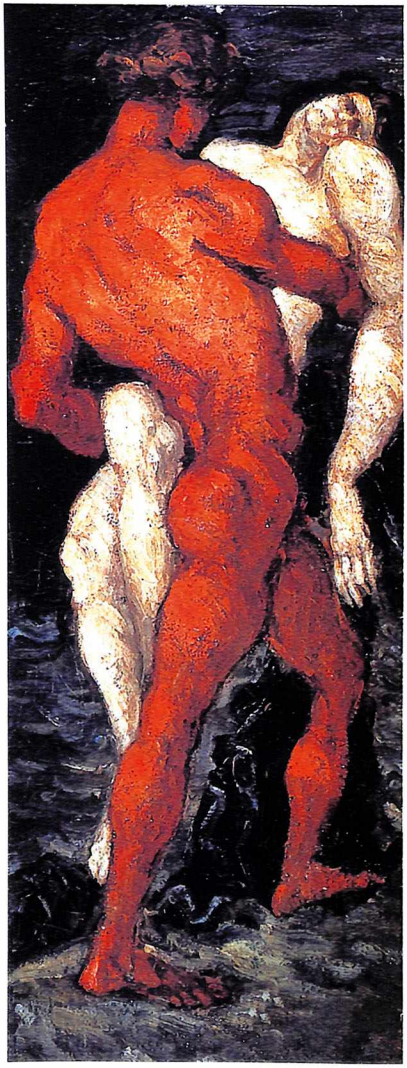

yalnız kovboy cezanne

Modern resmin babası, yalnız kovboy, tutkuların ve karanlık dünyaların ressamı Cezanne, taşınıyor. Evet, evet yanlış duymadınız. Paris'te sergilendiğinde büyük ilgi uyandıran, bilet kuyruklarında sanatseverleri terleten ilk 60 yıllık retrospektif Cezanne sergisi, taşınıp duruyor. Önce Paris'ten Londra'ya taşınan sergi 28 Nisan'da Philadelphia yolcusu.
Sergi, Paris'ten sonra Londra'nın ünlü sanat galerisi hatta müzesi Tate Galerisi'nde Şubat'ta açılmıştı. Keşke hazır yola çıkmışken İstanbul'a da gelseydi. Hoş, İstanbul'a gelseydi, nerede yapılırdı bu koca sergi? Yani demek istiyorum ki, Çağdaş Sanat Müzesi olmayan bir ülkeye Cezanne mezanne gelmez, gelemez.

Fotoğraf, Penn İstasyonu Serisi'nden, 1956 - 58 yılları arasında çekilmiş.

nereye çufçufluyoruz?...

...Manhattan'a, 1950'lere. Bonni Benrubi Galerisi'nde açılan 50'li yılların usta fotoğrafçısı Louis Stettner Sergisi, Manhattanlılar'ı geçmişe, geçmişin tren istasyonlarına götürecek. "Düşüncenin treni" "The Train of Thougt" isimli sergi bu ayın 18'inde açılacak ve Haziran'a kadar sürecek. Brooklyn doğumlu, Paris kökenli fotoğrafçı Stettner, şu anda 73 yaşında. Ve daha yeni yeni kendi ülkesinden - Amerika'dan gereken ilgiyi görmeye başladı.

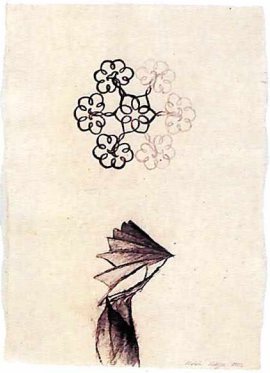

nev'de melek...

Galeri Nev'den keyifli bir sergi daha. 5 Nisan'da açılacak sergi Melek Mazıcı'nın olağanüstü "şiirsel" resimlerinden -Sevilenler, Serpilen, Derin Gül, Şeffaf Gül, Neşe, Ritüel- oluşuyor. Melek Mazıcı, 56 doğumlu, Devlet ve Helsinki Güzel Sanatlar Akademisi mezunu. Halen de Helsinki'de yaşıyor. En "yalın" olanda en düşsel ve "doğa" olanı yakalayış serüveninin yaşandığı resimlerinin her biri, bana kalırsa, birer davetiye. Nereye mi? Hem tanıdık hem yabancı "bir yerlere", hem doğaya hem hayale, "oraya".
Sergi ay sonuna kadar devam ediyor.

"olmuş - olan - olacak" oldu!

Hülya Düzenli 'nin geçtiğimiz ay, bu isimle gerçekleşen sergisi büyük ilgi gördü. Bir Hitit metninden -**olmuş olanın hepsi, olanın hepsi, olacak olanın hepsi benimdir**- yola çıkan **Düzenli**, resimleriyle "**insanı ve insanlık durumlarını**" anlattı. Bunu tarihi "**önümüze ve peşimize**" katarak yaptı. Sergi, zaman zaman **Schopenhauer**'ı çoğu zaman **Anadolu**'yu, unutulmuş uygarlıkları anımsattı. Ve **Düzenli**, ne yaptı etti izleyiciye hem içindeki Hittiliye kulak vermesini öğütledi hem de şu ilahi soruyu sordurdu: **Nereden geldik nereye gidiyoruz.**

Güzelliğin bulduğu vücut.

Kom Satış Mağazaları:
Atrium: Atrium Çarşısı No: 15
Ataköy 34510 İstanbul
Tel: (0212) 560 32 11
Şişli: Bomonti Birahane Sok.
No: 46 Şişli 80260 İstanbul
Tel: (0212) 225 08 70 (5 hat)
Faks: (0212) 225 18 54
Yenibosna: Yenibosna
34530 İstanbul
Tel: (0212) 503 81 00 (9 hat)
Faks: (0212) 551 63 05

Kom®

Vücudun bulduğu güzellik.

"şuna, buna, banderas'a dairdir"

İRFAN KÜLYUTMAZ

İki gözüm nur-i aynim, cânımdan aziz kaarilerim, sizleri ne kadar büyük bir hasretle bekleyorum, kat'iyyen tahmin edemezsiniz. Sizinle sohbet etmek, bu fakiyri fevkalhad mahzuz edeyor, hatta, haydi frenkçesiyle deyeyim, rejuvener edeyor, yâniyâ, gençleşeyorum... Gençleşeyorum, deyorom ya, hani lafın gelişi! Gün günden kocayoruz, fariyoruz... Şu ahir ömrümüzü huzur ve sükûn içersinde geçirmek nasip olur inşaallah, deyorum.

Efendim, bu sıralar edebiyyatda intihâl mes'elelerinin bahis mevzuu olduğını istima edeyorum. Geçenlerde Berç oğramış idi, ondan işideyorum. Meğer, Orhan Pamuk Bey'in (malûm, o bizim için Pamuk Prens'dir!) 'Beyaz Kale' romanının, pedro nâminda bir keferenin, Fuad Carım beyefendi tarafından türkçeye terceme edilen, 'Pedro'nun Zorunlu İstanbul Seyahati' serlevhalı kitabdan 'intihâl' (şimdi gençler 'çalıntı' deyorlar!)edildiği rivâyet edileyor imiş! Fesubhanallah! Yahû, bir roman, bir 'hatırat'dan nasıl intihal edilir, bendeniz hakiyrim bunu fehmetmesine imkan yok! Hiç ihtimâl vermeyorum amma, Hilmi bey'den şu mahût kitabı, Fuad Carım beyefendinin tercome etdiği kitabı isteyeyim, deyorum. Pamuk Prens'in 'Beyaz Kale'sini de Erdal Öz dostumdan isteteyim bakayım. İntihal nasıl olmuş, bir de ben göreyim, deye düşüneyorum.

Bu arada, gene berç'den işitdiğime göre, 'Yeni Yüzyıl' kazatasının muharrirelerinden Gülay Göktürk hanımefendi de , ellinci seneyi devriyesini idraki münasebetiylen kaleme aldığı bir yazısında, Erica Jong'un 'Elli Yaş Korkusu' kitabından, ve iktibas (yaniya şimdiki gençler 'alıntı' deyorlar!) edildiğine dair hiçbir işaret bulunmadan cümleler aktarmış imiş! Bunu da Hürriyet kazatası muharrirlerinden Fatih Altaylı beyefendi 'Gülay Jong' mu yoksa 'Erica Göktürk' mü , hangisi ise, o serlevhalı bir makale ile efkâr-ı ümûmiyyenin dikkatine (eskiden biz, 'ittılaıma' derdik!) arz etmiş imiş! Fatih Beyefendiyi Te Ve ekranlarından bileyorum, illevelakin, asıl radyodan sesini işideyor idim. Fevkâlhâd hızlı konuşayor, üstelik bizim mektebden imiş! Maaşaallah, yazısı da, demek, konuşması kadar hızlı imiş! Bravo!

Bir intihal iddiası da, bu def'a Fahri Aral beyefendinin lutfedip göndermek zahmetinde bulundukları 'Tarih ve Toplum' mecmuasında intişar etdi. Efendim, bu mecmuada bundan beş altı ay kadar evvel, Ahmet Demirel imzası ile bir makale intişar etmiş idi. Cumhuriyyet Halk Partisi'nin tarihi ile alakalı, fevkalade muvaffak ve müfid bir mekale idi. Bu def'aki mecmuada ise, Şehremini-İstambol'dan yazan İsmail Kaplan nâminda bir kaari, Ahmet Demirel'in bu mekalesinin 'ihtihal' olduğunu iddia edeyor. Bakınız, bu mektubunda İsmail Kaplan beyefendi ne deyor:

'Sayın Ahmet Demirel'in Kitabiyat bölümünde Yirmi Yıl İçinde Cumhuriyet Halk Partisi adlı yayını tanıtırken, Taha Parla'ya artık alışıldığı üzere, hiç değinmemiş oluşudur. Burada iki önemli nokta var. Sözü edilen yayın, 1970'lerin ikinci yarısından bu yana Taha Parla'nın üniversitedeki (Boğaziçi Üniversitesi İK.) derslerini takip etme fırsatını bulan her öğrencinin yakından bildiği bir kitaptır. Üstelik Taha Parla'nın Türkiye'deki Siyasal Kültürün Resmi Kaynakları adlı eserinin üçüncü cildi olan Kemalist Tek Parti Ideolojisi ve CHP'nin Altı Ok'u başlıklı kitabında incelenmiştir. Ahmet Demirel'in adı geçen CHP yayınını tanıtırken dile getirdiği görüşlerin hemen hemen tümü, kullanılan kavramlar ve sözcükler de dahil olmak üzere Taha Parla'dan intihal edilmiştir. (abç İK). Bu intihalin farkına varmak için sözünü ettiğimiz üçüncü cildin 154. ila 165. sayfaları arasında yer alan '20 Yıl İçinde CHP' başlıklı bölüme bakmak yeter.'

Efendim, intihal iddiaları şimdilik bu kadar! Hemen arz edeyim, bizim edebiyyatımız ve fikir hayatımız, bu neviden 'intihal' iddialarıyla lebaleb doludur. Bir gün nasip olur da inşaallah siz aziz kaarilerime , mazideki intihallerden de bahsederim...

Bir başka bahse geçeyorum. Mâlûmu âliniz, Yapı Kredi Bankası, büyük alim Pertev Naili Boratav hocamızın, neredeyse bir ömrün muhassalası, addolunabilecek olan magnum opus'unu (şimdi gençler 'başyapıt' deyorlar, biz 'şahaser' derdik!) neşirden imtina etmiş idi. Hatta Batur Bey'in 'bu kitap basılmadı' deye celâllenip istifa etdiğini işideyor idik. Geçen nüshadaki mekalemde de arz etdiğim gibi, Batur Bey meğerse istifa edip aynı bankaya başmüşavir olmuş imiş!

Her ne hâl ise, mes'ele o değil! Mes'ele, bu mevzuda Batur Bey dışında celâdet gösterenlerin, o kitapta bulunan Nasreddin Hoca fıkralarından birini bile neşre cesaret edemedikleri mes'elesidir. Birtakım yazıları, 'Düşünce Özgürlüğü' adına, bir kez daha neşredip celâdet gösterenler nerede? Niyçün Pertev Hoca'nın o kitabındaki fıkralardan birini, kendi sütunlarında neşretmeyorlar? Nerde o matbuat arslanlarım, ha nerede? Hadi bakayım, Yaşar Kemal Bey'e, Pamuk Bey'e sahip çıkıldığı gibi, Nasreddin Hoca ile Pertev Hoca'ya sahip çıksanız a? Yaşar Beyle Pamuk Bey deyince düşünce özgürlüğü de, Pertev Hoca ve Nasreddin Hoca'ya düşünce özgürlüğü yok mu? Gidin çifte standartçıları sizi!!!

Efendim, cehalet diz boyu! Şimdi elimde dünyada meşhur, ve fevkalâde itibarlı bir şarkiyat dergisi'nin Oriens'in 31.12.1963 tarihli 1- cildi durayor. Bu cildde, sevgili Pertev Naile Hoca'nın 'Autour de Nasreddin Hoca' başlıklı (ve elbette Fransızca olarak) kaleme alınmış nefis bir makalesi var. Bu makalede hocamış Nasreddin hoca hikayelerinin en eski olanının Ebul-Hayr Rûmî'nin Saltukname'sinde zikrolunduğunu belirteyor. Tarih, 1480! Demek Anadolu'nun entellektüel tarihinde Nasreddin Hoca'nın yeri, bilinebildiği kadarıyla, 15. asra kadar çıkayor! 15. asırdan evvel yaşamış bir Anadolu bilgesinin zarif nüktelerini yasaklamak hakkını kim vereyor Yapı Kredi'nin idarecilerine? Ha, kim vereyor?

Pertev Naili hocamız, zikretdiğim o makalesinde, meşhur müsteşrik Decourdemanche'nin Sottisier'inde bulunan ve kimden derlendiği bilinmeyen 13 Nasreddin Hoca hikayesini, aslı ve Fransızca tercemeleri ile beraber neşredmiş bulunayor. Ben hakiyr, bu fıkralardan birini buraya dercedeyorum.

Bir Sivri Hisarlu kimse avratıyla bir ırmak kenarında giyisi yurken bir engeç avratun dılağına yapışmış. Avrat: "Hey meded " deyü çağırmış, "Dılağıma engeç yapışdı." demiş. Eri eğitmiş: "Etegüni kaldır, üfüreyin, salıversün." der. Avrat dahı etegin kaldırmış. Herif dahı üfürmek kasdında iken hemen engeç bir kısacıyla dahı erün dudağına yapışmış. Herif bir yana çeker, avrat bir yana. Bunlar bu keşakeşde iken avrat bir fevvare salıvermiş. Herif eğitmiş, "Avrat, sen üfürme kim nefesün kokar anca." demiş.

Efendim, son olarak bir de Banderas mes'elesi var. Bu mecmuanın ümûmi neşriyyat müdiresi His hanım kızımız, Desperado filminin en birinciye gelen aktörü Banderas'a hayranlığını yaza yaza bitiremeyor. O yerden bitme beberuhi herife bayılıyor ise, bendenize halt etmek düşer! Illevelakin, bu mevzuda, yaniya Banderas mevzuunda His hanımın yalnız olmadığını işideyorum. Bu nüsûhetli zâtın 'ağzı, burnu, gözleri'ni güzel bulan hanımların sayısı bir hayli fazla imiş, öyle işideyorum. Bu arada, bazı akllevvel kasetçilerin de, meşhur 'Bandıra bandıra ye beni' şarkısını, 'Banderas Banderas ye beni' deye değiştirerekten piyasaya sürmeye hazırlandıklarını işitdim. Âfferim onlara! Özel teşebbüs deye ben buna derim!

Efendim, bu ayki sohbetimiz bir pot-pourri oldu. Telâkiy gelecek aya, Mayıs'a inşallah. Güzel baharlar efendim, Allaha emanet olunuz, orevuar canlarım benim... ◇

sanat dünyası bu **şok**la sarsılacak!

"kaplumbağa terbiyecisi" osman hamdi'nin değilmiş!

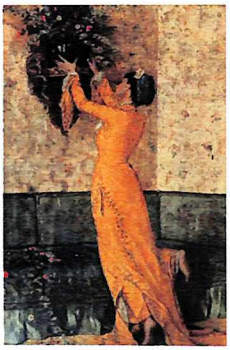

Soruyoruz: Heykellerini diktiğimiz Osman Hamdi'nin bu tabloları da mı başkalarına ait? Çiçek Yerleştiren kız ve Feraceli Kadınlar'ı yaratan fırça da Antonielli'ye mi aitti?

Dünyaca ünlü müzayede kuruluşu Sotheby's Ekspertiz Departmanı Oryantal Eserler İnceleme ve Araştırma bölümü başkanı **Profesör Phillip Strawbond**, uzun zamandır bazı ünlü eserlerin başkaları tarafından yapıldığını kanıtlamasıyla tanınıyordu. Strawbond'un son iddiası da Türk Resminin en büyük isimlerinden **Osman Hamdi**'nin **Kaplumbağa Terbiyecisi** adlı tablosuyla ilgili: İtalya'nın en önemli sanat tarihçilerinden **Roberto Colacello** ve **Adriano Trepazze** ile **Pantoné & Trêbon Enstitüsü**'ne yaptırdıkları araştırmanın sonuçları 28 Mart 1996 tarihinde belli oldu ve...

Sıkı durun: Değeri on milyarlarla ölçülemeyen ünlü "Kaplumbağa Terbiyecisi" tablosu, Osman Hamdi'nin değil! Osman Hamdi'nin bu tabloyu adının Vincenzo Antonielli olduğu sanılan bir İtalyan ressamdan satın almış olduğu belirlendi. Tarihçilerin ve bilim adamlarının işbirliğini gerektiren çalışma ve kanıtlanan iddia, sanat dünyasını şok edeceğe benziyor. İşte Pantoné & Trébon enstitüsünün ve sanat tarihçilerinin elindeki kanıtlar.

KANIT 1:

Resimdeki kaplumbağaların kabuk yapıları ve rengi, bunların sadece İtalya kıyılarında çiftleşip, İspanya kıyılarında yaşayan Nombus Australis türü deniz kaplumbağaları olduğunu gösteriyor. Dolayısıyla Türk bir ressamın bunları görmesi neredeyse imkansız. Hem Osman Hamdi'nin Paris'te hukuk ve güzel sanatlar eğitimi aldığı yıllarda bile buraları görmediği biliniyor.

KANIT 2:

Kaplumbağa terbiyecisinin ayağındaki pötükler, La Sagrada Familia Kilisesi'nin yapımında işçilerin giymesi için özel olarak dizayn edilmiş, uzun süre ayakta duranlara kolaylık sağlayan bir aparat. Oysa bu resim yapıldığında Kilisenin yapımı için Papa icazet vermemişti.

KANIT 3:

Terbiyecinin giysisinin eteklerindeki desenler, o yıllarda İtalyanlar'ın sömürgesi olan Trablusgarp yerlilerinin folklöründen alınma.

KANIT 4:

Bu resmin yapıldığının söylendiği dönemin bilimadamları, kaplumbağaların kesinlikle terbiye edilemeyeceğini ve ağır gibi görünen mizaçlarının altında asi bir karakter yattığını yüzde yüz doğrulukla kanıtlamışlardı.

KANIT 5:

Karbon testleri sonucunda ünlü tablonun karbon monoksit oranının çok yüksek olduğu saptandı. Bilindiği üzere karbon monoksit sadece trafiği yoğun olan ve endüstrileşmiş şehirlerde bulunuyor. O dönemde Osmanlı İmparatorluğu topraklarında motorlu araç yoktu, olsa da yoğun trafik olamazdı. İtalya'da ise şehirler çoktan fabrikalarla dolmaya başlamıştı.

KANIT 6:

Resmi yaptığı söylenen Vincenzo Antonielli (Doğum: 1 Nisan 1841, Ölüm: 19 Temmuz 1919) Osman Hamdi'yle bir aralar yakın arkadaş olmuştu. Görgü tanıklarının torunlarının anlattığına göre sık sık birbirlerini ziyaret ederlerdi. Hatta Antonielli'nin derin derin iç çekerek "Kader senden yana Mösyö Amdi. Bir gün sayemde çok meşhur olacaksın ama ben unutulup gideceğim" dediği, karşılığında Osman Hamdi'nin de adına müze açma sözü verdiği söylenenler arasında.

KANIT 7:

Kullanılan boyadan alınan örnekte bol miktarda Amonyum Bosfor, Radyum Tanjant ve eser miktarda Madame Curie bulundu: yaklaşık bir kök bölü beş gram/santimetrekübik! Bu maddeler şimdiye kadar sadece bilimadamlarının yüksek ateşten sayıklamalarında duyulmuştu.

KANIT 8:

Tablonun verileri, hiçbir fiyat belirleme formülüne uymuyor. Bu formüllerin bilim adamları ve sanatçılar tarafından en güvenilir kabul edilenine baktığımızda (Pursuit Bar Formülü) tablonun Osman Hamdi tarafından yapılmış olamayacağını görüyoruz: $X=1/2\ a.t^2$. Bu formülde X tablonun fiyatını, a yapıldığı yılı, 1/2 onun yarısını, t^2 de ressamının ölümünden bu yana geçen yıl cinsinden zamanın karesini ifade ediyor.

KANIT 9:

Mustafa Kemal o yıllarda genç bir zabitti. Negatif de çok şeker bir dergiydi. Bu arada Bir Nisan da eski takvimlerde yılın ilk günüydü. Ardından günümüzde kullanılan takvim çıktı ve eski takvimin devam ettiğini sanan ortaçağ şaşkınlarına 1 Nisan'da şakalar yapılmaya başlandı. Mustafa Kemal öldü, 1 Nisan da artık yılbaşı değil. Mesajlar her yere saklanır. Barış Purut ve Serhat Ayan da, yeni yılınızı en içten dilekleriyle kutlarlar.

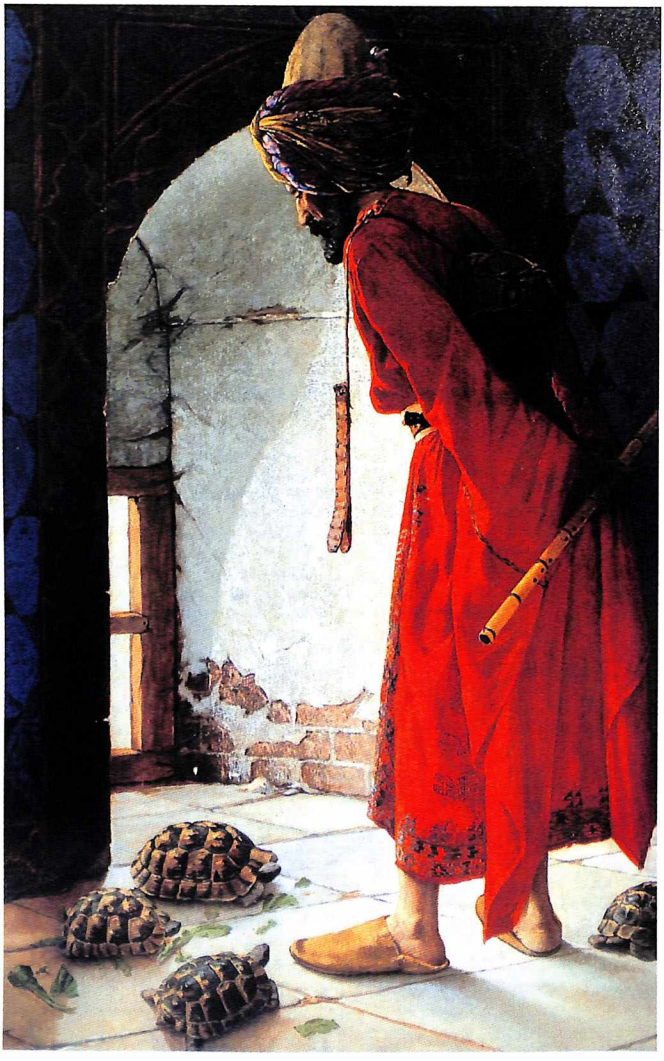

15. Uluslararası İstanbul

yedinci sanat beş kıtay

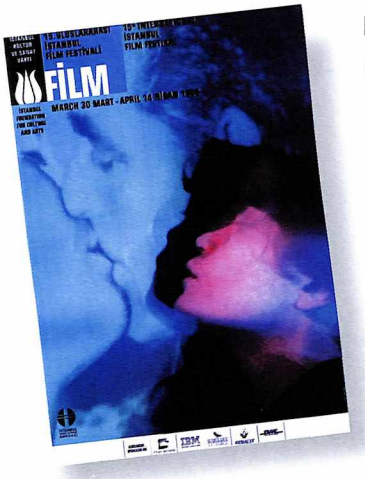

Beş kıtadan yaklaşık **160 film**, sadece **iki hafta**lık bir süre içinde **sinemasever**lerle buluşacak. Büyüleyici rakamlar bunlar ve gerçek bir şöleni ifade ediyorlar. 15. Uluslararası **İstanbul** Film Festivali, Mart ayının sonunda başladı, **14 Nisan** tarihine kadar birbirinden **seçkin** filmlerin gösterimi ile devam edecek. **Altın Lale** Ödülü verilecek, yılın en başarılı **Türk filmi** belirlenecek, ünlü yönetmenlere onur ödülleri sunulacak. İstiklal Caddesi yine en kalabalık günlerini yaşayacak. **Dünya sinemasının** örneklerini hasretle bekleyenler sevinç çığlıkları içinde sinemadan sinemaya **koşacak**...

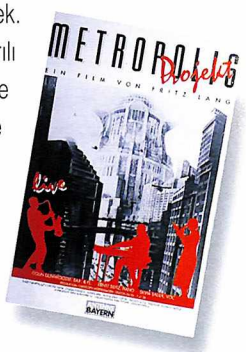

İşte bir film festivali daha başladı. İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı tarafından düzenlenen ve bir kez daha dünya sinemasının geniş bir panoramasını gözler önüne serecek olan 15. Uluslararası İstanbul Film Festivali, 30 Mart'ta start aldı, 14 Nisan'da bu yılın gösterimleri tamamlanacak. Festivale katılacak beş kıtadan yaklaşık 160 film arasında, çoğu ödüllü yepyeni filmlerin yanı sıra, sinema tarihinden değerli örnekler, ustaların elinden çıkma sinema klasikleri de var. 16 bölümden oluşan festivali, geçen yıllarda olduğu gibi 100 bin kişiyi aşan bir seyirci kitlesinin izlemesi bekleniyor.

Festivalin "**Uluslararası Yarışma**" bölümünde, özel temayı oluşturan "Sanat ve Sanatçı"nın dünyasını işleyen 10 ayrı ülkeden 10 ayrı film, Altın Lale ödülü için yarışacak. **Eleni Alexandrakis**'in **"Okyanusta Bir Damla"**, **Nihat Durak**'ın **"Yaban"**, **Robert Lapage**'ın **"Günah Çıkarma"**, **Niki List**'in "**Ozanın Gölgesi**", **Mohsen Makhmalbaf**'ın **"Selam Sinema"**, **Mike Newell**'in **"Müthiş Serüven"**, **Ron Ninio**'nun **"Oyuncular"**, **Jozsef Pacskovszky**'nin **"Kornel Esti'nin Harika Yolculuğu"**, **Ayaz Salayev**'in **"Yarasa"**, **Robert Jan Westdijk**'in **"Küçük Kızkardeş"**i bu bölümde gösterilecek filmler. Bu filmlerin yönetmenleri ve oyuncuları, festivalin konuğu olacak. Uluslararası seçici kurulda ise çeşitli ülkelerden yönetmen, oyuncu ve sinema yazarları yer alacak. Yarışma jürisine bu yıl Amerikalı yönetmen Robert Wise başkanlık edecek. Geçen sene de festivalin konuğu olan Wise, bu yıl verilmeye başlanan Yaşam Boyu Başarı Ödülü'nün de ilk sahibi olacak. İki kez Oscar kazanan usta yönetmen, geçen yılki festivale, bunlardan ilki olan "Batı Yakası'nın Hikayesi" ile katılmıştı. Bu yıl ise "Ustalara Saygı" bölümünde yönetmenin diğer Oscar'lı filmi **"Neşeli Günler"** dahil altı filmi gösterilecek.

Altın Lale Jürisi'nin içinde, daha önceki festivallerde filmleri "Ustalara Saygı" bölümlerinde gösterilen Avrupalı iki seçkin sinemacı; Alain Tanner ile Margarethe von Trotta da yer alıyor.

Sanatlar ve Sinema

Bu bölümde yazın, tiyatro, müzik, dans, sinema, plastik sanatlar ve benzeri alanlarda "Sanat ve Sanatçı"nın dünyasını işleyen ama yönetmen ve yapımcıların tercihiyle Uluslararası Yarışma'ya katılmayan filmler yer alacak. Bu bölüm, üçü belgesel olmak üzere yedi film içeriyor. Geçen yıl kaybettiğimiz usta yönetmen **Louis Malle**'in son filmi **"Vanya 42. Caddede"**nin yanı sıra **Nikita Mikhalkov**'un sıradışı yapıtı **"Anna: 6-18"** ile **Carlos Sauro**'nun son belgeseli "Flamenco"da, bu bölümün filmleri arasında.

Sinema Sinemaya Bakıyor

Yedinci sanata katkıda bulunmuş sanatçıların, beyazperdenin dünya çapında yönetmenleri ve oyuncularının meslek yaşamlarına göz atan belgesellerden oluşan bu bölümde, Jean Renoir, Carl Dreyer, Orson Welles, Rock Hudson, Jean Seberg ve Yılmaz Güney gibi unutulmaz isimleri daha yakından tanıma olanağı bulacağız.

Edebiyattan Beyazperdeye

Festivalin hem sinema, hem de edebiyat meraklılarının büyük ilgisini çeken, geleneksel bölümlerinden bir diğeri, her yıl olduğu gibi yine programda. Edebiyat yapıtlarından sinemaya aktarılan filmlerin oluşturduğu "Edebiyattan Beyazperdeye" bölümünde, Anton Çehov'dan Knut Hamsun'a, Shungiku Uchida'dan Alan Paton'a uzanan geniş bir yelpaze içinde, beş kıtadan sekiz edebiyat uyarlaması yer alıyor.

Dünya Sinemalarında Yüz Yıl

15. Uluslararası İstanbul Film Festivali, İngiliz Sinema Kurumu BFI'ın "Sinemanın Yüzyılı" dizisiyle, ustaların gözüyle sinemanın 100 yılına ışık tutuyor.

Gyöngyössy & Barna Kabay), **"Neden Tanrı Orada Değildi?"** (Andras Jeles), **"İyi Geceler, Prens"** (Janos Rozsa) ve yedi saati aşan süresiyle büyük ilgi uyandırması beklenen **"Şeytan Tangosu" (Bela Tarr),** farklı konulara değinen yeni dönem Macar filmleri.

Ulusal Yarışma

Türk Sineması'nı ve son bir yıl içinde Türkiye'de üretilen sinema eserlerini festivale katılan yabancı festival yöneticileri ve eleştirmenler aracılığıyla yurtdışında tanıtmayı amaçlayan Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin Ulusal Yarışma bölümünde, 1995 ve 1996 yapımı dokuz film, "Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Vakfı, Yılın En İyi Türk Filmi" ve "En İyi Yönetmen" ödülleri için yarışacak. Başarılı bulunan yapımcı ve yönetmene birer plaketle birlikte 400 milyon lira ödül verilecek. Bu yıl Ulusal Yarışmaya su filmler katılıyor: **İstanbul Kanatlarının Altında** (Mustafa Altıoklar), **Böcek** (Ümit Elçi), **Özlem, Dün'e, Bugün'e, Yarın'a** (Tülay Eratalay), **Aşk Ölümden Soğuktur** (Canan Gerede), **80. Adım** (Tomris Giritlioğlu), **Sekizinci Saat** (Cemal Gözütok), **Sokaktaki Adam** (Biket İlhan), **Bir Kadının Anatomisi** (Y.Özkan), **Soğuk Geceler** (Kadir Sözen).

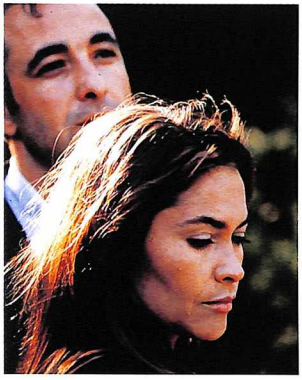

"Bir Kadının Anatomisi", Ulusal Yarışma bölümünde gösterilecek (Yön: Yavuz Özkan)

Yarışma Dışı

Türk Sineması'nın 1995-1996'daki ürünlerinden üçü, yarışma dışı olarak 15. Uluslararası İstanbul Film Festivali'ne katılıyor. Tülay Eratalay'ın festivalde yer alan ikinci filmi "**Düş, Gerçek, Bir de Sinema**"nın yanı sıra Sinema Vakfı'nın yapımları **"Aşk Üzerine Söylenmemiş Herşey"** (Ömer Kavur, İrfan Tözüm, Yusuf Kurçenli, Erden Kıral, Zeki Ökten) ve **"Yerçekimli Aşklar"** (Orhan Oğuz, Ali Özgentürk, Barış Pirhasan, Memduh Ün, Atıf Yılmaz) da gösterilecek.

15. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde yer alacak filmlerin gösterimleri Beyoğlu'nda **Emek**, **Alkazar**, **Fitaş 1 - 2 - 3** salonları ile Kadıköy'de **Reks** sinemalarında, 12.00, 15.00, 18.30 ve 21.30 seanslarında gerçekleştirilecek. Festivalin bilet fiyatları **tam 300.000 TL**, **öğrenci 200.000 TL** olarak belirlendi. ◇

burçak evren'e göre festival'in ağır topları

Danışmanımız Burçak Evren, 15. Uluslararası İstanbul Film Festivali'ni değerlendirdi.

Jean Renoir Fransız ve dünya sinemasının en büyük ustalarında biri. Sessiz sinema döneminin son yıllarında başlayan yedinci sanata adanmış serüveni yaşamdan zorunlu ayrılışı olan yetmişli yılların sonuna dek sürdü. Ünlü ressam Auguste Renoir'in oğlu olma avantajını beyazperdeye belirli bir estetik olgunluğu armağan ederek hiçbir zaman yadsımadı. Hemen hemen her türde şansını deneyip başarı grafiğini yükseltti. Tüm zamanların en iyi on filmi arasına giren "Oyunun Kuralı" ayrıksı bir anlatım dilinin sinemadaki ilk versiyonu oldu. Harp Esirleri, Küçük Kibritçi Kız, Hayat Bizimdir, Ayaktakımı Arasında, Rüya Gibi Geçti, Paris Eğleniyor, büyük ustanın sinemaya armağan ettiği değişik türlerdeki filmlerinden ilk akla gelenler. Sinemayı sinema yapan büyük ustayı tekrar keşfetmek için kaçırılmayacak fırsat, tadına doyum olmayacak bir şölen.

Robert Wise

Ustalara Saygı bölümünün yaşayan en büyük ustalarından biri. 40'lı yıllardan beri ürettiği filmlerle sinemanın duayenleri arasına girmeyi başardı. Bir mit film "Batı Yakasının Hikayesi" bugün bile aşılmamış, yinelenmesi olanaksız olan bir yerde. Zirvedekiler, Yaşamak İstiyorum, Sessiz ve Derinden Git, Neşeli Günler, Macera Gemisi vb. İki Oscar'lı büyük bir dahi, yıllar sonra tekrar Türk sinemaseverlerinin karşısında. Geçen yıl kendisiyle tanıştık, bu yıl filmleriyle tanışma olanağını bulacağız. Her yaştaki gençler için festivalin bir başka şöleni.

Kaçırılmaması gereken 10 film

1- Metropolis (*F.Lang*)
2- Satyricon (*F.Fellini*)
3- Göçmen (*Y.Şahin*)
4- Flamenco (*C.Saura*)
5- İsyan (*G.Pontecorvo*)
6- Büyük Aldanış (*J.Renoir*)
7- Muhteşem Ambersonlar (*O. Welles*)
8- Yedinci Mühür (*I.Bergman*)
9- Bulutların Ötesinde (*Antonioni/Wenders*)
10- Aşk ve Yaşam (*A.Lee*)

Macaristan Sineması

Avrupa Sineması'nın özgün temsilcilerinden biri olan Macar Sineması'nın 90 sonrası filmlerinin tanıtılacağı ilginç bir bölüm. Amerikan sinemasının tekdüze, bol cilalı, yüzeysel filmlerine alışmış kimi izliyene beyin jimnastiğine zorlayarak gerçek sinemanın tadını veren bu genç kuşak Macar yönetmenlerin fimleri, yalnızca akademik ve tecimsel sinemaya alternatif yanlarıyla değil, onun da ötesinde yedinci sanata getirdikleri farklı bakış ve gözlemlerle sinema sanatının nereye vardığının altını çizecekler.

Çocukların düşleri

Festivalleri çocuklar da izler, ya da kimi festivaller çocuklar için de bir şölen olabilir. İstanbul Film Festivali'nin giderek gelenekselleşen bu bölümünde Alman sinema tarihinde önemli bir yer tutan DEFA'nın özellikle 10 - 14 yaşlarındaki genç sinemaseverlere seslenen altı filmi gösterilecek. Haydi çocuklar festivale. Tatil günlerinin keyfini bir kez de sinemada yaşayın.

Ve Türk Sineması

Mevsim içinde es geçtiğimiz, önemsemediğimiz, inatla gitmemekte ısrar ettiğimiz yerli filmler bu kez festivalin güvencesi ve saygınlığı şemsiyesi altında bir kez daha şanslarını deneyecekler. Bakalım kendi sinemasına küskün olan izleyen, bu kez aynı tavrını sürdürecek mi? Evet, belki sinemamız uluslararası düzeyde değil, biraz daha naif, biraz daha gösterişten uzak ama yine de bu ilgisizliği hak etmiyor. Bir kez de festival ortamında değerlendirildiğinde kimi ülke sinemalarından hiç de farkımız olmadığını, hatta onlardan bir adım ötede olduğumuzu göreceksiniz. Kendi sinemamızın ürünlerini geç de olsa keşfetmek için izlemeye değer.

Flört / Flirt (ABD - Almanya - Japonya), Yönetmen Hal Hartley

Dün konuştuğum Türkan Şoray sanki 20 yıl önce konuştuğum Türkan Şoray... Belki daha güzel ama işte yine aynı ürkek bakışlar, aynı şefkatli tavır, aynı heyecan, aynı titizlik, duyarlılık... Aynı gözler, aynı dudaklar... "Gelin size kapak için deri mont giydirelim, farklı olsun, değiştirelim görüntünüzü" diyorum... "Tamam" diyor neşeyle... Ama hayır, değiştiremiyoruz... Çünkü o bir Türkan Şoray....

"o bir türkan

Duygu Asena konuştu

Biz sizinle dostuz, geçen ay Kafe Keyif'de yemek yedik, ne kadar sıcak ne kadar rahattınız. Şimdi teybi açıyorum, dergi için konuşacağız ama son derece gerginsiniz.

■ Bugün gazetecisiniz ama, özel bir durumda değilsiniz.

Ama bu çok ilginç, yeni tanıdığınız bir gazeteci olsam neyse. Siz de yılların Türkan Şoray'ısınız... Ama hala teypten ve gazetecilerden tedirginsiniz. Neden? Oysa basın sizi sever, pek bir şey yapılmadı bunca yıl.

■ Gazetecilerden çok tedirginim. Zamanında yapıldı, yapılmaz zannediyordum ve çok üzüldüm yapıldığı için. Hem de çok acımasızca yapıldı. Onun yorumu da sizden olmalı, nedenini siz söylemelisiniz.

Ah, evet, çok can sıkıcı bir şeyler yapıldı, doğru. Neyse, sinemaya dönelim şimdi, 'on yönetmen iki film' içinde en çok siz beğenildiniz, kim gördüyse sizin ve Ali Poyrazoğlu'nun oyununu anlata anlata bitiremiyor. Ancak duyduk ki hiç iş yapmamış, hatta bazı seanslarda iki-üç kişi olduğu için film iptal edilmiş. Bunu nasıl yorumluyorsunuz?

■ Aslında çok bilinen sebeplerden, televizyonun seyirciyi eve çekmesinden, bir de rakibinizin çok kuvvetli olmasından, her hafta en güzel filmler oynuyor, insanlar onlara gidiyorlar, ekonomik nedenler de çok önemli, herhalde bir üç kişilik aile sinemaya gittiği zaman bütçesine hayli yük oluyor. Bir de yeni bir genç seyirci oluştu, onlar da aradıklarını Amerikan filmlerinde buluyorlar. Nasıl olacak bilmiyorum ama aşılması gerekiyor.

Şimdi müthiş bir teknoloji, şiddet ve seks var Amerikan sinemasında, bizim sinemamız bununla başedemez. Ama bir de Postacı diye bir film var.

■ Aah inanın filmin finalinde 10 dakika ağladım hüngür hüngür, insanlar da bana bakıyordu, hiç aldırmadım, doya doya ağladım. İçim buruk, kıskançlık hisleriyle eve geldim, bir saat falan gözüm hiçbir şeyi görmedi. Neden biz yapamıyoruz diye düşündüm. Demek ki bütün mesele yaratıcılık, o duyguyu ortaya çıkartmak. O senaryo, nefis bir şey, oya gibi, dantel gibi işlenmiş.

Mesela biz de Orhan Veli'yi içine alan böyle bir senaryo yazamaz mıydık?

■ Bilmiyorum, aslında yapılamaz mı? Ama işte bu başka bir üreticilik, başka bir duygu,

"Postacı filminin finalinde 10 dakika ağladım hüngür hüngür, insanlar da bana bakıyordu, hiç aldırmadım, doya doya ağladım. İçim buruk, kıskançlık hisleriyle eve geldim, bir saat falan gözüm hiçbir şeyi görmedi. Neden biz yapamıyoruz diye düşündüm. Demek ki bütün mesele yaratıcılık."

şoray"

Fotoğraf: Cem GÖÇMEN

çok üzüldüm, anlatamam size bir iki gün sürdü üzüntüm. Film yaptığım yönetmene telefon açtım niye böyle filmler yapmıyoruz diye. İşte dediğiniz gibi filmde ne şiddet var, ne seks var, ne çıplak kadın var, ne erotizm var, buna rağmen, kalabalık insanlar seli sinemayı doldurmuşlar.

Ben de gazetedeki köşemde aynı sizin bu sorduklarınızı sordum o filmi izleyince. Bu tür filmlerde fazla para da gerekmiyor, peki biz niye yapamıyoruz?

■ En önemli neden, demek ki yaratıcılık. Senarist, yönetmen... Bu işin temeli senaryo, demek ki senaryo eksiğimiz var.

O ne diyaloglardı değil mi?

■ Ay müthiş, müthiş, müthiş.

Türkan Hanım, şimdiye kadar muhakkak çok iyi işler yaptınız ama oyunculuğunuz bu filmdeki kadar çok konuşulmamıştı, neden acaba, daha mı iyisiniz şu anda?

■ Hayır, bu belki rolü çok sevmemden... Bir de şey mi acaba, şimdi şu an düşünüyorum bunu, 10 tane film olunca mı konuşuldu, kıyaslandı, belki normal tek bir film olsaydı bu kadar konuşulmayabilirdi.

Hayır, hayır konuşulurdu. Bu filmin senaryosu siz ve Ali çok konuşuldu.

■ Filmi izlemedim ama senaryoda beni çeken o sıcacıklığıydı, herhalde duyguları geçirebiliyordu izleyicilere o çok önemli.

Peki ama 20 sene önce bu kadar iyi olabilir miydiniz?

■ Tecrübeyle ve yaşanmışlıkla çok önemli. Bir de o filmde biraz kiloluydum, kilolu olmam da sevimli oldu herhalde, bir karakteri yaşatırken fizik de çok önemli. Belki daha zayıf halimle çevirseydim, inandırıcılığı bu kadar başarılı olmazdı diye düşünüyorum. Birikim ve tecrübe herhalde çok önemli, Atıf Yılmaz'la geçen gün konuştuk çok iyisin bakalım bunu nasıl aşacaksın diyor bana.

Bir de galiba para yatıran yok Türk sinemasına, geri dönmeyecek o para diye...

■ Evet, o para dönmüyor diye. Aslında biraz olduğunla yetinmemizden de kaynaklanıyor. Hiçbir yapımcının dış pazarları zorlamak, dış pazarlara açılmak gibi bir gayreti olmamış, bence bu çok büyük bir hata. Hep kendi yağımızla kavrulduk yıllarca.

Çünkü o dönemdeki seyirci yetmiş onlara.

■ Evet seyirci de birdenbire elini çekince, çok kötü tabii. İnşallah kurtulur. Çok acı, sinemanın en güzel günlerini yaşadığım için ben en büyük acıyı çekenlerden biriyim. Çok gücüme gidiyor.

Aman ben en güzel günlerini yaşadım, artık ne olursa olsun demiyorsunuz yani... Sanki elinizden birşey kayıp gider gibi...

■ Olur mu, olur mu o benim tutkum, mesleğim, kişi olarak kendimi ifade yerim, her şeyimle ben kendimi orada bulduğuma inanıyorum. Bu benim elimden alındığında sudan çıkmış balık gibiyim aslında. Çok istiyorum yine eskisi gibi filmler üretilsin, güzel filmler yapalım. Hiç öyle düşünebilir miyim? Ama öyle düşünen arkadaşlarımız var yani başka şeylerle mutlu olabiliyorlar sinemanın dışında. Benim yaşamanın anlamı bir sinema bir de Yağmur. Yağmur'u bir kenara bırakırsak çok anlamsız oluyor sinemanın dışında benim yaşamım, bomboş oluyor. Şimdi içinde bulunduğum durumu bilmem anlatabiliyor muyum? Evin içinde ya da dışında mutsuz oluyorum bazen, ama hiçbir zaman film setinde mutsuz olduğumu hatırlamıyorum. Yani en kötü koşullarda bile, ne bileyim sabahın bilmem kaçında, ısı eksi bilmem kaç, hortumla ıslatıyorlar geceliklerle titrerken bile mutluyum, garip bir mutluluk duyuyorum, o başka bir şey.

Şimdi genç kız rolleri oynamanız mümkün değil herhalde?

■ E, tabii. Ama oyunculuğun yaşı yoktur.

Yoktur tabii de, 50 yaşında 20 yaşındaki genç kızı oynayamazsınız. Gelecek yıllarda yüzünüzde çizgiler artacak, sarkmalar olacak... Yaşınıza uygun roller aranacak... Bütün güzel kadınlar bu durum için üzülürler. Hele bir film yıldızı...

■ Evet tabii, tabii. Doğa kanunudur bu, ben mümkün olduğu kadar bunu uzatmaya çalışıyorum, yani kendime bakarak. Ama ne kadar sürer tabii, bu bir süre gidecek bir süre sonra doğal olarak, farklı bir rolde olacağım. Belki o ameliyatı da yaptıracağım, belki bir süre daha gidecek ama dediğiniz gibi bu doğa kanunu, bu normal. Daha sonra anne rolleri, karakter rolleri teklif edilecek herhalde.

Katherine Hepburn en ileri yaşında bile bir stardı.

■ Evet o olacak. Belki 60 yaşında, 70 yaşında kadının hikayesini oynayacağım, yine en iyi film olacak, yine o filmde tek oyuncu ben olacağım.

Bunları düşünüyorsunuz demek, bunlar içinizde bir üzüntü yaratıyor mu?

■ Hayır, ama bu bütün güzel kadınlar için var, sadece sinemadaki kadınlara mahsus değil ki. Hayatın her alanında, her kadın bu acıyı eğer acıysa yaşar.

Ama bir de güzelliğiyle ünlü bir sinema yıldızı, sahne starıysa durum daha farklı olur.

■ Evet daha farklı, ama var dünyada örnekleri, bakıyoruz hala ne güzel. Ama bu bir gerçek, gerçekleri kabul eden insanım ben, bunu hiçbir zaman kendime sorun yapmayacağımı zannediyorum. Yoksa yaşanmaz olur hayat, ah şuramda kırışıklık fazlalaştı, şuram şöyle oldu diye sorun etseydim ben, bugün dünyanın en mutsuz insanı olurdum. O da bir zenginliktir benim için diye düşünüyorum, çok daha farklı roller oynayabilirim belki bundan sonra diye düşünebiliyorum. Çünkü bugüne kadar aşık kadındı şuydu buydu, belki ileride o kadar farklı roller oynayacağım ki, belki yine tatmin olacağım.

Estetik hakkında ne düşünüyorsunuz?

■ Estetiğe olumlu bakıyorum, bir de özellikle sinema oyuncusuysanız göze hitap eden bir sanat dalıysa, gerekiyorsa yapılabilir diye düşünüyorum.

Siz yaptırmadınız değil mi?

■ Yaptırmadım da yaptırabilirim diye düşünüyorum, gerekirse.

O eski filmlerde hem oyunculukta, hem makyajda, sesde müthiş bir abartı var. Kendi filmlerinizi izlerken hiç rahatsız olup da ayyy dediğiniz oldu mu?

■ Ayyy çok. Hele geçen gün böyle yalnızım, izlerken inanın kafamı yastıkların altına sokmak istedim, kulaklarımı tıkadım ve odadan çıktım, yani ben nasıl böyle bir şey yaptım diye. Bakın şimdi şarkıcı rolü oynuyorum ismim, Şükran Moray. Yani bu kadar alay eder gibi birşey nasıl olabilir? Ben bunu nasıl kabul etmişim? Şöyle olabilir; o sırada seri halinde arka arkaya filmler çekiliyordu, dikkat etmedim herhalde filmdeki kadının adına. Bir de o ara dublajı ben yapmıyordum, eğer dublajı ben yapsam dikkatimi çekip mutlaka değiştirirdim ben onu. Türkan Şoray Şükran Moray, düşünebiliyor musunuz yani olacak şey değil. Bir de şu çok rahatsız ediyor, mesela orada çok farklı bir kişiliği canlandırıyorsunuz, filmdeki adım da Türkan... Pis kadın bilmemne kötü sözler söylüyorlar filmdeki Türkan'a, bir tuhaf oluyorsunuz. Ama tamamen tecrübesiz yıllarımdı onlar.

Peki görüntünüzden rahatsız oluyor musunuz? Çünkü şu andaki haliniz eski filmlerinizden daha güzel.

■ Ben zaten ilk önce natürel halimle sinemada kalsaymışım bayağı güzelmişim, çok güzelmişim ama bir iki filmde kalmış bu. Maalesef ondan sonra özenti ve cahillik yüzünden neler yapmışım. Bir kere o canım çerkes kaşlarımı inceltmişim, yok gibi. Kaşlar yüze anlam verir, çok önemlidir, ondan sonra bilmeden acaip acaip rujlar falan sürmüşüm. Bambaşkayım, tanımıyorum bazı filmlerde kendimi.

Çevrenizdekiler de bilmiyordu herhalde.

■ Evet, evet. Hiç kimse bilmiyordu, zaten yıllarca isterseniz maskara halinde çıkın film setine kimse bunu yapma demedi. İyisiyle kötüsüyle hepsi bize ait.

Türkan hanım, her yerde hep şunu söylüyorsunuz; hayatımda iki önemli şey var, Yağmur ve sinema. Üçüncü bir şeyin eksikliği yok mu?

■ Var.

Bu çok tatsız bir soru ve sorulduğunda doğru cevap alma olasılığı da yok gibi! Ama doğrusu

herkes gibi ben de merak ediyorum. Acaba kadınlar yaşlandıkça zor beğenmeye mi başlıyor?

■ Evet beğenmemek tabii... Yani belki çok şey arıyorum, çok şey bekliyorum bütün istediğim özelliklerin bir kişide olmasını istiyorum.

O zaten bir hayal herhalde.

■ Belki var ama nerede?

Dedikodulardan korkan bir yapınız da var...

■ Evet, beni çok ürkütüyor.

Siz hiçbir zaman şöyle olmadınız, ben özgür bir kadınım istediğim zaman istediğim şeyi yapar, istediğim yerde görünürüm tarzında...

■ Hayır hiç olmadım, olamam da herhalde.

Neden? Bu konuştuğumuz ayıp ve ahlaksız bir şey değil ki. Bir erkekle beraber olmak, ayrılmak bunlar çok doğal. Neden olmasın?

■ Hayır belki o aradığım kişiyi bulmuş olsaydım belki dediğiniz gibi birlikte ol, ayrıl falan olabilirdi.

Belki tek nedeni bu. Yani o birlikte görüleceğim insanın kimliği çok önemli.

Peki bir sıkıntı hissediyor musunuz bu güzel evde, sinema ve Yağmur'la yaşamaktan.

■ Huzur benim için çok önemli, yani o huzuru buluyorum ve başka şeylerle mutlu olmaya çalışıyorum.

İleriye dönük bir şeyler düşünüyor musunuz?

■ Ne gibi?

Müthiş bir aşk gibi mesela. Belki de yaşıyorsunuz ama söylemezsiniz...

■ O aşkı bekliyorum.

Bekliyorsunuz, onun zaten bir kuralı yok ki... Pat diye oluveriyor.

■ O ne zaman, nerede, nasıl olacağı belli değil, ama umudumu kesmiş değilim. Belki hiç olmayacak bir anda böyle kalp çarpıntıları yapacak birisi çıkabilir karşıma.

Evet ama evin içinde oturup beyaz atlı prens beklenmez, hep evin içinde misiniz bilmiyorum tabii de, yani pek sık çıkmayınca....

■ Doğru çıkmıyorum. Kiminle çıkayım, nasıl çıkayım o da sorun.

Peki bu nasıl bir hayat? Bana biraz zor geliyor, ne seversiniz bilmiyorum ama mesela diskoya gidip çılgın gibi dans etmeyi sevseniz anladığım kadarıyla onu yapamıyorsunuz.

■ Ah, çok severim. Çılgın gibi dans etmeyi çok seviyorum aslında ve yapmıyorum.

Sizi bir gün alıp götüreyim mi?

■ Götürün ne olur, vallahi ikimiz gidelim lütfen, siz olursanız giderim. Belki birisi kolumdan zorla çekip götürse bayıla bayıla gideceğim.

Nasıl olsa gelmez diye düşünüp bunu size öneren de yoktur. Başka neleri yapamıyorsunuz, plajda rahatça güneşlenmiyorsunuzdur, fotoğrafım çekilir diye.

■ Tabii tabii o da mümkün değil.

Yapamayıp da ay şunu yapsaydım dediğiniz ne var? Mesela elele bir adamla yolda yürüyemezsiniz şu anda. Ancak bir resmiyete dökülecek, çok korkunç.

■ Çok isterim, dediğiniz gibi niye ben sokakta elele yürüyemeyim.

Koşun, öpüşün, sarmaşdolaş yürüyün, bunları yapamamak çok kötü. Bir de insanlar bakınca rahatsız oluyorsunuz herhalde.

■ Valla bu benim yıllardır şöhret olmaya başladığımdan itibaren yaşadığım bir duygu ve bununla yaşamak zorundayım. Zaman zaman belki tedirgin oluyorum bende ama belki alıştım.

Belki bir an gelirde kimse bakmazsa üzülürsünüz.

■ Tabii, orası öyle. Belki de hoşuma da gidiyor bu ilgi, dediğiniz gibi belki bir gün bakılmasa üzülebilirsiniz.

Siz panellere, TV çekimlerine de çok zor alıştınız, pek sık yapmadınız. Buradaki endişeniz mükemmeliyetçilikten olabilir mi? Hata yapmaktan korkuyorsunuz.

■ Evet, evet nedeni o tabii. Her şeyi en iyi yapmak duygusu var.

Ama bu mümkün değil ki...

■ O zaman da çıkmamam en iyisi diye düşündüm, kaçıyorum belki. Bir de ben çok büyüten bir insanım, umursamaz bir yapım yok. Artık günlerce o olayı takar ben neden böyle yaptım diye hasta oluyorum. Aman boşver diyemiyorum, o çok kötü bir şey, stres içindeyim. Bu elimin titremesi falan bu yüzden.

Doktora sordunuz mu? Bu bir kişilik yapısı mı?

■ Kişilik, çok hassas bir yapım var, her şeyi çok büyütüyorum. Hiç bir şeyi aman sen de deyip umursamazlıkla karşılayamıyorum, her şey önemli oluyor benim için. Her konuda böyleyim maalesef. Üzüntüyse günlerce yaşıyorum, sevinçse öyle, yani çok duygu yoğunluğu yaşıyorum, o da beni çok hırpalıyor, çok yoruyor. Her şeyin çok yoğununu yaşıyorum. Mesela müzik dinleyemem evde, müthiş duygulanıyorum müziği dinlerken, çılgınlıklar yapabilirim. Onun için evde müzik dinlemem ben.

Uykularınız da kaçıyordur.

■ Uykularım kaçıyor tabii, benim bir dönemim var beş sene hiç uyumadım .

Uyumuşsunuzdur ama farkında değilsinizdir...

■ Hayır hayır hiç uyumadım çok iyi biliyorum. Mogadon alıyordum her gece, günde iki mogadon alıyordum, o nasıl bir beyin direnciyse uyumuyordum ki mogadon çok uyutan bir ilaç. Ertesi gün dilim şişiyor, gözüm şaşılaşıyordu işte böyle bir beş senem geçti.

Bu çok ciddi ve yıpratıcı bir şey, doktora gitmişsinizdir herhalde.

■ Hayır bu konuda gitmedim, çünkü ben biliyorum nedenini. Çok yıpratıcı, çok.

Şimdi iyi misiniz ?

■ Kendi kendimi telkinle tedavi etmeye çalışıyorum, önlemler alıyorum müzik dinlemiyorum falan. Mesela o izleyici topluluğunun karşısına çıktığım zaman o kadar hissediyorum ki karşılıklı o alışverişi, kalbim küt küt atıyor, elim ayağım titriyor. Yani bütün heyecanım o duygusallıktan.

Çok hoş bir şey aslında, bu size bir sevimlilik getiriyor ama biraz da ürkütücü bir şey.

■ Evet, bana isimler takarlar, bayan üzüntü derler.

Bunu bilen insanlar da size kıyamıyorlardır herhalde, sizi üzmemeye çalışıyorlardır.

■ Evet ama sizi üzmeyecek insanlar o kadar az ki çevrenizde, istemeden de üzüyorlar. Çünkü ben de karşımdaki insanı üzmemeye çalışırım ve onu beklerim karşımdakinden.

Şimdi ben gidince ne yapacaksınız?

■ Yağmur'un dersi bitmiş olacak, ona yemeğini yedireceğim, sonra o yatacak, yattıktan sonra ben kendi kendime kalıyorum. Ya televizyon seyrediyorum, okuyacağım bir şey varsa okuyorum. Sabah oluyor, erkenden kalkıyorum, onu okula yolluyorum.

O gidince ne yapıyorsunuz? Büyük bir boşluk.

■ Tabii çekim olmadığı zaman büyük bir boşluk ama işte okuyacağım çok şey var, yetiştiremiyorum, telefonlarım oluyor, daha çok okumaya çalışıyorum. Spor yapıyorum, yürüyüş yapıyorum her gün mutlaka bir saat. Yağmur'un arkasından ben de hemen arabayla gidiyorum sabah sekizde ormanda yürüyorum. Onu mutlaka yapıyorum son üç senedir her sabah çok kötü hava olmadığı zaman.

Yakında Yağmur büyüyecek, aşık olacak, evlenecek. Ne heyecanlı günler. Ve sonra yalnızlık daha da yoğunlaşacak...

■ Onun dışındaki herşey anlamsızlasabiliyor. ◇

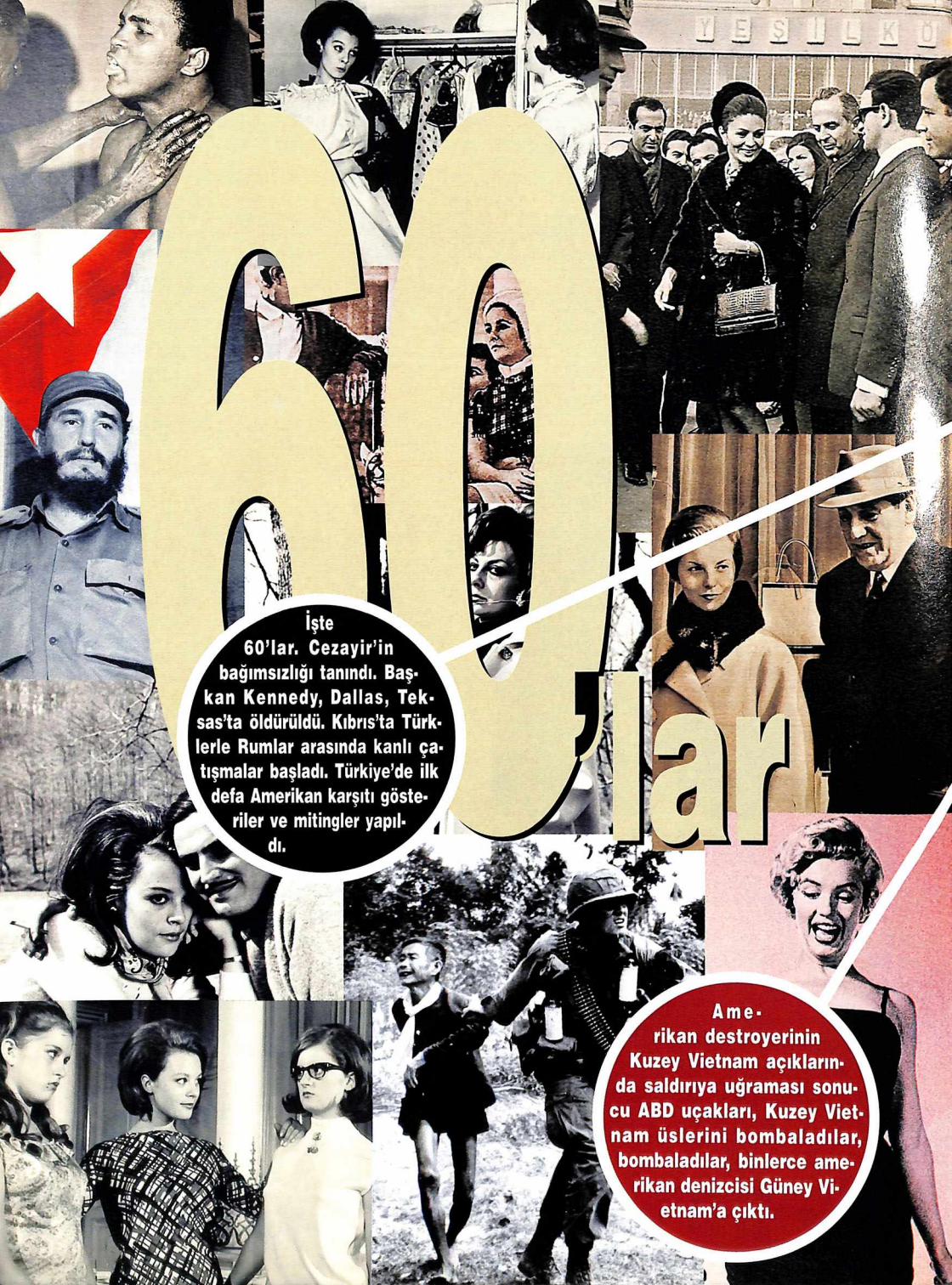
60'lar
İşte 60'lar. Cezayir'in bağımsızlığı tanındı. Başkan Kennedy, Dallas, Teksas'ta öldürüldü. Kıbrıs'ta Türklerle Rumlar arasında kanlı çatışmalar başladı. Türkiye'de ilk defa Amerikan karşıtı gösteriler ve mitingler yapıldı.
Amerikan destroyerinin Kuzey Vietnam açıklarında saldırıya uğraması sonucu ABD uçakları, Kuzey Vietnam üslerini bombaladılar, bombaladılar, binlerce amerikan denizcisi Güney Vietnam'a çıktı.

she loves me yeah yeaaah yeah...

Di-
zimin hemen üstünde bir etek giyiyorum. Geniş yakalı bir de gömlek geçiriyorum üzerime. Kedi gözlüğümü taktığım gibi boynuma ipek eşarbımı doluyorum. Ve başlıyorum düşlemeye, düşünmeye ve yazmaya şu sıralar çok moda olan altmışlı yılları.

Ayşegül SÖNMEZ

Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye'de yönetime el koydu, siyasi partiler kapatıldı. John Fitzgerald Kennedy, ABD'ye 35. ve en genç, ilk Katolik başkan seçildi. Adnan Menderes ve arkadaşları idam edildi. Türkiye İşçi Partisi kuruldu ve iktidara AP-CHP koalisyonu geldi. Yuri Gagarin, uzayda dünyanın yörüngesinde dolaşan ilk insan oldu. Domuzlar Körfezi çıkartması yapıldı, Castro'yu deviremediler. Hepsi 60'lı yıllardı yaşandı bitti...

'60... Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye'de yönetime el koydu, siyasi partiler kapatıldı.... Türk Futbol Milli Takımı Ankara'da İskoçya'yı 4-2 yendi. Fransa, Sahra Çölü'nde atom bombası patlattı... Jonh Fitzgerald Kennedy, ABD'ye 35. ve en genç, ilk Katolik başkan seçildi... **'61...** Adnan Menderes ve arkadaşları idam edildi. Türkiye İşçi Partisi kuruldu ve iktidara AP-CHP koalisyonu geldi. Türk Milli Futbol Takımı Oslo'da Norveç'i 1-0 yendi... SSCB'den Yuri Gagarin, uzayda dünyanın yörüngesinde dolaşan ilk insan oldu.... ABD'de yaşayan 1400 Kübalı, Castro'yu devirmek üzere Domuzlar Körfezi'ne çıkarma yapmak istedi, sonuç başarısızlıktı.... Güney Afrika'da cumhuriyet ilan edildi.... Doğu Almanya, Berlin'de 'utanç duvarı'nı yaptı... **'62...** Ankara Harp Okulu albaylarından Talat Aydemir, darbe girişiminde bulundu... Fransa, Cezayir'in bağımsızlığını tanıdı.... **'63...** 27 Mayıs günü "Hürriyet ve Anayasa Bayramı" olarak ilan edildi.... Kıbrıs'ta Türklerle Rumların arası iyice açıldı. Albay Talat Aydemir idam edildi. Başkan Kennedy, Dallas, Teksas'ta öldürüldü... **'64...** Kıbrıs'ta Türklerle Rumlar arasında kanlı çatışmalar başladı... Türkiye'de ilk defa Amerikan karşıtı gösteriler ve mitingler yapıldı. ABD'nin yeni başkanı Johnson, İnsan Hakları Yasası'nı tanıdı. Bir Amerikan destroyerinin Kuzey Vietnam açıklarında saldırıya uğraması sonucu ABD uçakları, Kuzey Vietnam üslerini bombaladılar, bombaladılar, binlerce Amerikan denizcisi Güney Vietnam'a çıktı... **'65...** İnönü istifa etti. Milli İstihbarat Kanunu kabul edildi. Adalet Partisi Genel Başkanlığı'na Süleyman Demirel seçildi. Zenci lider Malcolm X öldürüldü... **'66...** İstanbul Boğazı'nda Sovyet tankerleri çarpıştı, Karaköy ve Kadıköy İskeleleri yandı. Cevdet Sunay, cumhurbaşkanı oldu, Celal Bayar'ı affetti. Bülent Ecevit, CHP Genel Başkanı oldu. Türk Milli Futbol Takımı, Moskova'da SSCB'yi 2-0 yendi. 400 yıl sonra Anglikan ve Roma Katolik kiliseleri arasında ilk buluşma gerçekleşti... Mini etek moda oldu... **'67...** Anadol marka ilk Türk otomobili piyasaya çıktı. Çin, ilk hidrojen bombasını patlattı. **'68...** İstanbul, Ankara, Yıldız Teknik, İstanbul Teknik Üniversitesi öğrencileri fakültelerini işgal ettiler.

Zenci lider Malcolm X öldürüldü. Türk Milli Futbol Takımı, Moskova'da SSCB'yi 2-0 yendi. Mini etek modası ortalığı kavurdu... Anadol marka ilk Türk otomobili piyasaya çıktı. İTÜ öğrencileri fakülteyi işgal ettiler.

Türk Milli Futbol Takımı, Polonya'ya 8-0 yenildi. Barış yanlısı zenci lider Martin Luther King, öldürüldü. Sovyetler ve Varşova Paktı üyeleri, Çekoslovakya'ya askeri birlikler gönderdi... **'69...** ABD Büyükelçisinin arabası ODTÜ'de öğrenciler tarafından yakıldı. İstanbul'da 6. Filo'yu protesto eden miting, "kanlı pazar"la sonuçlandı. General De Gaulle istifa etti... Apollo 11 isimli uzay aracı aya indi, Neil Armstrong ayda insanlık için büyük adım attı... ABD'de Vietnam Savaşı'nı protesto eden büyük yürüyüşler, gösteriler başladı....

Altmışlı yıllarda sırasıyla olimpiyatlar, Roma, Tokyo ve Mexico City'de yapıldı.

SSCB'ye sırasıyla Kruşçev, Brejnev, ABD'ye ise Kennedy, Johnson ve Nixon başkanlık etti.

Altmışlarda Oskar kazanan filmler ise şöyle; The Apartment (*Garsoniyer*), West Side Story (*Batı Yakasının Hikayesi*), Lawrence of Arabia (*Arabistanlı Lawrence*), Tom Jones, My Fair Lady (*Benim Tatlı Bebeğim*), A Man For All Seasons (*Her Devrin Adamı*), Midnight Cowboy (*Geceyarısı Kovboyu*).

1960'ların magazin ve reklam dünyasından

Günümüzde Jimmy Hendrix, Janis Joplin, The Doors ve Frank Zappa ve Lou Reed ve Rolling Stones'lı yıllar geri geldi. Sahte The Beatles çıktığı turnede Türkiye'ye de uğruyor. Beatles saatleri piyasaya çıkar çıkmaz kapışılıyor. Altmışlı yıllara öykünen çok "trendy", o yıllar ise çok "trend". Peki ya Türkiye o yıllarda kutuplaşmanın, soğuk savaşın ortasında altmış yıllarda ne okuyor, neye gülüyor, hangi yağı kullanıyordu?

Altmışlı yıllar boyunca antikomünist yazılar basında yer aldı. Sovyet tehlikesi başlığı altında çeşitli anketler yapıldı. Komünizm Türkiye için bir tehdit mi tartışılıp duruldu.

Akbaba evinizin neşesi...

Bu yıllarda en çok okunan dergilerin başında Akbaba ve Hayat geliyordu. Akbaba mizah dergisi, Hayat ise dünyadan ve yurttan haber veren bir aktüalite dergisiydi.

Genç kızlar nasıl giyinmeli?

Ekose tayyör, etek arkadan dikişli, ceket bebe yakalıdır. (*Esterel*) Kalın yünlüden takma kollu, bebe yakalı bir manto. Göğüs üzerinden cep intibaı uyandıran kapakları vardır. (*Bercher*)

Hollywood starlarının özel hayatları çok popülerdir. Ayrıca dünya jet sosyetesiyle ilgili dedikodular merak konusudur.

Montgomery Clift, uçuruma mı sürükleniyor? Elizabeth Taylor'la Mike Wilding'in evlenmeleri şerefine yapılan törenden dönerken büyük bir otomobil kazası geçirmiş olan Montgomery, kazadan sonra kendini iyice toparlayamadı. Bir aşağılık kompleksi onu hastalık derecesinde kaplamış bulunuyor. Kendini o derece içkiye vermiştir ki yakın dostları Clift'in bugünkü gidişatından endişeleniyor.

Marilyn Monroe'nun her yaptığı olay oluyordu ta ki ölene kadar. Aşkları, kavgaları, filmleri...

Dönüşü fırtınalar kopardı.

Bir seneden fazla zamandır Hollywood'dan uzak kalan Marilyn Monroe, geçenlerde Gel Sevişelim isimli bir film çevirmek üzere sinema setine dönünce yine ortalık karmakarışık oldu. Aynı filmde oynayacakları partneri Gregory Peck,

rolünü terk ederek, çantasını toplayıp Mexico City'ye gitti.
Şu sıralar çok konuşulan İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nin gerçekleştirdiği Salome Operası'nın ilk temsili Ankara Devlet Opera'sınca 1960'ta gerçekleşti.

Yapı Kredi bugünkü gibi reklamlarıyla ilgi çekiyordu.

• Yapı Kredi çekilişinde 10 apartman dairesi, bir yüzbin, iki ikiyüzelli bin, 1585 talihliye iki yüzbin lira verdi.

• Geçtiğimiz yıllarda, yitirdiğimiz oyuncu Belgin Doruk'un oynadığı reklam filmleriyle son bir atak yapan Vita, altmışlı yıllarda en çok tüketilen yağlardan biriydi.

• 1962-1963 futbol sezonunda, Galatasaray, Dinamo Bükreş ve Polonya Bytom takımlarını eledi. Avrupa Şampiyon Kulüpler maçlarında üçüncü tura kadar yükseldi.

• Ev burnunda tütüyor. Çünkü nefis yemekler bulacağını biliyor. Karısı da bilir ki kocasının iştahını ancak tadı ve kokusu nefis olan Vita'yla hazırlanmış yemeklerce tatmin edebilir. En iyi ahçı Vita'dır.

• Lux, 2120 sinema yıldızının tercih ettiği güzellik sabunu.

• Sergi açılışları oldukça renkli geçmekte. Bedri Rahmi Eyüboğlu o yılların popüler ressamlarından. Ayrıca ressam Azra İnal, çeşitli dergilerce renk ustası olarak nitelendiriliyor.

• Fenerbahçe, 1968-69 UEFA Kupası maçlarında yarı finale kadar yükseldi.

• Tokalon kreminin nasıl icrayı tesir ettiğini görmek istiyorsanız hemen tecrübe ediniz, hayran kalacaksınız.

• Hair Spray net Docteur Renaud, bir briyantin değil, şeffaf bir saç verniğidir.

• Sammy Davis Jr. ile May Britt evlendi.

• Sophia Loren mücevherlerini çaldırdı.

• Türk polisinin kıyafetleri değişti. İçindeki kötüleri temizlendi. Kıyafetleri gibi zihniyetleri de yenilendi.

• 1960 Olimpiyatlarda Türk pehlivanlarının altın yılıydı. Yedi altın iki gümüş madalya kazanıldı.

• Oksijenli sabun tozu Tursil hususi beyazlaştırıcı madde ilavesiyle piyasaya arzedildi. Garanti puluna dikkat.

• Go, go, go diyen Mick Jagger, mikrofonu adeta yiyen Keith Richard, Beatles ve Rolling Stones. Soğuk İngilizlerden sıcak rüzgarlar.... İngiliz gençleri "ye ye ye" "avazeleriyle" ortalığı inletiyorlar.

• Dimağı ve fiziki yorgunluklarda Balvit. Bir kuvvet ve enerji menbaıdır. Macun halinde kuvvet ve enerji iksiri. Prospektüsünde geniş tafsilat vardır.

• Fotoromanlar popüler olmaya başladı. Gölgenin Ardından ve Cennete Bir Telefon ilk popüler fotoromanlardan.

• Remington varisi genç kız, Romen asıllı şöför Andrei'le kaçtı.

• Bu yıllarda Türkiye 1. Futbol Ligi Şampiyonluğunu sırasıyla, Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray, Galatasaray, Fenerbahçe, Fenerbahçe, Beşiktaş, Beşiktaş Fenerbahçe, Galatasaray aldı. ◇

Apollo 11, Beatlemania, mini etek, Martin Luther King, babalarımızın Brigitte Bardot'su ve annelerimizin mahzun prensesi Süreyya'sı. İşte 60'lı yılların unutulmaz isimleri...

Emma Thompson ve Hugh Grant

aşk ve yaşam

Edebiyat uyarlaması meraklıları, dikkat! Jane Austen'ın 1795 yılında yazdığı ünlü romanı Sense and Sensibility, Nisan ayında Aşk ve Yaşam adıyla sinemalarımızda. Başrollerde Emma Thompson ve Hugh Grant var, ayrıca romanı senaryolaştıran da yine Emma Thompson. Thompson'ın ilk senaristlik denemesine şahit olma ve çok güçlü bir ekibin yarattığı bu filmi görme fırsatını kaçırmayın deriz.

Yönetmen: Ang Lee
Oynayanlar: Emma Thompson, Alan Rickman, Kate Winslet, Hugh Grant
Yapımcı: Lindsay Doran / Sydney Pollack
Senarist: Emma Thompson
Görüntü Yönetmeni: Michael Coulter
Kostüm Tasarım: Jenny Beaven ve John Bright
Müzik: Patrick Doyle
Uyarlanan romanın yazarı: J. Austen

12 nisan'da sinemalarda

Aşk Ve Yaşam, Jane Austen'ın 1795 yılında yazdığı romanının ilk kez büyük bir yapım olarak sinemaya aktarılışı. Bu film, iki kızkardeşin öyküsü: Pratik zekalı ve alaycı Elinor (Emma Thompson) ve tutkulu Marianne (Kate Winslet). Emma Thompson aynı zamanda filmin senaristi de.

FİLMİN KONUSU

Henry Dashwood (Tom Wilkinson) aniden ölünce, mal varlığı ilk karısından olan oğlu John (James Fleet) ve karısı Fanny'ye (Harriet Walter) geçer. Ancak bu şartlar Dashwood'un şimdiki karısı (Gemma Jones) ve kızları Elinor, Marianne ve Margaret'i (Emilie François) evsiz ve çok kısıtlı bir parayla ortada bırakır. John ve Fanny ailenin geniş topraklarının sahibi olsalar da, Fanny'nin utangaç ve çakici erkek kardeşi Edward (Hugh Grant) Elinor'un kalbini çalar. Ancak Elinor ve Edward duygularını birbirlerine söylemeden önce, Elinor'dan hoşlanmayan Fanny bir bahaneyle Edward'ı Londra dışına gönderir. Elinor yeni yaşamlarında ailenin gelirine sahip çıkacak ve Edward'a duyduğu aşkı gizlemek için mücadele edecektir.

FİLM HAKKINDA

"Jane Austen aile ilişkileri ve sosyal gelenekleri çok iyi belirten bir yazar" diyor yönetmen Ang Lee. Austen'in eserlerindeki aile ve evlilik konularının önemini daha önceki filmlerinde yakalamış olan yönetmen, hikayeye kızkardeşlerin artık paralarının olmadığı ve sorunların ortaya çıkmaya başladığı bir noktada giriyor. Elinor ve Marianne, babalarının ölmesiyle fakirliğin sınırlarına dayanıyorlar. Elinor, Edward ile karşılaşınca altüst oluyor. Emma Thompson, "Bu iki insanın bir arada olmaları gerektiğini hemen anlarız, aynı idealleri ve mizah duygusunu paylaşırlar" diyor. Hugh Grant, Edward'ın utangaç ve saf, ahlaklı ve çalışkan olduğunu söylüyor. Kendisini "çok romantik" bulmayan Grant'a bile bu iki insan arasındaki elektriğin tüylerini diken diken ettiğini, Emma Thompson'ın hem yazar hem de oyuncu olarak bu sahnelere çok şey kattığını belirtiyor.

AUSTEN UYARLAMAK

Yapımcı Lindsay Doran kolejden mezun olduğu yıl okumuş Sense and Sensibility'yi. Senarist bulması çok zor olmuş. Önüne onlarca senaryo gelmiş ama bunlar çok romantik, çok komik, kaba ya da modernmiş. Sonra bir gün Emma Thompson'la karşılaşıp konuşmuş. Daha önceden senaristlik deneyimi bulunmayan Thompson 300 sayfada tamamlamış senaryoyu. Genç oyuncu, dört yıl içinde pek çok taslak yazmış, Doran ile de beraber çalışmış. "Roman çok karmaşık. Pek çok öykü var. Bir bölüm yazacaktım, Lindsay okuyup bana notlar gönderecekti. Ya da aynı şehirde oturup çalışacaktık. Biraz ağlayacaktım sonra yine çalışacaktık. İşte üç yıl böyle geçti" diyor Thompson.

Sıra yönetmeni bulmaya geldiğinde, hem espri hem de duygusallığı verecek birini aramışlar. Sonunda Çinli yönetmen Ang Lee'de karar kılmışlar. Ancak

Ang Lee senaryoyu alınca onların çılgın olduğunu düşünmüş. Austen'in kitabını biliyormuş ve Çin filmleri yapımcısı olarak nereye oturtacağını bilememiş. İlgisini çeken Thompson olmuş. "İki yılınızı harcayacağınız bir proje bulmak zor, ama senaryo beni çok etkiledi. Korkumu yendim" diyor Lee.

OYUNCULAR

EMMA THOMPSON
(Elinor Dashwood)
1992 yılında Howard's End adlı filmde Margaret Schlegel rolüyle Oscar kazandı. 1993 yılında da Günden Kalanlar (*The Remains of the Day*)'daki başrolü ve "Babam İçin" (*In The Name of the Father*)'deki yardımcı kadın rolüyle iki kez Oscar'a aday gösterildi. Aşk ve Yaşam (*Sense and Sensibility*), oyuncunun ilk senaristlik denemesi.
Kocası Kenneth Branagh tarafından yönetilen Renaissance Theatre Company 'nin Dünya turunda King Lear'de soytarı, Midsummer Night's Dream'de Helena rolünde çıktı. Oyuncunun diğer filmleri arasında Junior, Henry V, Carrington yer alıyor.

HUGH GRANT
(Edward Ferrars)
"Dört Nikah Bir Cenaze" filmindeki rolüyle Altın Küre ödülü ayan oyuncu, Amerika'daki çıkışını Dokuz Ay'la yaptı. Aşk ve Yaşam, Grant'in Thompson'la çevirdiği üçüncü film olacak. Daha önce de beraber olarak Impromptu ve Remains of the Day'de oynamışlardı. Oyuncunun diğer önemli filmleri arasında Anthony Hopkins'le The Dawning, Ken Russell'ın The Lair of the White Worm, The Big Man, ve Sirens'ı, Roman Polanski'nin Bitter Moon'u ve James Ivory'nin Maurice'i sayılabilir.

ALAN RICKMAN
(Colonel Brandon)
Ününü Zor Ölüm'le yakalayan oyuncu, "Truly, Madly, Deeply" adlı filmde rol aldı. Robin Hood Prince of Thieves'deki oyunuyla en iyi yardımcı aktör rolünü aldı. Diğer filmleri: An Awfully Big Adventure, Close My Eyes ve Closet Land.

KATE WINSLET
(Marianne Dashwood)
Heavenly Creatures ve A Kid in King Arthur's Court filmlerinde rol aldı. Son olarak da Michael Winterbottom'ın yönettiği Jude the Obscure adlı filmde rol alacak.

EMILIE FRANÇOIS
(Margaret Dashwood)
The Crucible, Macbeth ve Aladdin tiyatro oyunlarında rol alan oyuncu, henüz oniki yaşında.

IMOGEN STUBB
(Lucy Steele)
Erik The Viking, True Colors ve Sandra C'est La Vie filmlerinde rol aldı.

GEMMA JONES
Royal Shakespeare Company'de çalışan oyuncu Unfinished Business, The Merry Wives of Windsor ve The Winter's Tale oyunlarında rol aldı. Ayrıca Paperhouse, On the Black Hill ve The Devils filmlerinde de oynadı.

FİLMİ GERÇEKLEŞTİRENLER

ANG LEE
(Yönetmen)
1992 yılında çektiği ilk filmi Pushing Hands'i, 1993 yılında The Wedding Banquet (Düğün Yemeği - En iyi yabancı film Oscar adayı) ve Eat Drink Man Woman (En iyi yabancı film Oscar adayı) izler

LINDSAY DORAN
(Yapımcı)
Dead Again ve Leaving Normal filmlerinin yapımcılığının ardından, Pollack'ın The Firm (Şirket) ve Sabrina adlı filmlerinin yapımcılığını üstlendi.

SYDNEY POLLACK
(Yapımcı)
Out of Africa (Benim Afrika'm) filmiyle iki Oscar alan Pollack, The Firm, Tootsie, The Way We Were ve "They Shoot Horses, Don't They?" gibi önemli filmleri yönetti.

MICHAEL COULTER
(Görüntü Yönetmeni)
Önemli filmleri arasında Four Weddings and a Funeral (Dört Nikah Bir Cenaze), Foreign Affairs ve Housekeeping bulunuyor.

LUCIANA ARRIGHI
(Yapım Tasarımcısı)
Howard's End ile en iyi sanat yönetmeni Oscar'ını kazanan ve Remains of the Day'le aday gösterilen Arrighi'nin önemli filmleri arasında Only You, Madame Sousatzka var.

TIM SOUYRES
(Editör)
Ang Lee filmlerinin editörlüğünü yapan Souyres, True Love, Dogfight ve Anna filmlerinde de çalıştı.

JENNY BEAVEN - JOHN BRIGHT
(Kostüm Tasarımı)
Önemli filmleri: The Bostonians (En iyi kostüm Oscar'ı adayı) A Room With A View (Manzaralı Oda - En iyi kostüm Oscar'ı), Maurice, Howard's End ve Remains of the Day (En iyi kostüm Oscar'ı adaylığı)

PATRICK DOYLE
(Müzik)
Henry V ve Indochine filmlerinin müziklerini gerçekleştirdi.

Her biri de işinin en iyilerinden olan ve dikkate değer, titiz çalışmalar sergilemiş bir ekibin ürünü olan Sense and Sensibility, 12 Nisan tarihinden itibaren Aşk ve Yaşam adıyla Türkiye'de. Edebiyat uyarlamaları meraklılarına tavsiye ediyoruz.

strange days

26 nisan'da sinemalarda

Yönetmen: Kathryn Bigelow
Oynayanlar: Ralph Fiennes, Angela Bassett, Juliette Lewis, Tom Sizemore
Yapımcı: J. Cameron, Steven - Charles Jaffe
Görüntü Yönetmeni: Matthew F. Leonetti
Müzik: Graeme Revell
Müzik Süpervizörü: Randy Gerston

Los Angeles, 30 Aralık 1999. Yepyeni bir bin yılın arifesi. Tüm dünya adeta nefesini tutmuş bir halde zaman göstergelerinin 20. yüzyılın son saatlerini tamamlayıp 3 sıfırlı yeni bir bin yıla dönmesini bekliyor. (***Negatif'in notu**: yeni "bin" yılın arifesi aslında 30 Aralık 2000, yani yirmibirinci yüzyıla ve üçüncü bin yıla 1 Ocak 2001'de girilecek ama filmin tanıtımına sadık kalıyoruz*) Şiddet ve kaosun sardığı bu kentin giderek sayısallaşan yeraltı dünyasında yepyeni ve yasadışı bir eğlence biçimi ortaya çıkıyor: İnsanların yaşadıkları herşey, bütün duyu ve duygularıyla beraber kaydedilip satılabiliyor. Eski bir polis olan Lenny Nero da (*Ralph Fiennes*) bu kayıtların satıcılarından biri. Dr. School'un hazırladığı deneyim disklerinde insan hayatlarından alınmış, beş duyuya da hitap edecek kesitler vardır. Lenny'yle birlikte bu işle uğraşan Iris adlı kız (*Brigitte Bako*) öldürülür. Kimliği bilinmeyen birinin cinayeti kaydetmesiyle Lenny olayın suç ortağı durumuna düşer. Lenny, o gece gelmiş geçmiş en büyük parti düzenlenirken kargaşa arasında arkadaşları Mace (*Angela Bassett*) ve Max (*Tom Sizemore*) ile bulmacayı çözmeye çalışır. Bu arada Jeriko One adlı bir rap yıldızı ve askeri aktivistin infaz edilircesine öldürülmesi sonucunda ırksal çatışmaların başgöstermesiyle binyıl partisi bir iç savaşa dönüşür... Kathryn Bigelow'un yönettiği, yapımcılığını da James Cameron'un (*Terminator serisi, Abyss, Aliens ve True Lies'ın yönetmeni*) yaptığı Strange Days, 26 Nisan tarihinden itibaren sinemalarda.

Yönetmen/Senarist:
Oliver Parker
Oynayanlar:
Laurence Fishburne,
Kenneth Branagh,
Irene Jacob
Yapımcı:
Luc Roeg, David Barron
Görüntü Yönetmeni:
David Johnson
Kostüm Tasarım:
Caroline Harris

5 nisan'da sinemalarda

shakespeare'den erotik gerilim!

othello

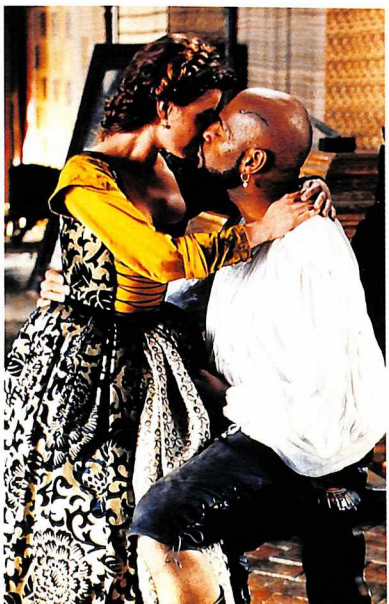

William Shakespeare'in Othello'sunun son beyazperde yorumu bu ay sinemalarda. Filmin özelliği, sinemada Othello'nun ilk kez -olması gerektiği gibi bir zenci, Laurence Fishburne tarafından canlandırılıyor olması. Desdemona'yı da geçtiğimiz ay kaybettiğimiz yönetmen Kieslowski'nin Kırmızı'sında gördüğümüz Irene Jacob canlandırıyor.

Venedik, 1570. Türklere karşı zafer kazanarak ülkesine dönen general Othello, senatör Brabantio tarafından törenle karşılanır. Ancak Othello bir süre sonra Brabantio'nun kızı Desdemona'ya aşık olur. İki sevgili evlenirler, ancak aristokrat baba Othello'yu büyü yaparak kızını baştan çıkarmakla suçlar. Mahkemede yargıç Othello'nun sevgisinin yüceliğinden etkilenerek ona Venedik ordusunun komutanlığını geri verir ve Türklerle savaşması için Kıbrıs'a gönderir. Desdemona da onunla gider. Ancak, kıskanç subayı Iago, Othello'yu Desdemona'nın sadık olmadığına inandırmak için kurduğu entrikalarla hem Othello'nun hem de çevresindekilerin hayatını mahvedecektir.

Oliver Parker'ın yönettiği filmde Oscar'lı aktörler Kenneth Branagh, Laurence Fishburne ve Irene Jacob başrolde. Diğer o-

Film Festivali başladı

İstanbul'da birleştiriyor

BFI, sinemanın 100 yılı nedeniyle, dünyanın çeşitli ülkelerinin yedinci sanata katkılarını yansıtan belgeseller hazırlamak için bu ülkelerin önemli yönetmenlerine başvurdu. Martin Scorcese, Stephan Frears, Nagiha Oshima, Nikita Mikhalkov, Nelson Pereira dos Santos, JeanLuc Godard gibi ustaların derlediği çoğu birer saatlik 8 belgesel, Amerikan, İngiliz, Fransız, Japon, Alman, Brezilya, Rus ve İskandinav sinemalarının tarihini yansıtıp yorumluyor. "Dünya Sinemalarında Yüz Yıl" bölümündeki belgeseller, "highdefinition" video kasetlerden büyük ekranda sinemaseverlere sunulacak.

Sinemanın Yüz Yılı - II

1995 - 1996 sezonunda, tüm dünyada ve sayılı film festivallerinde, yedinci sanatın 100. yılı kutlanıyor. Uluslararası İstanbul Film Festivali de, yedinci sanatın asırlık mirasından seçkin örnekleri, geçen yıl olduğu gibi, bu yıl da sinemaseverlerin dikkatine sunuyor. 100. yıl kutlamalarının bu ikinci ve son bölümünde değişik ülkelerden sinema tarihine geçmiş 15 ünlü film gösterilecek. Bu yılki programda izlenecek sinema klasikleri arasında **Metropolis,** Muhteşem Ambersonlar, **Tokyo Hikayesi,** Yedinci Mühür, **Serseri Aşıklar,** Gündüz Güzeli, **Fellini Satyricon,** Antonio das mortes gibi unutulmaz başyapıtlar var.

Anısına: Jean Renoir

Dünya sinemasının yaşayan ustalarının "Ustalara Saygı" bölümünde birbiri ardına tanıtan İstanbul Film Festivali, aramızdan ayrılmış büyük sinemacıları da, uzun süredir "Anısına" bölümü içinde anıyor. Bu yılın programında, Fransız ve dünya sinemasının sayılı ustalarından biri olan Jean Renoir'den yedi film yer alıyor. Renoir'in empresyonizmle realizmi birleştiren sineması, aralarında **Büyük Aldanış - Harp Esirleri ve** Oyunun Kuralı gibi iki başyapıtın da bulunduğu, 1934 ile 1952 yılları arasındaki örnekleriyle izlenecek.

Ustalara Saygı

Bu bölümde, dünya sinemasının yaşayan ünlü yönetmenlerinden bazılarının seçkin yapıtları yer alıyor. Zengin filmografilerinden seçilen filmlerle sinemaseverlerin karşısına çıkacak yönetmenler şunlar: Son 30 yılda Fransız Sineması'na birbirinden ilginç filmler kazandıran Claude Chabrol, bağımsız Amerikan Sineması'nın başarı genç yeteneği Jim Jarmusch, Uzakdoğu'nun başarılı çağdaş yönetmenlerinden Tayvanlı Stanley Kwan ve 50 yılı aşkın meslek yaşamında unutulmaz yapıtlara imza atmış gerçek bir Hollywood ustası olan Robert Wise.

Lanetli Çimen / Gason Mandit - Fransa, Yönetmen: Josiane Balasko

Genjiro Arato'nun "Sessiz Kız - Father Fucker" adlı filmi Edebiyattan Beyazperdeye bölümünde gösterilecek. Film, bir Japon yapımı.

Dünya Sinemasının Genç Yıldızları

Son birkaç yıldır, yeni bir yönetmen kuşağı dünya sinemasına değişik bir soluk getirdi. Özgün sinema anlayışlarıyla geçtiğimiz yıllarda değişik festivallerde, gerek film eleştirmenlerinin gerekse izleyicilerin büyük beğenisini toplayan bu genç yönetmenlerden bazılarını, en yeni ve ödüllü yapıtlarıyla, Onat Kutlar'ın anısına adanmış festivalin bu geleneksel bölümünde tanıma olanağı bulacağız. "Dünya Sinemasının Genç Yıldızları"nın sinemaya ve hayata farklı bir bakış sunan filmleri, her zamanki gibi, özellikle festivalin genç izleyicilerinin favorileri arasına girecek.

Dünya Festivallerinden

Uluslararası İstanbul Film Festivali, her yıl olduğu gibi bu yıl da, dünyanın çeşitli kentlerinde düzenlenen bellibaşlı film festivallerinde gösterilen ve çoğu ödül kazanmış filmlerden derlenmiş geleneksel, kapsamlı bir bölümle sinemaseverlerin karşısına çıkıyor. Bu cazip bölümde aralarında Cannes, Berlin, San Sebastian, Locarno, Venedik, Montreal ve Tokyo festivallerinde ödül kazanmış seçkin yapıtların yanı sıra Michelangelo Antonioni, Yusuf Şahin, Doris Dörrie, Hal Hartley, Eric Rohmer, Bertrand Tavernier, Margarethe von Trotta, Andrzej Wajda gibi ustaların son çalışmalarının da bulunduğu 23 film yer alıyor.

Avrupa Festivallerinin En İyileri

Festival programında son iki yıldır yer alan bu bölümde, 1995 yılında Avrupa'nın dört ülkesinde ulusal yarışmalarda birinci gelen filmler tanıtılıyor. Bu yılki bölüm, ikisi ortak yapım olan, çoğunu daha önceki festivallerden tanıdığımız usta sinemacıların elinden çıkma dört ödüllü Avrupa filmini içeriyor; **"Çocukluk Senfonim"** (Erik Clausen), **"Uç Nokta"** (Peter Gothar), **"Pepe ve Fifi"** (Dan Pita) ve **"Bahçe"** (Martin Sulik).

Uzakdoğu Rüzgarları

Uzakdoğu Sineması son yıllarda dünya sineması içinde kendine saygın bir yer edindi, bellibaşlı festivallerin vazgeçilmez bir kaynağı halini aldı. Bu coğrafyanın ortak özelliklerinin yansıdığı Uzakdoğu Sineması, bu ortaklığa rağmen farklı ülkeler, gelenekler ve kültürlerin çarpıcı renkleriyle de bezenmiş örnekler sunuyor. 15. Uluslararası İstanbul Film Festivali, "Uzakdoğu Rüzgarları"nı, Çin, Tayvan, Hong Kong, Japonya, Vietnam'dan gelen ve birçoğu ortak yapım olan 10 filmle estiriyor.

Şu Cinsellik Denen Gizem

Bu bölümde yer alan 9 film, farklı çağdaş toplumlarda cinselliğin rolünü irdeliyor. "Şu Cinsellik Denen Gizem", dünyanın dört bir yanından, İsviçre'den Güney Kore'ye, Almanya'dan ABD'ye, Kanada'dan Tayvan'a uzanan, Hollanda, Portekiz, İtalya, Danimarka, Fransa yapımlarıyla Avrupa'da gezinen ve daha çok sıradışı ilişkilere eğilen çarpıcı filmlerden oluşuyor.

Çocukların Düşleri

Birkaç yıldır İstanbul Film Festivali'nin geleneksel bölümleri arasına giren çocuk filmleri bu kez de "Çocukların Düşleri" başlığı altında karşımızda. Bu yılın filmleri, Alman sinema tarihinde çok önemli bir yeri bulunan ve 1996'da 50. kuruluş yılını kutlayan DEFA'dan geliyor. DEFA çocuk filmi seçkilerinden oluşan bu bölümde yer alan, 10-14 yaş grubundaki genç sinemaseverlerin cumartesi ve pazar günleri keyif içinde izleyecekleri altı filmi Türkçe altyazılı gösterecek.

Bir Ülke - Bir Sinema: Macaristan

Festivalin bu geleneksel bölümü de, her yıl bir ülke sinemasını son dönemden filmlerle tanıtmayı hedefliyor. Bu kez 1990'lı yıllardan yedi yapıtla, dünya sinemasında seçkin bir yere sahip olan Macar Sineması'nın demokrasiye geçişin ardından son durumuna göz atılacak: **"Uyanış"** (Judit Elek), **"Sihir Avcısı"** (İldiko Enyedi), **"Brooklyn'li Birader"** (Peter Gardos), **"Sığ Sularda Ölüm"** (Imre

Michalengelo Antonioni, Robert Wise ve Türkan Şoray'a ödülleri verilecek.

Yaşam Boyu Başarı Ödülleri

İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı, yukarda da belirttiğimiz gibi geçen yıl festivalin konuğu olan **Robert Wise**'a **"Yaşam Boyu Başarı Ödülü"** verecek. İtalyan Sineması'nın büyük ustası Michelangelo Antonioni de İstanbul'a gelecek. Ustanın, Wim Wenders ile birlikte çektiği son filmi "Bulutların Ötesinde"nin gösterimi gerçekleştirilecek. Bir **"Yaşam Boyu Onur Ödülü"**de, **Antonioni**'ye verilecek. Vakıf, bu yıl **Sinema Onur Ödülü**'nü de **Türkan Şoray**'a sunacak. Türk Sineması'na uzun yıllar emek vermiş, bu sinemanın gelişimine katkıda bulunmuş ve kendi sanatçı kimliğini kanıtlamış kişilere verilen bu ödül önceki yıllarda Lütfü Akad, Bedia Muvahhid, Nijad Özön, Hürrem Erman, Atıf Yılmaz, Gani Turanlı ve Memduh Ün'e verilmişti.

yuncular da çok yetenekli tiyatrocularından oluşuyor. Kamera arkasında da İngiltere'nin büyük yetenekleri var: görüntü yönetmeni David Johnson, yapım tasarımcı Tim Harvey, kostüm tasarımcı Caroline Harris, montajcı Tony Lawson ve müzik kompozitörü Charlie Mole.

EROTİK GERİLİM

Aktör ve tiyatro yönetmeni Oliver Parker, Othello'da Iago'yu ilk oynadığında, baş karakterlerini ve onlarla birlikte seyirciyi trajedi ve ölümle biten duygusal bir yolculuğa sürükleyen bu gerilim dolu oyuna hayran kalmış. "Othello karakteri konunun merkezi olamazdı, çünkü Iago karakterini öne çıkartmak çok daha cazipti. Iago büyüleyici, çevresindeki herkesi yönlendiren tam bir Machiavelli zihniyeti. Ama benim için oyunun odak noktası Othello'yla Desdemona'nın aşkı. Trajediye tutku ve aşk katmak istedim, çünkü aşk olmadan gerçek trajedi olmaz. Oyunu erotik gerilim olarak görüyorum, filme de bunu yansıtmak istedim. Hikayenin itici gücü ise tutku. Her karakter arzuya yenik düşüyor. Farklı tutkularla kaynayan insanların olağanüstü bir bileşimi var." Parker, senaryo üzerinde üç yıl çalışmış, oyuna bazı görsel geriye dönüşler ve fantezi sahneleri de eklemiş.

ÇOK SEKSİ VE GÜÇLÜ

Oyun çok ilgisini çekince filmi önce Dakota Film'den Luc Roeg geliştirmiş. Kadroyu gören Castlerock filmin yapımcılığını üstlenmiş. Üç aylık ön hazırlıktan sonra başlayan çekimler İtalya Bracciano'da ve Venedik'te gerçekleştirilmiş. Yönetmen, oyuncu seçiminde Shakespeare'e taze bir yaklaşım getirebilecek ve oyuna erotizmle canlılık katabilecek oyuncular aramış. Bunun da genç, siyahi bir Othello ile güçlü, canlı bir Desdemona ile mümkün olacağına karar vermiş. Ekipteki herkes için filmi son derece heyecan verici bir deneyime dönüştüren, yönetmenin oyuna duyduğu tutku. "Oliver ne istediğini çok iyi biliyordu. Film için öylesine coşku doluydu ki bu coşkuya herkes kapıldı. Seyirciyi, hızıyla ve enerjisiyle girdap gibi içine çekecek erotik bir gerilim yapmak istedi" diyor yapımcı Roeg.

Irene Jacob da "Oliver çok iyi bir anlatımcı ve bu uyarlaması çok güçlü. Desdemona her zamankinden farklı, daha güçlü. Othello'yla ilişkisinde eşit." diyerek fikrini belirtiyor. Kenneth Branagh'a göre Oliver Parker çok seksi ve çok güçlü bir film yaratmış. "Shakespeare'in Othello'su belki de Parker'ınki kadar seksi ve heyecan verici değil" diyor Branagh.

OYUNCULAR:

LAURENCE FISHBURNE (*Othello*): İri yarı, yakışıklı ve kalın sesli. Fishburne, Othello'yu "Savaşçı, şiirsel bir ruh, korsan, ve daha önce hiç aşık olmamış biri" diye tanımlıyor. Aşk konularında saf, Iago'nun dediklerine inanıyor. 33 yaşındaki aktörün Shakespeare ile ilk tanışması lisedeyken olmuş. "İngiliz dilinin en güzel şiiri. İlk korkunuzu atlattınız mı nefis. Tekrar Shakespeare oynamak için sabırsızlanıyorum." Hem tiyatroda hem sinemada yetenekli bir oyuncu olan Fishburne'ün birçok ödülü var. 1992'de Tony, 1993'te Emmy ödülü. 1994'te What's love got to do with it"teki Ike Turner rolüyle Oscar adaylığı. Diğer filmleri arasında Higher Learning, Boyz N the Hood, Just Cause, Bad Company, Searching for Bobby Fischer, Deep Cover, Nightmare on Elm Street 3 ve Coppola'nın Apocalypse Now, The Cotton Club, Rumblefish ve Gardens of Stone'u bulunuyor.

KENNETH BRANAGH (*Iago*)

Othello'daki Iago rolüyle Screen Actors Guild ödülüne aday oldu. 34 yaşındaki oyuncu ve yönetmen, Shakespeare'e hiç yabancı değil, hatta şairi sinemaya taşıyan yönetmenlerden biri: Henry V, Much Ado About Nothing. İrlanda Kraliyet Tiyatro Akademisi'nde eğitim gördü, tiyatro dalında ödüller aldı. 1987'de Renaissance Tiyatrosu'nu kurdu. 1988'de komedi dalında Oliver ödülüne aday gösterildi. Branagh hem yönetip hem başrolünü oynadığı filmlerle ünlü: Dead Again, Peter's Friends, Much Ado About Nothing, Swan Song, Mary Shelley's Frankenstein (Robert De Niro ile), In the Bleak Midwinter ve Fortunes of War.

IRENE JACOB (*Desdemona*)

30 yaşındaki Jacob, bu role yeni bir yorum getiriyor: "Desdemona kırılgan ya da naif değil. Othello ile eşit olması gerekiyordu, yoksa hikaye bir katil ve kurban hikayesi olurdu. Desdemona sonuçlarına rağmen yazgısını takip eden güçlü bir kadın. Othello'ya olan aşkının babasının kalbini kıracağını biliyor, ama kaderi budur. Othello onu öldürürken bile, hala ona aşıktır. Hikayedeki tek umut, Desdemona'nın aşkının yokedilmemesidir". İlk kez İngilizce Shakespeare oynayan İsviçre'li sanatçı, bu zor görevin altından ekibin yardımıyla kalkabilmiş.

Jacob'un ilk oynadığı film Louis Malle'in Au Revoir Les Enfants'ı. Kieslowski'nin The Double Life Of Veronique'indeki oyunuyla 1991 Cannes Film Festivali En İyi Kadın Oyuncu ödülünü aldı. Ayrıca yine aynı yönetmenin Üç Renk: Kırmızı'sında oynadı.

korsan

cutthroat island

Sis her tarafı kaplamış. Beyaz karanlığın içinde bir anda dev gibi bir silüet beliriyor. Bir gemi ama hangi ülkeye ait? Dürbün direk boyunca yukarıya doğru ilerliyor. O da ne bayrak siyah ve üzerinde iki kılıç bir kurukafa resmi var... Renny Harlin'in yönetiminde Geena Davis ve Matthew Modine heyecan dolu bir korsan filminde buluşmuşlar. E bize de patlamış mısırlarımızı alıp önden onuncu sıradaki koltuğumuzda filmi seyretmek düşüyor... Işıkçıya iyi bahşiş verirseniz (yirmi beş bin lira kadar) istediğiniz yere oturabilirsiniz...

1600'lerin büyülü atmosferinde geçen bu macera filmi için yelkenli gemiler inşa edildi, egzotik mekanlar bulundu ve kapsamlı tarihi araştırmalar yapıldı. Filmin konusu şöyle:

Korsan Dawg Brown'ın (*Frank Langella*) elinde bir define haritası vardır ama bu harita yarımdır. Diğer yarısına sahip olan üvey kardeşinin peşine düşer. Kardeşi, aralarında geçen mücadele sonucunda ölür ama haritayı vermez.

Harita kızı Morgan'dadır artık (*Geena Davis*). Babasının gemisi Morning Star'ın yönetimini devralan Morgan, Cutthroat Adası'nın efsanevi hazinesinin peşine düşer.

Önünde maceralarla dolu bir yol vardır. Tabii peşinde de Dawg Brown...

Yönetmen/Yapımcı: Renny Harlin
Oynayanlar: Geena Davis, Matthew Modine, Frank Langella
Senaryo: Robert King, Mark Norman
Görüntü Yönetmeni: Peter Levy
Kostüm Tasarım: Enrico Sabbatini
Müzik: John Debney
Dijital - Görsel Efektler: Jeffrey A. Okun

ölüm çığlığı

Halloween: The Curse of Michael Myers

Amerika, seri cinayetler cenneti... Bu da tabii toplumda belli bir paranoya yaratıyor. Bir türlü ölmeyen Jason (Friday 13th) ve en yaygın sokak isimlerinden biri olan Elm Sokağı'nın kabus kahramanı Freddy'yle beraber yine aynı dönemlerde ortaya çıkan maskeli katil Michael Miers bu paranoyanın en belirgin yansımaları. Miers'ın altıncı macerası "Ölüm Çığlığı" filmiyle 5 Nisan'da vizyonda...

Michael Miers yıllardır akrabalarının en büyük kabusudur. Yıllarca önce öldürdüğü 6 yaşındaki kız kardeşiyle başlayan cinayetler serisine eliyle yakın isim eklemiş ve beş yıldır ortalıkta görünmemiştir. Haddonfield sokaklarına sessizlik hakimdir. 31 Ekim gecesi bu sessizliğin sonu olur. Cadılar bayramı olarak kutlanan bu gece Michael'ın yeni cinayetlerinin başlangıç tarihidir. Altı yıl önce öldürdüğünü sandığı yeğeni Jamie'nin hayatta olduğunu öğrenir. Jamei'nin bir de bebeği vardır. Son cinayetini işlemek üzere harekete geçer. Eğer Michael harekete geçerse karşısında mutlaka Dr. Loomis'i bulacaktır (çünkü tüm Halloween filmlerinde böyle olmuştur). Ve öyle de olur. Dr. Loomis Heddonfield'a dönüp Jamie'yi Michael'dan kurtarmak

Yönetmen: Joe Chapelle
Oynayanlar:
Donald Pleasence,
Mitch Ryan, Marianne
Hagan, Paul Rudd
Yapımcı: Paul Freeman
Senarist: Daniel Farrands
Görüntü Yönetmeni:
Billy Dickson
Yapım Tasarım:
Bryan Ryman
Halloween Teması:
John Carpenter

üzere harekete geçer. İşe, Michael'ı harekete geçiren şeyleri araştırmakla başlar. Michael Miers ve Dr. Loomis bir kez daha karşı karşıyadır. İlki 1978 yılında John Carpenter yönetiminde yapılan Halloween serisinin bu son filmini genç yönetmen Joe Chappelle yapmış. Filmin çekimleri öncekilerde olduğu gibi çoğunlukla Salt Lake City'de ve Los Angeles'daki Queen Of Angels hastanesinde tamamlanmış.

5 nisan'da sinemalarda

kopya cinayetler

copycat

Yönetmen: Jon Amiel
Oynayanlar: Sigourney Weaver,
Holly Hunter, Dermot Mulroney.
William Mcnamara, Harry Connick Jr.
Yapımcı: Arnon Milchan, Mark Tarlov
Senarist: Ann Biderman, David Madsen
Görüntü Yönetmeni: Laszlo Kovacs
Yapım Tasarım: Jim Clay
Müzik: Christopher Young

"Piyano"nun Holly Hunter'ı, "Alien"ın Sigourney Weaver'ı ve Amerika'nın yeni Frank Sinatra'sı Harry Conick JR bu film için bir araya geldi.

Kriminal psikolog Helen Hudson (*Weaver*) seri cinayetler konusunda uzmandır. Bir zamanlar kolay pes etmeyen bir katilin (*Harry Connick Jr*) sorunlarını çözmeye çalışmış fakat hayatı tehlikeye girince bu sevdadan vazgeçmiştir. Helen Hudson, şimdi bir apartman dairesine bilgisayarıyla kapanmıştır. Dış dünyayla tek bağlantısı sadık asistanı Andy (*John Rothman*)'dir. . Helen korku içinde peşindeki adamı beklemektedir. Başarılı ve hırslı polis dedektifi M.J. Monahan (*Hunter*) son zamanlarda Los Anageles'da meydana gelen seri cinayetlere bir son vermek için görevlendirilir. Bu cinayetlerin işleniş şeklinde garip olan birşeyler vardır. Dedektif M.J., Helen'in deneyimlerine ihtiyaç duyar. Monahan, genç yardımcısı Ruben Getz (*Dermont Mulroney*) ile Hudson'ın yardımlarını alabilmek için gereken her şeyi yapmaya hazırdır.

Hudson kendini olayların dışında tutmaya çalışırken Monahan, onu kendi kendine yaşadığı sürgünden kurtarmaya çalışır ve bir anda iki kadın kendilerini bir mücadele içinde bulurlar. Cinayetler devam etmektedir ve Hudson, bu cinayet tarzına hiç de yabancı değildir.
Artık katil, iki kadının avıdır. Ama bir av olduğunun da farkındadır. Helen Hudson onun ne düşündüğünü, katil ise Hudson'un nerede yaşadığını bilir.
Zor rollerin oyuncusu Sigourney Weaver, oyunculuk kariyerine korku ve bilim kurgu filmlerinde bir dönemin başlangıcı sayılan "Alien" filmiyle başladı. "Gorillas In The Mist"ten "Working Girl"e, "Ghostbusters"dan "Titanic"e her tür rolü büyük bir başarıyla canlandırdı ve üç kez Oskar'a aday gösterildi. Weaver'ı en son Roman Polanski'nin "Death And The Maiden" filmindeki nefes kesen performansıyla izledik. Holly Hunter, "Piano" filmiyle Oskar ve Altın Küre ödüllerini evine götürüp New York Sinema Eleştirmenleri tarafından en iyi oyuncu seçildi. "The Firm" ve "Broadcasting News" filmleriyle de Oskar adayı oldu ve çeşitli ödüller kazandı.

Büyük iddialarla çekilen "**On Yönetmen İki Film**" projesini sadece 3 bin 500 kişi seyretti. Hiç şüphesiz ki bu film, tek başına bir gösterge olamaz. Çok nadir de olsa binlerce ve hatta yüzbinlerce kişi tarafından izlenen Türk filmleri de oluyor. Bir de hiç vizyona çıkamayan, çıksa da kimsenin gitmediği filmler var. Televizyonlarda gösterilen **eski Türk filmleri** rating rekorları kırarken, niye sinemalarda gösterime çıkan yeni filmler bu ilgiden nasibini alamıyor? Biz bu konuyu bir de **gençlerle** konuşalım dedik. **Neden** gençler? Çünkü, ağırlıklı olarak 19-25 yaş arası, lise ve üniversite öğrencileri gidiyor **sinema**ya, işte bu nedenle gençler...

Şimdi söz gençlerde

Dilek GİRGİN CAN
Fotoğraf: Süleyman TEL

Erk, Banu, Oğuz ve Sevil Türk Sineması'nı kesinlikle dışlamıyorlar. Üstelik Türk Sineması hakkında kafa yoruyorlar, bir genel yargıları, beklentileri, önerileri var. Ve hatta Türk filmlerini izlemek üzere sinemaya da gidiyorlar. Yani kısacası Türk filmlerine ilgisiz değiller, ama sinir oldukları bir sürü de şey var...

Ankara Üniversitesi Sosyal Antropoloji öğrencisi **Erk Acarer** (*24*), Yıldız Üniversitesi Fotoğraf Bölümü öğrencisi **Banu Takşüt** (*21*), üniversite sınavlarına hazırlanan **Oğuz Bayramoğlu** (*22*) ve **Sevil Pınar** (*18*) önce genel düşüncelerini belirttiler, sonra hararetli bir sohbete giriştiler...

ERK: Tabii ki hayatımızın belli dönemlerinde Türk filmi seyrettik, son dönemde de. Şunu söyleyebilirim ki, içerikte ve estetik anlamda bir başarıdan söz etmek çok olanaklı değil. Çünkü Türkiye'de sinema geleneği, sinema sanayisi yok. Ama yine de güzel örnekler var; "At", "Sultan" ve "Düğün" gibi. Saflıklar yakalandığı zaman belli dönemlerde Türk filmi seyretmeyi seviyorum. Küçük ayrıntılarda gizli çok şey var. Ama genelde çok gelişkin bir yapı göstermiyor. "Çözülmeler"e gittim, bence çok kötü bir filmdi. Postmodernite adına çok kötü şeyler yapılmış gerçekten. Boğdu beni, zaten pek bir şey de anlamadım açıkçası. "Bay E"de

"türk filmlerini dışla

de, bir sürü absürdlükler yapılmış, hiçbir şekilde etkilemedi beni. Ayrıca lezbiyen ilişkiler, abartılmış bir cinsellik olayı var Türk Sineması'nda.

BANU: Türk Sineması'nı seyrediyor ve şans da veriyorum. Televizyonda defalarca yayınlanan filmleri bile izliyorum, ama bunlar beni doyurmuyor, sevmiyorum. Eminim ki insanlar ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştılar, ama olmadı. Örneğin Müjde Ar'ın filmlerini izlerken, şuradan yakalamışlar işte diyorum, ama yine de eksik kalmış. Ucuz etin yahnisi yavan olur misali. Beni en çok rahatsız eden şeylerden biri de izleyici oranını artırmak için çıplaklığın kullanılması. Estetik kaygılarla olmuşsa tamam, ama tak diye çıplak bir görüntü çıktığı zaman rahatsız oluyorum, yoruluyorum, ne alakası var şimdi? Bir de Türk insanıyla kesinlikle alakası yok olanın. Bırakın Türk insanını, insan olarak da çok havada karakterler. Ayrıca Türk filmlerinde tempo yok. İnsanı aptallığa sürükleyen bir anlamsızlık var.

OĞUZ: Son zamanlarda ben de Türk Sineması'ndan oldukça uzağım. Bazen evde izliyorum. Sinemada en son "Uçurtmayı Vurmasınlar"ı izlemiştim. Gidemiyorum, çünkü haberim olmuyor, reklamı yapılmıyor çünkü. Haberimiz oldu diyelim, gidenler sakın gitme çok çirkin diyorlar, cayıyoruz, diğer filmleri tercih ediyoruz. Niye reklam yapmıyorlar? Televizyonda yapsınlar reklamını. Çünkü insanların kafasına yerleşmiş bir kere, Türk filmleri yaramaz diye. Televizyonlarda da hâlâ eski filmler gösteriliyor, yeniler bir türlü çekici bir şekilde sunulamıyor. Eskilerde de hep alışılmış konular var. Başını görüyor, sonunu anlıyorsunuz. Cazip bir şey yok.

SEVİL: Türk Sineması'na kimse güvenmiyor. Açıkçası ben de pek şans tanıdığımı söyleyemem. Sinema sahipleri de güvenmiyor. Oynadığı yer de önemli. Ben kendime en yakın sinemaya gitmeyi tercih ederim... Bu filmlerin Türk Sineması açısından iddialı filmler olduğu da söyleniyor. Neden o filmlere şans verilmiyor. Reklamı olsa, haberim olsa giderim.

ERK: Tanıtım yetersizliği tek sorun olamaz. Son çıkan filmlerden örneğin "Yengeç Sepeti"ni kimsenin duymamasına imkan yoktu. Bu filme ulaşılamaması gibi bir olay yok. 70'li yıllarda bu ülkedeki insanlar seks filmlerine bile ulaştılar. Bu reklamsız falan oldu. Demek ki, bu arz talep sorunu.

SEVİL: Şöyle bir şey var, bir sürü Amerikan filmi var ve bunların reklamları aylar öncesinden başlıyor. "Seven"in reklamı ne kadar zaman önceden başladı ve herkes, bütün gençler bekledi seyretmeyi.

ERK: Ama o kadar çok Amerikan filmi var ki...

SEVİL: İşte o furyanın içine kapılıp gidiyorsunuz, çok fazla tercih yapma hakkınız yok. İnsanlar size tercih ettiriyor zaten.

ERK: Amerikan filmlerinde bir kısır döngü var. Belki diğer ülkelerde de çok güzel film yapılıyor. Bir şekilde insanlar ulaşabiliyorlar buna. Ama Türk insanı, neden Türk Sineması'na ulaşmıyor? Sorun sadece reklamla ilintili bir şey değil bence.

OĞUZ: İyi ama reklam da destekleyebilir bence.

SEVİL: Her şeyden önce sevdirilmesi gerekir.

BANU: Ama reklamla sevdiremezsin.

SEVİL: Eğer o reklam filmi ilgini çekiyorsa, sende merak uyandırıyorsa sen o filme gidersin. O film hakkında bir görüşün olur.

ERK: Sevmem ya da sevmemem hiç önemli değil. O filme bir şekilde gideceğim deyip gitmen önemli. Bu neden yapılmıyor? Sadece reklam sorunu değil bence bu. Altyapı sorunu. Zaten çok az film çekiliyor.

BANU: Sorun sadece sevmek sorunu da değil bence. Televizyonda yayınlanan Türk filmlerini de çok beğenip, sevip izleyen insanlar var. Ama bu, o filmi kaliteli yapmıyor. Tabii bir de şöyle bir şey var; neden 300 bin lira verip de Türk filmine gideyim?

Sevil:
"Türk Sineması'na kimse güvenmiyor. Açıkçası ben de pek şans tanıdığımı söyleyemem"

Oğuz:
"Gidemiyorum, haberim olmuyor, reklamı yapılmıyor çünkü. Haberimiz oldu diyelim, çok çirkin diyorlar, cayıyoruz, diğer filmleri tercih ediyoruz"

Banu:
"Yönetmen aptal olduğu için seyirciyi aptal yerine koyuyor. Beni en çok rahatsız eden şeylerden biri de izleyici oranını artırmak için çıplaklığın kullanılması"

Erk:
"70'li yıllarda geçen "Uzlaşma" filminde, Algida reklamının panoları görünüyordu, bu çok korkunç bir şey... Hiç Türk korku filmi, gerilim filmi var mı?"

mıyoruz, fakaaat..."

ERK: Ben tercihimi Türk filminden yana kullanmak isterim. Örneğin eski Türk filmlerinden, "Hababam Sınıfı" sıcaklıklarından sıkılmıyorum. Türk filmi bana hitap edebiliyor. Yabancılaştığımız duygularını ekarte ediyor "Hababam Sınıfı" serileri. Şunu da düşünmek lazım, neden insanlar pazar günlerini "Bizimkiler"e ayırıyor? Bir mahallede eskiden ancak oluşabilen şeyleri bize şimdi seyrettiriyorlar. Bunları seyrettiğimiz zaman eskiden böyle şeyler vardı diyebiliyoruz. Ben de bu yüzden seyrediyorum, kendimden bir şeyler bulabiliyorum, nostaljik birtakım hazlar alabiliyorum, falan. Bir de yeni filmlerde şöyle bir şey var: 70'li yıllarda geçen "Uzlaşma" filminde, Algida reklamının panoları görünüyordu, plakalar üç rakamlıydı, bu çok korkunç bir şey. Neden sinemaya gitmiyoruzdan önce bilirkişilerin Türk Sineması adına yapması gereken şeyler var.

BANU: Seyirci anlamaz diye bir önyargı var, anlıyor oysa. Aptallaştırılmaya çalışılıyor.

ERK: Seyirci anlamazdan çok bence yönetmen aptal falan gibi bir sorun var ortada.

BANU: Yönetmen aptal olduğu için seyirciyi aptal yerine koyuyor zaten... İyi film çekmek için ille de para gerekmiyor, siz doğru senaryoyu, doğru oyuncuyu bulun, doğru ekipmanı bulun, zaten para bulunur, bir sponsor bulursunuz. Güvenen bir adam çıkar ortaya. Bu kadar kısa metraj film çeken insan var, çok zengin olduklarından mı? Yeni insanlarla yeni bakış açıları gelecek, en azından eğitimli insanlar gelecek.

ERK: Türkiye'de çekilen filmler ve konular belli. Hiç Türk korku filmi, gerilim filmi var mı? Macera filmi bile yok. Cüneyt Arkın'ın 17. yüzyılda dağa tırmanırken Seiko saatiyle görüldüğü filmler, macera filmi değil. Türkiye'de insanların beyninde bir şekilde sinemayı oluşturmak gerekli, bu işe para yatırabilecek insanların.

Sinema Vakfı'nın projesi olan "On Yönetmen, İki Film" izleyiciden beklenen ilgiyi görmedi

Böyle bir işe kim girebilir? Her şey birbiriyle ilintili. Siz Türk seyircisine güven vermezseniz, ben de sizin yaptığınız filme sponsor olmam. Bence bir Türk Sineması'ndan söz edilemez şu anda, yılda birkaç filmle. Bir ülkede birkaç kitap yazıldığını düşünebiliyor musunuz? Bence bu nedenle Türkiye'de sinema yapılamıyor.

OĞUZ: Zaten Türk Sineması'nın varlığından söz edilebilecek olsa ben son altı ay içinde Türk filmine gitmiş olurdum. Gitmedim çünkü gitmeye değer bir film yoktu bence.

ERK: Olmadığı için, insanlar reklam yapılmıyor, gidemiyoruz, iyi değil gibi şeylere sığınmamalılar bence. Geçen gün "İstanbul Kanatlarımın Altında"nın afişini gördük, gidelim dedik. Bu filmin müzik kasedi de çıkıyormuş. Bunu duyduktan sonra bu filme gitme şevkim ikiye katlandı. Bu anlamda reklam önemli belki.

BANU: Örneğin Sinan Çetin, kişisel olarak kendi izlenme oranını sürekli yüksekte tutan bir insan. Yavuz Özkan da öyle... Şunu da söylemek istiyorum ki, Türk Sineması hiçbir zaman yaşayacak kadar iyi olmadı. Hep ortalama gitti. Şimdi durgunluk yaşıyor olabilir. Bir boşluk var, kadro eksikliği var, bu belki yeni insanlarla tamamlanacak. Bir film sadece ticari kaygılarla yapılmışsa, başarılı olabilir. Ama gerçekten iyi film çektiyseniz o zaten izlenir, ticareti beraberinde getirir. Ama bu toplumun sosyal ve ekonomik yapısıyla da ilgili. İnsanlar ne izlemeye meraklı o da var, bir çelişki var yani...

nizam eren (özen film basın danışmanı) "gençliğe film yapılsın artık"

• "On Yönetmen İki Film"in dağıtımını biz yaptık. İki haftada dört sinemada 3 bin 500 kişi izledi. Bu berbat bir rakam. "On Yönetmen İki Film", çok tanıtıldı ama medya bazen halkı etkileyemiyor. Bu malı kim tüketecek ona bakmak lazım. Türk eşyası iyi değildir deyip, Benetton'dan giyinen, yabancı araba kullanıp, yabancı sigara içen bir kitle, yabancı sinema da iyidir diye hareket ediyor.

• Türk Sineması, tanıtım konusunda gerekenleri bildiği halde yapmıyor. Destek veren insanların da şevki kırılıyor. "On Yönetmen İki Film"e, Efes Pilsen para yatırdı. Ama 3 bin kişi gelince insanın hevesi kırılıyor.

• Aslında izleniyor Türk Sineması, kapış kapış gidiyor bazen. Son yıllara baktığımızda "Arabesk", "Amerikalı" var. "Amerikalı"yı 400 bine yakın kişi izledi, "Temel İçgüdü"yle falan başa çıktı. Yakın zamanda "Berlin in Berlin" var, "Bir Sonbahar Hikayesi" var, bunları 50 bin, 100 bin kişi izledi. Yabancı filmler ille de çok izleniyor diye bir şey yok. Örneğin "Kırık Ok" filmi 100 bin izleyiciye ancak ulaşacak. "Get Shorty" 50 binde kalır.

• "Sinemaya kim gidiyor?" sorusunun cevaplanması lazım. Biz bu konuda araştırmalar yapıyoruz. Sinemaya 19-25 yaş arası gençler gidiyor en çok. Entelektüel düzey düşmüyor tabii, ama üretime katılan insan yoruluyor ve dolayısıyla daha eğlenceli şeyler istiyor.

• Sinema müthiş bir aşk. Ne olursa olsun sinemacılar bu filmleri çekecekler. Yapımcı Cengiz Ergun, "Manisa Tarzanı"nı çekti büyük ümitlerle, 1070 kişi izledi. Bu adam bir daha asla film çekmez zannediyordum, şimdi yeni bir proje hazırlanıyormuş... Madem film yapılacak, gençliğe film yapılsın artık. Gerekirse Amerikan Sineması'na baksınlar ve kopya etsinler. Herkes kendi iç bunalımını yapmasın, yetti artık. Belki onun da bir izleyicisi var ama artık biraz da tecimsel çalışsınlar. Yoksa 20 milyar lira veren sponsor bulmak zor olacak.

• Televizyonlarımız hâlâ Avrupa'yı yakalayamadı. Filmler, televizyonlar için hammaddedir, bunun tükenmemesi lazım. Televizyonlar, filmi finanse eder, önce sinemada çıkar film, popüler hale gelir, sonra da televizyonda oynar rating rekoru kırar. Şimdi yabancı filmlere kaldılar ve dünyanın da parasını ödüyorlar bunlara.

Konuşmak ya da konuşamamak...

çözüm

TURKCELL

Cep telefonunuz varsa, kartınız TURKCELL olmalı.

(Lütfen tiyatro, sinema ve benzeri toplu gösterim salonlarında cep telefonunuzu kapatıp, telesekreter servisinden yararlanınız...)

TÜRK TELEKOM
TURKCELL

TÜRKİYE' NİN CEP TELEFONU KARTI

ART GRUP

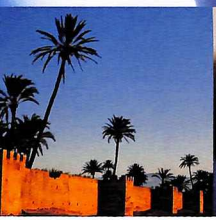

Tek

bulac

...başka bir dergi

alır mıydın

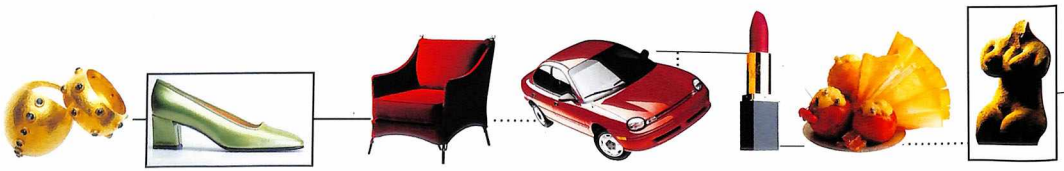

bir dergide, tümünü

ğınızı söylesek...

- GÜZELLİK VE KOZMETİKTE YİNE BİR NUMARA...
- ŞİMDİ MODANIN DA YENİ ADI: ÜNLÜ MARKALARIN PERDE ARKASI, DEFİLELER... TÜRK VE DÜNYA MODASINDAN ÇARPICI ÖRNEKLER...
- VE, İŞTE MODA TUTKUNLARINI ÜNLÜ TÜRK MODACILARIYLA BULUŞTURACAK BÜYÜK SÜRPRİZ! BAHAR KORÇAN, BİLGE MESTÇİ, CEMİL İPEKÇİ, HAKAN ELYABAN, NESLİHAN YARGICI, SADIK KIZILAĞAÇ, VURAL GÖKÇAYLI, YILDIRIM MAYRUK VE ZUHAL YORGANCIOĞLU İLE '96 BEAUTÉ MODA GÜNLERİ...
- AKTÜALİTE VE MAGAZİN HABERLERİ... KÖŞE YAZILARI, RENKLİ SOHBETLER,
- GÜNCEL SANAT OLAYLARI...
- SEYAHAT, DEKORASYON, YEMEK, OTOMOBİL, MÜCEVHER, SAAT VE FİNANS SAYFALARI... DAHA BİTMEDİ!
- REHBER NİTELİĞİ TAŞIYAN ÇOK ÖZEL EKLER...
- HER AY SÜRPRİZ ARMAĞANLAR...

ız?

BEAUTÉ NİSAN'DAN İTİBAREN KABINA SIĞMAYACAK...

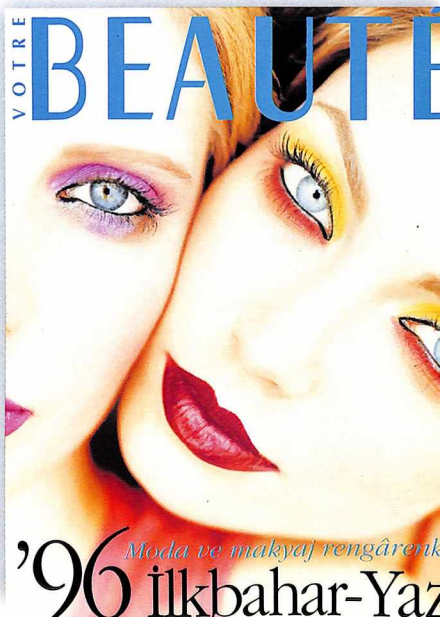

sinema çıkışında bir başka

"DUBUA DUBUA" TÜRÜ KARATE FİLMLERİ

Bu tür filmlerin kötüleri genellikle porno film gösteren sinemaların ara seanslarında oynar. İyileri ise gişe yapabilecekleri tatil zamanlarında Dolby Stereo'lu sinemalarda oynar ki gelenlere şöyle bir yakından göz attığınızda onların katil yaradılışlı, macera arayışlı, Van Damme hayranı, hayat amacı Koreli bir karate hocasının yanında altı ay geçirip "**Çekirge**" olmak isteyen aksiyon tipleri olduğunu kavrayabilirsiniz.

- Oğlum Jan Klod Vandam yine karateye dönüp dünya şampiyonasına katılsa yine şampiyon olabilirmiş. Ama yakışıklı ya, ters bir tekme alıp façasının bozulmasından korkuyormuş...
- Bence döner tekmelerin kralı Jeki Çen. Onun üstüne adam tanımam. Zaten bu karate olayında Hong Konglular'ın üstüne yok. Amerikalılar da yapıyorlar ama serüven filmi gibi oluyor.
- Bak karın kaslarımı sıkıyorum, yumruk atsana, nasıl bir şey olmayacak...
- Şurdaki adam pis pis bakıp duruyor, gidip bir ifadesini alalım mı?
- Bizim mahallede bir Kamil Abi var, aynı Amarikan Ninja.

GERİM GERİM GERİLİM TÜRÜ KORKU FİLMİ

Yurdum insanını lunaparklarda görmüşsünüzdür. Sizi o uça uça dönen dolaplara binmek için inka etmeye çalışırlar. Ama dönme dolaba bir kere binince de inmek için ağlayıp yalvarırlar. İşte korku filmlerinde de böyle oluyor. Filmden korkacağını bile bile sinemaya gitmek için ısrar eden armut karakterli insanımız, film boyunca elini gözünden çekemez ve ne hikmetse filmden çıkınca da filmi elini gözüne koymadan seyredebilen "**normal**" insanlarla filmi tartışır. Bir de der ki "**korkmadım ki korkmadım ki...**"

- Sonu ne heyecanlıydı değil mi? (*Gerilimin bitip heyecanın başladığı son anlarda eller gözlerden çekildiği için bir tek son hakkında yorum yapılıyor*)
- Ne kadar çok kan vardı öyle... Bu gece uyuyamayacağım galiba.
- Sen şimdi bu gece uyuyamazsın. İstersen size gelip yanında yatayım.
- Sence de biraz iyi huylu bir film değil miydi? Hani insan son sahnesinde kafanın gövdeden ayrılma sahnesini biraz daha yakından görmek istiyor. (*Yanlış anlaşılmasın, filmi kanlı bulanlarla aynı filmden çıktı bu adam. Ama bazıları sıcak seviyor, bazıları da kanlı...*)

AŞKI MEMNU TÜRÜ ROMANTİK FİLMLER

Yurdum insanı pek meraklıdır "**Duyguların Ötesinde**" veya "**Sonsuza Dek Aşk**" gibi romantik filmleri seyretmeye. Bunun için hele cumartesi ve pazar gündüz ve akşamları gibi hafta boyunca birbirini göremeyen sevgililerin buluşma günlerinde tıka basa dolar bu filmler. Filmler zaten geyiktir, bir de çıkışları boğar atar insanı. Konuşmanın genel konusu döner dolaşır evliliğe gelir.

- Sevgilim beni seviyorsun değil mi?
- Bizim de ilerde filmdeki gibi bir evimiz olsun. Apartman dairelerinde yaşayamam ben. (*Bunu söyleyen şımarık zat, muhtemelen öğrenci bileti parasını anca denkleştirmiştir*)
- (*Ağlayarak*) Adam kadını niye bıraktı ki? Ben olsam... Ühü ühü...
- Şimdi düşünüyorum da bir gün bana çiçek vermedin!
- Sevgilim beni seviyorsun değil mi?
- O filmdeki gelinliğin bana ne kadar çok yakışacağını tahmin edebiliyor musun?
- Ben var ya, aslında acayip romantikimdir...
- Sevgilim beni seviyorsun değil mi?

DEDEKTİFLİK TÜRÜ BİLMECELİ FİLMLER

Abidik gubidik filmler furyası geçtikten sonra, "**Olağan Şüpheliler**" gibi, "**Seven**" gibi çok hoş filmler geldi ki bu filmlerin içinde neler olup bittiğini anlamak, sonunu tahmin etmek gerçekten zor. Ama yurdum insanında "**ben biliyordum**" mantığı vardır ya... Her şeyde mutlaka bu mantığı kullanmak zorundadırlar ya... Mutlaka abartacaklar.

- Ben Olağan Şüpheliler'de katilin o kel adam olduğunu anlamıştım. (*Tabii anlarsın, filmin 12. saniyesinden itibaren gördüğü her adamı katil olarak niteleyip etrafında oturan adamlara cebennem azabı yaşattın, bakalım bir daha seninle filme gidecek adam bulabilecek misin?*)
- Ben Seven'da katili zenci adam sandım. (*Tabii herkesin bir yanlış tahmin yapma hakkı var. Ama katili Morgan Freeman yerine Brad Pitt'in ceketi olarak öngörse sanırım daha az tepki alırdı*).

Serhat AYAN

geyiktir benim memleketim

Hükümet kurmaktan kuantum fiziğine, derin teolojik tartışmalardan uzaydan yaşaması olası hayat formlarına kadar her konuda, ama her konuda konuşabilen bir halkımız var. Her konuda konuşabilecek kapasiteli ve buna da oldukça istekli halkımızı bir de sinema çıkışlarında görün. (...)

Çizim: Oğuz RİZE

Görkemli sinema salonlarının dinozorlar örneği birbiri ardı sıra yok olduğu bir dönemde eski localardan söz etmek belki bu locaların asıl işlevini bilmeyenler ya da kavrayamayanlar için bir fantezi olarak düşünülebilir. Oysaki hiç de öyle değildir. Eski localar - gerçi tek tük sinemalarda bugün de var ama, ille de eski localar - gerçek yaşamdan esintiler taşıyan perdedeki filmlere nazire yaparcasına, yaşam gerçeğinin katıksız, abartısız, olduğu gibi, hiç bir sansüre tabii olmadan yaşandığı küçük, gizemli, nice ayıpları salonun loş örtüsü altında saklamayı becerebilen kendilerine özgü mekanlardı. Kimi zaman localardaki insanların - genellikle çift olurdu bu insanlar - varlıklarına bile tanık olamazdınız. Bir girerken görürdünüz bu insanları bir de çıkarken... Çıkmalarını bile hayal meyal görürdünüz. Öylesine, çabuk, öylesine utangaç olurlardı ki nedenini bir türlü anlayamazdınız. Çok sonraları, aynı yerleri kullanma gereksinimi duyduğumuz da, bu mekanların film izlemekten gayrı bir ikinci işlevlerini de keşfetmiştik ama, çok geç kalmış, o, çocukluğumuzun gerçek yaşamdan alınmış canlı görüntülerini hep perdedeki hayalleri yüzünden kaçırıp durmuştuk.

Sahi ne işe yarardı bu localar? Seçkin olmanın film izleme anındaki loş salonlara özgü bir gösterişi miydi? Yoksa popülist olamamanın gizemli bir ayrıcalığı mı? Belki de şeytana

burçak evrén yazdı

genç bedenlerin baş kaldırdığı mekanlar:

localar

uymanın günah yuvaları, ya da dışa vurulamayan, bastırılmış duyguların yedinci sanat eşliğinde icra-ı faaliyete geçtiği cesaret odaları... Belki de tümü.

Çocukluğumda, yeni yetme çağımda, hep kafama takılmıştır bu localar. Bana ulaşılamaz, oturulamaz, girilemez gibi gelmiştir nedense. Çocukluk harçlığımın yalnızca duhuliyeye yettiği dönemlerde, ön kısımları Roma sarkofajlarına nisbet yaparcasına girlandlarla döşenmiş bezemeleriyle seçkinlere özgü, ayrılmış ve soyutlanmış birer mekan gibi gözükürlerdi. Ama merak ettiğim yalnızca mimari görünümündeki ayrıcalık ve gösterişlilik değildi, daha çok içinde oturanları merak eder, onların gizemli davranışlarını bir türlü çözemezdim. Ne zaman kapılarını açarlar da buralara girerler, nasıl film izlerler ve nasıl olur da hiç kimseye görünmeden serap misali yok olurlardı. Gizlice, sanki kendilerini görenlere vadesi bir filmlik utanç senedi imzalayarak süzülürlerdi bu gösterişli ufak odalara. Ve ışıklar yandığı sürece hiç görünmezlerdi. Sanki ışıklarla perdeye endeksliydiler; ışıklar yanıp perdeler inince yok olurlar, bunun tersinde ise görünmez ama, varlıklarını gıcırdayan tahta sandalyelerle hep duyururlardı. Gerçekten de ışıklar sönüp, perde yukardan çekilmeye başlayınca, localarda bir garip hareketlenme, tuhaf bir telaş göze çarpardı: Kıpırdanışlar, her kıpırdanışta devamlı ama düzensiz tahta sandalyelerin çıtırdaması ve derken büyük bir sessizlik, yine sandalya çıtırdaması, ışıkların yanmasına az bir zaman kala tahta tabana yansıyan ökçelerin kaçarcasına loş salonun sessizliğini bozan istenmeyen gürültüsü, hızla kapanan bir kapı, çoğu kez aceleden belki de suçluluktan kaynaklanan panikten kapanmayan kapı, oradan loş salona sonra da perdeye kaçamak yapan istenmeyen ışık, bu localarda oturanların ortak eylemlerini oluştururdu. Çok seyrek de olsa, kavgalara da tanık olurduk bu localarda. Bağıran, erkeği azarlayan bir kadın, ardından bir tokat. İşte, yalnızca bu durumlarda loş salondaki tüm bakışlar yön değiştirip, hayal perdesinden, konusunu gerçek yaşamdan olduğu gibi almış gerçek ama amatör oyuncuların oynadığı bu küçük mekanlara çevrilirdi. Bu zamanlara locaların kapıları bir başka hızlılıkla kapanırdı. Sanki yerinden sökülecekmiş gibi.

Çocukluğumda bu mekanlarla, onların gecici konuklarının bu türden davranışlarına bir türlü akıl erdiremezdim. Sanki onlar, hem sinemanın içinde hem de değillerdi. Hatta televizyonun T'sinin bile düşlenmediğim dönemlerde, onların kendi localarında kendilerine ait küçük perdeden film izleme lüksüne sahip olduklarını bile kurgulardım. Ne keyif be... Ama delikanlılık dönemimde yaşamda, küçük perdeden film izlemekten daha keyifli şeylerin de var olduğunu öğrendim. Ama artık çok geçti, Grete Garbo'nun, Charlie Chaplin'in perdedeki görünütsüne dalıp giderken, yaşamın on dakikalık araya bile gereksinim duymayan asıl gerçeğini ıskalamıştık. Hem de ne ıskalama.

Bir gün, bir gazetenin birinci sayfasında - hadi söyleyelim Hürriyet gazetesinde - Süreyya Sineması'nın localarında unutulan eşyaların listesini gördüm. Belki asparagas, belki de gerçek bir haberdi orasını pek düşünmedim. Neler unutulmuştu bu localarda neler; kırmızı puantiyeli bir adet kadın kilodu, 75 numara pek pahalı olmayan bir sütyen, ten rengi bir tek kadın çorabı, kullanılmış birkaç mendil ve buna benzer kadınlara özgü bir takım eşyalar. İşte o zaman locaların asıl işlevini kavrar gibi oldum. Tüm yanıt bekleyen sorular, tanık olduğum olaylar ve film izlerken bu küçük odacıklardan gelen sesler, garip bir kokteyl oluşturdu kafamda. Küçükken annemin sinemada

"takma kafanı şu localara" deyişinden kuşkulanmıştım ama, ampuller sönünce beyazperdeye bakmak zorunda olduğumdan, aynı ampüller yanınca da localara tekrar bakma gereksinimi duymadığımdan bir türlü uyanamamıştım.

Ama her şey gizli kalmazdı localarda, kimi zaman kaçamak, ateşli cinsel duyguların kamçıladığı peşrev eylemleri kulvar değiştirip bir tokatla şiddete, bir bakışla süç üstüne dönüşürdü. Böylesine durumlarda porgramcıya yakalanan çiftler "şeytan kandırdı" gibisinden pek inandırıcı olmayan mazeretler döktürürlerdi ama, inanın çok suçu olan şeytanın bu localara ilişkin hiçbir günahı olmayıp yalnızca iftiraya uğrardı.

Locaların işlevleri dışında bir başka amaçlar doğrultusunda kullanımı, elbeteki o dönemlerin sosyal taassubu, ahlak anlayışı ve hepsinden öte hoşgörüsüzlükle kuşatılmış anlaşılmayan mahalle namusu ile bir bakıma zorunluluktu. Delikanlıların, sevdalıların, birbirlerine abayı yakanların, ya da cinsel dürtülerini her bir kısıtlamaya rağmen özgürlüğe dönüştürmek isteyenlerin mahalle aralarında, caddelerde bırakın öpüşmelerini, el ele tutuşmalarını bile "kıyamet günüyle" eşlemekten kaçınmayanların çoğunlukta oldukları bir dönemdi. Tek sığınılacak yer, düş şatolarının; sınır tanımayan ve hiç kimse tarafından yadsınmayacak izdüşümlerini hoş bir loşlukta beyazperdeye yansıttıkları bu küçük mekanlarıydı. Damarlarda durmayan gençlik şehvetinin olabildiğince coştuğu, kalabalıklar içinde bile gizlendiği tek yer, inanın bu localardı. İki biletle sağlanan bu gecici mutluluk localarda filizlenir, dal verir, çiçek açar, toplumun hoşgörüsüzlüğüne adeta isyan bayrağını açarak meydan okurdu. Evet, bir bakıma günah yuvalarıydı localar. Ama onun da ötesinde; genç bedenlerin, birbirini tanıma ve sınama olanağını bulduğu, o betimlenmez, anlatılmaz ve belki de hiç bir zaman yaşanmayacak olan ilk heyecanın doruklara vardığı, şehvetin günaha galebe çalıp dingin sulara yelken açtığı, ferahladığı, arındığı, toplumun tüm hoşgörüsüzlüğüne başkaldırdığı mekanlardı da ayrıca...

Panoramik albümleri 500, eski tahviller 10, kartpostallar 1 milyon lira civarında

şu hayatta ne antika kağıtlar var!

Ephemeraya ilgi çığ gibi büyüyor. Şimdi doğal olarak nedir bu "ephemera" diyeceksiniz. Ephemera, **kitap dışında kağıtla ilgili her şey** anlamına gelen bir sözcük. Yani, kartpostallar, fotoğraflar, afişler, gazeteler, sinema ve tiyatro biletleri, faturalar, tahviller, etiketler, davetiyeler, mönüler... Kısacası kullanıp da farkına varmadığımız ve **çöp**e attığımız her şey. Ama işte bu çöpe atılanlar şimdi **çok değerli**. Ve bu işin de bir borsası oluşmuş durumda.

Ephemera, Yunanca bir sözcük. **Epi** (*bakkında*) ve **hemera** (*gün*) sözcüklerinin bileşiminden oluşmuş. Zoolojide de kısa ömürlü hayvanlar için kullanılan bir deyim. Esas olarak ise, **kitabın dışında kalan yazılı ve basılı her türlü kağıd**a veriliyor bu isim. Bu sözcükten, gündelik yaşamda kullanıldıktan sonra çöpe atılan tüm kağıtlar da anlaşılabilir.

. **Ephemera**ya giren materyallerin sayısı o kadar çok ki! Kartpostallar, fotoğraflar, gazeteler, afişler, gravürler, biletler, faturalar, tahviller, etiketler, davetiyeler, mönüler, diplomalar, ilanlar...

. Bugün kullanılmayan, ama çeşitli araştırma ve incelemelere kaynaklık edebilecek herşey **ephemera**nın alanına giriyor. Resmi tarihin burun kıvırdığı bu belgeler, sanat-kültürün her aşamasında belge olarak kullanılabiliyor.

. **Ephemera** koleksiyonu iki şekilde yapılıyor; **kategorik** ve **tematik**. Kategorikte belli bir türle ilgili şeyler toplanıyor, örneğin kartpostal. Tematikte ise bir konuyla ilgili her şey biriktiriliyor, örneğin denizcilik. Eserlerin kondisyonlarının iyi olması lazım. Belli bir sistemle toplanması gerekiyor, bir de yararlılık derecesi olacak. Her belge kendi başına geçmişteki bir ışığı yakmalı.

. Gelmiş geçmiş **en eski** el yazması **ephemera**, M.Ö.300 yılına ait **bir papi-**

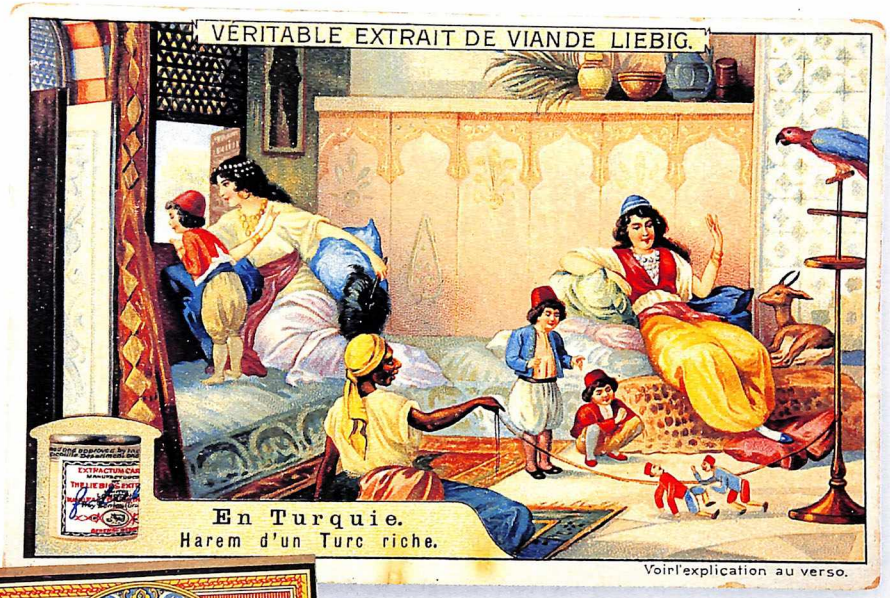

Şimdilik fiyatlar çok astronomik değil, ama nadirlik derecesine göre, panoramik albümlerin fiyatı **beşyüz milyon**u bulabiliyor. Eski tahviller 10, kartpostallar 1 milyon lira civarında. Bu fiyatların da her geçen gün yükselmesi bekleniyor. **Sahaf**ları dolaşmakta ve çekmeceleri karıştırmakta fayda var yani... Dahası ephemeranın **derneği** bile **var**!

rüs. İngiltere'de bulunan M.S.100 yılına ait Roma Devri'nden kalma **ephemera**lar arasında ise savaş kayıtlarından inşaat faturalarına, ayakkabı imalatçılarının notlarından doğumgünü davetiyelerine kadar pek çok belge yer alıyor.

. Bu tür belgeleri toplama merakı, 16. yüzyıla kadar uzanıyor. 1584-1615 yılları arasında yaşayan İngiliz tarihçi ve antikacı **John Selden**, bu işi ilk yapanlardan biri olarak tarihteki yerini alıyor. **Ephemera** sözcüğünü bugün kullanılan anlamıyla ilk kullanan da **1751** yılında **Dr. Johnson** olmuş. **Ephemera** koleksiyonculuğunun geçmişi 17. yüzyıl İngiltere'sine kadar uzanıyor. Fakat asıl 20. yüzyılda bu konuya ilgi yoğunlaşmış.

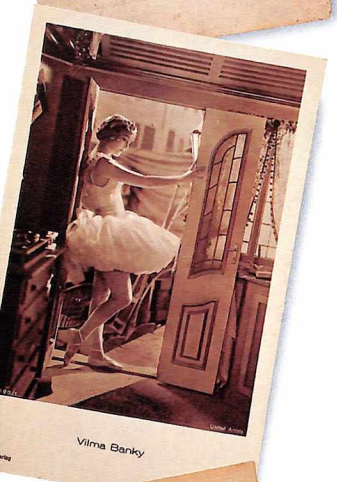

BURÇAK EVREN "bu işin borsası oluştu"

Ephemera piyasasında fiyatlar ne civarda, bütün bu belgelere nasıl ulaşılır, koleksiyon nasıl yapılır? Kısa bir süre önce çalışmalarına başlayan Türkiye'nin ilk emphemera derneğinin kurucularından **Burçak Evren** diyor ki:

. Bu eski kağıtlar ne işe yarar? Örneğin Osmanlının tüm savaşlarını, anlaşmalarını biliriz de yaşamaya ilişkin birçok şeyi bilmeyiz. Çünkü resmi tarih bunlara el atmaz. Ne yer, ne içerlerdi, nasıl eğlenirlerdi, kadınlar nasıl süslenirdi, padişahlar giysilerini kimlere, kaça diktirirlerdi? Bunlar gibi her türlü bilgiyi öğrenmenize yardımcı olabilecek özel mektuplardan borç senetlerine kadar her şey **ephemera**nın kapsamına giriyor.

. Ben kendimden örnek vereyim: Türk sinema tarihinin geçmişi pek bilinmiyor. Türkiye'ye sinemayı getiren adamın Weinberg olduğunu **ephemera**ya ilgim sayesinde öğrendim ve bulduğum iki fatura bu konuyla ilgili kitap yapmaya zorladı beni. Alkazar sineması açıldığında herkes buranın tarihini araştırmaya başladı ama ayrıntılı bilgi bulunamadı. Benim Sahaflardan tesadüfen aldığım birkaç belgeden biri bu sinemanın satış belgesi çıktı. Böylece kim tarafından, ne zaman satın alındığını öğrendik.

. Bu işin Türkiye'deki geçmişi pek fazla değil. Gerçek anlamda 10 yıldır uğraşılıyor. Müzayedeler yapılıyor, çeşitli vakıf ve dernekler, **ephemera** ile ilgili malzeme topluyor. Kadıköy'de, Tünel'de, Şişli'de ve Çukurcuma'da sırf bu işi yapan dükkanlar var. Kesin bir sayı vermek zor ama, 500'e yakın kişi koleksiyon yapıyor. Bunlar arasında uluslararası düzeyde olan 10 - 15 kişi var.

. İşte dernek bütün bunları atılmaktan, yok olmaktan kurtaracak, üstelik saklayan kişiye de gelir temin edecek. Nadir kartpostallar bir milyon lira, nadir tahviller onbeş ile yirmi milyon lira arasında. Ama buna karşılık eski panoramik fotoğraflarla albümler ise bir milyara kadar piyasada alıcı bulabiliyor.

. **Ephemera**ya çok büyük bir talep var. Belli dönemlerde belli materyallere ilgi oluyor, yani bu işin de modası var. Düne kadar kartpostallar modaydı, şu sıralarda ise faturalarla, tahvil ve hisse senetleri. Bir tarih sınırlaması tabii ki var. 1800'lerden 1940'lara kadar olan dönem ilgi görüyor.

. Her ay bu konuyla ilgili müzayedeler yapılıyor. Bir de tabii insanlar ellerindeki malları getirip satıyorlar. Bu işin şimdiki piyasası milyarlar değilse bile, bir hayli büyük çapta para dönüyor, yani bu işin de borsası oluştu.

. Müzayedelere Yunanistan'dan, Belçika'dan, İngiltere'den, Almanya'dan koleksiyoncular katılıyor. Ülkemizdeki kültür merkezleri ve enstitüler, yıllardır bunları topluyordu, gerçi hâlâ topluyorlar ama ülkemizdeki koleksiyoncuların sayısının artması ve bilinçlenmesi nedeniyle artık Türkiye ile ilgili belgelerin yarısından çoğu yurtdışından geliyor. Yani, akış tersine döndü. Evvelden bizden yok pahasına alıp götürüyorlardı, şimdi bizim koleksiyoncularımız daha çok para verdiği için dışardan getirip satıyorlar. Ülkemizdeki dükkanlar dışardan besleniyor şimdi.

. Çoğu kimse bunların farkında değil, ya atılıyor, ya yırtılıyor, yakılıyor. Oysa bunlar geçmişimizle ilgili çok şeyi aydınlığa çıkaran materyaller. Maddi değerinden çok da manevi değerleri var. Dernek önce ekspertiz olarak değerlerini saptayacak. Satmak isteyenlere yardım edecek, müzayedeler yapacak, uluslararası sergiler düzenleyecek. Ve belki de dünyada ilk kez bir **ephemera** müzesi açacak. Önümüzdeki aylardan itibaren de Türkiye'de ve belki de Avrupa'da ilk kez **ephemera** dergisi yayınlanacak.

. **Ephemera** koleksiyonu yapmak için büyük paralara gerek yok. Örneğin sigara bandrollerinden, kibrit kutularına, eski davetiyelere kadar her şeyin koleksiyonu az bir parayla yapılabilir. Bugün hâlâ birçok kıymetli belge, değerinin çok aşağısında alınıp satılıyor. Bir, iki sinema bileti parasına yüzyıllık bir gravüre sahip olunabilir.

. Ancak şu da bir gerçek ki, her geçen gün bunların fiyatı artıyor. Çünkü koleksiyoncular çoğalıyor ve eserler azalıyor. Dolayısıyla dövizin neredeyse üç katı kadar değer kazanıyor. Zaman tüm **ephemera** koleksiyonlarının yararına işliyor. **Ephemera** sadece geçmişe ait değil. Örneğin bir tahvil bugün çıkıyorsa o da alınacak tabii. Kapanan bir sinemanın biletleri, ilanları bugün de değerli birer **ephemera** parçası.

Cildinizin özlediği Saf Tazelik...

Sık duş almak ve sabun cildinizi kurutur, nem kaybına yol açar.
Kuruyan cilt parlaklığını ve yumuşaklığını kaybeder.

Yeni Fa Vücut Şampuanı, "Hydro-Balance-Sistem" sayesinde cildinizin kurumasını ve nem kaybını önler. Formülündeki doğal maddeler, cildinize hemen hissedebileceğiniz bir yumuşaklık kazandırır. Ve ihtiyacınız olan Saf Tazeliği sunar...

Beş ayrı nefis kokusuyla, Fa Vücut Şampuanı "Hydro-Balance-Sistem".

Fa®

Biz aşağıda imzası bulunanlar, "iyi bilim-kurgu iyi edebiyattır" sloganıyla birbirinden nefis bilim kurgu kitapları yayımlayan

"iyi bilim - kurgu iyi edebiyattır"
bilim - kurgu, mon amour

Metis, Kavram ve İletişim yayınevlerine candan teşekkürler diyoruz. Ha, bu arada İletişim'le Ayrıntı yayınevleri editörlerine not: İletişim'e: "Lem'in Aden'nin niçin arkası gelmedi", Ayrıntı'ya: "Bir-ki-üç! Daha çok bilim kurgu!"

SOLARIS - Stanislav Lem
Çeviri: Mehmet Aközer / Kavram

Solaris'in keşfedilişinden yüzyıl sonra doğan Kris Kelvin, gemisi Prometheus'la gezegene indiğinde istasyondaki durum felaketti: Sibernetikçi Dr. Snow yarı yarıya çıldırmış, Kris'in bir zamanlar asistanlığını yaptığı Dr. Gibarian intihar etmiş, fizikçi Dr. Sartorius ise kendisini laboratuvara kapatmıştı. Bu arada Dr. Snow, Kris'e "biri"lerine, üstelik tehlikeli birilerine rastlayacağını söyler. Ve gerçekten Kris bir sabah uyanır ve karşısında yıllar önce intihar eden sevgilisi Rheaya çıkar. Bundan sonra ne mi olur? Kris'le birlikte Solaris'i - biri mavi, diğeri kızıl iki güneşli bu muhteşem gezegeni ya da canlı okyanusu- *(aslında insan tekinin uygarlık, bilgi ve iletişim sorunsalını, nereye giderse gitsin kendi Dünyası'nı her yere taşıdığını)* ve Kris'in olabilirin sınırını aşışını, uçsuz bucaksızlığın ortasında okyanusla "birleşmesi"ni, hiçliğe ulaşmasını keşfediyorsunuz. Ve kendinizden geçiyorsunuz.

İKİ DÜNYA SAVAŞIYOR - Poul Anderson
Çeviri: Güzide Gürbüz / Metis

Sanki aptallık ve çılgınlık hükümranlığını ilan etmiş ya da sanki Dünya ve Mars'in içine şeytan girmişti. Sanki bir şey iki ırkı hem birbirlerinin hem de kendi yıkımlarına doğru itmişti. Ve San Paulo'da güneş batmış, gece Atlas Okyanusu'na inmiş ve dünyanın öbür yakasına akmıştı. Şehir birkaç lamba dışında karanlıktı. Baş Bilge, Güneş Sistemi'nin lordu şehrin tepesindeki gizli dairesinde Mars'tan gelen raporları okuyordu. Christine Hawtorne'un ihanet edip ele verdiği David Mark Arnfield tarafından yazılan günlüğü ise Baş Bilge'ye henüz ulaştırılmıştı. Günlük artık Baş Bilge'nin ellerindeydi ve okunmayı bekliyordu.

ÇIKIŞ KAPISI - Frederik Pohl
Çeviri: Can Eryümlü / Kavram

Bir madenci, Venüs'te bulduğu bir uzay aracını çalıştırmayı başarmış ve Çıkış Kapısı'nı keşfetmiştir. Burada yüzlerce uzay aracı vardır. Bu araçlar belli yerlere gidip geri dönmeye programlanmışlardır ve insanlar Hiçi adını verdikleri uygarlığın araçlarıyla bilinmeyen yerlere doğru yolculuklar yapmaya, Hiçilerden kalan hazineleri toplamaya başlarlar. Gidenlerin çoğunun sadece cesetleri geri döner. Sağ dönenlerse büyük ihtimalle zengin olurlar. Broadhead başarılı bir yolculuk yapmıştır fakat bu yolculuğun bilinç altında bıraktığı izler onu rahatsız etmektedir. Hiçi devreleriyle üretilmiş çok gelişkin bir bilgisayar-psikolog onu rahatsız eden izleri bilin üstüne çıkartmak için psikanaliz yapmaktadır...

RAMA - Arthur C. Clarke
Çeviri: Z. Eren, Ş. Ensari / Kavram

Arthur C. Clarke meşhur 2001'inde siyah bir monolitle bizlerli dünya dışı zeki bir yaşamın varlığından haberdar etmişti, Rama'da ise dev bir suni "gezegenle" karşılaşıyoruz. 2131 yılındayız. Güneş sistemine yabancı bir cisim girer. İlk önce astroid sanılan cismin dev, silindirik bir uzay aracı olduğu görülür. Kumandan Norton ve ekibi, gemileri Endeavour'la Rama adı verilen bu devasa aracı incelemeye giderler. Amacı ve kimler tarafından yapıldığı belli olmayan Rama, Mısır piramitleri kadar gizemlidir ve dünyalı ekibi sürprizlerle dolu bir keşif gezisi beklemektedir. Neredeyse tanrısallığa erişmiş bir teknolojinin karşısında insan uygarlığının anlamsızlığı ve çaresizliği dikkatimizi çeker. Çok sağlam bir fikir üzerine kurulmuş ve üç kitaptan oluşan bir serinin ilki olan Rama, Hugo, Nebula, British Science Fiction ve Jüpiter dahil olmak üzere birçok bilim kurgu ödülünü toplamış bir yapıt.

TEHANU - Ursula K. Le Guin
Çeviri: Çiğdem Erkal İpek / Metis

Bir kere bu romanda herkesin bir görünürdeki adı, bir de gerçek adı var. İnsanların gerçek adını sadece bazı özel insanlar bilebiliyor. Atuan Mezarları'nın rahibesi, daha sonra da büyücü Ogion'un öğrencisi olan Goha *(asıl ismi Tenar)*, bütün bunları bırakıp Orta Vadili çiftçi Çakmak ile evleniyor. Roman, Çakmak'ın ölümünden sonra yalnız kalmış olan Goha'nın çiftlik yaşamıyla başlıyor. Goha'nın arkadaşı Tarlakuşu, yarısı yanmış bir çocukla ilgili ondan yardım istiyor ve Goha, bu küçük çocuğun yani Therru'nun bakımını üstleniyor. Bu sırada Ogion'un ölüm döşeğinde olduğu haberi geliyor ve Goha, Therru ile birlikte Ogion'un evine, bir anlamda da geçmişe doğru bir yolculuğa çıkıyor. Ejderha Kalessin, hep sevdiği eski başbüyücü Çevik Atmaca, *(asıl adı Ged)*, yaşlı cadı Yosun, büyücülük öğretileriyle dolu bir dünya bu. Bu arada küçük Therru'yu yakanlar, kızın peşini bırakmamaya kararlılar. Goha, onu korumak için elinden geleni yapıyor. Bu arada halk için önemli bir sorun, yeni Başbüyücü'nün kim olacağı sorusu. Bunun için eldeki tek ipucu da "Gont'dan bir kadın". Bu sorunun yanıtının Tehanu adlı kadın olduğunu söyleyelim, ama bu kadın kim?

(Serpil, iki Barış ve Dilek)

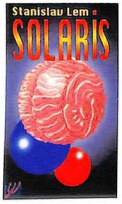

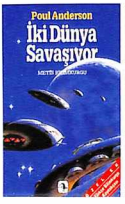

işte, paul auster bu!

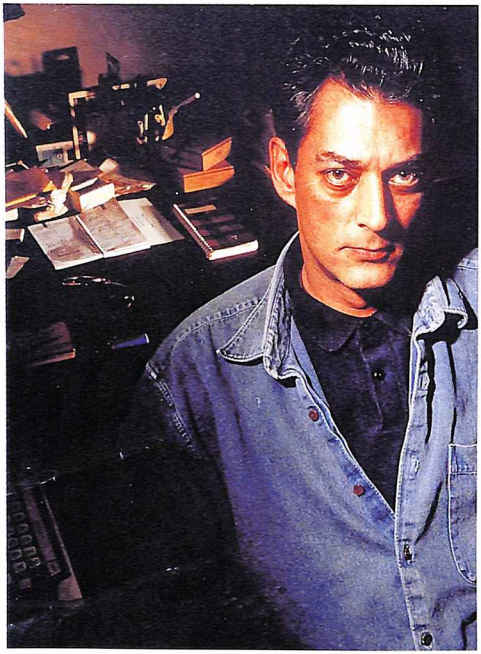

İşte, "Cam Kent", "Hayaletler", Kilitli Oda", "Son Şeyler Ülkesinde", "Yükseklik Korkusu" Paul Auster'ın Türkçeye kazandırılan romanlarından birkaçı. Auster, William Hurt ve Harvey Keitel'ın rol aldığı Smoke filminin senaryosunu yazdı...

Yani.. tabii.. şimdi.. kültür dergisi olarak bir yazara yakışıklılık çercevesinde ele almak doğru mu diyenleriniz olacaktır. Böylelerine şu kadarını söyleyelim: Paul Auster yazarların en yakışıklısı, en çekicisi, ve de en etkileyicisi olmasaydı da biz onun fotoğrafını basardık. Zira, Auster'in senaryosunu yazdığı Smoke adlı filmin ülkemizde gösterilme olasılığı epeyce yüksek *(Gerçi henüz hiçbir film şirketi böyle bir duyumda bulunmadı o ayrı konu).* Smoke, bir Wayne Wang filmi. İyi haber alan kaynakların bildirdiğine göre, başrollerini William Hurt, Harvey Keitel, küçük oyuncu Harold Perrineau'nun paylaştığı Smoke bir Robert Altman filmi gibi başlıyormuş. Münzevi bir yazarla *(W. Hurt)* evden kaçan küçük bir çocuğun *(H. Perrineau)* ilişkisini anlatan filmde, Keitel puro satan iyi kalpli dükkan sahibini canlandırıyor. Son bir şey: Estetik kültürün sahasına girmez de nereye girer?

AYIN EN ÇOK SATAN KİTAPLARI

EN ÇOK SATAN TELİF KİTAPLAR

1. **Anılar ve Düşünceler 1** / Erdal İnönü / İdea
2. **Anılarımla Patronum Vehbi Koç** / Can Kıraç / Milliyet
3. **Din Devleti** / Aysel Ekşi / Ümit
4. **Ah Kadınlar** / Hilmi Yavuz / Parantez
5. **İdeolojilerin Sonu Mu?** / Ufuk Uras / Sarmal
6. **Boğazkesen** / Nedim Güresl / Can
7. **Yaşamın Ucuna Yolculuk** / Tezer Özlü / Yapı Kredi
8. **Harem'den Mahrem Hatıralar** / Melek Hanım / Oğlak
9. **Tektanrılı Dinler Karşısında Kadın** / Fatmagül Berktay /
10. **Kadere Karşı Koy AŞ** / Alev Alatlı / Boyut
11. **Şakir Paşa Ailesi** / Şirin Devrimi / Milliyet
12. **Vurulduk Ey Halkım** / Uğur Mumcu / Uğur Mumcu Vakfı
13. **Aklım Nereye, Ellerim Nereye** / Çiğdem Anat / İmge
14. **Dersaadet'te Dans** / Engin Geçtan / Metis
15. **Aşık Papağan Barı** / Nazlı Eray / Can
16. **1938 Kuşağı** / Cahit Kayra / Cem
17. **Varoşta Kadın Olmak** / Nalan Türkeli / Gökkuşağı
18. **Ezoterik Batıni Doktrinler Tarihi** / Cihangir Gener /Gece
19. **Şimdi İyi Haberleri Veriyoruz** / Ali Kırca / Can
20. **İslamdan Dönenler ve ...** / Bahriye Üçok / Cem

EN ÇOK SATAN ÇEVİRİ KİTAPLAR

1. **Sofi'nin Dünyası** / Jostein Gaarder / Gri
2. **Gülen Düşünceler** / Bernard Shaw / İyi Şeyler
3. **Tehanu** / Ursula K. Le Guin / Metis
4. **Pulp** / Charles Bukowski / Parantez
5. **Deccal** / Nietzsche / Hil
6. **Gelecek Uzun Sürer** / Louis Althusser / Can
7. **Geçkin Yaş Oyunları** / Luis Lordera / İletişim
8. **Güvenlikten Kaçış** / Richard Bach / Epsilon
9. **Osmanlılar** / Andrew Wheatcroft / Altın
10. **Bir Gölgenin Peşinde 1** / Georges Ifrah / Tübitak
11. **Yedinci Papirüs** / Wilbur Smith / Altın
12. **Beyaz Geceler** / Dostoyevski / Varlık
13. **Maldoror'un Şarkıları** / Lautreamont / Gece
14. **Yüreğinin Götürdüğü Yere Git** / Susanna Tamaro / Can
15. **Bıçak Sırtı** / Philip K. Dick / Kavram
16. **Pedro'nun Zorunlu İstanbul Seyahati**/P. Urdemala/Güncel
17. **Eğer Bensiz Yaşayamıyorsan ...** / Cynthia Hamal / Sarmal
18. **O'nun Karısı** / Emanuel Berham / Can
19. **Fouche** / Stefan Zweig / Can
20. **Türk Yunan İmparatorluğu** / Dimitri Kitsikis / İletişim

("Ayın En Çok Satanlar" listemiz Arkadaş (Ankara), Gençlik, Pandora, Remzi (Nişantaşı) ve Robinson Crusoe kitapevlerinin verilerine göre düzenlenmiştir.)

UNUTMAMALI, YAZARLARI YAKINDAN TANIMALI

Oğuz Atay

İTÜ YILLIĞINDAN, 1956
Oğuz Atay (Demiryol) Mayerden aldığı deve tüyü pardösüsü, kırmızılı mavili kaşkolu, itina ile büyütüp beslediği (Douglas) bıyıkları ile hayli enteresan bir tipti. Bir ara sakal bırakmaya niyetlenmişse de hacı namzedi zannedilmesine sinirlenerek vazgeçmiştir. Nuri Hoca'nın hayranlarındandır. Matematik imtihanında hocanın "Babanız nasıl" sualine evvela cevap bulamamışsa da sonradan bir benzetmeden doğan bu ahbaplığın üzerine yatmayı bilmiştir. Vizelerden evvelki günler, hayatının en kötü günleridir. Doğuştan muhaliftir. Çok iyi program yapar. Vizeye kaç saat, saniye kaldığını ondan sorabilirsiniz. Hesap cetvelini sadece çizgi çizmekte kullanmak prensibine uzun senelerdir riayet etmişse de cetvelin nasıl kullanılacağını öğrenince bu prensipten ayrılmak zorunda kalmıştır. Suna Kan'ı çok beğenir ve sanatını çok takdir eder. Üç gece arka arkaya rüyasında Suna Kan konseri dinleyince, pijamalı oluşundan utanıp, dördüncü gece lacivert elbisesiyle yattığını anlatmaktadır.
İmtihan arifesinde Rasin'le Emirgan'da çay içmeye veya Çamlıca'da çiçek toplamaya gider. Resim yapmaktan ziyade resim hakkında konuşmaktan hoşlanır. Sutopu elemanları, Turgut Abi ve Arnavud'la iyi anlaşmaktadır.

OĞUZ ATAY

Çok kısa yaşadı ama ardında unutulmaz kitaplar bıraktı. Oğuz Atay klanı için -evet, 80 sonrasında Tutunamayanlar yeniden yayımlanınca böyle bir klan oluştu- Türk edebiyatı onun gibisini bir daha görmedi: Onun kadar ironik, onun kadar samimi olanını, onun kadar Türk insanını, kompleksleri, çelişkileri, yalnızlıkları, istekleri ve özlemleriyle tanıyanını. Oğuz Atay, 43 yaşında aramızdan ayrıldı.

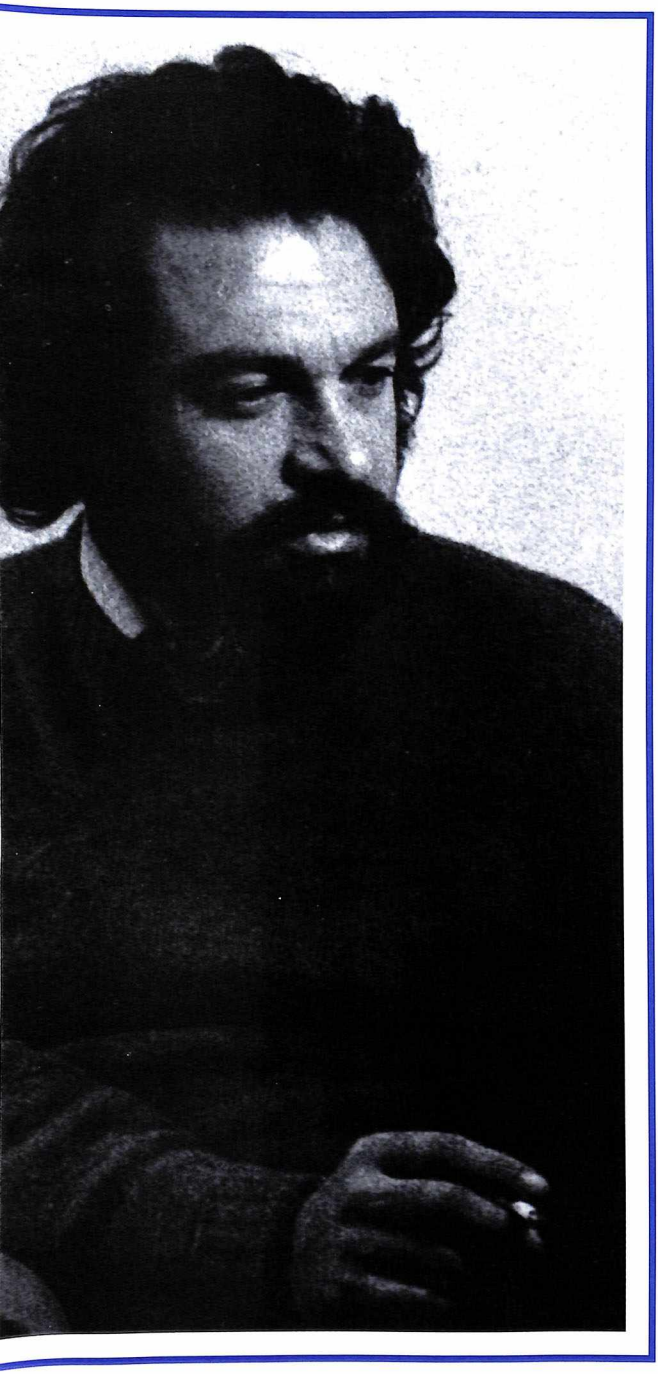

1934 yılında İnebolu'da doğdu. Babası ağır ceza reisi ve CHP milletvekiliydi.
Ankara Maarif Koleji'nin ardından 1957'de İTÜ İnşaat Fakültesi'ni bitirdi.
1960'da İDMMA İnşaat Bölümü'nde öğretim üyesi oldu.
1970'te Tutunamayanlar adlı romanıyla TRT Roman Ödülü'nü kazandı.
1973'te yazdığı Tehlikeli Oyunlar ikinci romanıydı. Beyninde çıkan bir tümör nedeniyle bir süre Londra'da tedavi gördüyse de 13 Aralık 1977'de 43 yaşındayken aramızdan ayrıldı. Hikayelerini Korkuyu Beklerken başlığı altında bir kitapta topladı. 1911-1967 yılları arasında yaşamış Prof. Mustafa İnan'ın hayatını konu edinen Bir Bilim Adamının Romanı, Devlet Tiyatrosu'nda sahneye konulan Oyunlarla Yaşayanlar tiyatro oyunlarıdır.

Eserleri: Tutunamayanlar, Tehlikeli Oyunlar, Korkuyu Beklerken (*Hikayeler*), Mustafa İnan Bir Bilim Adamı'nın Romanı ve Oyunlarla Yaşayanlar (*Tiyatro oyunları*), Eylembilim (*tamamlanmamış anlatı*)

Bin dokuzyüz yetmiş yılında Nisan'ın 25'inden itibaren "**Sevin olmadığı için dert ortağı**" olacağını düşündüğü bir defter bulup "**Günlük**" tutmaya başladı, "**Selim gibi**". Günlük, kimseye söyleyemeden içinde kalan, kayboldu dediği düşüncelerin, duyguların aynası olacaktı. **Oğuz Atay**, Günlük'le ilgili bir de şöyle diyordu: "**Kimse dinlemiyorsa beni -ya da istediğim gibi dinlemiyorsa- günlük tutmaktan başka çare kalmıyor. Canım insanlar! Sonunda bana bunu da yaptınız.**" Oysa ki ne kadar isterdik onu dinlemek... İşte Oğuz Atay'ın aynası, ölümüyle yarım kalmış günlüğünden birkaç bölüm. Çünkü hep yalnızlıktan şikayet eden Atay'ı hatırlamak istedik.

SEVİN'DEN MEKTUP GELDİ

6 Ağustos

Üç aydan fazla zaman geçti, bu deftere bir satır, bir düşünce, bir duygu kaydetmedim. Bu arada kitabı bitirdim, yani üç yüz sayfa yazdım, onun telaşı vardı. Sonra yeni bir şey yapmak isteğim yoktu. On gündür boştayım. İşinden ayrılmış biri gibi. Kitabı düzeltmeliyim. Vüsat'ı bekliyorum.

Bugün Sevin'den mektup geldi. Mektup bekleme telaşından kurtulamadım. 20 gündür yazmamıştı. Beklediğimi bilmek, onu da telaşlandırıyor. Bundan vazgeçmesi için onu inandırmalıyım ki ne isterse yapabilir. Yoksa, bilemiyorum, sadece ben bekliyorum diye mi yazıyor? Bunu istemiyorum.

Bugünlerde kendimden bahsetmek isteği yok. Bu deftere ikinci kitabım hakkındaki düşüncelerimi yazmak istiyorum.

7 Kasım

IRRATIONAL BATI'NIN ANLADIĞINDAN AYRI

Eski kitap bitti ve yarışmaya gönderildi. 31 Ekim'de teslim ettim. Şimdi Sevin, yeniden İngilizceye çeviriyor ve daktilo ediyor. Ben de belli belirsiz yeni kitabı düşünüyorum. Sevin, beni çeviri işine karıştırmıyor, bu nedenle vaktim oluyor. Biraz gerginim, pek iyi düşünemiyorum, düşünmeye çalışıyorum. Dün de kitabı Cem Yayınevi sahibi Oğuz Akkan'a götürdüm. Durum pek parlak değil. Bu deftere yeni kitapla ilgili aklıma ne gelirse yazacağım.

Biraz okumalıyım gibi geliyor bana. Eski Türk edebiyatı ile ilgili, bir de Karagöz-Hacivat gibi şeyler. Ayrıca dramatik yapı için de Batı edebiyatından essay gibi parçalar ve belki Shakespeare. En önemli sorun da henüz sürekli bir plot bulamadım, bunu halletmeliyim. İnsanlarımızın, daha doğrusu benim ilgilendiklerimin dünyaya nasıl baktıklarını -benim bilebildiğim, görebildiğim kadar- bu arada anlatmak istiyorum. Batı Dünyasından bütünüyle farklı bir görüşü anlatmayı nasıl becermeli? Bunu hissettiğimi sanıyorum. Bir bakıma "irrational"-Batı'nın anladığından ayrı bir görüş bu. İçinde düşüncenin fark etmediği bir "humour" olan, saf diyebileceğim bir görüş. Bana öyle geliyor ki biz çocuk kalmış bir milletiz ve daha olayları ve dünyayı, mucizelere bağlı, 'myth'lere bağlı bir şekilde yorumluyoruz en ciddi bir biçimde. Aklı başında bir Batılının gülerek karşılayacağı ve bize ölesiye ciddi gelen bir şekilde.

Bir başka nokta daha, öyle yarım yamalaklığımız var ki, bizim dramımız, trajedimiz, akıl almaz bir biçimde gelişiyor. Ayrıca, bir trajedinin içinde olduğumuzun farkında bile değiliz. Çok güzel yaşayıp gittiğimizi sanıyoruz. İktidardaki adamlar da bu sanıyı bütün millet adına dile getiriyorlar. Birkaç aydın dışında bunu anlayan yok gibi. ....

14 Kasım

BİR RÜYA GÖRDÜM

Kitapların belirli yerlerini okuyabilmek, bazı insanların bu konuda -kitap okuma konusunda- en önemli özelliklerinden biri gibi geliyor bana. Ben de çoğu zaman böyleyim. Sanki bu belli yerlerin ne olduğunda insanların büyük bir kısmı birleşiyor. Özellikle ben, bu "belirli yer"lerin dışında kalan ve çok kaba bir deyimle "ukalalık" denebilecek bölümlerden kaçınmalıyım. Kendi okumak istediği yerleri yazmalı insan herhalde.

Dün gece bir rüya gördüm -birçok rüya gördüm de bir kısmı kopuk kopuk kaldı hatırımda Topağacı'ndaki ev ve akademideki hoca, ev çok büyük, hele bahçesi. Bir kısmında, ordu tipi barakalarda akademili hoca bir fabrika işletiyor; katranlı, pis bir madde yapılan bir fabrika. Evi bu bahçesi yüzünden tutmuş. Firüzan (*Atay'ın teyzesinin kızı*) da var işin içinde; eşyalarını değiştirmek istiyor ve eskilerini bu hocaya satacak. Ev, dubleks bir kat olmuş. Eskiye dönmek istemem ama bu evin de büyüklüğü, rahatlığı su götürmez diyorum. Hoca da bana katılıyor. ...

1 Aralık

SEVGİ İLERİCİDİR

Tutunamayanlar'da Turgut'un muhallebicide oturduğu sırada aklından geçenler arasında bir söz vardı: Akıl büyük diktatör aslında (*ya da buna benzer bir söz*). Bugün Uğur'la konuşurken, bu sözü daha başka bir bütünlüğe vardırdım galiba: Akıl tutucu (*muhafazakar*) ya da gerici, sevgi ilericidir (*ya da devrimcidir*). Büyük matematikçiler de çoğunlukla tutucu insanlardır. Bu herhalde tesadüf değildir. Başka bir nokta da: Hikmet 'sevgi' ile kurtulacağını sanmış. ....

5 Ocak 1975

PALTO BİZİ DERİNDEN SARAR

Yeni Yılda yeni makale yani ilk makalem; Türk milleti ya da halkı evrenseldir. Osmanlı İmparatorluğu'nun anlamı bundadır. Türk aydını ülkesine yabancılaşmıştır. Batılılar da, Ortaçağ karanlığını yaşayanlar da gerçeği bir yönünden görmek istiyorlar. İnsanımız bütün boyutlarıyla kendisine sahip çıkacak aydınları bekliyor. Türk halkı kimseye düşman değildir, Türk aydını, bütün eksikliklerine rağmen dünyayı tanımak istiyor. Biz geri kalmış bir ülke değiliz, fakir düşmüş bir

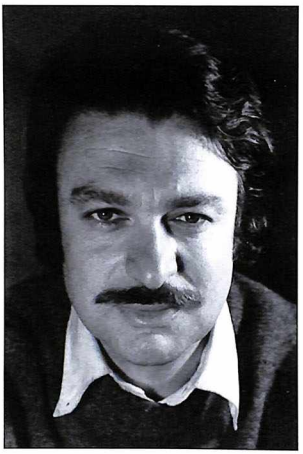

soyluya benzetebiliriz ancak. Arap ülkeleri petrol gelirlerine rağmen ne yapacağını, parasını nasıl kullanacağını bilmiyor. Amerikalı, Avrupalı kendi dışındaki kültürleri sadece inceler; bizim samimiyetimiz ve sıcaklığımızla benimsemez. Bu soğuk ve mesafeli bir davranıştır. Öğrendiklerini istismar etmek ister. Bu yüzden kaliteyi sömürür. İnsanla ilgisi, sadece kendi insanı bakımındandır. Bir Afrikalıyı, bir Çinliyi, Bir Rusu, bir Türkü hissedemez içinde. Her şeyi anatomi masasına yatırır, kusurları ortaya koyar, sahip olabileceklerini alır -mülkiyet duygusu. Edebiyatta bile çıkarına bakar. Bir Puşkin'i anlayamaz. Dostoyevski'ye, Tolstoy'a yaklaştığı gibi yaklaşamaz. Biz Steinbeck'in pamuk ve şeftali toplayan işçileriyle birlikte acı çekeriz, Hamlet'in meselesine katılınız. Palto bizi derinden sarar. Batılı değerlendirir, biz severiz. Yalnız Batıya karşı olmak da evrenselliğimize uymuyor. Türk olarak başka türlü olduğumuzu, barbar ve geri kalmış olmadığımızı hissetmek için Batıya karşı çıkıyoruz sanki. Biz Doğuya da Batıya da sahip çıkabiliriz oysa. Kültürümüzü zenginleştirecek bu evrensel özelliğimizi belki bilmeden baltalıyoruz. Çocukça samimiyetimizi gizlemeye kalkışarak Batılı çürümüş diplomatları taklit etmeye çalışıyoruz. Batılı gerçekten hesaplıdır, dostluk, yardımlaşma gibi sözler kalıplardan ibarettir. Biz de onlara özeniyoruz. Nihilistler çıkarıyoruz. Bayramlar, törenler anlamını kaybetmiştir. Aydınımız ülkesinde kendini yabancı hissediyor. Ülkemizi sevmiyoruz, kaçıp gitmek istiyoruz. ...

22 Mart 1975

MEDDAHIN SANATIYLA..

Kemal Tahir'i anma gününde ben konuşacağım. Kemal Tahir durmadan görüşlerini değiştirdi, deniyor. Hepimiz değiştiriyoruz, ne var ki biz bunu kendimizde bağışlıyoruz, başkalarında affetmiyoruz. Kemal Tahir'de mizah kuvvetli, ucuz değil, yerine oturuyor. Kişilerin karakterlerini ortaya çıkarıyor. Meddahın sanatıyla, bir batı düzeni olan roman kuruluşu Tahir'de ustalıkla birleştirilmiş.

24 Mart 1975

ONLARIN MANTIĞIYLA BİZİ...

Doğu doğudur, Batı da batı, ikisi birbirini hiçbir zaman anlayamaz diyor Kipling. Batı sömürebilmek için Doğu'nun zayıf yanlarını yönlerini anlar, ama özünü hiç anlayamaz. Doğu da Batı'yı yavaş yavaş anlıyor. ...Ben Batı'nın ne gibi bir özü olduğunu çok iyi hissettiğimi sanıyorum ve bu yüzden de Batı'nın bizi hiçbir zaman anlayamayacağını hissediyorum. Onların mantığı ile bizi kavramak mümkün mü?

30 Ocak 1976

YAZI DENİLEN ÇAMUR

(...) ..Hiç olmazsa düşünebilseydim. Günlük sıkıntı ve öfkelerle geçiyor hayat. Otomobilin tamiri, para hesabı, neden yazdıklarımı anlamıyorlar, neden çevrede kimse yok vs. Belki de anlaşılacak, önemsenecek birşey yazmadım, yapmadım. Sadece yazı denilen çamura bulaştım, yeni öfkeler edindim o kadar. Beni akıl yazarı bulanlar var, öyle olsaydım hep yazacak şeyler bulurdum. ... Sürekli gücüm yok. Eski yazdıklarımı okuyorum. Çok içten, nasıl bu duyarlılığı becermişim, hayret ediyorum. Fakat acemice ve düzensiz buluyorum. Şimdiki aklımla daha iyisini yazardım gibi geliyor. Ahmaklar her ülkede var -yani her ülkenin edebiyatını bilenler arasında var. Yabancı kitapların kapışıyorlar. Benden haberleri bile yok. Ben de sözüm ona bu adamlardan kurulu bir okuyucu kalabalığı bekliyorum. Çok aptallık. (...) Bütün bunları bildikten sonra anlatmanın ne önemi var? Tatsız bir mücadele. Düşman bile yok. Herkese karşı olamazsın ya.

3 Ekim 1977

(*Oğuz Atay'ın ölmeden öncebi en son notu.*)

AYAKTA KALMA GÜCÜM VAR

Artık kafamın bulanıklaştığını ve saçmaladığını düşünsünler istemiyorum. "Onlar" için bir şey yazmanın gerginliği değil bu: -ama gene de- düşünme zorluğunun dışında- bir gerginlik duyuyorum bu nedenle... Tabii bugüne kadar neler kurdum, ne kadarını gerçekleştirdim aynı mesele. Belki bir iki kişinin dediği gibi ancak kendini ve aklına ne geliyorsa onu yazan biriydim; ben de son zamanlarda buna gittikçe daha fazla inanıyorum. ...(...) Geleceğini kaybetmek, yaşanan zamanı da boşlaştırıyor. Ne yapalım, henüz biraz daha ayakta kalma gücüm var; deneyelim, sonuç almaya çalışalım. ◇

DAHA ÖĞRENECEK ÇOK ŞEY VAR...

**Bir Yeni Çağ insanı olmak, UFO'ların içyüzünü öğrenmek,
Gerçek parapsikologları tanımak,
Ruhsal dünyaya ulaşmak, Büyünün kulisine girmek,
Uzayın sonsuzluğunda bilgilenmek, Gizemli yerlere yolculuk etmek,
Açıklanamayan olaylar yaşamak,
Kısacası doğaötesini gerçek uzmanlardan öğrenmek...**

İSTİYORSANIZ...

BEKLEDİĞİNİZ DERGİ IŞIK HIZIYLA GELDİ...

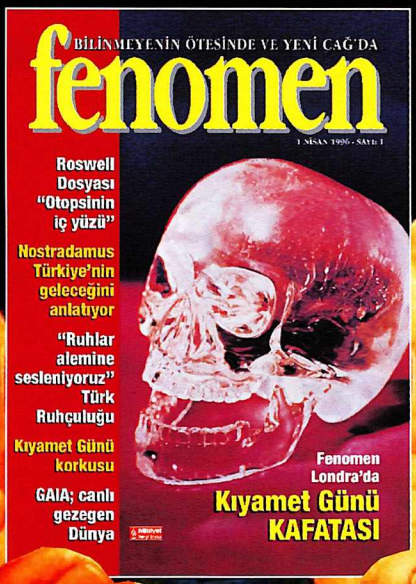

Milliyet Dergi Grubu

BİLİNMEYENİN ÖTESİNDE VE YENİ ÇAĞ'DA

fenomen

İLK SAYISI ÇIKTI... BAYİNİZDE...

Nostradamus'un Türkiye kehanetleri - Yüzyılın sahtekârlığı; Roswell'de uzaylılara yapılan otopsi filminin içyüzü - Dünyamız canlı mı? - Gurulara paydos - Kristal Kafatası'nın sırrı - Türkiye'de Ruhçuluk - Kıyamet Günü korkusu ve ötesi...

Cumhuriyet için çok mu geç?

"başarabiliriz"

"Tarihimizle barışmalıyız". "**Merkez sağda Refah ve DYP kalacak**". "1965- 1970 arasında Türkiye o zaman birçok Avrupa ülkesinde bile görülmeyecek bir demokrasi yaşadı ve kıymetini bilmedik Türkiye'nin sol hareketleri olarak...". "**Washington'la Bonn isteseydi çoktan 2. Yugoslavya olurduk**". **Taner Akçam** - *Akçam, 80 öncesinin gençlik liderlerinden biri, bugün Almanya'da yaşıyor ve araştırma kitapları yazıyor-* işte bunları söylüyor ve "**çözüm**" diyor "vatandaşlığı, **Türk**, **Kürt** ya da **Müslüman** olmakla, birtakım alt kimliklere bağlı hale getirmemek. Tüm farklılıkların bir arada yaşayacağı bir toplumsal düzen yaratmak".

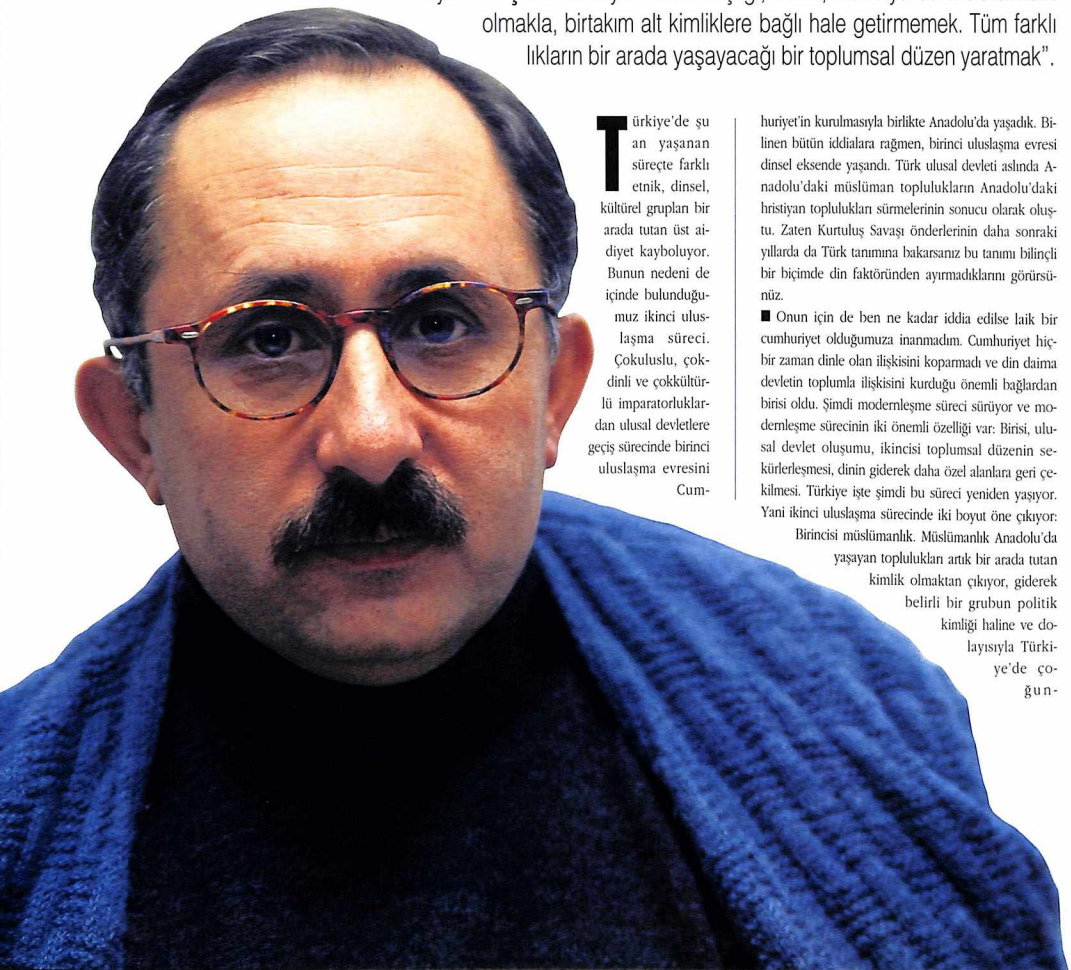

Türkiye'de şu an yaşanan süreçte farklı etnik, dinsel, kültürel grupları bir arada tutan üst aidiyet kayboluyor. Bunun nedeni de içinde bulunduğumuz ikinci uluslaşma süreci. Çokuluslu, çokdinli ve çokkültürlü imparatorluklardan ulusal devletlere geçiş sürecinde birinci uluslaşma evresini Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte Anadolu'da yaşadık. Bilinen bütün iddialara rağmen, birinci uluslaşma evresi dinsel eksende yaşandı. Türk ulusal devleti aslında Anadolu'daki müslüman toplulukların Anadolu'daki hristiyan toplulukları sürmelerinin sonucu olarak oluştu. Zaten Kurtuluş Savaşı önderlerinin daha sonraki yıllarda da Türk tanımına bakarsanız bu tanımı bilinçli bir biçimde din faktöründen ayırmadıklarını görürsünüz.

■ Onun için de ben ne kadar iddia edilse laik bir cumhuriyet olduğumuza inanmadım. Cumhuriyet hiçbir zaman dinle olan ilişkisini koparmadı ve din daima devletin toplumla ilişkisini kurduğu önemli bağlardan birisi oldu. Şimdi modernleşme süreci sürüyor ve modernleşme sürecinin iki önemli özelliği var: Birisi, ulusal devlet oluşumu, ikincisi toplumsal düzenin sekülerleşmesi, dinin giderek daha özel alanlara geri çekilmesi. Türkiye işte şimdi bu süreci yeniden yaşıyor. Yani ikinci uluslaşma sürecinde iki boyut öne çıkıyor: Birincisi müslümanlık. Müslümanlık Anadolu'da yaşayan toplulukları artık bir arada tutan kimlik olmaktan çıkıyor, giderek belirli bir grubun politik kimliği haline ve dolayısıyla Türkiye'de çoğun-

luk grubu olarak Türkler ilk defa dinle siyasal düzeyde mesafe konuluyor. Bir başka eksen alevilik ve sünnilik gibi farkların da giderek ayrışması.

■ İkinci boyut ise, Türk- Kürt ekseninde yaşanıyor. Yani etnik anlamda Türklüğün daha çok öne çıkartılmaya çalışıldığı bir dönemdeyiz. Anadolu'daki Türklerle Kürtler arasındaki çatışmadır. Türkleri ve Kürtleri, Kurtuluş Savaşı yıllarında ve daha sonraki yıllarda ağırlıklı müslüman kimlikleri bir arada tutuyordu. Müslüman kimlikleri onları artık bir arada tutmuyor, o kimliklerin ötesindeki kimliklerine döndüler. Sonuçta: Türkiye'de Refah'ın ya da dini hareketin yükselişi, toplumsal düzenin sekülerleşme sürecinin bir sonucu. DYP'nin tahminlerin üstünde bu kadar oy almasının nedenlerinden biri de bu mesafe alışın ipucu, ikincisi Türklüğü öne çıkartması, MHP'yle yakınlaşmasıdır.

■ Önümüzdeki dönemde alt kimliklerine sarılan grupların alt kimliklerine derin anlamlar yüklediğini, keşfettiği ve siyasal olarak anlamlandırdığı alt kimliğini Türkiye'nin geneline ve yarınına ilişkin bir kurtuluş modeli olarak sunması hızlanacak. Merkez zayıflıyor ve bugüne kadar zorla tuttuğu farklılıkları artık tutamıyor. Daima dinle fonksiyonel bir ilişki kuran merkez, tarikatlarla ve dini akımlarla gerek devlet arpalıklardan yararlandırarak, gerekse birtakım oyun alanları yaratarak onların desteğini, siyasal iktidarda kullanıyordu. Oysa İslam artık başkaldırıyor, ben kendimi kullandırtmam, ben buradayım diyor. Dolayısıyla önümüzdeki dönemde merkez sağda Refah ve DYP kalacak. ANAP'ın ise yarını yok, çünkü geleneksel politikaları tercih ediyor.

■ Şimdi cevap vermemiz gereken Türkiye'de eğer bu coğrafyada, bu siyasal bütün içersinde bir arada yaşanması düşünülüyorsa bu farklılıkların vatandaş olmakla nasıl bilinçle yüklendirileceği. Eğer bunun cevabını vermezsek, vatandaş olmanın Türk, Kürt ya da müslüman olmakla, birtakım alt kimliklere bağlı hale getirirsek o zaman tüm farklı unsurların bir arada yaşayacağı bir toplumsal düzenden söz edemeyiz. Çok reel politik bir analiz yaparsak kanaatim şu ki, Washington'la Bonn istemiş olsaydı, çoktan ikinci Yugoslavya olmuştuk. Türkiye'yi kurtaran bölgedeki jeostratejik yeridir. Onun için hala o şansı koruyor ve kullanıyor... ◇

"tarihimizle barışmalıyız"

Türkiye'nin 2. Yugoslavya olmaması için ne yapmalı?

■ Tarihimizle barışmalıyız. Sakin konuşmak zorundayız. Bireysel psikolojide de böyledir. Eğer bireyler büyük şoklar biçiminde yaşadıkları geçmiş hatıralarını kendi hayat hikayelerine entegre etmeyi başaramazlarsa bugünleri sağlıklı olarak sürdüremezler. Tarihimizde yaşanmış barbarlıklar üzerine düşünebilir ve konuşabilirsek birarada yaşayabiliriz. Yukarıdan aşağıya dayatmayla yapılan mekanizmayı acaba aşağıdan yukarıya geçiştiremez miyiz? Bunu da bugüne kadar en çok dışlananlar yapabilir. Ulusal devlet süreci içerisinde sistemin dışına itilmek istenen unsurlarla kamusal alanının ortak olarak yeniden kurulmasıyla bir ortak hareketin yeniden yaratılmasıyla başarabiliriz diye düşünüyorum. Bunun için de vatandaş olmayı alt kimliklere göre bağlamayan bir anlayış yerleşmeli ama. Bunun da koşulları mevcut. Eğer vatandaşlık kavramı geliştirilir, anayasal bir yurtseverlik oluşturulursa başarabiliriz.

Başarabilecek miyiz peki?

■ Cumhuriyet hala problemli. Herkes öteki olmayı asıl sorun olarak zannediyor. Dolayısıyla sorunun çözümü olarak öteki'nin kendisine benzemesini öneriyor. Öteki'yi kendine benzetmenin de iki yolu var: Ya zorla imha etmek, ya asimile etmeye çalışmak. Beceremediniz mi kaos çıkar. Oysa farklılıklar bir zenginliktir. Farklılıkların bir arada olduğu ve yaşadığı, bunu vatandaşlıkla hiçbir biçimde ilintiletirilmediği bir toplumsal model mümkündür. Bütün bu farklılıklar arasında bir anayasal konsensüste uzlaşma gerekir ve bu uzlaşmanın yaratılması gerekir.

Yaratılmazsa ne olur, çöker mi rejim?

■ Belki ben fazlasıyla, itiraf edeyim, Almanya'da yaşadığım için Almanya'nın etkisindeyim o yüzden böyle düşünüyorum: İki ülke arasında ilginç paralelikler var. İki ülkede de ayrı yol, ülkeye has yol deniyor. Ben Türklerin de bu tür özel yol aramalarının, Ortadoğu'da özel yol aramanın çok demokratik tercihler getirmeyeceğini düşünüyorum.
Sosyal pskilojide tamir edilmek üzere açığa bekleyen kollektif narsisizm diyoruz buna. Kafasını çıkartıp, ah nerede o geçmiş günler demek gibi bir ruh halidir. Türkiye'de bugün bunu herkes oynuyor. Büyük Türkiye, güçlü Türkiye. Geçmişte yaşanmış Osmanlı şaşaasını, imparatorluğu özlemle anıyoruz, hala büyük imparatorluktan küçük bir cumhuriyete geçmeyi hazmedememişiz. Yayılmacı eğilimlerimiz sonucunda bölge halklarına açtığımız zararlar üzerine hiçbir biçimde konuşulmadı. Bugün çok rahat cumhurbaşkanımız dahi Bulgaristan Romanya'ya gittiğinde buraları kaybetmemizi içime sindiremiyorum diyor, Adriyatik'ten Orta Asya'ya uzanan bir imparatorluktan geliyoruz diyor. Bununla hesaplaşabilmiş değiliz. Bu bakımdan Gümrük Birliği'ne girmemiz bir şans.

"1965- 1970 arasında türkiye demokrasiyi yaşadı, kıymetini bilmedik"

"1965- 1970 arasında Türkiye o zaman birçok Avrupa ülkesinde bile görülmeyecek bir demokrasi yaşadı ve bunun kıymeti bilinmedi. Gerçekten kıymetini bilmedik Türkiye'nin sol hareketleri olarak... "Yollar yürümekle aşınmaz" kötü anlamda söylenmiş bir söz değildir. Demokratik hukuk devletinin anlamını ve kıymetini bilmeyen bir sol olarak, solda da yurttaşlık bilinci olmadı. Filipin tipi demokrasi dedik. O dönemin gerçekten masum gençlik hareketleri yapı olarak özgürlükçü bir hareketti. Hümanizmi savunuyordu, kültürel olarak da bir devrime tekabül ediyordu. Fakat bu hareket Türkiye'de o dönemde siyasal iktidar hesabı yapanların tezgahına geldi. Ve dolayısıyla demokratik hukuk devletinin ilkelerine çok ters bir tutum içersine girildi. İdeoloji arayışı içindeydik, Marksizm Leninizmi bulduk. Çoğunluk olacağız diye popülizm de yapıyorduk. Önemli darbeleri yedikten sonra demokrasi konusunda çok hayırhah bir tutum takınmaya başlandıktan sonra gerisi çok önemli değildi. Benim için önemli olan şuydu: Demokratik kitle örgütü dediğimiz demokrasiyi kendi için kullanılması gereken bir araç olarak gören bir zihniyet egemen hale geldi ondan sonrası çorap söküğü. Dolayısıyla eğer 60'lı yıllardaki demokratik kurum ve kuruluşlara sol hareketler başka tür ve daha sıkı sahip çıkabilseydi Türkiye bugün demokratikleşmede bu noktada olmayacaktı. Daha ileri bir noktada olacaktı."

bırakınız çalsınlar bırakınız yazsınlar

Dejenerasyon içinde miyim, biraz sonra söyleyeceklerim tam anlamıyla emeğe saygısızlık mı, yaratıcılığı yok saymak mı yoksa soruna onur ya da onursuzluk çercevesinde bakamadığım için mi ne: **Yazarların hırsızlığı beni hiç rahatsız etmiyor**. Zerre kadar hem de. Belki de okur olmanın getirdiği bencillik, "**aslolan şuradan çalmasından, buradan yürütmesinden çok metinden aldığım zevktir**" diyorum. Yine okur olmanın getirdiği bencillikten olacak, benim için çalıntı peşinde koşturan "**dedektif**" ya da "**savcı**"lar en az "**hırsız**" yazarlar kadar anlamlı. Onların "suçlu"ları yakalayışları, "suç"u ifşa edişleri, "suçlu"ların da "suç"u kabulleniş, reddediş ya da tamamen suskun kalarak kendilerini ifade edişleri de en az edebiyatın kendisi kadar renkli, heyecanlandırıcı. **Ya sizi**n için?

Serpil GÜLGÛN

"Dünya ile bir ilinti kuramıyordu ve bu nedenle onu yansıtmak için bir söylem bulması çok zordu. Bir şeyler yazabildiğinde ise esini tutarsız, sonuç olumsuzdu. Alışveriş yaparken ya da otobüste otururken aklına bir şeyler geldiği oluyordu. O zaman da o gün alışveriş yapmasa ya da o yönde yolculuk yapmasa o fikrin gelmeyeceğini kavrıyordu. Bu gerçek işini zavallı batta değersiz kılıyordu. Ve gerçekten yazacak bir şeyi yoktu. İşte o zaman başka bir kaynaktan yararlanmak geldi aklına. İki hafta boyunca gazetelerdeki ilginç öyküleri okumuştu ama gerçek hayatla ilintili her şeyi kafa karıştırıcı buluyordu. Sokaktaki insanları takip etmeyi denedi. Nereye gideceklerini, kimlerle buluşacaklarını diyordu ama başından geçen sevimsiz

Oğuz RİZE

bir olay, bunun pek akıllıca bir yöntem olmadığını göstermeye yetti. (Yaşlı bir adam asıntı olmuş, ona orospu demişti.) Bir Mayıs öğle sonrasında kendinden ve başarısızlığından bıkkın bir halde dolaşırken, Chancery Yolu'ndan elden düşme kitap satan bir dükkana daldı. Genelde böyle yerler onun ruhunu kararturdı. Kendi kitabını da böyle raflarda tozlara bulanıp unutulmuş olarak hayal edebiliyordu. Ama o gün o sıra sıra tozlu kitaplar onu rahatlattılar. Harrison Bentley'in ***Son Vasiyatnamesi'****nin raslantı olarak eline aldı. Okumaya başlar başlamaz sorunun çözümünü bulduğunu da anlamıştı. Konuların iskeletinin önemine inanmazdı. Bu zavallı, beşbelli iki beşinci sınıf nesneyi, kendi üslubuna taşıma kabı haline getirmek neden yanlış olsundu? Eski romanı aldı ve çalışmaya başladı.* ***Son Vasiyatname'****nin kurgusunun yardımı ile sözcükleri de bulmak kolaylaşmıştı. O güne dek tam olarak göremediği ve kavrayamadığı bir yapının yapıtaşları olarak ortaya çıkan sözcükler ve beceler yerine kendi ilişkilerini kurabiliyordu. Elinde bir lamba, kocaman bir konakta odadan odaya geçer gibi cümleden cümleye geçiyordu. İkinci kez görmekte olduğu şeyleri anlatırken, yeteneğini kavrayabiliyor, çevreye şaşkın gözlerle bakıyordu.*

İkinci romanı olan ***Daba Güzel Sanat*** *da başarı kazandı. Üslubu bir kez daha övüldü. Konudan hiç söz edilmemesi onu bir Bentley Roman'ını kullanmak için yüreklendirdi. Özgüveni ve yeteneği birlikte artıyordu.* ***Sınama Noktası*** *adlı romanı için* ***Sabne Ateşi'****nin yalnızca bir bölümünü kullandı. Kişileri değiştirdi. İlişkileri yeniledi. Sona gelindiğinde Bentley'in kurgusundan yalnızca ana hatlar ortada kalmıştı. Başka birine ait de olsa bir yapıyı değerlendirmek deneyimi esin kaynaklarının zincirlerinin çözmüştü. O günden sonra yazdıklarının tümü onun oldular."*

Yazar Harriet Scrope'un çalma hikayesi böyle. Aslında tam da böyle değil. Şöyle ki her şey ilk romanını yazmasından, sözcüklerin geldikleri gizemle gitmesinden hemen sonra başlıyor. Daha doğrusu dostlarıyla meslektaşlarının ondan yeni bir roman beklemesi ama yazma düşüncesinin onu allak bullak etmesinden sonra. Bütün bu çalıp çırpmalarından sonra ne mi oluyor? Harriet Scrope, çaldığı ikinci romanının dışında bir sürü roman yazıyor, böylece dilinin esaslı edebiyatçıları arasında yerini alıyor, aradan yıllar, yıllar geçiyor, sıra anılarını yazmaya gelince işte o noktada hırsızlığı çözümleyemediği bir sorun olarak karşısına çıkıyor, gururu yüzünden alıntıladığını açıklamayı gözü yemiyor, i-

"hikayeyi mark twain 'in mississipi'de hayat kitabından aldım"

Mitos Yayınları'ndan yayımlanan Richard Burgin'in (*Burgin, Borges'le görüşmelerini 1967'de gerçekleştirmiş*) "Borges ile Söyleşi" adlı kitabının 27. sayfasına bakarsanız orada şöyle bir bölüm görürsünüz:

BURGIN *— Alçaklığın Evrensel Tarihi hakkında ne diyeceksiniz?*

BORGES *—Aslında o bir -ben çok tutulan bir derginin genel yayın yönetmeniydim.*

BURGIN *— El Sur mu?*

BORGES *— Evet. Aslında yardımcı yönetmendim. Sonra, köleleri kurtarıp daha sonra Güney'de satan bir Güney'de satan bir adam üzerine bir hikaye yazdım, epey değiştirerek. Hikayeyi Mark Twain'in Mississipi'de Hayat kitabından aldım, sonra yeni bir dekor, yeni olaylar yaratarak tekrar yazdım, yeni bir hikaye yarattım. O kitaptaki tüm hikayeler ya şakadır, ya da taklittir. Şimdi o kitap aklıma bile gelmez, yazdığımda eğlenmiştim, ama şu anda içindeki karakterleri bile hatırlamıyorum."*

Chaucer'ın "Canterburry Hikayeleri"nin önsözünden: "Ortaçağ şiirinin ortak özellikleri şunlardır: Her şeyden önce bu dönemde, bir şairin bir başkasından hikayeler ödünç alması, bunları istediği gibi değiştirmesi ve hatta dilediği bölümleri dilediği uzunlukta olduğu gibi nakletmesi günümüzden farklı olarak cok normal karşılanıyordu. bu yüzden chaucer'nin hikayelerinin konu açısından başka hikayelere büyük ölçüde benzediğini görmek bizi şaşırtmamalıdır. "

"Dedektif"lerle "savcı"lara özel not:

Borges, "Alçaklığın Evrensel Tarihi"nin 1935'teki ilk baskısının önsözünde hikayelerini 1933 ve 1934 yıllarında yazıldığını, kaynakların da okuduğu Stevenson ve Chesterton, Sternberg'in ilk filmleri ve Evaristo Carriego'nun biyografisi olduğunu söylüyor, Mark Twain'in adını bile anmıyor. Twain, ancak 1967'de aklına geliyor.

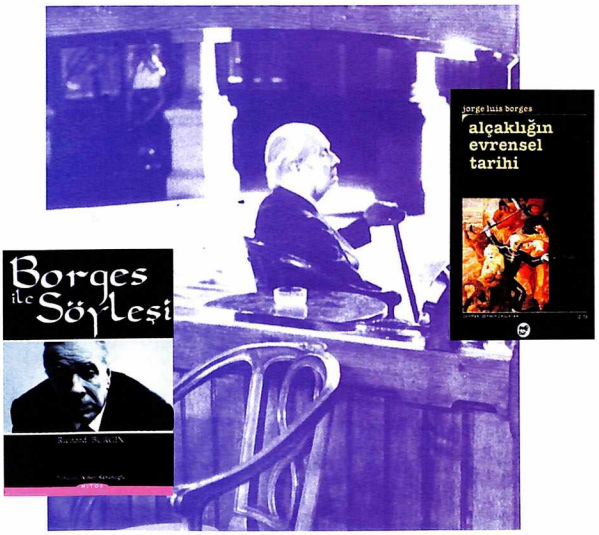

tiraf etmediği takdirde yakalanma riskini artıracağını da biliyordu. Harriet Scrope yakalandı mı diyorsanız, hayır yakalanmadı. Gerçi Peter Ackroyd, Harriet'ı bir halk kütüphanesinde çalışan Philip Slack'a yakalatmasına yakalattı ama son tahlilde hırsızlığı medyaya hiçbir şekilde yansımadı.

Benim bütün bunları nereden öğrendiğime gelince: Çok basit, 90'lı yılların edebiyat ödülü rekortmeni İngiliz romancı Peter Ackroyd'un romanı "Chatterton"dan. Dolayısıyla Harriet Scrope, bir roman kahramanı, hem de romanının Chatterton'dan *(bilmeyenler için söylüyorum Thomas Chatterton, 18. yüzyılda yaşamış, 15 ya da 16 yaşındayken Ortaçağ'da yaşayan bir keşişin ağzından şiirler yazmış ve 18 yaşındayken kendini öldürmüş bir şair. Yazdığı şiirler keşişe ait sanılmış)* sonraki en renkli kahraman.

Sonuç? Liberal olduğumdan "Bırakınız çalsınlar, bırakınız yazsınlar" falan diyor değilim, tersine okur olduğum için böyle düşünüyorum. Çünkü Borges'in dediği gibi *"Kitap okumak, aşık olmaktan veya seyahat etmekten aşağı kalan bir deneyim değildir. Benim için Berkeley'i, Shaw'u veya Emerson'u okumak, Londra'yı görmek kadar gerçek olaylardır."* ve *"Dünya edebiyatını bir tür orman olarak görüyorum; kendi içinde karmakarışık, bizi de yutan, sürekli büyüyen bir orman. Kaçınılmaz bir imgeyi tekrar kullanmak pahasına, bir tür canlı labirent olduğunu söyleyeceğim."*...

inci aral

"bizden öncekilerin ayak izlerine tabii ki basacağız"

■ Etkilenmenin kaçınılmaz olduğunu düşünüyorum. Bizden öncekilerin geçtiği yoldaki ayak izlerine tabii ki basacağız. O ayak izlerinden giderken kendinize yan yollar, patikalar, çok farklı perspektifler açabilirsiniz. Onun için de yazarken masamın üstünde 40 tane, 60 tane kitap oluyor bazen. Başka kitaplar olmadan yazamam, yazabileceğimi sanmıyorum. Anlatmak istediğim bir şeyi başkaları nasıl anlatmış benden önce? Kitaplıktan bütün o kitapları tek tek çıkartıyorum, döküyorum, okuyorum. Bu, aynı biçim ya da aynı bakış açısıyla değil farklı biçimde anlatmak için kendi kendinizle de bir soruşturmayı getiriyor.

■ Bir cümle okuyorsunuz, o cümle sizin önünüzde sayfalar açıyor. Sabahattin Eyüpoğlu'nun bir sözü vardır, **"etkilenmekten korkan adam karanlıkta yolunu arayan adamdır."** Ben de böyle düşünüyorum. Tabii ki etkileneceğiz. İnsanın bütün yazdıklarım çok özgün olsun diye hiçbir şeye dönüp bakmaması bence çok kısır bir düşünce.

■ O kadar güzel şeyler yazılmış ki, önemli olan bütün etkileşimler içinde kendi sesimizi bulmak. Anlatılmadık bir şey yok. O anlatmış, bu anlatmış. Sonuç olarak hep aynı şeyler yazılıyor, aynı şeyler söyleniyor. Bu bakımdan etkilenmekten hiç korkmuyorum ve etkileniyorum, çok etkileniyorum. Mesela Faulkner'ı çok seviyorum, Virginia Woolf'u çok seviyorum, Doris Lessing'i çok seviyorum. Bunlar, insan ruhunu incecik telleriyle oynayan yazarlar bana göre ve onlardan çok etkileniyorum. O yazarlardan birkaç sayfa okuduğum zaman birdenbire bütün duygularımın uyandığını, kendimi edebiyatın içersinde duyduğumu görüyorum ve ancak bir okuma döneminden sonra yazmaya oturuyorum. Bazen yazmayı bırakıyorum, okurken akşam oluyor, iki üç satır yazmadan. Ama ertesi gün çok daha dolu olarak yazıyorum. Bunun dışında yazılabileceğine inanmıyorum.

■ Alıntılar da yapılabilir. Çok beğendiğiniz bir şeyi alabilirsiniz. Onu öyle bir bağlamda kullanırsınız ki, o sizin için bir şeyi alıp, bir yerden götürmede bir izdir. Eco'nun alıntılardan oluşturduğu bir kitabı var, dipnot filan da koymamış. Buna karşı değilim. Çünkü alıntıların sizi götürdüğü yerler var. Bir sürüven bu. Oradan çıkıyor ve başka bir yere gidiyorsunuz. Bu çok hoş bir şey bence. Aslında yaptığımız şey, varolan metinleri yeniden yazmak ve çoğaltmak. Başka bir şey yapmıyoruz ama onu kendi düşüncelerimiz, kendi duyarlılığımız doğrultusunda yeniden harman ediyoruz. Söylenmemiş söz yok önemli olan çıkış noktalarıyla nasıl bir şey ortaya koyduğunuz."

eray canberk

"alıntı ve çalıntıya ahlaksızlık olarak bakmıyorum"

■ Edebiyatta alıntı ve çalıntıyı, yararlanmayı bir edebiyatçı, bir şair olarak değil okur olarak değerlendiriyorum. Yazı ve şiir yazmaya başlayınca da doğrusu ahlaklılık veya ahlaksızlık gibi görmedim. Son zamanlarda Türk edebiyatında çok fazla gündeme getirildi. Bunda da kendi adıma değil ama aynı, hatta aynı hikayeyi daha güzel, daha değişik anlatmış yazarlar adına üzüldüm.

■ Oysa ki Divan Edebiyatı'nda buna benzer olaylar var. Mazmunlar edebiyatıdır Divan. Keman kaşlı, selvi boylu gibi benzeri kalıpları bütün Divan şairleri kullanmışlardır. Hatta mazmunlar o kadar ortak ki, bikr_i mazmun (el değmemiş mazmun) diye bir değerlendirme yapılmaya başlanmış. Ki bunu da bulanlar çok azmış. Bir de T. S. Eliot şöyle demiş: ***"Kötü ozan ancak öykünür, olgun ozan aşırır. Yararlanırken kötü ozanın alıp da batırdığı şeyi yetkin ozan daha iyi, hiç değilse daha başka bir şeye çevirebilir."***

■ Baki'yi okurken bir dizeye rastladım. Bugünün Türkçesiyle dize şöyle: "ağlayarak ve feryat ederek o kapıya vardım". Apollinaire'in de "açın bana ağlayarak çaldığım bu kapıyı" dizesi var. Bu durumda Apollinaire, bu dizeyi Baki'den mi çaldı diyeceğiz insanlık tarihindeki ortak duygulanmaları, ortak etkilenmeleri yok sayarak? Ya da bir dizede bir şair "başını omzuma koy" diyecek ve bir daha hiçbir şair bunu diyemeyecek. Peki o zaman şair, sevgilisine başını nereme koy diyecek? Burada Şeyh Galib'in *"çaldıysam da mîrî malı çaldım"* deyişini hatırlatmak istiyorum.

■ Değişmece ve eğretilemelerde (*mecaz ve istiarelerde*) zaman zaman çok büyük benzerlikler olması, iki şairin aynı kelimelerle, aynı tamlamalarla, aynı imgelerle bu duygulanmayı ve durumu ifade etmesi bana çok aykırı gelmiyor. Bir de insanoğlunun belleği çoğu zaman yanılayabiliyor, çok okuyan bir şair, bir yazar için aldanmalar da söz konusu olabiliyor. Hiçbir art niyet olmadan da çalıntılayabiliyor. Hem bizim edebiyatımızda, hem dünya edebiyatında buna benzer çok örnek var. "

formsanté

Türkiye'nin ilk sağlık ve güzellik dergisi

Milliyet Dergi Grubu

Özel ek

**HER YAŞA, HER KİLOYA,
HER BÜNYEYE UYGUN**

BAHAR DİYETLERİ

BİRİ MUTLAKA SİZE GÖRE!

GÜZELLİK

- Elleriniz sizin aynanız: El bakımı ve manikür
- Pırıl pırıl saçların sihri
- Şimdi erkeklerde bakımlı

CİNSELLİK

- Testosteron erkekliğin yakıtı mı?
- Orgazm için yeni metotlar

SAĞLIK

- Meme kanserinden artık kurtuluş var
- Ortodontinin yaşı yok
- Menenjitte zaman kaybetmeyin
- Sinüzit çaresiz değil
- Baharı zinde ve ince karşılayın: Alerji-Diyet-Jimnastik

ÇOCUK

- Emzirirken ilaç alabilirsiniz
- Bebeğim hala yürümüyor
- Küçük barbarlar yetişiyor

TARTIŞMA

YÜZ GERME TEKNİKLERİ NE KADAR ETKİLİ, HANGİSİ KİME GÖRE?

formsanté DOSYA formsanté

HASSAS CİLTLER

NİSAN SAYISI GAZETECİLERDE

İşte sanatçı hakkı, **esinlenme-çalma** hikayesinin **hukuksal** yönü

Sanatçıların hakları koruma altında mı?.. Evet, şimdi nereden çıktı bu soru? Aslında şüphesiz ki bu, sorulması gereken bir soru, bütün boyutlarıyla tartışılması gereken bir konu. Bu nedenle çıktı. Ama bu işin bir de özeli var. O da şu ki; son dönemde "esinlenme mi yoksa acaba çalma mı" tartışması çok sık gündeme geldi ve bu tartışmayla ilgili liste uzadıkça uzadı. Biz de bu işin hukuksal boyutunu öğrenelim dedik. Yani günün birinde, yıllarca emek vererek oluşturduğunuz bir eserin, bir fikrin, bir başkası tarafından kullanıldığını görürseniz ne yapmanız gerekir?.. Ve sonuç olarak sanat ve sanatçıyı konu alan davalara bakan avukat Esin ve Fuat Gence'ye danıştık. Onlar dediler ki; sanatı ve sanatçıyı koruyacak yasalar kopuk kopuk. Bütün sanatçıları kapsayacak bir koruma yok. Bu durumda, "esinlenme" konusuna açıklık getiren maddeler olması beklenemez, zaten yok da. Bu olmadığı, esinlenmenin kıstasları belirlenmediği sürece tartışmalar sürüp gidecek, listeye yeni yeni olaylar eklenecek. Başınıza böyle bir olay geldiğinde de büyük olasılıkla sadece acayip sinir olacaksınız...

Dilek GİRGİN CAN
Fotoğraf: Ahmet DUMANLI

esinlenildim de du

esin gence (avukat)

"bu maddeler sanatçıyı koruyamıyor"

Üç yasada var, sanatçıyla ilgili maddeler. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun esas amacı, sanatsal eserlerin ve buluşun korunmasıdır. 5680 sayılı Basın Kanunu ise yazılı ve sözlü medyanın sorumluluğunu sanata ve sanatçıya karşı izah etmektedir. Genel anlamda ise Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri var, ki bunlar sanatçının kişiliğine tecavüzü koruyan maddelerdir.

. Örneğin Türk Ceza Kanunu'nun 480 ve ilgili maddeleri, sanatçıya hakaret edilmesi halinde yaptırım getiren maddelerdir. Burada aslında kişinin korunması var, sanatçıya özel bir madde değildir bunlar. Diğer şahsa da hakaret olsa bunlar tatbik edilir. Oysa kişilerin sosyal ve içtimai durumları farklılık arz etmektedir. Herkese aynı ceza verilmesi, bugünün ceza hukuku prensiplerine uymamaktadır.

. Genelde mahkemeler verilecek mukadder cezaları tecil edip paraya çevirdiklerinden ve ayrıca para cezaları da bugünün koşullarına göre cüzi, komik kaldığı için bu maddeler tam anlamıyla sanatçıyı koruyamamaktadır.

. Keza 5846 sayılı yasada da bu durum aynı şekilde ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki, mali hakların korun-

masıyla ilgili olarak, tecavüzün önlenmesi için bir dava açılabilir. Burada maddi ve manevi zararların tazmini istenebilir. Fakat manevi tazminatların ülkemizde hakimler tarafından çok düşük olarak takdir edildiği gözönüne alındığı düşünülürse, bunların sanatçının gerçek zararını veya manevi üzüntüsünü hiçbir zaman karşılayamadığı ortadadır. Fikir ve Sanat Eserleri Yasası'nın 68. maddesi, sanatçının mali kaybı için ise, rayiç bedel itibariyle uğradığı zararın en çok üç katı bir maddi tazminat önermiştir. Bu da çok cüzi bir bedel...

. Ayrıca cezai hükümler de bu konuda yetersiz kalmaktadır. Yine Fikir ve Sanat Eserleri Yasası'nın ilgili maddelerine bakarsak, burada yaptırım olarak üç aydan bir yıla kadar hapis, 300'den 600 milyon liraya kadar ağır para cezasına hükm olunur denmektedir... Daha önce hapis cezası yoksa bir yıla kadar olan hapis cezası ertelenebiliyor. Bu gözönüne alınırsa caydırıcı olmuyor tabii, verilen cezalar da orantılı olmuyor. Bu yasalardaki ilgili maddeler tam anlamıyla maalesef sanatçıları koruyamıyor.

. Diğer ülkelerde verilen tazmini mahiyetteki cezalar, parasal edimler çok yüksek oluyor. Orada bir nebze de olsa, sanatçının manevi üzüntüsünü veya maddi kaybını geriye alması mümkün oluyor. Esasında 5846 sayılı yasa değişikliğe uğramıştır. Fakat çalışmalar daha geniş boyutlarda olduğu halde bazı maddelerde kısıtlı olarak bir değişiklik yapılmıştır.

Bay E filmi Sinan Çetin ile Bedri Baykam'ı mahkemeye düşürdü.

ruldum koştum ardından yoruldum...

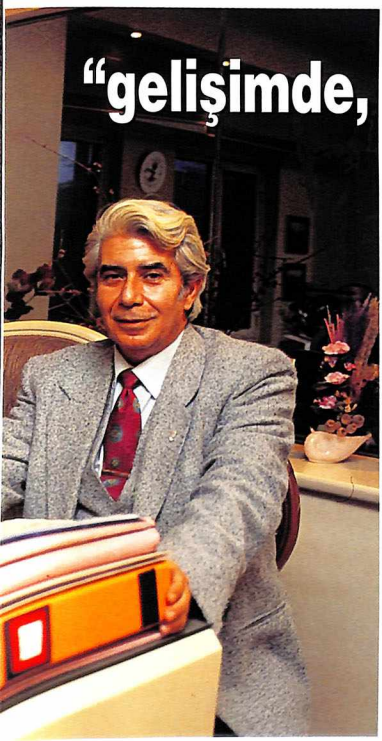

fuat gence (avukat)

"gelişimde, akışta benzerlik varsa bu esinlenme değildir"

Elbette ki her sanatçı birbirinden esinlenecektir. Hepsi birbirinin içinde zaten. Ama yasada bilhassa esinlenmenin sınırının ne olduğunu tayin edebilmek lazım. Amerika'da ihtisas mahkemeleri ve ihtisas avukatları var. Sanatla ilgisi olmayan bir avukat sanat konusundaki davalarda yer alamaz. İhtisas sahibi bilirkişiler, kurullar veya çok daha mükemmeli hakimler kurulu tarafından tespit edilebilecek bir kuruluşla götürülmesi lazım.

. Bilirkişi heyeti durumu ortaya çıkaracak. Her yapıtın bir mesajı var. Bir defa o mesajı yakalaması lazım ikisinde de. Ayrıca karakterler arasındaki benzerliğin de bulunması gerekir. Mekan değişebilir ama, bir film asansörde seks sahnesi yerine mağarada seks sahnesiyle başlıyorsa artık burada esinlenmeden bahsedilemez, burada kopi var. Gelişimde, karakterlerin oyunu sürüklemesinde, akışta benzerlik varsa, bu esinlenme değildir... Elbette ki herkes aynı şeyleri düşünebilir ama herkes aynı şeyi aynı şekilde ifade edemez.

. Sanatçının toplum içindeki gerçek yerinin ve kıymetinin belirlenebilmesi için öncelikle hukuksal konumunun yapılması lazım. Sanatçı korunduğu takdirde onun vermiş olduğu eserler de yaptılar da korunacaktır. Devletin sanata ve sanatçıya sahip çıkması lazım. Sadece boş laflarla, vaatlerle, sanatçıya ve sanata sahip çıkılamıyor. Türkiye'deki bütün sanatçıları kapsayacak hukuki kurallarla koruma yok. Sanatçıyı koruyacak yasalar birbirinden kopuk...

. Yasalarda karşımıza iki nevi koruma çıkıyor; maddi ve manevi. Fakat ben bir hukukçu olarak şundan eminim ki, bir sanatçı her şeyden önce kişisel ve manevi korumayı yeğler. Çünkü ortaya getirdiği yapıtta kendi ruhu var, kendi buluşu, kendi fikri var.

. Yasa maddi kaybının üç katı kadar bir tazminat isteyebilir diyor. Şimdi burada kriter nedir? Maddi kaybı ne ile ölçeceğiz? Yasa buna kriterler getirmemiş. Amerika'da mesela copyright ve bir de sanat yasası var, bunlarda kriterler belirlenmiş. Şimdi siz rayici bulmakta zorlanırsınız, kime bulduracaksınız kayıp rayicini. O halde bunun yasalarda daha belirgin bir hale getirilmesi gerekir.

. Çok acı, bu ülkede Esnaf ve Sanatkarlar Kanunu var, Çıraklık - Ustalık Kanunu var, sanat ve sanatçıların korunmasına, ilkelerinin korunmasına dair bir yasa yok. Onlar da korunsun ama burada bizatihi sanat korunursa sanatçı korunmuş olur. Çok büyük bir boşluk var.

İşte birkaç, **esinlenme-çalma** örneği:

Nereye kadar **esinlenme**, ne zaman **çalma**? Hukukçuların da belirttiği gibi yasada **sınırları çizilmemiş** bir **konu** bu. Sonuçta olay, kişilerin vicdanlarına kalıyor. Konuya basın da ilgi gösteriyor doğal olarak. Bazen olaya sadece "esinlenme" boyutunda bakılıyor, bazen de direkt "çalma" iddiasında bulunuluyor. İşte basında yer alan yazılardan birkaç örnek:

sinemada biz bunu hep yapıyoruz galiba

Nokta Dergisi'nin, 22-28 Ocak 1995 tarihli sayısında "**Bir intihal daha var**" başlıklı haberinde sinemadaki esinlenmeleri işliyor. Yazı Ağah Özgüç'ün "**Türk Sinemasındaki Cinselliğin Tarihi**" adlı kitabından bir anıyla başlıyor ve şöyle deniyor:

"*Yıl 1964... Beyoğlu'ndaki sinemalardan birinde Norman Windson'ın "Enayiler Kralı Daldan Dala" adlı filmi oynamaktadır. Hayli eğlenceli olan filmin ikinci yarısı için verilen arada bekleme salonuna çıkan seyircilerden bir kısmı, yedi kişinin, film kadar eğlenceli olan konuşmalarına tanık olurlar.*

- O banyo sabnesi benim ba...

- O şey trüğü var ya, hani kız kaçar, o da benim.

- Ağbiler, ben hepinizden önce tabanca numarasını çekeceğim.

- Patenti bende, hiç tanımam. Ben filmime başladım bile..."

Sinemayla ilgili seyirciler bu konuşmaların Yeşilçam'ın ünlü yapımcıları, yönetmenleri ve senaristleri arasında geçtiğini hemen fark eder. Kimler yoktur ki aralarında; Ertem Eğilmez, Osman Seden, Hulki Saner, Nejat Saydam, Bülent Oran, Sadık Şendil, Sırrı Gültekin... "

Ve dergi, Türk Sineması'nı bir "**intihaller sineması**" (*bir başkasına ait eseri alıp, kendi eseriymiş gibi yayınlamak*) olarak tanımlıyor, bu işin Türk Sineması'nın başlangıcından beri yapıldığını belirterek bir de liste veriyor.

- Muhsin Ertuğrul'un "**Şehvet Kurbanı**" filmi "**Mavi Melek**" romanı ve filminden
- Şahin Gök'ün "**Sarı Bela**"sı, "**Postacı Kapıyı İki Kere Çalar**" filminden
- Yavuz Özkan'ın "**Ateş Üstünde Yürümek**" filmi "**Balo**" filminden
- Yavuz Özkan'ın "**Yengeç Sepeti**" filmi "**Kırda Bir Pazar**" filminden
- Seçkin Yaşar'ın "**Sarı Tebessüm**"ü "**Zandalee**" filminden
- Süreyya Duru'nun "**İstanbul'da Aşk Başkadır**", Türker İnanoğlu'nun "**İstanbul Tatili**", Artun Yeres'in "**Bir Günlük Aşk**" filmlerinin "**Roma Tatili**" filminden intihal edildiğini ileri sürüyor. Tabii en önemli nokta da şu ki; diğer ülkelerde de film çekilirken yabancı kaynaklardan yararlanılıyor. Ancak kaynak belirtiliyor ve telif ödeniyor. Türkiye'de ise ne kaynak gösteriliyor ne de telif ödeniyor. Bir istisna var bu konuda: Halit Refiğ 1962 yılında çektiği "**Gençlik Hülyaları**" filminin jeneriğinde, Fransız yazarı François Copee'nin "**Suçlu**" adlı romanından yararlanıldığını yazdırmış ama sadece bu kadar...

SİNAN ÇETİN'İN FİLMLERİNİN ÖYKÜLERİ KİMİN?

. Bedri Baykam, Sinan Çetin'in "Bay E" filminin senaryosunun kendisinin "Bayağ Film" adlı senaryosundan çalındığını söylüyordu Negatif Dergisi'nin Nisan '95 sayısında. Senaryosunun en önemli özelliğinin, çok hızlı bir akış içinde absürd, gerçeküstü bir dünyayı, cinsellik ve komedi yüklü bir dille anlatması olduğunu belirtiyordu. Sinan Çetin ise, Bayağ Film'in senaryosunu okumadığını söylüyor, hatta çocuğu üzerine yemin ediyordu. Böyle başlayan tartışma halen sürüyor, karşılıklı davalar devam ediyor.

. Sinan Çetin ile ilgili bir iddia da Hürriyet'in Kültürazzi köşesinden yansıdı, 24 Şubat 1996'da. Bu yazıya göre Sinan Çetin'in "Berlin in Berlin" filminin öyküsü Mehmet Esen'e aitti. Şöyle deniyordu yazıda: "... (*Sinan Çetin*) Eski dost Mehmet Esen'le, eski günlerden söz edip, muhabbete dalmışlar. Esen, "bak Sinan" diyor, "Sen sinemacısın, şöyle bir senaryo taslağı var kafamda. Bir anlatayım, nasıl bulacaksın". Konuyu anlatıyor, Çetin birkaç kez tekrarlatıyor. Çetin bir gün Esen'e telefon ediyor, "Benim bir film projem var. Berlin'de bana mekan araştırması yapar mısın, oyuncu tavsiye eder misin?" diyor. Esen, eski dostuna yardımcı olup, bütün isteklerini yerine getiriyor"... Sonuçta günlerden bir gün Mehmet Esen, Berlin in Berlin'i izliyor ve şok geçiriyor. Çünkü filmdeki konu, Çetin'e anlattığı konu. Yazı şöyle bitiyor: "Herkes Bedri Baykam değil. Yoksa Mehmet Esen de ona senaryo benzerliğinden (!) dava açabilirdi. Bilirsiniz hukukta mükerrer suç ağırlaştırıcı nedendir".

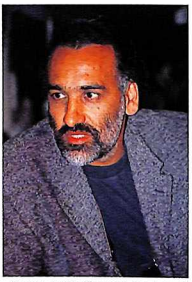

Sinan Çetin "Bay E" filminin öyküsünü Bedri Baykam'ın "Bayağ Film" senaryosundan mı aldı? Yavuz Özkan'ın "Yengeç Sepeti" filminde "Kırda Bir Pazar" filminden mi yararlanıldı?

Orhan Pamuk'un "Beyaz Kale"yi yazarken, "Kanuni Devrinde İstanbul" adlı kitaptan yararlandığı ileri sürülüyor. Bu kitabın yazarı Pedro de Urdemalas. Tam 400 yıl önce hatıralarını yazmış ve bunlar Fuad Carım tarafından tercüme edilerek kitaplaştırılmış.

edebiyatta

orhan pamuk'un beyaz kale'si

Son günlerde yeniden gündeme gelen bir iddia da Orhan Pamuk'un "**Beyaz Kale**" romanıyla ilgili. Pamuk'un "**Beyaz Kale**"yi yazarken, 1964 tarihli "**Kanuni Devrinde İstanbul**" kitabından yararlanıldığı ileri sürülüyor. Bu kitabın yazarı Pedro de Urdemalas. Tam 400 yıl önce hatıralarını yazmış ve bunlar Fuad Carım tarafından tercüme edilerek kitaplaştırılmış. Murat Bardakçı, Hürriyet'in 11 Şubat 1996 tarihli sayısında "**Orhan Pamuk, bu kitabı çok iyi okumuş**" başlıklı bir yazı yazdı ve iki kitaptan bazı karşılaştırmalar yaptı. İşte bunlardan birkaçı...

. "Cenova'dan Napoli'ye giderken ... Türk donanmasının hücumuna uğradık" (*Carım, 11*)

"Venedik'ten Napoli'ye gidiyorduk, Türk gemileri yolumuzu kesti" (*Pamuk, 11*)

. "Lafa, ... Durmuş Reis karıştı. Cenevizli dönme Durmuş Reis, 'İdrar ve nabız hekimidir, cerrahtan daha faydalıdır' dedi. Kürekten, işte bu suretle kurtuldum." (*Carım, 13*)

"Reis sordu: İdrardan ve nabızdan anlıyor muydum hiç? Anladığımı söyleyince hem küreğe verilmekten kurtuldum, hem de bir iki kitabımı kurtarmış oldum." (*Pamuk, 14*)

. "Rampacılar gemiye daldılar ve herkesi çırılçıplak ettiler. Beni tepeden tırnağa soymadılar, sırtımdakiler, onların hoşlanmadıkları ve beğenmedikleri şeylerdi" (Carım, 13)

"Rampacılar gemimize ayak basarlarken kitaplarımı sandığıma koyup dışarı çıktım. ...Dışarıda herkesi toplamışlar, çırılçıplak soyuyorlardı... Önce bana ilismediler." (Pamuk ,14)

müzikte

sezen aksu, tarkan ve diğerleri

Prodüktörlüğünü Sezen Aksu'nun yaptığı Gönül Akkor'un kasetinde yer alan "Badem Şekeri" adlı parça da tartışmaya neden olmuştu geçtiğimiz yıl. Besteci Yalçın Tura, kasette "derleme" olarak sunulan parçanın kendisine ait olduğunu, sözlerini ise şair Oktay Rifat'ın yazdığını belirtmişti. Bu konu Nokta Dergisi'nin 1-7 Ocak 1995 tarihinde yayınladığı "Şarkılarımız Kime Ait?" başlıklı yazıda yer almıştı . Negatif Dergisi'nin Mart '96 sayısında "En çok Rum ve Ermeni müziklerini araklıyoruz" üst başlığı, "... Yok canım biraz fazla esinleniyoruz" başlığıyla yayınlanan yazıda çalıntı olduğu ileri sürülen bestelerin listesi veriliyordu. Suat Sayın'ın "Gündüzüm Seninle", "Sana Muhtacım," Bağdat Yolunda", Tarkan'ın "Unutmamalı", "Kimdi", "Vazgeçemem", Alpay'ın "Dağların Arkasında" ve Ahmet Kaya'nın "Dağlarım Yeşerecek" parçalarının çalıntı olduğu ileri sürülüyordu.

. Ercan Saatçi'nin, "Kararsız Geceler" adlı klibinde görüntüler şöyle: Bir sınıf, haşarı olduğu belli öğrenciler... Kapıda birdenbire Münir Özkul beliriyor. Doğal olarak herkes bu sınıfın Hababam Sınıfı, o sert bakışlı öğretmenin de Mahmut Hoca olduğunu, yani kısaca Rıfat Ilgaz'ın ünlü eserinden yararlanıldığını düşünüyor. Ilgaz ailesi de aynı şeyi düşünmüş olacak ki, kendilerinden izin alınmadan bu işin yapıldığını söyleyerek dava açıyor. Ercan Saatçi ve klibin yönetmeni Tayfun Dinçer ise böyle bir şey olmadığını söylüyorlar. 8 Ocak '96 tarihli Milliyet'te Ercan Saatçi'yle yapılan bir röportajda da, "... Kararsız Geceler'de Rıfat Ilgaz'ın oğulları tarafından "Hababam Sınıfı'ndan yürütülmüş" denilerek mahkemeye verilen klibi..." ifadesi kullanılıyor.

Besteci Yalçın Tura, prodüktörlüğünü Sezen Aksu'nun yaptığı Gönül Akkor kasetinde derleme olarak sunulan "Badem Şekeri" adlı parçanın kendisine ait olduğunu belirtmişti.

tiyatroda

mükremin kopyacı mı?

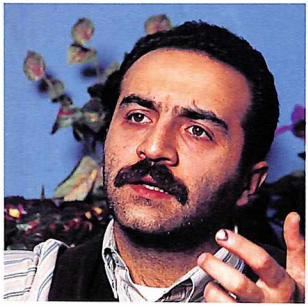

Yılmaz Erdoğan'ın "Bir Demet Tiyatrosu"ndaki Lütfiye tiplemesiyle Atilla Atalay'ın "Sıdıka"sı arasında birebir benzerlikler olduğu da iddialar arasında.

Yılmaz Erdoğan'ın "**Lütfiye**" tiplemesiyle Atilla Atalay'ın "**Sıdıka**"sı arasında birebir benzerlikler olduğu da iddialar arasında. **Rifat Ababay**, 13 Şubat 1996 tarihli Posta Gazetesi'nde: "Mizahsever bir dostumuz eşime Atilla Atalay'ın kitaplarını tavsiye etmiş. Tavsiyeye uyup tüm seriyi aldık. Olaylar "**Sıdıka**" adlı bir kenar mahalle kızının çervesinde dönüyor. Maaile, Sıdıka'nın tiryakisi olduk. Bu arada gördük ki; ekranın severek izlediğimiz güldürüsü "**Bir Demet Tiyatro**"yu yazan, Demet Akbağ ile başrolünü oynayan Yılmaz Erdoğan yüzde 100 Atilla Atalay'dan etkilenmiş. Etkilenme ne kelime, kopya çekmiş. Bu keşfimizi yıllardır mizah dünyasının içinde olan çok yakın bir dostumuza anlattık. "**Günaydın**" dedi..." diyor. ◇

Ömer Madra ile –"Açık Radyo." 94.9

"sirk gibi bir şey"

Bir süredir insanlar **Açık Radyo**'dan konuşuyor. **Ömer Madra**'nın başı çektiği kurucuları arasında Atilla Aksoy, Enis Batur, Haldun Dostoğlu, İskender Atakan, Halis Komili, Nazar Büyüm, Nazif Topçuoğlu, Raffi Portakal, Şahin Alpay gibi farklı alanlarda tanınmış isimler var. **130** kadar **programcı** arasındaki isimleri de görünce meraklanmamak, daha doğrusu heveslenmemek elde değil. Ama yakın zamana kadar **heves** ve **meraklar** kursaklarda kalıyordu çünkü Açık Radyo her yerden **dinlenemiyordu**. Böyle olunca da ufak çapta bir **söylence** halini almıştı bu istasyon.

Neslihan SAY

Açık Radyo herkes tarafından izlenemiyor. Ne olacak?

■ Herkes tarafından izlenecek!

Kaç vakte kadar?

■ Çok yakında. Bir başka radyoyla problemimiz var. Doğrudan doğruya deklare bir savaş bu aslında. Tam bizim bulunduğumuz frekansa girip yayınımızı bozuyorlardı. Buna "sinyal basmak" deniyor. Ama birkaç güne kadar hallolacağını sanıyorum.

Aslında daha şimdiden hastalarınız var.

■ Hakikaten de iyi bir program. Çok geniş bir vizyonu var. Klasik, genel geçer egemen pop kültürünün dışında kalan her şey var aşağı yukarı. 1001 türde müzik.

Bilgi verme, eğlendirme gibi özellikleri nasıl düzenlediniz?

■ Bilgi vermek gibi bir hedefimiz yok, bir şey öğretmek gibi bir iddiamız da yok insanlara ama "Gelin Vergi Kaçıralım" diye bir programımız var mesela. Vergi kaçırma yollarını öğretmiyor tabii ama hukuki boşluklar hakkında bilgi veriyor.

Kendi programınız "Açık Gazete"de sabahları yerli ve yabancı basından seçmeler yapıyorsunuz. Neleri seçiyorsunuz, örneğin Sarah olayını alıyor musunuz?

■ Ona da giriyoruz ama çok sık değil. Bu dünyayı biraz Türk basınının izlediğinden farklı bir şekilde izlemeye çalışıyoruz. Ciddi de bir ön çalışma gerektiriyor. Belli başlı gazeteleri tarıyoruz. İnsan hakları temeline dayalı, demokratik bir bakışın yansıması ve bütün radyoya da o dilin hakim olmasını sağlamaya çalışıyoruz. Programda yıldönümleri filan da var. Mesela bugün, Bill Haley ve Kometleri çaldık. Bill Haley'nin ölüm yıldönümüydü. 60 milyon da plak satmış, fena değil aslında. Böyle bilgiler de veriyoruz.

Aslında bu programda yakalamak istediğim çizgi şu: Dünyanın son derece iki yüzlü, çifte standartlı bir dünya olduğu. Özellikle Bosna bizim temel konularımızdan bir tanesi. Avrupa'nın inanılmaz ikiyüzlülüğünü, dünyadaki ikiyüzlülüğü bunun kadar açık bir biçimde ortaya koyan çok az örnek var.

Köşe yazarlarına yaklaşımınız nasıl?

■ Beğendiğim bir tane olursa okuyorum, bazen de kesintiler halinde. Yeni bir eğilim doğdu Türkiye'de: 'Gazeteler çok kötü, haber vermiyorlar ama köşe yazarlarının bir kısmı da çok cesurca medeni ve demokrat bir tavır koyuyorlar.' Ve bir çeşit toplumun vicdanı olmayı da başarıyorlar bence. Bu Göktepe olayı çok ilginçtir mesela, o da bizim ana konularımızdan birisi. Hiç peşini bırakmadan gidiyoruz. Saatli Maarif Takvimi'nin yanı sıra bir de "Saatli DGM Takvimimiz" var. Her günkü duruşmaları okuyoruz. O da bir yüz karası durum tabii, düşünce suçu meselesi.

İnsanlar bu tür olaylarda: "Yazık bu Metin Göktepe'ye. Neyse ki ben bu konuda yazılanları okudum, programları izledim, YANİ ÜZERİME DÜŞENİ YAPTIM." diye bir vicdan rahatlaması da yaşıyorlar.

■ Mümkün ama her gün söyleserniz bu da bunun ötesine geçiyor tabii. Her gün, kanayan bir yarayı kaşıyorsunuz. En temel mesele bu tabii, insan hakları meselesi.

İlk gençlikte kurulan bir hayal vardır *"Bir apartman olacak, her katında bir arkadaşım oturacak"* diye. Sizin radyo da bunu andırıyor. Peki ama Açık Radyo'daki insanların zaten isimlerini bilip, yaptıklarını takip edenlerin haricindekiler de sizi

AÇIK RADYO'DAKİ PROGRAMLARDAN BAZILARI...

TAD... *Engin Akın...*
Dünya mutfaklarından tarifler, sohbetler.
(Hafta içi bergün 10[15] - 10[30])

KUŞ SESLERİ...
(Hafta içi bergün 11[25] - 11[30])

ŞEKERLEME... *Yavuz Saklı...*
Siesta'nın erdemleri üzerine sohbet, rehavet müzikleri, yatağa ve hamağa davet.
(Hafta içi bergün 13[05] - 13[15])

FİLOZOF DEDİKODULARI... *O. Aruoba...*
Filozofların ilginç yaşantıları, fikirleri.
(Çarşamba 13[30] - 14[00])

GELİN VERGİ KAÇIRALIM... *O. Barlas...*
(Perşembe 15[30] - 16[00])

3. GEZEGENDEN ANILAR... *Cem Çobanlı...*
Metafizik ve spritüel hayat
(Salı 17[00] - 17[45])

BÜTÜNÜYLE KUŞKUDAYIZ... *Şizofrengi...*
Deliler ve "Akıllılar"
(Perşembe 17[00] - 17[45])

DÜNYALILAR BİZ DOSTUZ... *S. Yural...*
Bilim - Kurgu
(Çarşamba 01[00] - 01[30])

BİR CHANSON SABAHI... *Mario Levi...*
(Cumartesi 10[00] - 11[00])

BU ŞEHR-İ İSTANBUL Kİ...
Murat Belge, Tanyeli Erkman...
Müzikli, taklitli gezi rehberi
(Pazar 16[00] - 17[00])

dinlemeyi tercih edecekler mi?

■ Yok. Türkiye'de işlerini iyi yaptıklarına inandığım, kendi egosundan çok yaptığı işi iyi yapmaya önem veren insanların bir araya geldiği bir platform bu aslında. Bir "kültür kulübü" niteliği de var, çok kültür ağırlıklı tabii. Bir önemli yanı da, tüketim toplumunun direkt objesi değil, biraz kıpırtılı olan, dünyayla biraz başka türden ilişki kurmak isteyen gençlere yönelik çok program var. O tarz gençler de bu radyonun içinde çok dolaşıyorlar. Gece yarısından sonra da epey ilginç, mizah olsun, müzik olsun saatlerce sürebilen programları oluyor. Tabii onların da kendi dinleyici kesimleri var.

Bizim müzikler de var mı programlarınızda?

■ "Saz ve Söz" diye bir programımız var Türk musikisi üzerine. Genellikle sağcıların elinde kalmış ve çarçur olmuş bir konu. Ersu Pekin ve Bülent Aksoy, inanılmaz bir araştırmayla bir program hazırlıyorlar. Halk Müziği var, o da çok araştırmaya dayalı. Merih Duygulu diye bir müzikolog yapıyor. İleride arabesk için de bir program yapabiliriz, çok iyilerini bulabilirsek. Mesela Orhan Gencebay. Yani ondan rica edebilirsek, bize haftada bir saatini ayırırsa pekala iyi bir saatte arabesk de bu radyoda dinlemeniz mümkün. Otosansüre ihtiyaç yok.

Otosansür zaten içimizde.

■ Evet ama ömür boyu da ençok mücadele ettiğim şeylerden biri benim. İnsanların bir kısmının temel sorunsalı bu, en azından benim! Sansürden çok daha belalı bir iş. Ama çok büyük ölçüde çok özgür bir yayın, hakikaten demokratik olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz sanıyorum.

Sansür huyunuz var mı?

■ Mümkün olduğu kadar dinliyoruz tabii. Ama büyük bir sansür problemimiz yok, çünkü üç aşağı, beş yukarı kafaca aynı tarzda insanlar.

Dinleyicilerin ilgisi nasıl, arıyorlar mı sizi, eleştiriyorlar mı?

■ Çok dikkatli bir dinleyici var, pek hata götürmeyen bir şey. "Beijing diyorsunuz. Bu kadar Türkçeye de önem veriyorsunuz, bildiğimiz Pekin'e niye Beijing diyorsunuz?" diye bir faks geldi mesela. Ben de ev ödevimi yapıp, iki gün sonra "1979'a kadar Wade-Giles sistemi kullanılıyordu ondan sonra Pinyin sistemine geçildi onun için Beijing deniliyor artık" diye anlattım.

Ömer Madra olarak zor bir işi sırtladınız, bu arada diğer projeleriniz ne durumda?

■ Muazzam destek gördüğümü itiraf etmeliyim. Ama ben hâlâ bir yazı adamı olmaya çalışıyorum. Bu radyo projesi devreye girdiği zaman 20 sayfasını filan yazdığım, bir 60 sayfalık olacağını tahmin ettiğim uzun bir hikaye var. Ne zaman ona dönebilirim diye heves içinde bekliyorum. Orada da bir deneme yapıyorum. Mini destan, cep destanı gibi bir şey, İlyadavari. Yarı uyduruk yarı gerçek. Ben o çizgiyi çok seviyorum, bıçak sırtında gezinmeyi. Aslında hâlâ bir roman daha yazmak istiyorum, hatta iki tane. Çünkü zaten üç adetten oluşan bir dizi olarak düşünmüştüm Romanımla Bir Ses'i. Maalesef zor yazan biriyim ama benim asıl yapmak istediğim iş yazı yazmak. ◇

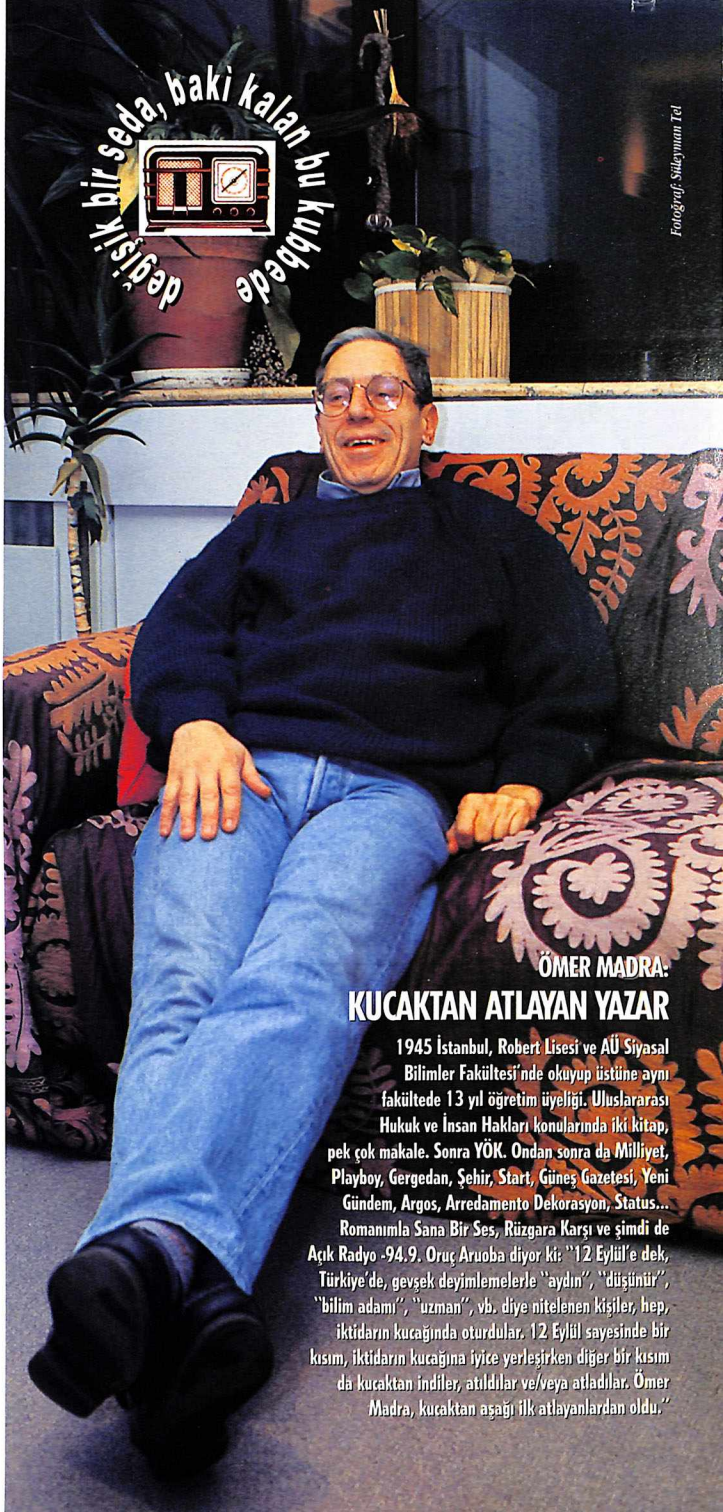

Fotoğraf: Süleyman Tel

ÖMER MADRA:
KUCAKTAN ATLAYAN YAZAR

1945 İstanbul, Robert Lisesi ve AÜ Siyasal Bilimler Fakültesi'nde okuyup üstüne aynı fakültede 13 yıl öğretim üyeliği. Uluslararası Hukuk ve İnsan Hakları konularında iki kitap, pek çok makale. Sonra YÖK. Ondan sonra da Milliyet, Playboy, Gergedan, Şehir, Start, Güneş Gazetesi, Yeni Gündem, Argos, Arredamento Dekorasyon, Status... Romanımla Sana Bir Ses, Rüzgara Karşı ve şimdi de Açık Radyo -94.9. Oruç Aruoba diyor ki: "12 Eylül'e dek, Türkiye'de, gevşek deyimlemelerle "aydın", "düşünür", "bilim adamı", "uzman", vb. diye nitelenen kişiler, hep, iktidarın kucağında oturdular. 12 Eylül sayesinde bir kısım, iktidarın kucağına iyice yerleşirken diğer bir kısım da kucaktan indiler, atıldılar ve/veya atladılar. Ömer Madra, kucaktan aşağı ilk atlayanlardan oldu."

ooh kes ooh kes ooh kes bırakma laik kes!

İslami bir tiyatro topluluğunun oyununa gitmeye karar verdiğinde, insan ister istemez nasıl bir şeyle karşılaşacağını merak ediyor. Kör parmağım kör gözüne propoganda yaparlar garanti diyor örnekse. Fakaat oyun başlayınca görüyor ki, kara çarşaflı beş adam "oh kes, oh kes, bırakma laik kes" şarkısıyla çılgınca dans ediyor. İşte o noktada şaşıyor kalıyor...

"Oh kes, oh kes, oh kes, bırakmaaa laik kes", "Kara Gecelerin İntikamı"nın en "vurucu" sahnesiydi. Ama tek vurucu sahnesi değildi. Bir de final vardı. Fakaat bütün bunlara gelmeden önce oyun iyi miydi, kötü müydü diyorsanız hemen söyleyelim: Bu tamamen politik olarak nerede durduğunuz kadar tiyatrodan ne beklediğinize de bağlı. Şöyle ki, bir deneysel tiyatro manyağı ya da klasikten ya da tersine bulvar komedisinden şaşmayan biriyseniz mümkün değil böyle bir oyunu beğenmezsiniz. Çünkü "Kara Gecelerin İntikamı" politik bir oyun. İslamcı bir topluluğun, Birlik Sahnesi'nin sahnelediği bir oyun.

Dolayısıyla bu noktada politik eğilimlerinizin rengi, daha doğrusu siyasi islama nasıl baktığınız önemli. Diyelim ki 163. maddenin kalkmasını hala esefle anıyor, 70 küsurluk cumhuriyet tarihimizde hiç hata yapılmadığını düşünüyor, resmi tarih sorgulanmalı diyen herkese bölücü, hain, entel liboş diye bakıyor, "biz ve onlar" ayrımını çok net olarak koyuyor ya da ne bileyim Cezayir'deki kanlı iç savaşın sorumlusu olarak sadece ve sadece radikal islamcıları görüyorsanız bırakın beğenmemeyi bu oyunu izlemezsiniz bile.

Gelelim oyuna: 7 hikayecikten oluşuyordu ve en genelde -*politik oyunların makus talibinin doğal bir sonucu olarak* - ajitatifti. Özellikle de "Üniversitenin Başı, Bulgarın Yaşı"yla *(Ha Bulgar polisi, ha Türk akademisyeni, ikisi de İslam karşısında bir. Hatta bir yerde Bulgar polisi daha bile insaflı mesajı vardı bu bölümde)* "Bosna'da Bir İstanbullu" *(Bir Türk cihana bedeldir'in müslümancasıydı bu bölüm, Türk'e Sırplar işkencenin Allahını yapıyor fakat o, Türk Sanat Musikisi'nden Türk Halk Müziği'ne, Pop'a uzanan bir repertuarla soruları karşılıyor,*

ser verip sır vermiyordu) son derece hamasi, "Karakol Şeffaf Kol" ise basmakalıptı. Buna karşın "Kara Kabus" *(şeriat paranoyasına kapılan bir adam -adamı Ulvi Alacakaptan oynuyordu- bir sabah uyanıyor. Bir de bakıyor ki, biraz önce gördüğü kabus gerçek olmuş. Televizyonda "onlar", muslukta "onlar", her yerde "onlar")* günümüze başarılı bir ayna tutuyor, "Kara Tahta" ise *(kara tahtasında "Ali koş, cihada koş. Ömer recm et. Baba bana kelle al, al sana kelle. Bekir sarığı sar. Zikir ne süper"in yazılı olduğu sınıfta öğrenciler işbilir hocaefendilerinden 'ilim irfan' kapıyorlar)* sistem içi olmaya çalışan islamcıları eleştiriyordu. Finalde ne mi oluyordu? Kravat taktığı için temsili olarak bir laik idam ediliyordu. Problem işte burada: Finalle "Kör Testereler" şarkısında. Çünkü bir türlü şiddet karikatürleştirilerek savunuluyor mu yoksa eleştiriliyor mu anlayamıyorsunuz. Çünkü, eğer, evet eğer politik gerçekleriniz siyasal İslam'dan geçen bir izleyici olarak oyunu izliyor ve de şiddeti meşru görüyorsanız karikatürize edilen şiddet, sizin için iç eleştiri değildir. Ya nedir? Politik gerçeklerdir o kadar. Tabii böyle düşünmemizde oyundaki iki anlamlılığın da katkısı var. Şöyle ki, oyunda tessettürlü kızının üniversitede okuması için mücadele veren baba, iki kere *"Bu ülkeye şeriat gelmez"* diyordu. Birincisinde gelmez, ikincisinde ise gelmez derken gelecek deniyordu... ◇

önce müslüman sonra tiyatrocu

ulvi alacakaptan

Oyunda laik sistemin yanısıra islami kesimi de eleştiriyorsunuz...

■ İç eleştiri biraz daha hafif. Bizimki kara komedi. Amacımız insanları fobileriyle karşı karşıya getirmek. Mesela Kör Testereler diye bir şarkımız var, bu tehlikeli bir şarkı. Çok ters anlamaya da müsait. Hep derler ya kör testereyle kesecekler, yok mudur müslümanlarda bu. Belki vardır. Ben rastlamadım ama olduğunu biliyorum.

Şiddet yanlısı islamcı gruplar bir yana Sivas'ta insanlar yakıldı.

■ Kavgadan, döğüşten yana değilim, insanların birbirlerini öldürmesinden de yana değilim, kimsenin de böyle bir hakkı yok. Bir oyunumuzda Sivas'ta eğer varsa yakanlar onların da... diyoruz.

İsmet Özel gibi bir şair kalkıp Sivas'ı cihad başladı diye yazdı.

■ Hemen arkasından yazdı. Hemen arkasından. Sivas olayı hala tam değerlendirilmedi, kimsenin soğukkanlılıkla baktığını sanmıyorum. Ben karşı çıktım. Aziz Nesin'i de ne kadar sevmediğimi yazarak kendi hesabımı verdim. İslamda -islam derken tabii şu anda dünya uygulanan ve gözükeni söylemiyorum_ kaynaklarda hayvanı bile yakarak öldüremezsiniz diyor. İnsanların kendi öfkeleriyle, islamın adaletini birbirine karıştırmaya hakları yok. 1975'de ülkücüler Dostlar Tiyatrosu olarak Erzurum'dayken bize saldırırken kendilerini haklı zannediyorlardı. Çünkü demişler ki, Kuran yakıyorlar, bayrak yakıyorlar. Böyle bir şey yoktu. Türkiye'de çok kolay, hala o kadar kolay ki, insanları manipüle etmek.

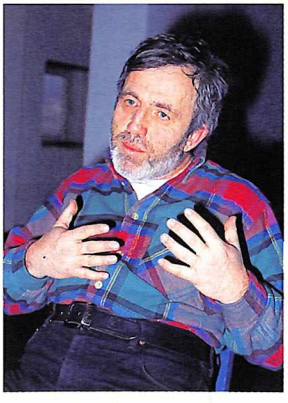

Cihad diye bir şey var ama, radikaller de var...

■ Hedefi yumuşatıyor gibi olmayayım veyahut işi küçültüyor gibi olmayayım kim var ki radikal islamcı dediğiniz. Birkaç genç var. Ama gençler. Ben de öyleydim belki. Geceler düzenliyor, orada gençler aslanlar gibi kızıldelili bantlarını takıyorlar. O bandın adı gaza bandı. Yani savaşa gidenlerin bandı. İran'da adam gaza bandını taktığı zaman dönmemek üzerine anlamına geliyor. Ben bizimkilerin bandına kapalı spor salonu bandı diyorum. Hababa bağrıyorlar. Bir dergide de yazdım gençliğe güvenmiyorum. Çünkü gençlik geçici bir şeydir. Bizim gençlerimiz üniversite boyunca islamcı, ülkücü veya devrimcidir. Üniversite bittiği vakit yüzde 95'i biter, okumayı, tiyatro gitmeyi bile bırakır.

Oyunda ılımlıları da eleştiriyorsunuz. Sistem beni dışlamasın diyenleri...

■ Radikal, ılımlı gibi kelimelerle konuşmuyorum ama bu anlamda daha radikalim evet. Taviz verilir, bu politikadır. Ama yaranmak için, sistem beni dışlamasın diye taviz verilmesi, hayır. İslam, demokrasi, iktidar. Hepsini karıştırıyorlar. Karıştırmaktan fayda umanlar da var, bilmeden karıştıranlar da var. Mesele bu memlekette insanların birbirlerini tanımaması, ne düşündüklerini, nasıl yaşadıklarını hiç bilmemesi. Ben demiyorum ki herkes mecbur müslüman olmaya. Beni de ilgilendirmiyor zaten bana ne, ben kendi işime bakarım fakat öyle kamplara bölünmüş bir ülkede yaşıyoruz ki, bundan yararlananlar var. Bu halkı korkuta korkuta yönetiyorlar. Oyunun mesajı bu. Korkulardan sıyrılalım da karşı karşıya gelelim bakalım gerçek korkular mı bunlar yoksa fobi gibi nedensiz korkular mı. Bir zamanlar heyula komünizmdi. Yunanlılar, Suriyeliler düşmanımız. Bölücülük bizi bölüm bölüm yiyecek, şeriat kesecek.

Oyunun sonunda kravat takan biri asılıyor ve demokrasi mokrasidir diyerek burnunuzu kapatıyorsunuz.

■ O sahne İskilipli Atıf Hoca'nın başına gelenin kontrudur, aynı paralelde. Bunun sahisi yapıldı ama biz yapmayacağız bu işi diyoruz. Böyle olacağını umarım ve inşallah da öyle olur. Tamamen tersi de olabilir. Demokrasiye gelince, ben demokrat değilim. Kişisel ilişkilerde demokratlıktan yanayım ama parlamenter demokratik sistemin yutturmaca olduğuna inanıyorum. Ne yani iki laf söylediğin zaman adam yakabilecek adamla benim oyum bir olacak? Bunun akla yakın bir yanı yok.

Bir kez daha Edmund Kean... cihan ünal

Sahnede yapayalnız olmak, sürekli yargılayan, inceleyen bir topluluğun önünde en ufak bir gaf yapmadan bir oyunu başından sonuna sürüklemek, bu durumun stresini sürekli yaşamak. Zor. Ama bu cesareti gösterenler var; Cihan Ünal örneğin. Oyuncu, Raymond Fitzsimmions'un yazdığı "Aktör Kean"i, yıllar sonra bu kez Tiyatro İstanbul'un prodüksiyonu olarak, Tunç Yalman'ın rejisiyle tekrar sunuyor. Kean'in acılarını, sürünmelerini, çocuğunun ölümünü, Londra'da sahneye çıkmak için verdiği mücadeleyi, sonunda başarmasını, yaşadığı şaşaayı, aşkları, düşüşü, canlandırdığı karakterleri; Othello'yu, Hamlet'i, Kral Lear'i, Atinalı Timon'u, Macbeth'i Cihan Ünal'ın yorumuyla izliyoruz, üzülüyoruz, etkileniyoruz, alkışlıyoruz...

Dilek GİRGİN CAN

"türkiye'de trafik bir, sanatçı

Cihan Ünal röportajımız sırasında, "Sahnede çok yalnızsınız, ama sanatçı zaten çok 'yalnızdır" diyor. Belindeki rahatsızlık nedeniyle çelik korseyle sahneye çıkan Ünal, oturup kalkarken zorlanıyor, biraz bıkkın ve yorgun görünüyor.

. Müthiş bir duygu sahnede tek başına olmak. Hiçbir yardımcı eleman yok, çaresizlik içindesiniz sahne üzerinde. Çok yalnızsınız. Sanatçı zaten yalnızdır, özellikle tiyatroda, ama bu tek kişilik oyunda daha da çok oluyor. Sahnede zaman yürüyor, hatanızla, yaptığınız iyi ve kötü şeylerle, anında değerlendiriliyorsunuz. Tek kişilik oyunda bu daha da fazla. Ben de başta ürktüm açıkçası.

. Zaten her oyunda çok heyecanlanırım. Başlar, birkaç dakika sonra rahatlarım. Bu oyunda daha çok oldu tabii. Fakat seyirciyle bütünleşme başladığı zaman da keyfine doyum olmuyor.

"Oyunculuk adına güzel bir gösteri..."

. Oyunda, Kean'in çocukluğundan ölümüne kadar 46 yıllık yaşamı var. Kean, bu yaşamı anlatırken, karşısına çıkan insanları da anlatıyor. Bunun yanında Shakespeare'in önemli oyunlarından parçalar var. Bu bakımdan hem keyifli hem yorucu ve zor ama oyunculuk adına güzel bir gösteri zannediyorum ki.

. İnsan özellikle ilk temsillerde bocalayabilir. Ama sahnenin bir sihri, perisi vardır. O yardım eder, birşey bulursunuz mutlaka. Paranaya haline gelen bir şey olmadı hiç, zaten Kean'in paranoyaları yetiyor.

. "Giydirici" oyununu çok sevdim. Sahne arkası, o-

yun başlamadan önce adamın korkuları, tedirginlikleri, bütün sözleri unuttuğunu zannetmesi...

(Hem "Aktör Kean", hem de İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun oyunu "Giydirici", sahne arkasını, aktörlerin yaşadıklarını, ıstıraplarını, acılarını ve başka oyunculara karşı duydukları kıskançlıkları anlatan oyunlar. Hep kendi rolleri ön planda olsun, diğer roller ikincil kalsın istiyorlar. Cihan Ünal'a hiç böyle hissedip hissetmediğini soruyorum)

. Bu yaratılış meselesi galiba. Bende hiç öyle bir duygu yok. Bir başkası benden daha iyi oynarsa ne yaparım diye düşünmedim. Aksine, güzel sergilenen oyunları görünce mutlu oluyorum.

"Şimdi daha olgun bir oyun"

. Şehir Tiyatroları'nda "Aktör Kean"i oynayalı 6 yıl oldu, yaş da ilerledi. İnsan belki, iki saate yakın bir süre oyunu götüremem hissine kapılabilir. Ama aksine şimdi ben sahne üzerinde daha enerjik ve coşkuluyum. Oyunun bütünü içinde birçok karakteri ve kendimi yorumlarken, daha derinlemesine, daha farklı boyutlar yakaladığımı hissediyorum. Şimdi daha olgun bir oyun oldu bence.

"Aktör Kean, maceradır"

. Özel tiyatronun koşulları çok zor. Bunları yürütme konusunda devletin de, bazı kuruluşların da, zenginlerin de yardımcı olması gerekir. Kolay iş değil yani özel tiyatroyu yürütmek. Aktör Kean'in orada oynaması bir risktir. Maceradır yani. Ödenekli tiyatrolara gelirler, ucuzdur, nitekim ben kapalı gişe oynadım. Ama burada tehlikeli.

. Özellikle ödenekli tiyatrolarda yerli oyun saplantısı var; yüzde ellinin üzerinde yerli oyun olacak. Ben de yerli malını seviyorum, ama kalitelisini, iyisini seviyorum. Yerli malı olacak diye işe yaramaz şeyleri sahnelerseniz o zaman kaliteden ödün vermiş olursunuz. Dışarda yeni yazarlar var, onların sahneye taşıdıkları yeni soluklar var. Bizdeki yetenekli kişilerin bunları algılaması gerek. Ve Türkiye'de her yazarın eseri sahneye çıkmamalı. Bir de şöyle bir konu var; yazarlıkta para yok Türkiye'de. Halbuki dışardaki adamın bir oyunu sahnelendiği zaman, o hemen zenginleşir, ikinci bir oyun yazmak için de önünde zaman vardır.

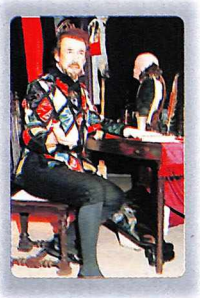

"Üste para vererek çalışıyoruz"

. Ben TRT'ye, 12 bölüm "Osmancık" dizisi çektim; 2 milyon 300 bin lira net para aldım, 2 yılını verdim. Biz Türkiye'de üste para vererek çalışıyoruz. Halbuki ben 1978'de Almanya'da bir film yaptım. Berlin'e iner inmez, hemen sigortaladılar, bir banka numarası verdiler. Film herhangi bir yere satılırsa, paranızı yatıracağız dediler. Yıl, 1996, bizde hala böyle bir şey yok, kimsenin işine gelmiyor çünkü.

. Ben "Osmancık"da bir kaza geçirdim, at üstüme düştü. Bu bel rahatsızlığı o zamandan belki de. Sigorta falan hiçbir şey yok bizde. Türkiye'de trafik bir, sanatçı olmak iki, mucizedir.

. Türkiye'de tiyatrodan para kazanmanın imkanı yok. Tiyatrodan hemen televizyona geçer, sanatsal niteliklerden ödün de verirseniz para kazanabilirsiniz. Ama gece yattığınız zaman rahat uyamanız gerekir... Ben 83 yılına kadar Devlet Tiyatroları'ndaydım, bir sezonda altı oyunda birden oynadım, maaşlı. O durumda hiçbir şey yapamazsınız. Sinemada ise doğrusu çok mutlu olmadım bir oyuncu olarak, ama bir miktar kazandım.

. Yetenekli olmayıp da sanatı seven insanların icracı olabilmeleri konusunda temkinli davranmak lazım. Siz çok yeteneklisiniz. Başka biri daha var, sanat adına yeteneği yok ama bu işi kotaracaklarla aynı görüşte, hemen ona iş veriyorlar. Halbuki o rolde siz daha yararlı olacaksınız... "Evita" yapılacak, arandı tarandı, Madonna'ya karar verildi, bir nedeni var tabii. Onun ahlaki durumunu, kafa yapısını, sosyal yapısını araştırıp da karar vermiş değiller herhalde. Bizde böyle bir şey var. İnsanlar ayrı vagonlar içindeler düşünce ve yetenek olarak. Ama arada kapı açılmıyor. Daha geniş bakmak lazım, oturup klikleşmeye gerek yok. ◇

olmak iki, mucizedir"

Tiyatro İstanbul, Balmumcu İstek Vakfı Atanur Oğuz Lisesi Tiyatro Salonu'nda sergiliyor "Aktör Kean"i. Cihan Ünal, ayrıca Nevra Serezli'yle birlikte "Çetinceviz" oyununda da rol alıyor... 275 21 10

Fotoğraf: Muzaffer KANTARCIOĞLU

amos özgürlüğün tadını çıkartıyor

Tori Amos'un son albümü "Boys For Pele" sonunda ülkemizde de yayınlandı. Sesi ve müziğinin kalitesiyle milyonları kendisine hayran bırakan Amos bu albüm için ilk kez kendisine neyi nasıl yapması gerektiğini anlatıp kendi fikirlerini uygulatmaya uğraşan biri olmadan özgürce çalışmış. 1991 yılında dünyayı varlığından haberdar ettikten sonra "Little Earthquakes" ve "Under The Pink" isimli albümleri yayınlayan sanatçı, "Boys For Pele"de olgunluğunun doruk noktasına ulaşıyor. Albümde yer alan 18 parçanın her biri sanatçının kalite anlayışından örnekler veriyor.

BABYLON ZOO'YLA LEVİ'S UZAYDA

Televizyon ve radyolarda bol bol çalan Babylon Zoo'nun muhteşem parçası "Spaceman", Levi's'ın son reklam filminde kullanılıyor. Diğerleri gibi bu filmin de oldukça ilginç. Levi's kot almak için dünyaya gelen uzaylı kızın başından geçen olayların anlatıldığı film bir sürü detayla dolu.

YERYÜZÜNÜN YEDİ RENGİ

1993'ten beri yapılagelen ve tüm repertuarı Muammer Ketencoğlu'nun belirlediği Yeryüzünün yedi rengi konserleri 1996'da ilk kez 15 Nisan Pazartesi gecesi Kadıköy Halk Eğitim Merkezi Salonu'nda gerçekleşecek. Genel olarak tüm dünyadan halk türkülerinin sunulduğu konserlerde bu yıl Kafkasya'dan, Kırım'dan, Anadolu'dan ve Balkanlar'ın hemen her bölgesinden mümkün olduğunca turistikleşmemiş halk türküsü örnekleri aslına sadık kalınarak sunulacak. İleriki tarihlerde başka yerlerde de sunulması beklenen konserin organizasyonu Sahaf Kültür Kafe tarafından gerçekleştiriliyor.

POCAHONTAS

Walt Disney Pictures'ın gerçekten yaşamış birinden esinlenerek gerçekleştirdiği ilk film olan "Pocahontas", büyüleyici müzikleriyle de dikkat çekti. 7 şarkıdan oluşan "Pocahontas" film müzikleri albümü geçtiğimiz yılın haziran ayında ülkemizde

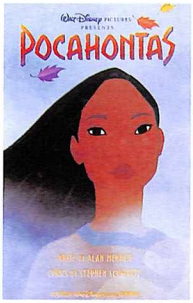

piyasaya çıkmıştı. Şimdi de dünya çapında 250.000'den fazla satışa ulaşan bu albümün Türkler tarafından yorumlanmış hali piyasada. Orjinal albümde Vanessa Williams tarafından seslendirilen "Colours Of The Wind", "Rüzgarın Renkleri" ismiyle Sertab Erener tarafından, John Secada ve Shanice'nin söylediği "If I Newer Knew You" da "Hiç Tanımasaydım Seni" ismiyle Fatih Erkoç ve Tuba Önal tarafından seslendirilmiş. Albümde yer alan diğer isimler, Ayten Gönen, Cengiz Küçükayvaz, Ferdi Altuner, Kenan Işık ve Mehmet Keskinoğlu...

SEVİNÇ ERATALAY "YENİDEN"

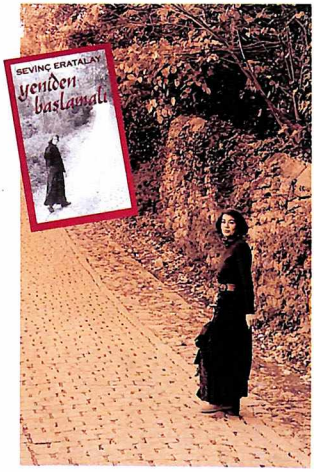

Sevinç Eratalay, üçüncü albümüyle müzik marketlerde. 1959 Burdur doğumlu sanatçının bu son albümü, piyasadaki bir çok yeni albüme alternatif olarak hazırlanmış. Zaten albümü yayınlayan Ada Müzik hiçbir zaman kaliteden ödün vermeden, her zaman alternatif albümler yayınlayan bir şirket. "Yeniden Başlamalı" isimli bu albümden önce Eratalay'ın 1987'de "Dost Kokusu Dost Selamı", 1990'da da "Bekliyorum" isimli albümleri çıkmıştı. 1996 tarihli "Yeniden Başlamalı"da sanatçının kendi bestelerinin yanı sıra halk türküsü yorumları yer almış. Albümde on parça bulunuyor.

ROCK-FEST'İN TADI DAMAĞIMIZDA...

Bir Rock festivali de böylece bitmiş oldu. Bu sene İkinci İstanbul ve Birinci Ankara ve İzmir Rock festivali olarak gerçekleşen konserlere ilgi oldukça yüksekti. Özellikle bilet fiyatlarının düşük tutulması bunu sağlayan en büyük faktör olsa gerek. Festivalde dayanışma tüm güzelliğiyle gözler önündeydi. Engin Yörükoğlu'na, böyle bir organizasyonu gerçekleştirme cesaretini kendisinde bulup, yılmadan devam ettiği ve sonunda da bizleri böylesine güzel bir müzik ziyafeti çektiği için teşekkür ediyoruz.

LEVENT CONKER VE AVAREYİM

Levent Conker yepyeni bir isim. İlk albümüyle oldukça iddialı çıkıyor. Albümün ismi "Avareyim". Müzik direktörü Kaya Han. Bestelerin ve düzenlemelerin çoğunda Tayfun imzasını görüyoruz. Sözlerin de çoğunluğunda Beste Açar imzası var. Bu kadar ön bilgiden sonra albümün asıl misyonuna gelelim. "Avareyim" isimli şarkının klibinde gerçek sokak çocukları rol almış ve albümün gelirinin bir kısmı sokak çocuklarıyla ilgili derneklere bağışlanacakmış. Bu projeyle ilgili ilginç bir olay daha var: Levent Conker'in konserlerine gelen çocuklardan para alınmaması ve üstüne çeşitli hediyeler ve para verilmesi planlanıyor. Nereye kadar uygulanabileceğini bilemiyoruz ama böyle bir şeyin düşünülmüş olması bile güzel.

MR. BIG "HEY MAN"

Yüzlerce konser ve katedilen binlerce kilometreden sonra Mr. Big yepyeni bir albüm hazırlamak için stüdyoya girdi. 1989 yılında kendi isimleriyle çıkarttıkları ilk albümlerinden sonra sırasıyla "Lean Into It" ve "Bump Ahead" albümlerini çıkartan Mr. Big elemanları, bu albümlerde insanları eğlendirdiklerini fakat "Hey Man" isimli yepyeni albümlerinde biraz daha içerikli sözlerle hayranlarına birşeyler anlatmak istediklerini belirtmişler. Grubun bu son albümü, aynı zamanda "To Be With You" isimli eski parçalarının gerçek Rock hayranlarında bıraktığı izlenimi tamamen yok edecek nitelikte. Albümde 12 parça yer alıyor.

Prodüksiyonu Umut Sanat Ürünleri tarafından yapılan ve Hezarfen Ahmet Çelebi'nin uçuş öyküsü ekseninde bireysel özgürlükle iktidar arasındaki çatışmayı, ilerleme yanlısı olanlarla her türlü yeniliğe ve gelişmeye kapalı olan otoritenin çatışmasını anlatan "İstanbul Kanatlarımın Altında" filminin müzikleri Tuluyhan Uğurlu tarafından hazırlanarak BMG Türkiye tarafından kaset ve CD olarak satışa sunuldu. New Age tarzında bestelenen parçalar, Tuluyhan Uğurlu'nun yanı sıra Kudsi Erguner ve Derya Köroğlu tarafından düzenlendi. Albümde yer alan sanatçılar; piyano ve synthesizer Tuluyhan Uğurlu, ney Kudsi Erguner, kanun Hakan Güngör, ud Mehmet Bitmez, kemençe Derya Türkan ve Cengiz Onural, tambur ve vurmalılar Necip Gülses...

Negatif dergisinin **Mart 95** sayısına şöyle bir bakarsanız "*Pop'u Çeken Arabanın Atı Rock'mı*" başlıklı yazı hemen gözünüze çarpacaktır. Bu yazıda **pop** müziğin arkasındaki **Rock**'çıların popun patlamasına nasıl yardımcı olduğunu ve Rock müziğin o dönemdeki albümlerdeki izlerini tartışmış, bir dizi **kehanet**te bulunmuştuk. Kehanetlerimiz **Nostradamus**' unkiler kadar sağlam çıktı ve birer birer gerçekleşti. Madem şu içinde bulunduğumuz günlerde falcılara, astrologlara, büyücülere bu kadar çok güveniliyor biz de kehanetlerimize devam edelim dedik: Üç ay mı desek, üç yıl mı desek... **Üç vakte kadar** Rock, kansız bir **ihtilal**le pop müziği tahtından indirip **tac**ı kendi başına **takacak**... Sonra da neler olacak neler**!!!**

POPu çeken arabanın atı Rockmı?

evet, rock'mış

Barış ADALI

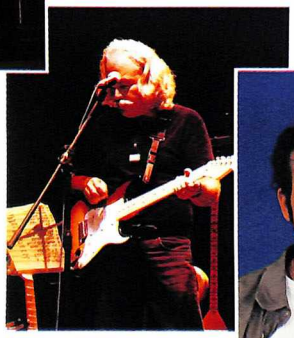

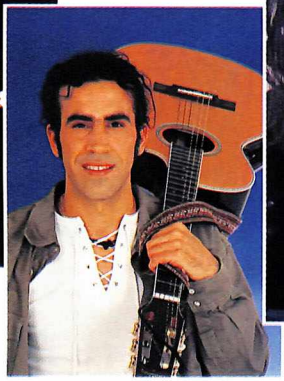

Pop'u Çeken Arabanın Atı Rock'mı" başlıklı yazımızda, pop piyasasında iş yapan albümlerin besteci ve aranjörlerinin genellikle **Rock** kökenli insanlar olduğunu yazmış, bu kişiler sayesinde **piyasanın Rock müziğine döneceğini söylemiştik**. Aradan geçen bir yıl içinde bir sürü yeni albüm, bir sürü yeni isim ortaya çıktı. Bu sürede göze ve kulağa çarpan

ilk şey, kıyafetlerdeki ve sound'daki sertleşme oldu. **Halk artık daha kaliteli şeyler istiyordu** ve sürüsünü dinlediğimiz **bebek agulaması** pop parçalarını **istemiyordu.** Hür FM, Radyo Kulüp gibi bazı radyo kanallarının ve Number One TV'nin desteğiyle kaliteli müzik, dinleyicisiyle buluşmaya başladı. **Radyo Kulüp**'te **Müzik Borsası** programını yapan **Güven Erkin Erkal**'la Rock'ın yükselişini **tartıştık** ve ilginç sonuçlara ulaştık:

■ Türk halkında Rock'çılara karşı oluşmuş olan önyargı hemen hemen yok oldu. Artık uzun saçlı gençler garip karşılanmıyor ve **Rock müziğinin şekilci yanı artık kabul görüyor.** Kimse onların şeytana taptığına inanmıyor. **Uyuşturucu maddelerin** de toplumun her seviyesindeki **sorunlu gençler** tarafından kullanıldığı biliniyor. Yani artık bu maddeler de sadece Rockçılara maledilmiyor. Peki müzikte neler oluyor...

■ Pop piyasasında bu günlerde oldukça **sert bir sound** kol geziyor. **Bu sound da Rock.** Bu sound nasıl geldi yerleşti, distortion'lı gitarlar nasıl Unkapanı standartlarını dağıttı ve yeni standartlar oluşmasını sağladı... Tarkan, Umay gibi popçuların yanı sıra Ahmet Kaya, Emrah gibi isimler Rock müziğine albümlerinde yer vermeye başladılar. Haluk Levet "**Yollarda**"yla listelerin alt sıralarına bir girdi bir çıktı. Derken Mirkelam, Türk sanat müziği üzeri az Rock diye niteleyebileceğimiz "**Her Gece**" parçasıyla bir gecede bir numara oldu. Son olarak da Mazhar Fuat Özkan, "**Mazeretim Var Asabiyim Ben**" albümüyle dolaysız olarak Rock müziğini bir numaraya yerleştirdi. Babaların açtığı bu yoldan Burak Kut "**Yaşandı Bitti**" isimli diet Rock bir parçayla bir numara oldu. Bu da Rock'ın İMÇ tarafından artık kabul edilebilir olduğunun göstergesi.

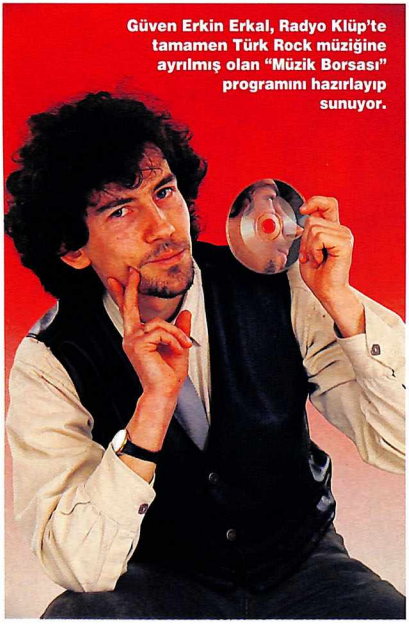

Güven Erkin Erkal, Radyo Klüp'te tamamen Türk Rock müziğine ayrılmış olan "Müzik Borsası" programını hazırlayıp sunuyor.

■ Şu anda televizyonlardaki müzik programlarına baktığımızda, Haluk Levent, Bulutsuzluk Özlemi sık sık evlerimizin misafiri oluyor. Son olarak dünya çapında piyasaya çıkan Ünlü grubu, Rock'ın artık ne kadar büyük bir önem kazandığını kanıtlıyor. **Artık müzik piyasası, pop'a döktüğü paraları**, hatta bundan da fazlasını (*kalite biraz* (!) *daha pahalıya patlıyor*) **Rock için harcayacak.** Çünkü bunun kata kat fazlasını kazanabileceğinin bilincinde. Rock'tan önce hiçbir popçu statları doldurmayı başaramadı. **Önce Rock vardı, Rock'ın kitlesi vardı. Artık bu gerçek kaset satışlarına da yansıyacak.** Önümüzdeki yaz Number One'ın, Satel'in ve hatta Kral TV'nin listelerindeki **10 parçanın yedisi Rock soundlu** parçalar olacak. Bundan sonra müzik piyasasının varacağı nokta Kargo'yla, Bulutsuzluk Özlemi'yle, Ünlü'yle beraber solistlerin değil toplulukların dönemi olacak.

■ Bu arada Batılı ülkeler de Türkiye'de neler olup bittiğini yakın takibe almış durumdalar. **MTV, Türkiye'deki Rock gruplarıyla ilgili geniş ve ayrıntılı bir program hazırladı.** Bu programda daha çok İstanbul barlarında sahne alan gruplar tanıtıldı ama yine de böyle bir program, onların bizi merak ettiklerini ve belli beklentilerinin olduğunu gösteriyor. Zen grubunun "**Suda Balık**" albümü Amerikalı ünlü bir gitarist tarafından dinlendi ve orada piyasaya sürülmesi için hazırlıklara başlandı. Ayrıca Amerika'da yayınlanan ve dünyanın yerel sound'larına yer veren bir dergi, "**Ritmusic**"; Türkiye'deki üç isme üç sayfa ayırdı. Bu isimler, **Moğollar**, **Okay Temiz** ve **Zen**. Sonuç olarak Türkiye'de piyasaya çıkan kaliteli isimler batılılarca izleniyor. Bu da gösteriyor ki Hollanda listelerine girmeyi uluslararası bir başarı sayan **Yonca Evcimik**'i saymazsak kaliteyi yüksek tutan grup ve sanatçılarımız çok yakında gerçek uluslararası başarıların sahibi olacaklar.

Burada yazılanların gerçek olduğuna iki yıl önce hiç kimse inanmazdı. Ama işte tümü gerçek. Demek ki Türk insanı bazı müzik yapımcılarının inandığı gibi kendisine sunulan herşeyin üstüne atlamıyormuş. O da kaliteden anlıyormuş. ◇

Pop patlaması, bir anda ortalıkta mantar gibi bitiveren yeni isimlerle gerçekleşmişti. Rock patlaması da benzeri bir yolla olacak. Tabii önceden bildirmek bizim görevimiz. Aşağıdaki isimleri iyi okuyun ileride daha çok duyacaksınız:

Son Dönemde Çıkan Rock Albümleri:

Bulutsuzluk Özlemi- **Yaşamaya Mecbursun**
Cem Berksoy- **Silent Rooms**
Haluk Levent- **Yollarda**
Haluk Levent- **Bir Gece Vakti**
Tibet Ağırtan- **Yat Geliyorum**
Tüzmen- **T1**
Kesmeşeker- **Tut Beni Düşmeden**
MFÖ- **MVAB**
Moğollar- **95**
Orhan Atasoy- **Yanmışız**
China Band- **Pişman mısın?**
Erkin Koray- **Best Of**
Objektif- **3.Albüm**
Düş Sokağı Sakinleri
Hardal- **Best Of**
Zen- **Suda Balık**
Murat Çekem & Mercury- **Sen Neyin Peşindesin**
Tanju Aşanel- **Yolculuk**

* * *

Çıkması Kesinleşmiş Rock Albümleri:

Mor Ve Ötesi- **Şehir Çocuğu**
Kumdan Kaleler- **Denize Doğru**
Bulut- **Bulut 96**
Istasyon- **Yeminin Mi Var**
D-100- **Kırmızı Evin Hüznü**
Nekropsi- **Mi Kubbesi**
Feridun- **Lavinya**
Mask- **Kapılar Ardında**
Ayhan Anıl- **Çakırcalının Türküsü**
Yasemin- **Gül Kuruttum**
Kargo- **Yüzleşme**
Leke

* * *

Stüdyodaki Rockçılar:

Teoman Yakuboğlu **(Indians)**
Şebnem Ferah **(Volvox)**
Gür Akat **(Klips ve Onlar, Tarkan)**
Pelin Özülkü
Kutsal Koçer **(Ain't Blond)**
Türkay Türkmen **(King White, Indians)**
Serdar Öztop **(H. Levent ve Kaynak'ın gitaristi)**
Emre Özgen **(Akbaba)**
Ogün Sanlısoy **(Pentagram)**
Murat Net **(Pentagram, Refleks)**
Murat Çekem **(Mercury)**

ünsüz bir rock grubu:

Ünlü!

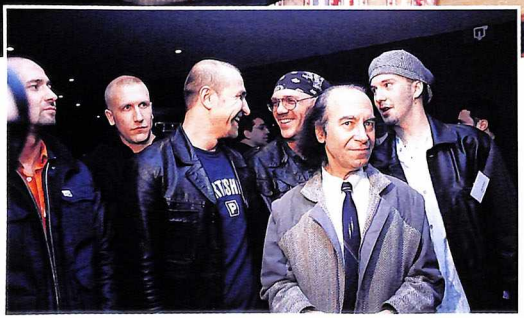

Tabii biz bu söyleşiyi yaptığımız zaman onlar ünsüzdü. Lakin siz bu satırları okurken çoktan ünlü oldular...

Estarabim, estarabim, sağdan soldan estarabim, aa um, aa um... **Erkin Baba**'nın imzasını taşıyan bu şarkıyı eskiler iyi bilir. Artık yeniler de iyi bilecekler çünkü **Ünlü** isimli bir **Rock** grubu çıktı ve bu parçayı 21. yüzyıl insanının kulaklarına göre düzenleyip tekrar sundu. **Tayfun**, **Mehmet Achim** ve **Svan**, Tükiye'deki Rock gruplarına uluslararası başarının sırrını veriyor: "**Kendi müziğinize sahip çıkıp onların altyapısıyla Batı'lılara sunun...**"

Barış ADALI

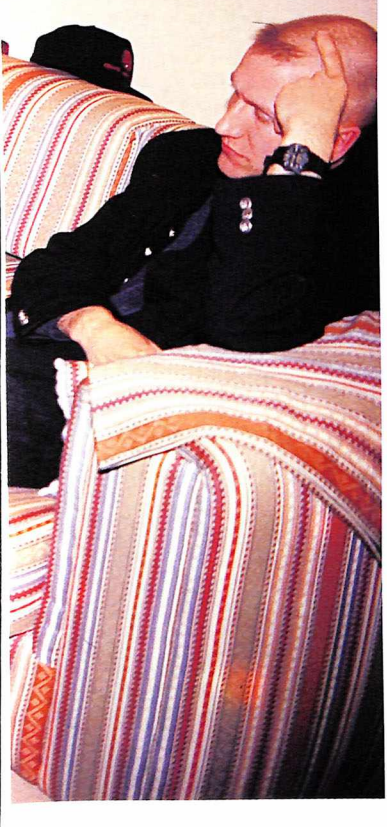

Eskiden bir Punk grubu kurmuştunuz, Lift isimli... O dönemde Alman gençlerinin size karşı yaklaşımı nasıl oldu?

■ Lift zamanında çok beğeniyorlardı bizi. Çünkü bir Türk Punk grubu onlar için yenilikti. Sözlerimiz de İngilizce, Almanca, Türkçe karışıktı. Yani bayağı ilgi çekti.

Punk'tan Rock'a geçmenizin sebebi nedir?

■ Gitar çalmayı, org çalmayı öğrendik. Siyah beyaz tuşların ne anlama geldiğini falan... Tabii bu işin şaka yanı. O Punk grubuyla müziğe de yeni başlamıştık. Tabii bir süre sonra çalgılarımıza daha çok hakim olunca müzik duygusu da değişiyor. Daha derin şeyler yapmak istiyor insan. O zaman da Rock'a dönülüyor.

Türkiye'deki Rock gruplarından dinlediklerniz var mı?

■ Tabii... Cherokee'yi Kemancı'da dinledik. Bayağı iyiler. Albümü çıkanlardan da Bad Luck'ı dinledik. Stüdyo kalitesi o kadar iyi değil. Bu herhalde imkanların azlığından kaynaklanıyor. Ama yine de böyle şeyler olmalı. Türkiye piyasası için önemli bir şey, Rock grupları olmalı.

PolyGram'la anlaşma nasıl gerçekleşti?

■ Almanya'da bir demo kaset yapmıştık. Kasetlerden birer kopye büyük plak şirketlerine yollamıştık. PolyGram dinledi ve çok beğendi. İlk hareket onlardan geldi. Biz de anında işi bağladık.

PolyGram gibi uluslararası bir şirketin İngilizce yerine Türkçe bir albümü dünya pazarına sürmesinin nedeni sizce ne olabilir?

■ Bence bu bir lisan problemi değil. Kalite problemi... Yani şu an dünyada Rock müzik sadece ingilizce söylenirmiş diye bir şey kalmadı. Bu on beş sene önceydi. Artık İspanya'dan bile Rock grupları tüm Avrupa'da fırtına gibi esiyorlar. İsponyolca, Almanca... her dil kullanılıyor. Gümrükler, sınırlar bile artık kalkıyor. Tabii orada burada savaş var ama millet artık sınırsız yaşamak istiyor. Bu kalite meselesi. PolyGram hangi projeyi kaliteli görürse ona destek veriyor.

Müziğinizde Türk ve Arap ezgilerini kullanıyorsunuz. Acaba PolyGram'ın ve dolayısıyla batılıların ilgisini bu otantik ezgiler çekmiş olabilir mi?

■ Kesinlikle öyle oldu... Çünkü bu onlar için çok enteresan bir şey. Ve bu oryantal müziğin kaplaması da Rock olunca çok ilgi çekti.

Grubun Alman elemanları bu müziğe kolay adapte oldular mı?

■ İki kültürü birbirine bağlayabilmek için, bu şekilde çalışmak zorundaydık. Onlar da Rock tarzını çok iyi biliyorlar, biz de biliyoruz. Onlar alt yapıyla uğraşıyorlar, biz de üzerine oryantal noktaları koyuyoruz. Çok güzel bir anlaşma var aramızda. Herkes, ben (Tayfun) bir parça yazdığımda ne istediğimi hemen anlıyor. Ben de onları anlıyorum. Çok zevkli bir çalışma ortamı oluşuyor.

Basının bu ani ilgisini nasıl karşılıyorsunuz?

■ Bir an çok güzel oluyor, bir an da bayağı yoruyor. Çünkü daha o kadar profesyonel değiliz. Günde altı yedi basın mensubuyla konuştuğumuz zaman akşama bayağı yorulmuş oluyoruz. Erken yatıyoruz dinleniyoruz.

Tayfun Ünlü: 1962 Yılı 5 Mart günü 11'i 20 geçe fırtınalı havada

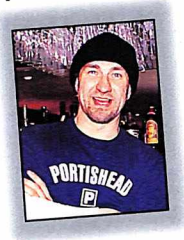

Zonguldak'ta doğdum. Ben hatırlamıyorum tabii. Bana öyle diyorlar. 6 yaşımda annemle Almanya'ya gittim. O zamandan beri Almanya'da yaşıyorum. Küçükken Zonguldak'ta düğünlerde darbukacıların yanına gidiyordum, müzisyenlerin peşinde koşturuyordum. O yaşlarda başlayan bu hastalık hala devam ediyor. Sonra Almanya'da üniversiteye gittim. Bu arada Lift isimli bir Punk grubu kurduk. Bir kulübümüz oldu, daha sonra bir iç mimarlık bürosu kurduk. En son da iki sene önce bu Ünlü grubu...

Mehmet Ünlü: 30 Nisan 1965 Zonguldak doğumluyum. Karadeniz'i çok severim, hamsiye bayılırım. 1971'de Almanya'ya gittim. Bekarım. Almanya'da biraz zorluk çektikten sonra okulda da başarılı oldum. Sonra ağabeyim kurduğu Punk grubuna beni de aldı. Grubun orgcusu yoktu "orgcu lazım gel çal" dedi. Ben de böylece orga başlamış oldum. Sonra okullar bitti. Son zamanlarda bu Ünlü projesine kendimizi verdik.

Achim "Quensch" Gschwend: 1970 yılında Almanya'da doğdum, Almanya'da büyüdüm, ayrıca Almanım da... 18 yaşında davul çalmaya başladım. Birçok kişinin arkasında çaldım. Ünlü'yle çalışmak için de doğu ritmleri üzerinde çalışıyorum.

Sven Stichter: 1974 Almaya doğumluyum. 1991 yılında bir yıllığına Viyana'ya gittim. Orada müzik eğitimi aldım. Bir buçuk yıldır Ünlü'yle beraberim ve bu grupta olmak çok eğlenceli...

Yorucu oluyor yani.

Alman basınının ilgisi nasıl?

■ Bizim tanıtımımız için yapılan basın toplantısında 30 kadar Alman basın mensubu vardı. Ayrıca MTV ve Viva da bizim için İstanbul'a geldi. Orada da ilgi oldukça yüksek. Su an video klibi-

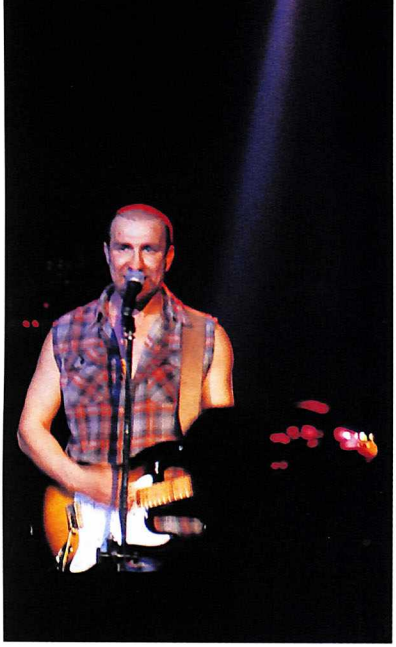

miz her akşam Viva'da gösteriliyor. Nisan ayından itibaren de MTV'de çıkmaya başlayacak. PolyGram şirketi bu albümü, ilk Türk projesi olarak tüm dünyada piyasaya sürüyor.

Amatör bir grupken aniden böylesine profesyonelleşmek sizi zorladı mı?

■ Yok, gayet güzel oluyor. Biz aşağı yukarı bir buçuk seneden beri bu projeyle uğraşıyoruz. Çok ünlü bir prodüktörle çalışıyoruz. Yani biraz da alıştık böyle bir piyasaya. Rahat oluyor, güzel oluyor...

Erkin Koray'ın "Estarabim"e tepkisi nasıl oldu?

■ Bizim bu parçayı yorumladığımızdan haberi yoktu. Bu konuda da kendisiyle pek fazla konuşamadık. PolyGram'ın partisinde gördük Erkin Ağabey'i. Fazla konuşamadık. Ama şirket kendisiyle bu konuda konuşmuş. Sanıyorum ki bunu kullanamazsınız falan demedi. Beğendi de. Çünkü eğer beğenmeseydi partiye de gelmezdi. O kadar neşeli de olmazdı. İnanıyorum ki memnun.

"Estarabim" şarkısının video klibinde, bas çalan esmer uzun saçlı biri var. O grup elemanı değil herhalde...

■ Hayır grup elemanı değil. O Cherokee'nin basçısı. Biz aslında dört kişilik bir grubuz. Basçımız Lüksenburg'dan. O sırf stüdyo kayıtlarına giriyor. Klip çekeceğimiz zaman bizim rejisör, ille basçı lazım dedi. Biz de geceleyin İstanbul'da tura çıktık, Rock klüplerde basçı aradık. Her barda bizimle klipte bas çalmak isteyen var mı diye sorduk. Kimse tabii bize inanmadı. Tabii giriyorsun bir yere, "Almanya'dan bir grubuz, yarın sabah 6'da kayıtlar var, Karadeniz'e gideceğiz, bize bas çal" diyorsun. İnanılması biraz zor bir şey. Cherokee'nin basçısı çıktı. "Tamam" dedi "ben yaparım". Gayet güzel çaldı. Çok sağ olsun.

Bize tanıdık olan "Derule" parçasını yorumlamışsınız...

■ Evet o anonim bir halk şarkısı. Biz de Karadeniz'den geldiğimiz için albüme bir Karadeniz havası almaya mecburduk. Bizim memleketlilerimiz için de bu şarkıyı yorumladık.

Biliyorsunuz Türkiye'de Almanya'dan gelen popçu modası var. Bu insanların yaptığı müziği nasıl buluyorsunuz?

■ Biz o tarz müziği beğenemiyoruz. Galiba ayıp da değil bunu söylemek. Pop müzik bizim işimiz değil. Burada çok tutuluyorlar, güzel bir şey. Her sanatçı, her müzisyen halk için bu işi yapıyor. Halk onu sevsin istiyor. Ama biz o tür müziği sevmiyoruz.

Bu pop akımının Rockçıların önünü açtığını düşünmüyor musunuz?

■ Aksine kapattığı kanısındayız. Çünkü eskiden çok daha kaliteli şeyler vardı. Erkin Koray, Barış Manço, Cem Karaca bunlar çok büyük isimlerdi ve bayağı kaliteli müzik yapıyorlardı. Türk Rock piyasasının temelini hazırladılar. Fakat bunun devamını getiren olmadı. 80'li yıllarda klavye ve elektronik teknikler çıkınca plak şirketleri de hızlı bir şekilde aceleyle prodüksyonlar yapıp onları hemen piyasaya sürmeye başladılar. Sürüme döküldü iş. Popun kapattığı yolu biz Ünlü grubu olarak açmaya çalışacağız. Şirketler de umarız bundan sonra Rock müziğine biraz daha fazla para harcayacaklar.

Peki Almanya'daki Cartel benzeri Türk hip-hop akımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

■ Böyle bir olay olması çok iyi... Onlar da Türk gençleri ve Türkiye bağlantısı kurmak istiyorlar. Futbolcu oluyorlar, ondan sonra geliyorlar burada oynuyorlar. Müzisyen oluyorlar, burada meşhur olmaya çalışıyorlar. Demek ki Türk genci ne kadar Almanya'da doğup büyümüş olsa bile vatanına bağlı ve yine oraya ayak basmak için bir yol arıyor. Müziklerine gelirsek bazıları güzel tabii ama o kadar hip-hop hastası değiliz. Rock müzikle büyüdük.

Yaşadığınız bölgede ırkçılarla probleminiz oluyor mu?

■ Bizim bölgede o kadar belli olmuyor ama ırkçılık Almanya'nın her bölgesinde var. Biz de ırkçılığa karşı bir proje yaptık, göstermek için: Bakın Alman ve Türk iki kültürün beraber olması, beraber yaşaması, aynı grup içinde yer alması mümkün oluyor. Tabii saklı bir ırkçılık var. Biraz problem çıkıyor tabii. Mesela biz bir deneme konseri verdik. Bu şekilde düşünen insanlar konsere gelmediler. Ama büyük bir problemimiz olmadı. Bürokratik meselelerde iş değişiyor ama sokakta yürüyünce ismimiz alnımızda yazmadığı için bir problemimiz olmuyor. ◇

Fotoğraflar: Gülgün ÖZEK

KİM OLDUĞUNUZU UNUTMAYIN!

Aldatma mı? İhanet mi?

- Anne olmak zorunda değiliz!
- En şık kadın kim?

Yılın araştırması
MAÇOLAR ERKEN ÖLÜYOR!

- Kumarda kazanan yok!
- Erkekler alışverişe bayılır!
- 1996 İlkbahar-Yaz modası

Orgazm hakkında gerçekler
KİM 4 YAŞINDA

● Gülriz Sururi ● Tayfun Talipoğlu ● Ferhunde Hanımlar

MEDYA D

Milliyet Dergi Grubu

NİSAN SAYISINI OKUYUN

test testin kurdudur

Barış PURUT

Neydi o öyle şiir üzerine, edebiyat üzerine monoton test? Müdüriçemiz S.G.'nin bu at gözlüklü kültürel test politikasına bir darbe indirmek gerekiyordu. Yok efendim hangi şair kime ne yazmış falan filân... Karşınızda bu tepkinin sonucunda doğan, tuzaklarla dolu, karman çorman, amacı belirsiz, kimliksiz bir test...

1 **Kare bulmacalara göre Ra, Eski Mısır'ın Güneş Tanrısı'dır. Halbuki Ra eski Mısır dilinde sadece "güneş" demektir. Esas güneş tanrılarının adı nedir öyleyse?**

a ☐ Solaris
b ☐ Skarabe
c ☐ Ammon
d ☐ Osolemio
e ☐ Megafon

2 **Hangi şıkta "Zamanın Kısa Tarihi" kitabının yazarı ünlü bilim adamının adı ve yaşadığı ülke doğru olarak verilmiştir?**

a ☐ Carl Sagan, Amerika
b ☐ John Carpenter, Amerika
c ☐ Stephen King, Alaska
d ☐ Stephan Hawkins, Frigo
e ☐ Stephen Hawking, İngiltere

3 **Mitolojide Argus neyin ya da kimin adıdır?**

a ☐ Ulysse'in köpeğinin adı
b ☐ Argonotların gemisi
c ☐ Baküs'ün dili
d ☐ Baküs'ün pipisi
e ☐ Baküs'ün aşil tandonu

4 **Hıncal Uluç'un "Locke'nin" dediği, okurlarının da "Hobbes'ındır" diye düzelttiği "Homo homini lupus" ne demektir ve Hobbes bunu söylerken kimin düşüncelerinden esinlenmiştir?**

a ☐ İnsan insanın kurdudur/Bacon
b ☐ Arkanda ayı var/ Barbekün
c ☐ İnsanlar nankördür /Bungalow
d ☐ İnsan insanın kurdudur/Titus Maccius Plautus
e ☐ Nice eşcinsel kurtlar sevdim yoktular/ Leviathan

5 **Francis Ford Coppola'nın meşhur "Apocalypse Now" filminin ünlü tiradında söylendiğine göre "napalm" ne gibi kokar?**
a ☐ Yanmış tavuk
b ☐ Hayatın anlamı
c ☐ Zafer
d ☐ Çürük yumurta
e ☐ Motor yağı

6 **Aşağıdakilerden hangisi bir Türk Popçusunun ismidir?**
a ☐ Sarkıt
b ☐ Alüvyon
c ☐ Dikit
d ☐ Yamaç
e ☐ Beberuhi

7 **Aşağıdakilerden hangisi dilbilimciler tarafından tasarlanmış evrensel bir dildir?**
a ☐ Locos
b ☐ Volapük
c ☐ Desperado
d ☐ Esperanto
e ☐ Langadank

8 **Grunge'cıların en bi babası Kurt Cobain kendini ne şekilde öldürmüştür?**
a ☐ Ağzında F-14 patlatarak
b ☐ Ciğerlerine temiz hava çekerek
c ☐ Bebe şampuanıyla saçlarını yıkayarak
d ☐ Ağzında pompalı tüfek patlatarak
e ☐ Ağzında C4 patlatarak

9 **Hangi şıkta Mark Twain'in ünlü kitabı Tom Sawyer'ın kahramanlarının yaşadığı kasaba adı doğru verilmiştir?**
a ☐ Maine
b ☐ Bronx
c ☐ Jurassic Park
d ☐ St. Petersburg
e ☐ Mega City One

10 **John Carpenter'ın ülkemizde gösterilen son filmi "Çılgınlığın Ötesinde"de Stephen King benzetmesi yapılan yazar Sutter Cane'nin bütün romanlarının geçtiği hayali kasabanın adı nedir?**
a ☐ Maine
b ☐ Hobb's End
c ☐ Tobb's End
d ☐ Bob's End
e ☐ Misery Land

11 **Evrim teorisinin babalarından Charles Darwin, aslında ne demiştir?**
a ☐ İnsanın maymundan geldiğini
b ☐ Kızılderililerin Türklerden geldiğini
c ☐ İnsanlarla maymunların kardeş olduğunu
d ☐ İnsan ve maymunların ortak bir atadan geldiğini
e ☐ Kahvenin Yemen'den geldiğini

12 **Milletçe ve medyaca hastalık halinde kullandığımız mega ekinin anlamı nedir?**
a ☐ Yunan alfabesinde son harf olan Omega'dan gelir, en son demektir.
b ☐ Megaloman'dan gelir, üstün demektir.
c ☐ Megastar'dan gelir, kıyamet gününde gökyüzünde kalacak son yıldızı ifade eder
d ☐ Milyon demektir.
e ☐ Megahertz gibi bir radyoculuk terimidir.

13 **Peki öyleyse megalomanyak ne demektir?**
a ☐ Talk Show ustası
b ☐ Üstün vasıflı ama burnu büyük adam
c ☐ Kendini beğenmiş
d ☐ Büyüklük takıntılı
e ☐ Çok iyi megalo çalabilen

14 **Bize yollanan mektuplardaki hatalı adres yazılımlarına göre nerede çalışıyormuşuz?**
a ☐ Moğan Media Center
b ☐ Fogan Bedia Center
c ☐ Goganm Dia Center
d ☐ Plaza Center
e ☐ Medya Centre

15 **Geçtiğimiz yıl astroloji hastaları yeni bir burcun bulunduğu haberiyle sarsıldılar, korkunç bir şeydi bu, burçları değişiyordu! Neydi bu 13. burcun adı?**
a ☐ Küçük Domuz
b ☐ Yeni Ayı
c ☐ Solaryum
d ☐ Yılancı
e ☐ Starvors

16 **Her entelektüel vatandaşımız budizme az çok meraklıdır. Öyleyse bilinmesi gerekir, Sidharta ne demektir?**
a ☐ Dart oynayan adam
b ☐ Sekiz kollu şişko adam
c ☐ Tekrar bedenlenme
d ☐ İyilik getiren adam
e ☐ Bereket getiren adam

17 **Herkesin okumuş gibi yaptığı ama çok az kişinin gerçekten okuduğu Suç ve Ceza'nın baş karakterinin adı nedir?**
a ☐ Rasputin
b ☐ Raskolnikov
c ☐ Potemkin
d ☐ Ivan Drago
e ☐ Kalaşnikof

18 **Modern resmin babası kimdir? (İpucu: Vegas değil)**
a ☐ Cervantes
b ☐ Cezanne
c ☐ Michel Angelo
d ☐ Degas
e ☐ Vegas

19 **TRT'nin ilk yılları. Deli gibi seyrediyoruz o nefis dizileri. Dizilerden birinde Falconetti diye alçak bir adam var, hepimiz nefret ediyoruz ondan. Hangi diziydi bu?**
a ☐ Yukarıdakiler ve Aşağıdakiler
b ☐ Colombo
c ☐ Kaçak
d ☐ Zengin ve Yoksul
e ☐ Baretta

20 **Gençler, sinema ve bilim - kurgu hastaları dikkat! Star Wars filmleri üzerine uzmanlık sorusu: Boba Fett kimdir?**
a ☐ Asi güçlerin komutanı
b ☐ Aldeeran gezegenindeki barın sahibi
c ☐ Han Solo'nun peşindeki ödül avcısı
d ☐ Luke Skywalker'ın babasının eski simi
e ☐ Jabba The Hutt'ın sarayındaki canavarın bakıcısı

cevaplar

1. Ammon doğru cevap. Solaris, Stanislav Lem'in kitabı. Skarabe ise yine Eski Mısır'da kutsal sayılan bokböceğinin ismi. Osolemio da hani "iits naav oor nevur"in İtalyan olanı.
2. E şıkkı doğru cevap. D şıkkındaki isim, gazetelerde devamlı yanlış yazılan hali.
3. A doğru. Argus, 20 yıl aradan sonra yurduna dönen Ulysse'i tek tanıyan canlı olan köpeğidir. Köpek ismi olarak sadakati ifade eder. Ayrıca bir mitolojik varlığın daha ismi Argus'tur, o da yüz tane gözü olan ve bunlardan ellisi devamlı açık olan bir prenstir. Merkür, flütüyle onu uyutarak yüz gözünü de kapatmayı başarır. Küçük not: Aslında Baküs, aynı tanrının Roma'daki ismi. Yunan mitolojisindekinin adı Dionisos ama şıkta daha şık durduğu için Bakü's'ü kullandık. Minicik not: Bakü's'ün aşil tandonu olmaz, olsa olsa Bakü's tandonu olurdu.
4. D doğrudur. Aslında hem Bacon hem de Hobbes Latin şair ve hiciv ustası Plautus'un düşüncelerinden esinlenerek bunu söylemişlerdir.
5. C doğru cevap.
6. D doğru cevap. Teste güncellik katmak amacıyla konulmuş zorlama bir soru.
7. A, B ve D şıklarının üçü de doğrudur. Volapük (World Speak - dünya konuşması'nın bu dildeki yazılışı) ve Esperanto (Umut) bütün dünya yı da bütün Avrupa konuşsun diye tasarlanmış, ancak hiç tutulmamışlardır. Locos ise çok kolay öğrenilen bir grafik dildir, ancak o da unutulup gitmiştir.
8. Bu granc'lar da çok yağlı oluyor canım... Mantık, B veya C olmalıydı diyor. Ancak doğru cevap D. A şıkkındaki F14, bir savaş uçağı, C4 ise U-ğur Mumcu ve Bahriye Üçok suikastlerinde kullanılan bir plastik patlayıcı
9. D. Poll Teyze, Sid, Tom, Huckleberry Finn ve arkadaşları St. Petersburg'da doğup büyüdüler. Maine'nin özelliği aşağıdaki cevapta belirtilecek, Mega City One da Sylvester Stallone, Sandra Bullock ve Wesley Snipes'in başrollerini paylaştığı Demolition Man'in geçtiği şehrin adı.
10. B Doğru cevap. Maine ise bütün Stephen King hikaye ve roman ve filmlerinin geçtiği eyalettir
11. Doğru cevap D. Aslında Darwin hiçbir zaman insanın maymundan geldiğini söylemedi. Hem o zaman maymun kalmazdı. Bu, Evrim Teorisi'ne saldırmak için Darwin'in sözlerini çarpıtan zihniyetin bir ürünüydü. Darwin'in evrim görüşü zaten sadece insan ve maymunları değil, bütün canlıları kapsıyordu.
12. D doğru cevap. Yunanca'da aynı şekilde kilo bin, giga da milyar demektir. Yani gazetelerimizin vermeye bayıldığı mega kupon, milyon kupon demektir. İkinci anlamı da "devasa, büyük"tür.
13. Yine D doğru cevap. Hatta şu ünlü Megalo İdea da büyük ülkü demektir. Aslında Cem Özer Mega star'la megalomanyak'ı birleştirdiğini düşünerek kendisine Megostar diyordu ama bu tamamen yanlış. İkisinin de eki "mega". Eğer Ego'yu düşünüyorsa o tamamen alakasız.
14. Burada doğru cevap yok. Bize düşen sadece bütün bu komediye rağmen zarf ve paketleri şaşırmadan yerine ulaştıran PTT çalışanlarının önünde saygıyla eğilmek.
15. Doğru cevap Yılancı. İnşallah her yıl bir düzine daha yeni burç filan keşfedilir de astromanyakların kafası karmakarışık olur.
16. D. İyilik getiren adam demektir.
17. B.
18. Cezanne. Böyle kolay soru da olmaz olsun.
19. D
20. Boba Fett, tarafsız bir ödül avcısıydı. Başına ödül konulan asileri, kanun kaçaklarını yakalayarak yaşıyordu. Üç filmde toplam gözükme süresi bir dakikayı zor da bulsa 70'lerin sonu ve 80'lerin başında 'cool' kıyafeti ve ağır, kendinden emin hareketleriyle bilim kurgu hastalarının favori tipi oldu. İnsanlar onun geçmişini, kim olduğunu merak ettiler. Fan klübü kuruldu, adına albümler kaydedildi, maceralarını anlatan çizgi romanlar yapıldı.

Değerlendirme:

Doğru cevaplarınızın sayısı 15 - 20 arasındaysa:
Birinci ihtimal: Siz nerede ve ne konuda test görse cevaplamadan duramayan, sonucun iyi çıkması için de sahtekarlık yapıp cevapları bakan tiplerdenseniz. Sonuçta da "Bravo, şöylesiniz, böylesiniz" klasmanına girerek kendinizi tatmin ediyorsunuz. Baksanıza cevaplar zaten testle aynı sayfada, hiç dürüstlük numarası çekmeyin. İkinci ve düşük ihtimal: Sahtekarlık yapmadınız ve bir sürü, hatta yirmide yirmi doğru yaptınız. Size bu bilgilerinizin karşılığında bir ödül vermediğimizi biliyorsunuz herhalde. Öyle bir ödül vardı (*Süperlüks Rosroys lamborcini arabası, altın bulama gümüş kaplama*) ve bu testi yapana verildi zaten. Bravo size.
Doğru cevaplarınız daha azsa: Büyük ihtimalle bu grupta yer almaktasınız. Normal bir insansınız. Böyle devam edin. Bu gruptan başvuran ilk otuzsekiz milyon kişiye zorla bamya ve kereviz yedireceğiz. Onları seviyorsanız ne diyelim artık.
Doğru cevabınız hiç yoksa: "Siz birer pisliksiniz, bu üniformaları haketmiyorsunuz!" diyemeyiz, dava açarsınız, onun yerine sizi tebrik ediyoruz. Böyle devam edin.

“Gelmişin geçmişin **en iyi ajan**ı olarak dünyaları kurtarmak, zor durumda olan **güzel kadın**lara yardımda bulunmak benim de işime gelirdi tabii. Ama ben ne yaptım, gidip **restoran ajan**lığını seçtim. Hesapta **bedava** yemek yiyip, restoranların o **büyülü** gecelerine atacağım kendimi... İnsan küçükken çok **küçük** düşünüyor. Şimdiki aklım olsaydı...”

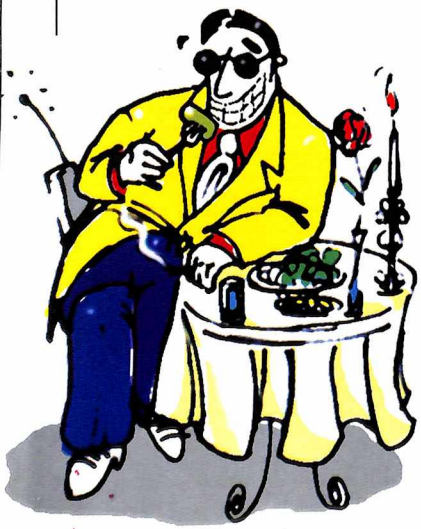

ajan-restoran,

Bizim büyük patron D.A. benim verdiğim restoran raporlarından iyiden iyiye korkmaya başladı. Artık bana güvenini kaybediyor. Mesela geçen ay Rock House'la ilgili bir şeyler yazdım, dedi ki bana “o kadar kötü bir yer olabilir mi orası...” Ben de “raporum ortada vallahi, ister inanın, ister inanmayın” deyip kapıyı çarpıp çıkmak... İsterdim ama siz bu büyük patronlara böyle davranılmayacağını bilmiyorsunuz tabii. Ama ne oldu? Benim raporum doğrultusunda oranın işletmecisini işten çıkarmışlar. Bu söylenti ne kadar doğru, ne kadar yalan bilemiyorum tabii. Bu duyumu aldığım kaynak gizli olduğu için yalan makinasına sokamadım.

Bu ay öyle şeyler yazacağım ki yer yerinden oynayacak, ülkemde birlik ve beraberliğe ihtiyacımız olan şu günlerde kaos ortamı yaşanacak. Beyoğlu'nda eski Levanten günlerine özlem duyan nostaljik tipler vardır ve ben bunlardan oldum olası nefret ederim. Bu tiplerin anneleri babaları bile Beyaz Rus'luğu bilmezler, ama bu tipler ne anlamı varsa Levanten takılırlar. İşte Rejans, bende tam böyle bir yer izlenimi uyandırdı.

Beyoğlu'nda Galatasaray Lisesi'ni geçince pavyonlardan hemen sonra sağ tarafta izbe bir sokağın içine doğru iyi giyimli insanların girmesi, ben dahil bütün insanların ajanlık güdülerini harekete geçirir. Bu sokakta Rejans adı verilen bir restoran var. 1930'da kurulmuş. Ama nedense adı “Yeni Rejans” diye geçiyor. Şirin bir ortamı olduğu söylenebilir. İnsan kendini 1930'ların özensiz hazırlanmış Türk filmi dekoru içinde gibi hissediyor. Öyle sanıldığı gibi büyük bir yer değil. Ancak kapıdan içeri girdiğiniz anlardan itibaren size yapılan davranışlar buram buram bir şey kokuyor ki ben tam kelimeyi size vermek istemiyorum. Ama yine de bir ipucu vereyim, bunun halk arasındaki amiyane tabiri “ukalalık”. Rejans'a giden insanlar “bu gece ne yapalım, iyisi mi bir restorana gidelim. O da Rejans olabilir” demiyorlar benim alıngaçlarımın algıladığı kadarıyla... Oraya giden insanlar rutin bir görev yerine getirir gibi, alışkanlıktan Rejans'ı seçiyorlar. Böylece Rejans'ta kendi içine kapanık, kapalı bir çevre oluşuyor. Sonuçta da benim gibi insanlar Rejans'a gittiğinde kendini deplasmanda hakem oyunlarına kurban gitme stresini yaşayan Efes

rejans'ta

Pilsen Basketbol Takımı gibi hissediyor. Garson gelip "haydi bir an önce ne istediğinizi söyleyin de çekip gidin" havalarıyla yaklaşıyor size. Böyle garsonlar, böyle tavırlar takınan restoranlar olmaz olsun.
Ben ki gayet iyi önyargılarla gelmiştim Rejans'a, mükemmel bir biçimde soğuttu kendinden beni Levanten özentisi garson. Ben de adama şirin gözükmek için özel bir çaba göstermedim işin doğrusu. Kendime bir elmalı ördek istedim, hani filmlerde olur ya, komiktir ve yiyenler "vay beee" filan yaparlar... Sadık uşağım ve çıtır çömezim Bobin için de domuz pirzolası ısmarladım. (İnanmayın sayın okuyucular. Artık tek başıma ısmarlayabiliyorum - Bobin) Nasıl olsa çevrede çember sakal, kare beyinli ve kara düşünceli kimsecikler yoktu. Elmalı ördek ilginç bir yiyecek. Yanında fırına sürülmüş bir elma ve ıspanak püresi var. Bunlar birbirinden bağımsız yapılmış ama aynı tabağa konuşlandırılmış yemekler. Ayrı bir metal tabakta getirilen yemeklere yer açmak için hareket yapmayın sakın, etrafınızdakiler sizinle dalga geçebilir. Çünkü ördek ve domuz, çatal ve kaşık yardımıyla tabağınıza konuluyor. Bunu büyük bir ustalıkla yapan garson da kasım kasım kasılıyor. Gören de fizikte yeni bir teori filan buldu, yeni bir kıta keşfetti sanacak. Şimdi restorandan iyi anladığını söyleyen insanlar bana kızacak, büyük patron beni özelleştirmekle tehdit edecek ama yine de söyleyeyim: Ördek o kadar da lezzetli bir besin maddesi değil. Tadı hindiyi andırmakla beraber biraz daha yumuşak olmasıyla artı puan, daha ince ve küçük kemikli olmasıyla eksi puan alıyor. Domuz pirzolasının ise bildiğimiz ve günlük tükettiğimiz etlerden hiçbir farkı yok. (Öyle hiç de Hopdediks'in yediği nar gibi domuzlara benzemiyor, kuzu etinin anormal yağlısı gibi bir pirzola - Bobin) Durup dururken günaha girmeye değmez. Zaten bu restoranda öyle aman aman bir çeşit fazlalığı da yok. Taş çatlasa dört beş çeşit ana yemek ve bir o kadar da meze var. Siz bunlardan değişik kombinasyonlar çıkarmaya çalışıyorsunuz.
Yemeklerin küçük boyutları, bana Levantenler'in nasıl olup da o kadar zayıf kalabildikleri hakkında iyi bir fikir verdi. "İyi de bizim karnımız doymadı, ne yapacağız" diye düşünürken bir çılgınlık yapmak geçti aklımdan: başka bir yemek daha ısmarlayacaktım ve onu da hapır hupur yiyecektim. Çömez ajan Bobin havasını alacaktı bu arada tabii...
Ama garson gecenin lafını etti bana o anda: "Kusura bakmayın beyefendi ama mutfağımız kapandı, sadece tatlı servisi yapabiliyoruz." Bu kelimeler gecenin birinde, ikisinde, belki bazı yerlerde onikisinde normal karşılanabilirdi. Ama saat 21:45'te mutfağın kapanmış olmasını bir türlü aklım almıyordu. Zaten mönüde yazılı olan çoğu şeyi istediğim halde yiyememiştim... "Bir krem karamel ve kabak tatlısı getirin o zaman" dedim garsona. O da iyi bir restoranın kaçınması gereken bir sıradanlıkta, öylesine yapılmış ürünlerini sundu bana. Açlıktan ekmek bandıra bandıra yemeyi düşündüm, sonra dedim ki kendi kendime "şimdi etrafta bu kadar Levanten varken yapılmaz böyle bir şey..."

Bizim kaderimiz sütun arkalarına oturmak. Rejans'ta da şu ortadaki sütunun hemen arkasındaydık.

Ördekli ve domuzlu yemeklerin yaklaşık 500'er bin lira olduklarını düşünecek olursanız, içkiniz ve tatlınızla beraber 3 milyon civarında bir hesapla bu restoranı terketmek olası. Ama lütfen, ne kadar Levanten olursa olsun, bu garsonların size şöyle yukardan yukardan bakmalarına izin vermeyin. Tüketici haklarını savunma babında söylüyorum, bir restorana gidince patron sizsiniz, kendinizi o adamlara yedirmeyin.
Bu arada bir ek bilgi:
Rejans'ın kapatılıp, bir muayenehaneye dönüştürülme durumu varmış. Zavallı levantenler boynu bükük mü kalacaklar şimdi? Haydi milyonlar sokaklara dökülüp gösteriler yapın, bağırlarınızı polislerin coplarına açın:
Levantenler ortada bırakılamaaz.... ◊

fenerbahçesi

Fener ve bahçe... İkisinden de pek kalmadı İstanbul'da. Bir dakika hemşehrim, "site" tabir edilir üç taş blokun arasına atılan iki arşın yapay çimden ya da düz demir kalıp içindeki halojen sokak lambasından değil sözümüz

JAK DELEON

...Sözümüz, tarihin ve sözlüklerin yazıldığı anlamlarıyla "**fener**"den ve "**bahçe**"den...

Yok. Ara ki bulasın.

Öyle mi?

Ben aradım ve buldum, hem de ikisini birden: Fener bahçesi'ni. Onca çimentonun, asfaltın ve betonun arasında kolay olmadı; eminim, Fenerbahçesi'ni Fenerbahçesi yapan **Çelik Gülersoy** için daha da zor olmuştur!

Mikrofon Çelik Bey'de:

"*Efendim, önce isimden başlayalım. Doğrusu ve* ***düzgünü*** *Fenerbahçesi'dir, Fenerbahçe değil. Günlük konuşma dilinin yozlaşmasından semtler de alıyor nasibini ne yazık ki: Nişantaşı yerine Nişantaş, Mecidiyeköyü Mecidiyeköy oluveriyor, Kadıköyü de Kadıköy. Dabası da var. İndirimli satışlar yapan bir dükkanın vitrininde 'erkek çorap', 'kadın çanta' şeklinde ibareler görülebiliyor, yani insan marifetiyle nesnelere bile erkeklik ve dişilik bahşedilir oldu! Neyse... Önce Bizans imparatorları, ardından Osmanlı padişahları Anadolu tarafında sefere çıktıklarında, İstanbul'a geri dönerken bugün Fenerbahçesi adını verdiğimiz yerde konaklarlarmış; dinlenmek ya da payitahtı uzaktan seyretmek için olsa gerektir. Fatih Sultan Mehmet ve Kanuni Sultan Süleyman devirlerinden köşk izleri olan bu semt, 19. yüzyılda halka açılıyor. Bunun nedeni, İstanbul'da başgösteren iki büyük değişim: Ulaşım araçlarının ve özgürlüklerle can güvenliğinin artması. Daha önce araba şöyle dursun, ata binmek bile imtiyaz, seyahat da zaten öyle kolay değil, belirli yerlerin dışına adım attın mı ya Bostancıbaşı'nın bışmına uğruyorsun, ya da çapulcuların saldırısına. Ne diyorduk? 19. yüzyılda geniş bir mesire yeri haline geliyor Fenerbahçesi, 1950'lere kadar da öyle kalıyor, sonra dahili göçler ve kalabalıklaşmayla ne çimen kalıyor ne de doku. Sözcüğün gerçek anlamıyla buldozer geçiyor Fenerbahçesi'nin üzerinden, köşklerle bahçelerin yerini hızlı betonlaşma alıyor.*

*Biz Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu olarak önce fıstık, sakız ve servi ağaçlarını kurtardık; bu anıtsal ağaçlar Kanuni Sultan Süleyman devrine kadar uzanıyor. Ardından alttaki dokuyu (**çimen ve çiçek örtüsünü**) ihyaya çalıştık. Doğal yapıyı canlandırmak için kırlardan kökleriyle birlikte çimen aldık ve buraya tatbik ettik. Çimenin bir fazileti var, çok su istemiyor, güneşte serpiliyor ve çiçeklerini birlikte getiriyor. Bununla da yetinmeyip mesirenin tarihinde olmadığı nisbette bol çiçekleme yaptık. Mimari çizgilerde (**bir demlerin Kağıthane'si gibi**) İstanbul'un tarihinden soyutlanamayan mesire yerlerinden esintiler olsun istedik.*"

Peki ya "**felsefe**", Çelik Bey? İstanbul söz konusu olduğunda hemen akla gelen o dillere destan gönül felsefeniz?

"*Her şeyden önce gönlümdeki İstanbul ateşini pay etmek istiyorum, kıvılcımlar dağıtarak. Nasıl olabilir bu? Tarif ederek değil tabii, şekeri anlatmakla çocuğa şekeri öğretemeyiz, tattırmalıyız ki öğrensin tuzdan farkını. İstanbul'da ne kadar çok güzellik üretilirse, İstanbul'un dostları o kadar çok artar. Karakteri olmalı bir şehrin; doğal ve kültürel dokusu özelliğini yitirirse, şehir karakter değiştirir, yozlaşır ve bambaşka bir kimliğe bürünür. İstanbul'un özgün karakterini ko-*

rumak için geceli gündüzlü uğraş veriyorum; Fenerbahçesi de bu uğraşı gerdanlığında bir madalyon."

İstanbul'un eşsiz kimliğini oluşturan unsurlar "erozyon"a uğradığında, şehir "standart"laşır, tek tip blokları ve tekdüze yollarıyla herhangi bir büyücek yerleşim merkezinden farksız kalır. Ağaçları, çiçek öbekleri ve şirin patikalarıyla, İstanbul'u hızla teslim alan yeknesaklığa karşı savaşan bir "akciğer", zamanı durduran bir "**teneffüs**" odağı, felsefi anlamda bir "ada" Fenerbahçesi Parkı; gerçek İstanbullular'ın (*ve gerçek "İstanbulsever"lerin*) bir nebze olsun Şehri Kebir'in "**stres**"inden sıyrılıp soluklanabilecekleri "**rafine**" bir ortam.

Ama her zaman söyleriz, göz ve gönül doyumu kafi gelmez, biraz da damak tadı gerekir, o da Fenerbahçesi Parkı'nda bolca var.

15 Mart 1991 tarihinde, 1988 doğumlu parkın Bostancı'ya bakan yakasında ferah bir "cafe" açıldı: Romantika. Tabanı taş, çevresi ve tavanı cam olan bu mekan İstanbullular'ın gözdesi bugün. Sekizgen formdaki iki yan salon, deyimin eksiksiz anlamıyla birer "**kuş cenneti**"; papağandan kanaryaya, muhabbet kuşundan sakaya uzanan bir "**renkli kanatlılar senfonisi**" hoş bir sürpriz oluşturuyor konuklar için. Ana salon elips şeklinde; geniş cam cepheden Marmara Denizi'nin ve tekmil adaların seyrine dalınabiliyor. Yeşilbeyaz "**floral**" desenli Venedik avizelerinin (*adıyla müsemma*) romantik ışığında bir resital izlemek mümkün çünkü tam ortada müzik yeri mevcut.

Ve çiçekler... Tüm cepheyi çiçekler sarmış içerden, dersiniz ki o güzelim bahçe taşmış ve inanılmaz estetiğini kapalı kapılar ardına taşımış. Hava fazla sıcak mı geldi? Buyurun dışarı, beyefendi, siz de lütfediniz, hanımefendi, "**cafe**"mizi çevreleyen terasta kurulu bambu koltuklarımıza, doğunuzda "**Dans Bahçesi**" (*münbasıran tango gecelerine ayrılmıştır, mirim*), batınızda bol "**marguerite**" yataklı "**papatyalık**".

Bu nefis buket içinde yerinizi aldınız, "**yeni**" İstanbul (*trafik homurtusu, hava kirliliği, keşmekeşi ve gökyüzünü tırmalayan beton yığınlarıyla*) gri bir hayaldir şimdi, sıra geldi Romantika'nın "**mönü**"sünden "**hafif bir şeyler**" seçmeye: Vakit erken, güneş henüz yarıyola bile ulaşmamış, "**komple**" bir kahvaltıya ne buyurulur? Kek, pasta ve tart çeşitlerimiz "**envai**"dir, sıcak ve soğuk sandviçler keza, yanında taze sıkılşım portakal suyu, belki sonra bir Türk kahvesi. (*Efendim, bemen parantez, neredeyse tarih kadar eski olan bu tadı ve geleneği de unutur olduk, bazı "muhterem"ler bazı mekanlarda yemek üstüne "nescafe" söylüyorlarmış, ben duymamış olayım!*)

Ola ki hava sıcak, ucu bucağı gözükmez yeşilliklerin arasında ve (*bu kez değerli üstadımız adıyla müsemma*) "çelik mavisi" gökyüzünün altında uzunca yürüdünüz, asırlık ağaçlarla selamlaştınız, yüreğinizle beraber kanınız da ısındı, hah, güzel bir dondurma kupasının başına oturmanın tam vaktidir!

Romantika,
Fenerbahçesi Parkı
Kadıköyü
Tel: 0.216.336 38 28

Önemli dipnot:

Evliya Çelebi'nin bahsettiği "cümle dilberanın deniz melekleri gibi yüzdüğü bir körfez içre beyaz kumsallı belde"yi, Michel François Preault'nun 1817 tarihli gravüründe görülen badem, nar, şeftali, kocayemiş ve defne ağaçlarını, suları bereketiyle balı gibi kapladığı için kıyıda neredeyse ele gelen uskumru, palamut, lüfer, torik ve orkinos balıklarını, Bizans devrinde Fenerbahçesi'ni 30 gün boyunca şenlikle donatan bağbozumu bayramına katılanları ya da Osmanlı'nın son demlerinde bu kıyıları faytonlarıyla şereflendiren beyzadelerle paşazadeleri göremeyeceksiniz bugün parkta ama ola ki sevgili Çelik Bey'e rastlarsınız, bir "Pistacia Atlantica" ağacının gölgesinde dinlenmekte, eski İstanbul'u özleyenlere bir tutam zarafet sunmakta, dostlarıyla birlikte Refik Fersan'ın Hicaz beztesini mırıldanmaktadır.

"Gel bu yaz şöyle Fenerbahçe'de birkaç gün kal.
Ağaç altında uzan, kendini bülyalara sal.
Gece mehtaba sarıl, gökteki yıldızlara dal.
Bekliyor bak seni sahilde şu maun sandal.
Gezeceksen güzelim, gel Kalamış'tan beni al."

Herşeyi arkasında bırakmış, eşya bile almamış yanına, **az** bir **para**yla yola çıkmış. Yaş 32 **hedef Amerika**... Herkes **mantıksızlık**la suçlamış, başaramazsın demiş ama o **inat** etmiş, bir taraftan kötü işlerde çalışarak para kazanmış, diğer taraftan **resim** yapmış. **Şimdi** Amerika'daki Türk sosyetesinin önemli isimlerinden biri. Resimleri **yok satıyor**, başarısının **zirve**sinde...

A TURKISH ARTIST IN NEW YORK

Barış ADALI
Fotoğraf: Süleyman TEL

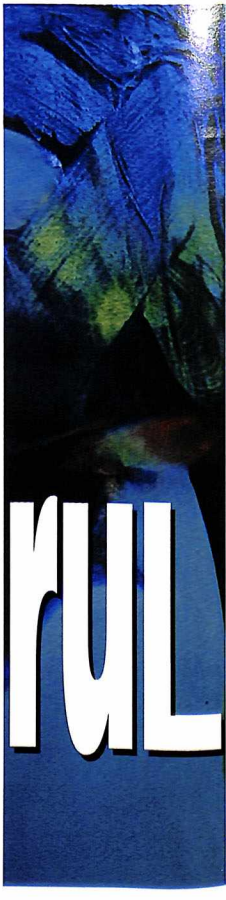

ertuğrul

Türkiye'deki son serginiz nasıl tepkiler aldı?

■ Serginin başında bulunamadım. O yüzden direkt nasıl tepkiler aldığını bilmiyorum ama bana aktarıldığı kadarıyla son derece olumlu. Satış açısından ve basına yansıması açısından da oldukça olumlu.

Bu yıl sizin için oldukça yoğun...

■ Amerika dışında mesela bu sene Barselona'da bir sergi açılacak. Haziran ayında büyük ihtimalle. Eylül'de New York'ta bir sergi var. Ekim'de İzmir'de... Daha sonrasını bilmiyorum...

İzmir'deki sergi, New York'takinin devamı niteliğinde mi olacak?

■ Hayır ben o tür sergileri pek sevmiyorum. Şova yönelik bir sergi yaparsınız, satış amaçlı olmayan bir sergi yaparsınız; o zaman şehir şehir dolaştırılır. Ama İstanbul'da sergi yapıyorsunuz; resimlerinizin yarısı satılıyor, satılmayan resimlerinizi Ankara'ya taşıyorsunuz. Orada da satılıyor biraz, oradan İzmir'e gidiyor. Bu şeklen yanlış geliyor bana. Her serginin kendine göre yapısı var. Resimlerinin de tabii ayrı ayrı olması lazım. Daha küçük boyutlu sergilerde daha mütevazı boyutta resimler olabilir. Daha iddialı sergilerde, daha büyük işler olur. Sergi önemli bir şey ve ben aslında büyük küçük sergi diye ayırmak istemiyorum. Çünkü her sergi sonuçta sizin serginiz. Her serginin resimleri kendisine aittir, satılan satılır, satılmayanı geri alırsınız.

Satılmayan resimler ne oluyor?

■ Onlar benim kendi koleksiyonuma kalıyor. Ayrıca sponsorlarımla beraber kurduğumuz vakfa veriliyor, oradan satılıyor, Atölyede satılıyor. Dolayısıyla sergi süresiyle sınırlı değil satış. Bir biçimde resimler tükeniyor.

Bu vakıf olayı nasıl bir şey; hayır amaçlı mı?

■ Hayır. Bu, başkanlığını Ahmet Ertegün'ün yaptığı, on koleksiyoncudan oluşan "Ateş Limited Partnership" adı altında iş yapan bir sanat vakfı. Yarı vakıf, yarı ticari müessese... Aslında bunlar benim sponsorlarım. Benden senede 48 tane resim alıyorlar. Bu 48 resmin gelirlerine ortağız. Ayrıca bana resim üretebilmem için maaş veriyorlar.

Peki 48'in üzerinde satış olursa...

■ 48'in üstündeki satışlar, ikinci seneden düşülüyor. Yani sonuçta vakfın dışında bir satış yapmam söz konusu değil...

Bir sonraki serginiz için neler düşünüyorsunuz?

■ Klasik sergi anlayışından çıkmak istiyorum. Kafamda enteresan bir iş var. Mekanik bir iş... Onun mekanik kısmını çözebilirsem; ilginç, şova dönük bir sergi olacak. Gayet geniş bir mekanda, özel bir tasarım düşünüyorum. Çok ayrıntısına girmek istemiyorum ama soyut bir heykel düşünün, bu heykelin sürekli değişen yüzeyleri ve her yüzeyinde resim var. Şimdilik bu kadar söyleyeyim.

Amerika'da yaşayan ünlü bir ressamsınız...

■ Doğrusu ben o kadar ünlü olduğumu düşünmüyorum. Ama şu anda New York'ta iki ayrı galeri tarafından, Miami'de yine iki galeri tarafından, Chicago'da bir galeri, Los Angeles ve Toronto'da da birer galeri tarafından temsil ediliyorum. Başarı mutlaka var ama henüz istediğim yere geldiğimi düşünmüyorum.

Gelmek istediğiniz yer neresi peki?

■ Aslında ona şöyle bakmak daha doğru olur: Herkes hakettiği yere gelmeli. Tabii her yiğidin gönlünde yatan arslan farklı. Benim gönlümde yatan da; bir gün gelsin, bütün dünya ülkelerinde sergileneyim. Benden sonra gelecek olan genç ressamlara küçük de olsa bir ışık olayım. Bu işin yapılabilir olduğunu kanıtlayalım hep beraber. Bu böyle bir ideal. O ideale ulaşabilirmiyim; şimdiden söylemek çok zor ama bu uğurda mücadele ediyorum.

Bu başarınızda eğitiminizin ne kadar yararı olduğunu düşünüyorsunuz?

■ Sanatın eğitimi çok değişken bir kavram. Kimi insanlar kötü bir eğitim süreci yaşamış, sonuçta okuldan nefret edip işini sevmemiş. Yani eğitimcilerin birinci görevi, nasıl sanat yapılacağını öğretmek olmamalı çünkü sanatçı kendi doğasından getiriyor. Hocalar ona öyle bir ufuk çizmeliler, öyle bir hedef göstermeliler ki eğitilen kişi, cesaretle amaçlarının üstüne gidebilsin. Benim için eğitim bu kadar. Bunun dışında teknik birtakım problemler çözülecek. Zaten belli bir yere gelmiş ressam adayı, teknik olayını halletmek zorunda yoksa sanatını icra edemeyecek. Birinci derecede önemli olan, öğrenciye motivasyon verebilmek, yeni ufuklar göstermek.

Türk kimliğinizi Amerikalılara kabul ettirmek zor olmadı mı?

■ Her sanatın bir dili var. Resmin şansı da görsel bir dilinin olması. Benim şansım da Anadolu gibi bir yerde doğup büyümüş olmam. Burada sayısız uygarlıklar gelmiş geçmiş ve her geçen mutlaka belli izler bırakmış. Buradan alınacak çok şey vardır. Batı malzemesini tüketmek üzere oysa bizim için öyle değil. Biz iki taraftan bombardımana tutulduk. Bir taraftan Anadolu, diğer taraftan batı... İki aşırı ucun arasında bir tepki oluşuyor. Bu tepkiyi sanatınıza dökebilirseniz başarılı olursunuz. Yaşar Kemal, Yılmaz Güney, Orhan Kemal, Abidin Dino bunu yapmıştır, ben de bunu yapmaya çalışıyorum. Gençler batılıları taklit etmeyi bırakıp, onların kültürünü onlara geri satmaya çalışmayı bırakıp, kendi kültürlerini sanatlarına yansıtırlarsa daha başarılı olurlar. ◇

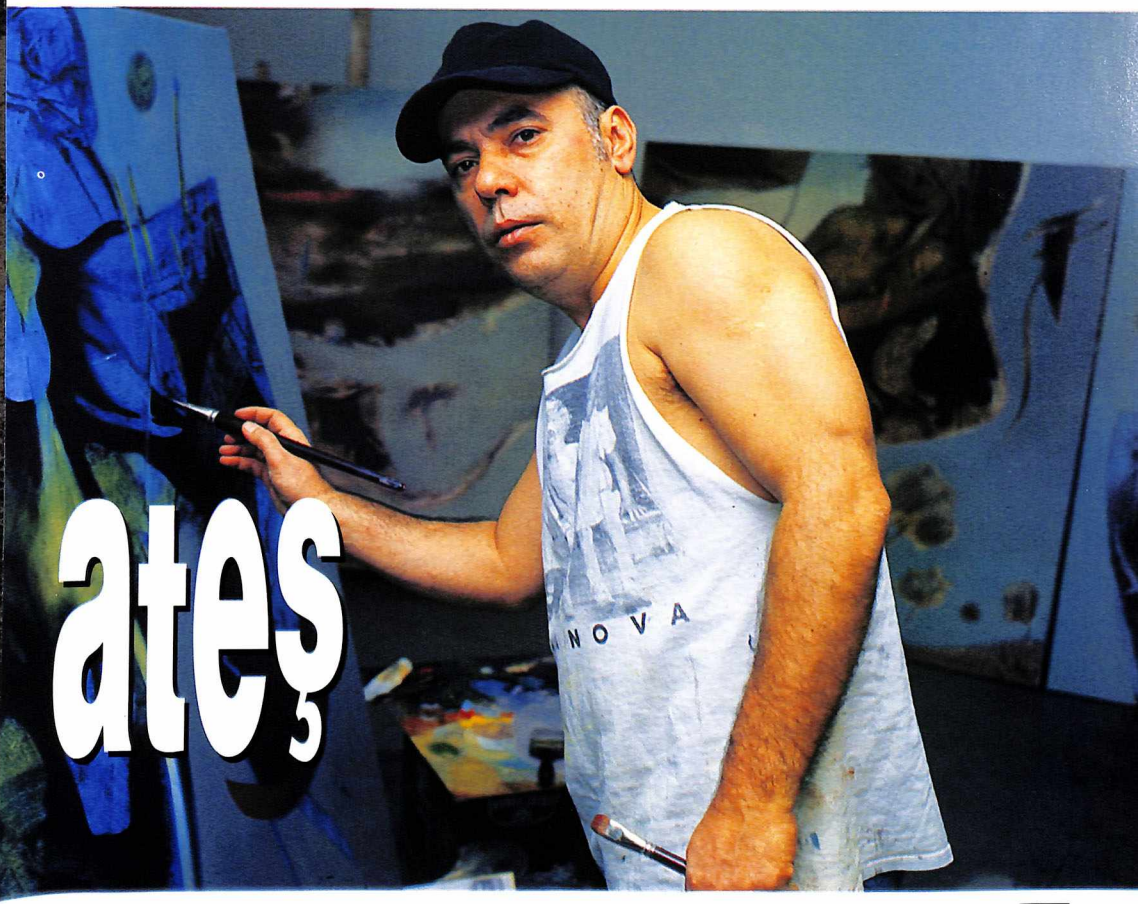

ayın filmleri

Kaynak: UIP, Warner Bros ve Özen Film	seyirci	hasılat
1 BUDALA DEDEKTİF 2 (Ace Ventura: When Nature Calls) Jim Carrey'nin ülkemizde gösterilen son filmi, yine ülkemizde gösterilen ilk filminin devamı. Jim Carrey esprileri her zamanki gibi kimilerini sinir ederken kimilerini de gülmekten çatlatıyor.	502.814	85.995.520
2 DÜRÜST OYUN (Fair Game) Baldwin ve Crawford'u biraraya getirdikten sonra film değil, kukla oynatsanız milyonlar seyreder. Fazla yoruma gerek yok, bu filmi de seyretmeyen kalmadı .	220.637	40.816.620
3 YEDİ (Seven) Seven, David Fincher'ın yönetmenliği, akıl çalıştıran öyküsü ve Morgan Freeman'le Kevin Spacey'in çok en iyi filmlerinden biri. Brad Pitt bile iyi durmuş.	215.564	38.468.130
4 INTERNET'DE AV (The Net) Doğru zamanlamayla ortaya çıkan The Net, güzel Sandra Bullock'un varlığı ve günümüz koşullarında tamamen mümkün bir hikayeyle çok sıkı bir film.	93.482	19.307.900
5 DESPERADO Mesajlı filmlerden nefret ettiğini söyleyen Rodriguez'in bol eğlenceli Western taşlaması, bir "Büyük Film" parodisi. Antonio Banderas, Selma Hayek, Steve Buscemi ve Tarantino ile sürükleyici bir hikaye.	62.181	13.759.580
6 KIRIK OK (Broken Arrow) Nükleer bombaların peşinde koşuşturan biri kötü biri iyi iki asker, zamanla yarışıyorlar. John Woo'nun bol hareketli, Travolta'lı ve Slater'lı filmi Igiyle izleniyor.	59.548	12.942.640
7 HEAT Robert De Niro ve Al Pacino'nun karşı karşıya gelmesiyle büyük gürültüler kopartan Michael Mann filmi, son dakikasına kadar nefeslerin tutulmasına sebep oluyor. Bomba gibi film.	52.923	11.393.850
8 OLAĞAN ŞÜPHELİLER (Usual Suspects) Usual Suspects gibi filmlerin varlığı aklıbaşında seyircilere huzur veriyor. Bu harika suç öyküsünde neyin gerçek neyin düzmece olduğu finale kadar anlaşılamıyor.	31.409	5.296.500
9 ELVEDA LAS VEGAS (Leaving Las Vegas) Bu inanılmaz güzellikteki filmde Nicolas Cage ve Elizabeth Shue, içki içerek intihar etme yolunu seçen umutsuz bir yazarla onun fahişe sevgilisini canlandırıyorlar.	25.167	4.859.230
10 YERALTI (Underground) İslami kesime "Aa, nasıl olur da Kusturica savaşa karşı ve tarafsız olur" dedirten film. Savaş sürüyor aldatmacasıyla yıllarca yeraltı sığınağında yaşayan bir grup insanın garip, komik öyküsü.	16.813	4.267.800

elveda las vegas

leaving las vegas

O ne güzel filmdi öyle. İnsanı büyülüyor, bütün karamsarlığına rağmen sonsuz huzur veriyor. Nicolas Cage bu yıllardan sonra Wild At Heart dönemindeki nefis performansını tekrar yakalamış. Elizabeth Shue ise, aynı Nicole Kidman'ın çıkışı gibi beklenmedik derecede büyük bir oyunculuk sergiliyor. Benjamin Sanderson (*Cage*), kendini son derece alkole vermiş, işini ve karısını kaybetmiş, jübile olarak da bütün parasını toparlayıp Las Vegas'a gidiyor, ölümüne içki içecek. Bu arada bir fahişeyle tanışıyor ve onun evinde kalmaya başlıyor. Ne kadın adama içkiyi bırak diyor, ne de adam kadına fahişelik yapmamasını söylüyor. İkisi de son derece umursamaz, bezgin, hayatın getireceği herşeye razılar. Ben ölümüne içmeye devam ediyor. Kurtuluş yok, en küçük bir ümit yok ve ölüme doğru hızla sürüklenen bu adamın yerinde olmayı, kaçmayı dileyebiliyorsunuz. Mutsuz sonu bile seyirciye huzur veriyor.

yeraltı

underground

Kim ne derse desin biz bu filmi çok hem de çook sevdik. Ve değerli eleştirmenlerin Kusturica'yı Sırp'çılık yapmakla suçlamasına hiç mi hiç anlam veremedik. İnanılmaz bir ritmi, temposu olan filmin oyuncuları da muhteşemdi. Kusturica'nın hemem hemen her filminde tanık olduğumuz sürreel, düşsel anlatımı, insanın içini fıkır fıkır oynatan fokur fokur kaynatan müziğiyle film, her anlamda "görsel" ve "düşünsel" bir "şölen"di. Girişi, gelişmesi ve finaliyle tam bir çember kurguya sahip film, geçmişi geleceği, bugünü de böylelikle çok ince bir zekayla sorgulamış oluyordu. Herkesin çok dolaysız fazla direk ve kuru bulduğu film boynuca Kusturica'nın yaptığı göndermeler ise bizce çok yerli yerindeydi. Bir daha film yapamayacağım diyecek kadar üzülen ve alınan Kusturica'nın bizi ne derece kaale alacağı şüpheli; ama biz yine de diğer filmlerini Babam İş gezisinde, Çingeneler Zamanı, Arizona Dream - de bayıla bayıla seyrettiğimiz gibi bu filmini belki de çok severek daha çok düşünerek seyrettiğimizi söylemekte yarar görüyoruz.

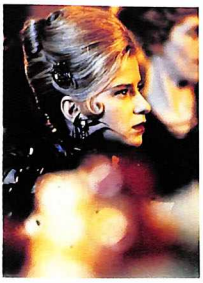

desperado

Desperado, 25 yaşındaki Robert Rodriguez'in (*Aslında adı Roberto ama Hollywood bir o'yu atıverdi*) ikinci filmi. Son derece zevkli, eğlendirici ilk filmi El Mariachi'nin (*Gitarım ve Silahım*) devamı gibi... Ama değil de. Konu olarak evet, ama stil olarak bin kat daha abartılı ve eğlenceli. 70'lerde çevrilen en abartılı kovboy ve yalnız kahraman filmlerinin en keyifli, en klişe özellikleri çok güzel bir hikayenin akışı içinde eritilmiş. "Büyük Film"lerin parodisi demek doğru olur, Sam Raimi'nin yönettiği Hızlı ve Ölü'yle aynı klasmana koyulabilir. Ama ne yazık ki seyirciyi ve medyayı ilgilendiren Banderas'ın ne kadar yakışıklı olduğu ve aman allahları, boyunun nasıl da 1.65 olabileceğiydi! (*Biz de o kadarız, ne olmuş yani?*) Gencecik Rodriguez oturuyor, senaryosuyla, kamerasıyla, yapımcılığı ve yönetmenliğiyle bu kadar sıcak bir film yaratıyor, dönüp bakan yok. Bu arada hem rol aldığı hem de senaryosunu yazdığı, Rodriguez'in de yönettiği yeni filmi From Dusk Till Dawn'la yakında bağımlılarını mutlu edecek olan Quentin Tarantino'yu az da olsa görebildik. Belki de artık film çekmeyeceğini, sadece senaryolar yazacağını söyleyen Tarantino, Rodriguez'le sıkı bir ekip oluşturacak. Zaten dikkat ederseniz tasarım olarak Pulp Fiction neyse, Desperado da film albümünden afişine kadar benzer bir yaklaşımın ürünü.

heat

Rabıt'la Paçino karşı karşıya kahve içiyorlarmış, breh breh... Film çok sıkı, iyi de bu sahneyi bu kadar abartmaya ne gerek var ki? Yeteri kadar paranız varsa Hamas lideriyle Hazreti Musa'yı da karşı karşıya getirebilirsiniz filminizde. Hem Elizabeth Taylor, Rock Hudson ve James Dean'in Devlerin Aşkı'nda karşı karşıya gelmesi ne oluyor o zaman? Film, türünün diğer örneklerinde pek rastlanmayacak ölçüde uzun. Buna rağmen zıpkın gibi seyrediyoruz. Yalnız Robert De Niro'nun filmin başındaki soygunda gereksiz yere adam öldürdü diye vurmaya kalkıştığı Wraingo'dan ne farkı var? O fark olsun diye de pis Wraingo'nun aslında zavallı genç kızları döve döve öldürdüğünü görüyoruz. Filmin bütününe bakınca ne kadar da gereksiz gelen bir 'kötünün altını çizme' unsuru! Filmi çok beğendiğimiz için bu noktalar canımızı sıktı, yoksa son derece memnun kaldık. Bir de: Robert De Niro, "Sıcaklığı (Heat, hani filmin adı) hissettiğinde 30 saniye içinde bırakıp gidemeyeceğin hiçbir şey olmamalı" diyor. Ancak filmin afişinde ve içinde bol bol "başını 30 saniye içinde kurtaramayacağı hiçbir şey yoktu" şeklinde cümleler geçiyor. Ne bu yahu?

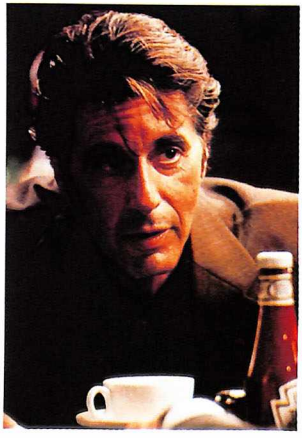

kırık ok broken arrow

John Travolta resmen patladı, herkes biliyor bunu. Christian Slater da sıkı adamdır, tamam. John Woo'nun ise bu tür filmlerin üstadı olduğu bilinir, kabul. Ama Kırık Ok, kendinizi her tür abartıya eğlence adına teslim etmeye hazırladığınızda bile zor çekilen bir film. Belki de 80'lerden kalan abartılı, kahramanlı filmlerin son örneklerinden biri. Pek beğenmedik.

sonsuz ihtiras to die for

Gus Van Sant işini biliyor. Her yönetmenin entrikalarla tıka basa doldurup ders vermeye çalışırcasına yorumlayacağı bu hikayeyi nefis bir tarzla sunmuş. Nicole Kidman'ı da hiç bu kadar başarılı görmemiştik, dahası görmeyi beklemezdik. Matt Dillon ve Nicole Kidman'ın varlığına güvenip pekala alelade anlatımlı alışıldık bir Hollywood işi de üretilebilirdi. Ancak, filmde seyirciyi aldatmaya ve doldurışa getirmeye yönelik hiçbir öğe yok.

bisikletçi cyclo

İşte bir mükemmel film daha. Tabii ki bu film de anlaşılmadığından olacak beğenilmedi. Kabul, film oldukça ağırdı, temposu hemen hemen yoktu ama... O şiirsellik, görsellik, plastik tad... Filmin hemen hemen her karesi bir adet güzel fotoğraftı. Oyuncular da çok iyiydi.

(Get Sborty, Cyclo ve Underground yorumları için Ayşegül Sönmez'e teşekkürler)

tut şu bücürü get shorty

Seni seviyorum Danny De Vito. Hele o koltukta otururken havada kalan ayakların yok mu seni bücür seni şeker şey seni. Travolta sen benim beyaz porche'li prensim, aşkım bir tanemsin, o kırıta kırıta, esneye esneye yürüyüşün, pratik "gang" zekan ve bomba gibi aksanın... Zaten bence aksanın ve yürüyüşün birbirini tamamlıyor. Böyle konuşmasan böyle yürüyümezdin. Gelelim Rene Russo'ya. Senin için hiç iyi duygular beslemedim. Film, iyiydi de sen fazla göze batmadın. İyi bir oyuncu değilsin sen Rene, üzgünüm. Gene Hackman, seni unutmadım. Arada sırada seni de böyle stres vermeyen, gerilimi olmayan rollerde görmek bayağı iyi oluyor hani. Gelelim filme... Geldik bitti bile. Bu kadar "süper star" bir arada olur da film kötü olur mu, hem de Tarantino ekolünden.

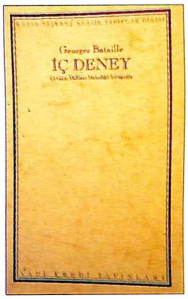

GEORGES BATAILLE
İÇ DENEY

Hayatı boyunca okuduğu felsefe kitapları toplasanız bir elin beş parmağını geçmez birinin *(o biri benim)* görüşlerine ne kadar itibar edilir ya da edilmeli tartışılır. Yalnız şu da var:"**İç Deney**" bildiğiniz felsefe kitaplarından değil. Adı üstünde iç deney. Dolayısıyla felsefesizliğin sefaletinden olacak o yüzden böyle algıladım bilemiyorum ama şöyle tanımlıyorum: sıkı bir roman kadar sürükleyici ve baştan çıkarıcı. Teması gece, kurban, ateş, erotizm, aşk, korku, gülüş, ölüm, tin ve bilgi*(sizlik)* olan bir roman gibi. Hatta ötesi. Ve her şey Zerdüşt'ün "**Gece aynı zamanda bir güneştir**" cümlesiyle başlıyor. *"Geceyi temaşa ederken"* diyor Bataille *"hiçbir şey görmem, hiçbir şeyi sevmem. Onun içinde emilmiş, donmuş, hareketsiz kalırım. Yüce bir terör manzarasını, volkan şeklinde açılmış dünyayı, ateşle dolu göğü veya tini "kendinden geçirten" herhangi bir görünümü hayal edebilirim. Bu hayal ne kadar güzel ve altüst edici olursa olsun, gece bu sınırlı olabiliri aşar ama buna rağmen hiçbir şeydir, içinde duyarlı hiçbir şey yoktur, hatta sonundaki karanlıkta bile. İçinde her şey yok olur ama aşırılaşmış olarak, boş bir derinliği geçerim ve boş derinlik içimden geçer."* Neticede boş bir derinliği geçip, boş derinlik içinizden geçmiş, Nietzsche sizi hep etkilemiş, ancak onun insanını saldırgan bulmuşsanız Bataille'ın içe dönük insanı size çok söyleyecektir. Çünkü ge-ce ay-nı za-man-da bir gü-neş-tir.

ÇEVİRİ: M. M. YAKUPOĞLU
183 SAYFA
YAPI KREDİ

CHARLES WILLEFORD
YANIK PORTAKAL

Willeford'un *(kendisi at terbiyeciliği, boksörlük, radyoculuk, ressamlık yapmış sıkı bir adam)* bu sıkı polisiyesi üç bölümden oluşuyor: *"Bir şey yoktur"*, *"Bir şey olsaydı da bilemezdik"*, *"Bilseydik de başkalarına bildiremezdik"*. James Figueras, küçük ama emin adımlarla mesleğinde ilerleyen bir sanat eleştirmenidir. Bu arada İngilizce öğretmenliği yapan sevgilisi Berenice Hollis'le ilişkisi limonidir. Zira, Berenice hem James'in hayatınının kadını değildir, hem taşralıdır. Neyse bir gün adamımıza, sanatın s'sinden anlamayan galericisi Gloria ünlü kolleksiyoncu Cassidy'nin kendisiyle özel olarak görüşmek istediğini söyler. Görüşmenin konusu tek bir tabloyla, no. One tablosuyla *(tablo şu ama: asılı olduğu duvarın çatlağı görülen boş bir çerçeve)* 1920'lerin Paris'ini alt üst eden efsane ressam Jacques Debierue'dür. Bir yangında bütün eserlerini kaybeden nihilist gerçeküstücülüğün kurucusu olduğu iddia edilen Debierue, Florida'ya gelmiştir ve Cassidy adamımıza ondan bir röportaj ayarlamıştır. Röportajın karşılığında adamımız Cassidy için bir Debierue yürütecektir. Ve olay böyle başlar. James'le Berenice Debierue'yü bulur, tanışırlar, James söyleşiyi yapar, hatta fotoğraf bile çeker, ancak onca ısrara rağmen Debierue James'e hiçbir çalışmasını göstermez. Bunun üzerine James, Debierue'nün, sinemaya gitmesini fırsat bilerek evine gizlice girer. İşte bundan sonrası "Bir şey olsaydı da bilemezdik", "Bilseydik de başkalarına bildiremezdik" in sahasına giriyor... Ve o saha *"Bir şey yoktur"*un sahasıdır.

ÇEVİRİ: FÜSUN UMAR
149 SAYFA
AYRINTI

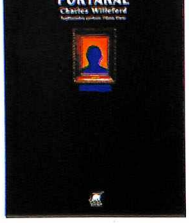

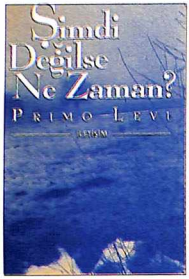

PRIMO LEVI
ŞİMDİ DEĞİLSE NE ZAMAN?

"-Niçin özellikle burada durdun?
-Tesadüfen, öylesine: bir tabıl ambarı gördüm. Bir de senin yüzünü.
-Yüzümün diğerlerinden farklı nesi var ki?
-Tamam işte, hiçbir farkı yok.
Delikanlı utangaç utangaç güldü:
-Birçokları gibi güven veren bir yüz. Sen Moskova'da dolaşsan yabancılar seni yol sormak için durdururlar.
- Ve bata ederler: eğer ben yolları bulmada o kadar başarılı olsaydım, burada kalmazdım. Bak sana çok şey sunamıyorum, ne mideme, ne de ruhuna. Adım Mendel ve Mendel Menahem yerine geçiyor, "teselli" eden demek, ancak ben hiç kimseyi teselli etmedim"

Onbin yıllık okur olsa da insan bir romanın kendini nereden ve nasıl yakalayacağını bilemiyor. Bazen adı, bazen kahramanın adı, bazen konu, bazen diyaloglar. Gerçekten bilemiyorsunuz. Bir bakıyorsunuz romanın adı sizi yakaladı sanıyorken (*başta "Şimdi Değilse Ne Zaman?" adı çekiciydi*) hiç de öyle olmadığını, asıl sizi ele geçirenin yukarıdaki diyalog -*daba doğrusu "Adım Mendel ve Mendel Menahem yerine geçiyor, "teselli" eden demek, ancak ben hiç kimseyi teselli etmedim" cümlesinin*- olduğunu anlıyor ve Mendel denilen bu tüm yakınları köydeki toplu mezarda kalmış olan- inançsız Yahudinin, bu kitapsız saatçinin, bu cephenin "Alman tarafı"na düşüp kaybolmuş Kızıl Ordu askerinin peşine takılıyorsunuz. Ve doğrusu hiç de fena olmuyor.

ÇEVİRİ: NEVİN ÖZKAN
382 SAYFA
İLETİŞİM

ERNESTO CHE GUEVARA
LATINOAMERICANA
BİR MOTOSİKLET GEZİSİ GÜNLÜĞÜ
1951/ 52

Özür dilerim ama Che konusunda objektif olmam mümkün değil, dolayısıyla çeviriyi şöyle böyle bulsam da, Che'nin *(pek olacağını sanmıyorum ya, ama varsayalım ki Che adını ilk kez şimdi burada duyuyorsunuz, bu durumda yapmanız gereken ilk şey: Kendinizi bir kitapçıya atmak. İkinci şey ise, kitapçıya Che demek)* günlüğünü elinde tutmak başlıbaşına bir saadet. Artık manyaklıkla mı yoksa hayranlığın verdiği kaçınılmaz bir budalılıkla mı bilemeyeceğim adeta onunla birlikte motosiklet üstünde, köpeği Comeback ile ne bileyim İnkalar ülkesinde, çölde, yedi göllerde, Los Angeles caddelerinde, bazen güneş tepenizde kaynarken, bazen bomboş sahilde, deniz tarafından esen serin rüzgar altında, geceler ve günler boyunca yol almak, tek kelimeyle fevkalade. *(Bu arada Che'yi canlı kategorisinde değerlendiremeyen hazı ortodoks ve romantik Che'cilerin dikkatine: Sizi nasıl etkiler bilemeyeceğim -pre gerilla zamanı diye kendinizi avutabilirsiniz tabii-)* ama şimdi sıralayacağım şeyleri öğrenmek ona karşı hissettiklerimi hiç değiştirmedi, gerçek şu ki: Che'nin nefesi kokuyor, artı tuvalete çıkıyor. Şöyle ki, bir gece sancısı tutuyor, geride lazımlık içinde bir hatıra bırakmaya utandığı için, pencereden sarkıp bütün sancısını uzaya tevdi ediyor, ertesi sabah nasıl bir sonuç elde ettiğini görmek için pencerenin altını tetkik ediyor. Bir üçüncü şey: heyecanlı ve ateşli bir kadınla kocasının gözlerinin önünde bir macerası oluyor.

ÇEVİRİ: SALİHA NAZLI KAYA
175 SAYFA
ÇİVİYAZILARI

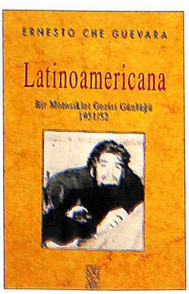

AHMET CEMAL
INGEBORG BACHMANN

Yıllar önce Malina'nın (*I. B'nın nasıl tanımlayacağımı bilemediğim romanı*) çarpıtı biri olarak şu kadarını söyleyebiliyorum: Çarpıldığınız noktada sessizlik başlıyor, o yüzden I. B'nın şiirleri üzerine tek satır edemiyor, sadece şiirlerinden gelişi güzel alıntılayabiliyorsunuz, gerisi sizi aşıyor: *"Palmiye dalı kırılıyor karda, / basamaklar çöküyor, / patlıyor donmuş kent,/ kışın yabancı ışığında./ Çocuklar bağırarak geçmekte, / açlık dağının yanından, / beyaz undan yerlerken, / duaları göğe yükselmekte/ Kışın zengin alacası/ altın rengi mandalinaların, / vahşi rüzgarlar savırılıyor. / Yuvarlanıyor kan portakalı / Ben ise yalnız başıma yatmaktayım / yaralarımla, buzdan dikenlerin içinde / kar henüz başlamamış/ bağ koymaya gözlerime. / Bana sımsıkı sarılan ölüler, / susmaktalar bütün dillerde. / Hiç yok sevenim/ ve kimse lamba tutmadı önüme.", (...) "açılmışlı aşkın sırları / ama ilk kez burada- / tavlar aktığında aşağı / ve soluğu yaladığında bizi / dağın eteklerinde, / sonunda tükenen krater / bu kapalı bedenlerin anahtarını verdiğinde." (....) "Isıtmıyor güneş, deniz sesini yitirmiş. / Karlarla paketlenmiş mezarları kimse açmıyor. / Hiçbir mangal doldurulmuyor mu/ korlarla? Ama yapan, kor değil. / Kurtar beni! Daha fazla ölemem." (...)"Çamaşır ipine çok ağır gelmiş çarşaf; / neredeyse düşecek. Ama beni örtmüyor. / Henüz suçluyum. Beni kaldır. / Suçsuzum. Beni kaldır. / Çıkar buz kıymığını donmuş gözden, / bakışlarla del, / ara mavi derinliklerde, / yüz, bak ve dal: / Ben değilim / Benim."*

200 SAYFA
KAVRAM

ŞİRİN DEVRİM
ŞAKİR PAŞA AİLESİ
"HARİKA ÇILGINLAR"

İşin gerçeği şu ki, bu kitabı elinize alır almaz insanın Hain evlat Ökkeş'ten pek farkı kalmıyor. Şöyle ki, başlıyor düşünmeye. Aslında düşlemeye. "Büyükbabam Cevad Paşa, annem Fahrelnissa Zeid, teyzem ressam Aliye Berger, dayım da Halikarnas Balıkçısı, baba bir anne ayrı ablam da Fikret Adil'in karısı, üstelik de çapkın karısı, öyle çapkın ki, Fikret Adil'in arkadaşlarıyla flört edip edip en sonunda Abidin Dino'nun ağabeyi Ahmet Dino'ya kaçsaydı, yeğenlerimden biri de seramikçi Füreya Koral olsaydı nasıl olurdu?". Kuşkusuz prima bir şey olurdu. Yani doğuştan renkli bir hayata gözlerinizi açardınız. Tabii bu renge katkıda bulunan türlü felaketler de olurdu o başka: Ne bileyim dayınız *(Halikarnas Balıkçısı)* baba katili olarak anılır, sürgüne gönderilir, aile onu aforoz eder, teyzeniz *(Aliye Berger, sevgilisi Charles Berger kendisini aldattığı için, onları suç üstü yakaladığında tabii ki)* kıskançlıktan gözü döndüğü için rakibesine kurşun sıkar, skandal gazetelere yansır, babanız New York Borsasının çökmesiyle servetini yitirir, derken annenizle babanızın yolları ayrılır, üvey baba sorunu vb. olur, ama çevrenizde Yakup Kadri'lerden Azra Erhat'lara dek bir sürü yazar, çizer, ressam, politikacı olur... Velhasıl, genetiği değiştiremezseniz. O yüzden gelin genetik realitesini tanıyın ve Büyükada'daki köşkte gözlerini dünyaya açan Şirin Devrim'in "harika çılgınlar" dediği Şakir Paşa ailesinin hikayesini okuyun...

271 SAYFA
MİLLİYET

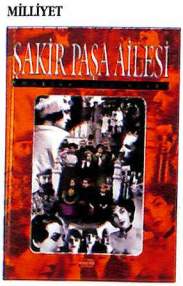

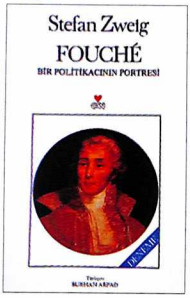

STEFAN ZWEIG
FOUCHÉ
BİR POLİTİKACININ PORTRESİ

Napoleon'un *"yaşamım boyunca tanıdığım en aşağılık dönek"*, yazarı Zweig'in ise *"ihanet edecek kimseyi bulamayınca kendi kendisine ihanet edecek kadar yoldan çıkmış biri"* dediği birinin psikolojisini merak etmemek mümkün mü? Kanımca değil, Fouché, cılız, kansız, sinirli ve çirkin bir oğlan olarak 1759'un 31 Mayıs'ında dünyaya gözlerini açıyor. Oğlan o kadar cılız ki, onbeş dakika koşsa yorgun düşüyor, kıyıdan iki mil uzaklaşsa deniz tutuyor *(alçağa merhamet, please!)*, bu koşullar altında da bir rahipler okulunda okumaya başlıyor, çalışkanlığıyla sivriliyor, yirmisinden otuzuna kadar yıllarını manastırda geçiriyor, gölgede geçen bu sessiz on yılın sonunda ne mi oluyor: Susabilme tekniğini, kendini gizleyebilme sanatı, ruhları okuyabilme ve psikoloji ustalığı kapıyor. Rosati adı verilen bir çevreye giriyor ve orada bir başka hainle ince dudaklı ve solgun yüzlü bir avukatla, Robespierre'le tanışıyor. O sıralarda Robespierre, giyotin fetvaları çıkarmak yerine zarif dizeler yazan bir adam... Banyosunda katledilecek olan Marat ise öfkeli komünist manifestolar yerine duygu yüklü romanlar yazan biri. Soğukkanlı ama tutkulu adamımız ise onları dinliyor. Henüz Robespierre'in kızkardeşiyle nişanlanması söz konusu değil *(Ayrıca, varlıklı bir tüccarın çirkin kızıyla evlenecek)*. Bonaparte ise kimsenin tanımadığı bir teğmen ve esamesi bile okunmuyor. Sonuç? Hainlerin hayatları hakikaten renkli okuyor.

ÇEVİRİ: BURHAN ARPAD
223 SAYFA
CAN

KİTAP..LAR!

AŞK GECESİ/ HONORE DE BALZAC / 110 SAYFA / ÇEVİRİ: T. AKAN / MİLLİYET

Bütün klasikleri bacak kadarken okuyup hatmetmiş aziz Negatifçiler: Tabii ki size inanıyor ve güveniyoruz lakin hafıza bu, şaşar, beşer vs. O yüzden ara ara tazelemekte büyük fayda var. Bu durumda da gelin, Balzac'ın bu nefis hikayelerini bir kez daha okuyun, okudukça unuttuğunuz yerleri hatırlayacaksınız. Örnekse "Aşk Gecesi" hikayesini. Hani orada pislik bir herifin teki vardı: darağacına gidenlerin suratına kahkahalarla gülen, menfaati uğruna herkesi aldatan, kısacası dünya yüzüne gelebilecek en rezil ve de en kötü avukatı olan Müsyü Avenelles. Biliyorsunuz kendisi Parisli güzel bir kadınla evlenmişti ve güzel karısını acaip kıskanıyordu. Pekiyi o kadıncağıza ne olmuştu hatırlıyor musunuz? Hâlâ çıkaramadıysanız o halde okuyun!

EFSUNCU BABA... / HÜSEYİN RAHMİ / 322 SAYFA / GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİ: KEMAL BEK / ÖZGÜR:

1887. Genç Hüseyin Rahmi (*23 yaşındadır o tarihte*), ilk romanını -*Şık*'ı- dönemin ünlü romancısı Ahmet Mithat Efendi'ye göndermiş, haber bekliyor, bir de ne görsün ertesi gün romanın gazetede - Ahmet Mithat Efendi'nin çıkardığı Tercüman-ı Hakikat gazetesinde- yayımlanacağını, kendisinin matbaaya çağrıldığını okumasın mı. Tabii gözlerine inanamıyor, *(istediğin kadar fenalıklar geçir genç romancı adayı: devir öyle bir devirmiş. Bu gün değil bir roman, yüz romanını göndersen bir gazetede tefrika edilme şansın yok)* her neyse sonunda gazeteye gidiyor fakat o da ne: Ahmet Mithat Efendi ona pek alaycı gelen bir sesle, *"oğlum senin ağzın daba süt kokuyor. Bu roman usta işi. Senin ne kalemin, ne görgün buna yetmez, sana mubakkak bir yardım eden var. Söyle bakalım baban mıdır, ağabeyin midir, arkadaşın mıdır, o kimdir"* demiyor mu? Bunun üzerine Hüseyin Rahmi küçülüyor, büzülüyor, söz bulamıyor. Sonunda gözlerinde dökülen iki damlayla cevap veriyor. Ve Ahmet Mithat Efendi'de böylece ona inanıyor. Ha, bu arada ilerleyen zaman içinde Ahmet Mithat Efendi'nin kızını verme teklifini nazikçe reddediyor ve ömür boyunca evlenmiyor. Bütün bunları niçin mi anlatıp duruyorum: Herhalde sayfa dolsun diye değil. Bir şeyler kapın diye tabii ki.

İSTANBUL HANELERİ - EVLİLİK, AİLE VE DOĞURGANLIK 1880- 1940 / ALAN DUBEN & CEM BEHAR / 283 SAYFA / İLETİŞİM

Adından da kolayca tahmin ettiğiniz gibi, kitap 19. yy'ı 20. yy.'e bağlayan dönemde -yani İmparatorluktan Cumhuriyete geçilen zaman diliminde- İstanbul'da evlilik, aile ve doğurganlık ilişkilerini konu alıyor. İşin ilginç yanı şu ki, yaygın görüşlerin aksine İstanbul'da yaşayan son dönem Osmanlı familyaları geniş değil küçükmüş. İkincisi, çocuk sayısı temeline dayalı bir aile planlaması gelişmiş, üçüncüsü erkek ve kadınları geç evlenmeye yönelten bir yapı oluşmuş, dördüncüsü erkek çokeşliliği ise epeyce düşükmüş. Bu bağlamda yanlış ve eksik bilgilenmelerden kurtulmak isteyenler İstanbul Haneleri'ni kaçırmasınlar.

TATAR ÇÖLÜ / DINO BUZZATI / 174 SAYFA / ÇEVİRİ: NİHAL ÖNAL / CAN

"(..) Hava karardığı halde hiçbir pencere aydınlık değildi; duvarların tepesinde de hiçbir ışık görünmüyordu. Yalnız, ak bir buluta karşı yalpa vuran bir yarasa vardı. Sonunda Drogo, seslenmeyi denedi: "Hey!" diye bağırdı."Kimse yok mu?"

O zaman, duvarların dibine yığılmış gölgeden, bir adam çıktı; kır sakallı, elinde küçük torbasıyla yoksul bir işsize benziyordu. Yarı karanlıkta pek iyi seçilmiyordu, yalnızca gözlerinin alıp parlıyordu. Drogo, içi rahatlayarak ona baktı.

"Kimi arıyorsunuz bayım?" diye sordu adam.

"Kaleyi arıyorum. Bu mu?"

"Artık Kale yok burada," dedi yabancı, babacan bir tavırla. "Her tarafı kapalı, on yıldır kimse yok."

"Peki Kale nerede?" Drogo, birdenbire kızmıştı adama."

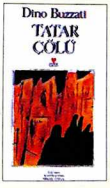

Evet, Kale neredeydi? Bir Eylül sabahı subay çıkar çıkmaz ilk atandığı göreve başlamak için Bastiani Kalesi'ne gitmek üzere erkenden yola çıkan Giovanni Drogo kentten çıkmış, at üstünde saatlerce gitmiş, lakin Kale'ye ulaşamamıştı. Hem ayrıca ulaştığında onu bekleyen neydi? Tatar Çölü'ydü. İyi de o çölün sırrı neydi? Sırra vakıf olmak için okuyacaksınız. İkincisi, bilmeyenler için söyleyeyim Buzzati'nin kaleminin değdiği her metin gizem, tuhaflık dolu ve meşumdur. Ona göre.

Dünya Listeleri, en çok satan albümler:

1-	Film Müziği	Waiting to Exhale
2-	Mariah Carey	Daydream
3-	Alanis Morissette	Jagged Little Pill
4-	Bush	Sixteen Stone
5-	Oasis	Morning Glory
6-	Hootie & The Blowfish	Cracked Rear Mirror
7-	Shania Twaina	The Woman In Me
8-	Smashing Pumpkins	Mellon Collie And ...
9-	Alan Jackson	Greatest Hits
10-	R. Kelly	R.Kelly

Dünya Listeleri, en çok satan single'lar:

1-	M. Carey & Boys II Man	One Sweet Day
2-	Whitney Houston	Exhale
3-	Everything But The Girl	Missing
4-	Joan Osbourne	One Of Us
5-	L. L. Cool J	Hey Lover
6-	Goo Goo Dolls	Name
7-	Deep Blue Something	Breakfast At Tiffany's
8-	La Bouche	Be My Lover
9-	Monica	Before You Walk Out Of...
10-	The Tony Rich Project	Nobody Knows

(Yukarıdaki listeler Billboard'dan alınmıştır)

En çok satan Türkçe kasetler:

1-	Özlem Tekin	Kime Ne
2-	Haluk Levent	Bir Gece Vakti
3-	Seçil	Uhde
4-	Hazal	Sevdalım
5-	Levent Yüksel	2. Albümü
6-	Emel	Ruhun Duymaz
7-	Sibel Sezal	Gizli Bahçe
8-	Önder Focan Group	Sekiz
9-	Kerim Tekin	Kara Gözlüm
10-	Coşkun Sabah	Ayrılmayalım

Türkiye'de en çok satan yabancı kasetler:

1-	Film Müziği	Desperado
2-	Toplama	Unforgettable Love Songs
3-	Jose Carreras	Passion
4-	Elton John	Love Songs
5-	Dream Theatre	A Change Of Seasons
6-	Toplama	A Tribute To Carole King
7-	Basia	On Broadway
8-	Film Müziği	Waiting To Exhale
9-	Francis Cabrel	Samedi Soir Sur La Terre
10-	Enya	Memory Of Trees

(Yukarıdaki listeler Levent Uzelli Music Center'ın satışları baz alınarak hazırlanmıştır.)

TOPLAMA
TOP SLOWS
BMG

Diskolarda çalan hızlı dans parçalarının arasında genelde Rock slowlarını duyarız. İş duygulara gelince Rock müziği gerekli görülüyor herhalde... Yine de dans müziği yapanların da slow parçaları var. Bu toplamada M People, Take That, Rednex gibi grupların yanında Air Supply, Annie Lennox yer almış. 80'lerin ve 90'ların slowları...

LIVING COLOUR
PRIDE
Epic/Sony

Living Colour, bir Rock grubu ve işini iyi yapıyor. "Pride" isimli bu albümde, grubun "Vivid", "Stain", "Time's Up" albümlerinden ve "Biscuits" isimli EP' sinden alınmış parçaların yanı sıra daha önce yayınlanmamış dört parça yer alıyor. Modern Rock sound'unun gerçekten oldukça iyi örnekleri albümde toplanmış.

BIG MOUNTAIN
RESISTANCE
Giant/BMG

İlk albümleri "Unity" ve "Baby, I Love Your Way" single'ının başarısından sonra dünya çapında ün sahibi olan Big Mountain, Jamaika dışından (Kaliforniya) bu adanın müziğini yapıyor. Reggae müziğinin yeni temsilcileri ikinci albümleri "Resistance"ta yer alan 15 parçayla (CD'de 16) başarılarını sürdürmeyi hedefliyorlar.

MR. BIG
HEY MAN
Atlantic/Balet

"Mr. Big" albümünden "Big Love" her şeyi başlattı. Ardından "Lean Into It" albümü ve "To Be With You" geldi. "Bump Ahead"de yorumlanan Cat Stevens klasiği "Wild World"den sonra şimdi de Mr. Big dördöncü stüdyo albümüyle karşımızda. Daha çok konser havasında kaydedilen albümün başarısına kesin gözüyle bakılıyor. İyi besteler, derinleşmiş sözler...

TOPLAMA
UNFORGETTABLE LOVE SONGS
WEA/Balet

Bu ay aşk şarkılarını sevenlerin ayı olsa gerek. Artık klasikleşmiş slowlar eski ve yeni seslerin yorumlarıyla. Drifters'dan Ben E. King'e, Alphaville'den Everly Brothers'a, Jason Donovan'dan Kylie Minogue'a... Kısaca 60'lardan 90'lara tam bir ballad çorbası. "Ne tür müzik dinlersiniz?" sorusuna "Abi ben slow müzik dinlerim" cevabını uygun görenlere...

GOO GOO DOLLS
A BOY NAMED GOO
WB/Balet

Amerikan Rock müziği ne yazık ki Avrupa'daki örnekleri kadar yaratıcı olamıyor. Belki de bu Amerikan halkının beğenisinden kaynaklanıyordur. Goo Goo Dolls da bu gerçeği kıramayan gruplardan biri. "Eye Of The Tiger" benzeri parçalar, alışılmış ritmler, naif sözler... Umarız Amerikan müziği de bir gün kendisine iyi bir karakter edinir.

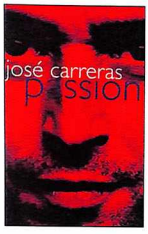

JOSE CARRERAS
PASSION
Erato/Balet

Dünyanın en ünlü tenorlarından Joze Carreras "Passion" isimli çalışmasıyla Türk müzikseverlerin karşısında. Müzikle profesyonel olarak ilgilenmeye on bir yaşında başlayan sanatçının bu son albümünde birbirinden güzel on dört parça yer alıyor. "Three Tenors In Concert"tan sonra bu albümün tadı damağınızda kalacak.

DEEP BLUE SOMETHING
HOME
Interscope/Balet

The Connels grubundan hoşlanıyor musunuz? Cevabınız evetse Deep Blue Something'den de hoşlanacağınızı garanti edebiliriz. "Home" grubun ilk albümü. Texaslı grup, iki kardeş olan Todd ve Toby Pipes tarafından kurulmuş. Yumuşak müzik, çok güzel sözler ve ölümsüz Rock müziği. Amerikan Rock müziğinin tek tük çıkan iyi örneklerinden biri...

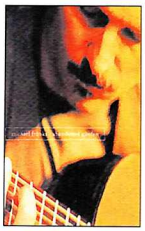

MICHAEL FRANKS
ABANDONED GARDEN
WB/Balet

İyice çılgınlaşan, kalitesini kaybeden dans müziği; gürültüsü artan, yorucu Rock müziği... Tüm bunların arasında biraz kafa dinlemek istiyorsanız işte tam size göre bir albüm. Eski vokal Jazz albümlerini hatırlatan çok güzel bir çalışma. Michael Franks'in sesi akarsu gibi temiz ve berrak. Besteler oldukça güzel...

FİLM MÜZİĞİ
HEAT
WB/Balet

Michale Mann'in mükemmel oyuncularla desteklediği muhteşem filmi "Heat"in müzikleri, filmin başarısının en büyük destekçisi. Albüme göz atıldığı zaman Brian Eno ve Kronos Quartet hemen göze çarpıyor. "Heat", bazı film müziği albümleri gibi popüler isimlerle kendisini sattırma yoluna gitmemiş. Bu arada kaliteden de hiç ödün vermemiş. Her zaman dinlenebilecek bir çalışma.

FİLM MÜZİĞİ
FRIENDS
WB/Balet

Genel film müzikleri geleneğine uyan bir albüm. The Rembrandts, Hootie & The Blowfish, Lou Reed, R.E.M., Pretenders gibi grup ve şarkıcıların film için seçilmiş parçaları bir arada. Film müziklerinden ya da toplamalardan hoşlananlar için bire bir. Yine de "Heat"in müziklerine teğet bile geçmeyen bir albüm...

MÜJDAT AKGÜN
DANCE WITH TURKISH INSTRUMENTAL HITS
Balet

"Dance With Turkish Instrumental Hits", Müjdat Akgün'ün ikinci solo albümü. Yıllarca Alpay'la beraber çalıştıktan sonra birçok konulu ve belgesel filmin müziklerini yapan Akgün, bu albümde "Aklım Sende Kaldı" isimli bir önceki albümünden oldukça değişik bir çizgide ilerliyor. Otantik Türk müziğini seven yabancıların ve türün meraklısı Türklerin kaçırmaması gereken bir albüm.

VAN MORRISON WITH GEORGIE FAME & FRIENDS
HOW LONG HAS THIS BEEN GOING ON
Verve/PolyGram

Van Morrison, her ne kadar Rockçı diye anılmak istemese de bu tür müziğin bayağı eski isimlerinden biri. Yine de bu albümde yapılmış olan müzik Jazz. 3 Mayıs 1995'te Londra'da Ronnie Scott's Club'da canlı olarak kaydedilmiş. Albümde Morrison'a Georgie Fame eşlik etmiş. Açık havadaki Jazz konserlerini özleyenler için küçük bir hediye...

QUINCY JONES
Q'S JOOK JOINT
WB/Balet

Quincy Jones, müzik yaşamının ellinci yılını bu albümle kutluyor. Müzik dolu ve müzikle geçen elli yılı için düzenlediği partiye Ray Charles, Stevie Wonder, Lester Young, Dizzy Gillespie, Bono, Brandy, Chaka Khan, Phil Collins gibi birçok büyük sanatçının yanı sıra, aramızdan ayrılan büyük isimler, ruhlarıyla eşlik ediyorlar. Fazla laf gereksiz...

SONIC YOUTH
WASHING MACHINE
Geffen/BMG

Modern Rock'ın gelişiminde çok büyük katkısı olan Sonic Youth, 12. stüdyo albümü "Washing Machine"le müzik marketlerinde... İlk albümlerini çıkarttıkları 1981 yılından bu yana geçen 15 yıl içinde büyük gelişme kaydeden grubun bu olgunlaşmanın doruğundaki albümü kendine has stiliyle mutlaka her arşivde bulunmalı...

TORI AMOS
BOYS FOR PELE
EW/Balet

Tori Amos, bundan önceki iki albümü "Little Earthquakes" ve Under The Pink"le neler yapabileceğini göstermiş, kalitesinin ödülünü milyonları geçen satış rakamlarıyla almıştı. Şimdi kendisini daha özgür hissettiği bir ortamda yaptığı bu üçüncü albümünde, ödün vermek bir yana ilk iki albümün kalitesini geçmiş bulunuyor. 18 parçalık albüm mükemmel...

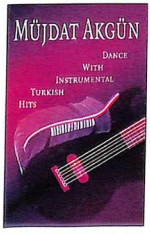

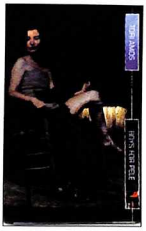

• ÖNE ÇIKANLAR •

MÜZİK BORSASI

Radyo Kulüp'te her Cumartesi 20 30- 21 30 saatleri arasında yayınlanan Güven Erkin Erkal'ın sunduğu Müzik Borsası programında Türk Pop listelerine alternatif olarak dinleyici faks ve telefonlarıyla bir Türk Rock listesi oluşturuldu. Her ay gelen istekler doğrultusunda oluşan liste şöyle:

1.	Yaşamaya ...	Bulutsuzluk Özlemi
2.	Herkes Şanslı ...	Özlem Tekin
3.	Beraberken	Kaynak
4.	Nerdesin	Haluk Levent
5.	Sakın Gelme	MFÖ
6.	Tut Beni ...	Kesmeşeker
7.	Yolculuk Rüzgara	Tüzmen
8.	Al Alabilirsen	Tanju Aşanel
9.	Endişe-i Muhabbet	Pentagram ve Vitamin
10.	Yat Geliyorum	E. Tibet Ağırtan

...VE HÜR FM

92.6 frekansına taşınan Hür FM'de Türk Rock müziğini destekleyen radyolardan.
Türk müziğine ayrılması gereken saatleri, ortalıkta mantar gibi biten yeni popçular yerine kaliteden ödün vermeyen Rockçılara ayıran Hür FM, belli günlerde yeni grupları konuk ediyor ve dinleyicilerine ayrıntılı bilgi veriyor.

Hazırlayan Barış ADALI

TİYATRO STÜDYOSU'NU DESTEKLEYİN...

Tiyatro Stüdyosu, 20 Mart'ta perde diyecek, yepyeni bir salonda, "Histeri"yle izleyicilerle buluşacaktı. Olmadı. Topluluk elemanlarının büyük emek ve para harcayarak tiyatroya dönüştürdükleri Odeon Sineması yanıp kül oldu bildiğiniz gibi. 6 yıllık birikimleri, bütün dekorkostümleri, her şeyleri... Onlar yılmış değiller. Buna rağmen şu da bir gerçek ki, Haluk Bilginer, Zuhal Olcay, Ahmet Levendoğlu'ndan oluşan Tiyatro Stüdyosu'nun desteğe ihtiyacı var. Biz, topluluğun yeni oyununu görmek istiyoruz. Salonlarının yeniden yapılmasını istiyoruz. Sponsorluğu üstlenecek kuruluş yok mu?

"İSYANCILAR" ALMANYA YOLCUSU

Recep Bilginer'in oyunu "İsyancılar" Almanya yolcusu. Oyun, Devlet Tiyatroları'nın Avrupa Birliği Kültür bütünleşmesi programına paralel olarak Avrupa'da düzenleyeceği tiyatro turnelerinin ilk etabı. Bu turne kapsamında 45 kişilik sanatçı kadrosu, aralarında Münih, Frankfurt, Berlin, Stutgart'ın da bulunduğu çeşitli kentlerde, 2 Nisan - 10 Mayıs tarihleri arasında tam 35 temsil verecek.

ADALET ADALETİ ARIYOR AMA ACABA BULUYOR MU?

Tiyatro Truva, Kazım Eryüksel'in yazdığı "Adalet Adaleti Arıyor" adlı oyunu Bahçelievler Necip Fazıl Kısakürek Kültürevi Salonu'nda sahneliyor. Oyun, "seven ve hayatını tüm şekilleriyle kocasına veren bir kadını o noktaya (kocasını öldürme noktası) getiren olayların yargılanmasıdır ve bu yargılamada yalnız kadının değil, insanın nasıl yaşaması gerektiği anlatılmaktadır" diyor Tiyatro Truvacılar. Konu çok da çekici görünmüyor ama yine de gidip görmeden bir şey söylenemez.

(Tiyatro Truva, Hatboyu Caddesi, Bakırköy, 570 38 91)

"KADINCIKLAR"A GENÇ YORUM

Bir genelevde yaşananları anlatan bol ödüllü "Kadıncıklar", Antalya Devlet Tiyatrosu'nda sahneleniyor. Tuncer Cüceoğlu'nun oyunu yıllar önce Levent Kırca Tiyatrosu'nca sahnelenmiş ve büyük ilgi görmüştü. "Kadıncıklar", Antalya'da Babür Nutku yönetiminde genç bir ekip tarafından oynanıyor.

TİYATRODA BİR KOLTUĞUNUZ OLSUN İSTER MİSİNİZ?

TOBAV (Devlet Tiyatroları Opera ve Balesi Çalışanları Vakfı), Ortaköy'de Beşiktaş Belediyesi'nden bir mekan kiraladı ve bu mekanda bir sanat-kültür merkezi kurabilmek için çalışmalara başladı. Ve bu sahneye de Afife Jale Sahnesi adını verdi. Şimdi TOBAV bir çağrıda bulunuyor ve diyor ki; Afife Jale Sahnesi'ndeki koltuklardan birinin arkasında sizin isminizin bulunmasını ister misiniz? Cevabınız evet ise 30 milyon lira bağışta bulunabilirsiniz.

Hesap numarası şöyle: Vakıflar Bankası Taksim Şubesi / 22292

ZAFER DİPER'İN YORUMUYLA "DAVA"

Bizim Tiyatro, bu sezon "Dava"yı sergiliyor. "Dava"yı Franz Kafka'nın yapıtından yararlanarak Zafer Diper oyunlaştırmış ve yönetmiş. Oyunun sahne düzenlemesi Selahattin Güney'e, ışık ve müzik Murat Öncül'e ait. Zafer Diper, Nazan Diper, Ceyda Aşar ve Pınar Öğünç oynuyor.

(Aksanat, İstiklal cad, Beyoğlu, 252 35 00)

APTALLARA GÜZEL GELEN TELEVİZYON DİZİLERİ

Ferhan Şensoy, "Aptallara Güzel Gelen Televizyon Dizileri"ni, geçen sezon oynamayı düşünüyordu. Ancak oyunun teknik donanımı çok fazlaydı ve Ferhan Şensoy'u ekonomik olarak da zorluyordu. Bu ilginç oyun sonunda başladı. Anca Visdei ile Ferhan Şensoy'un yazdığı oyunda Derya Baykal, Ferhan Şensoy ve Rasim Öztekin oynuyor. Kaçırmayın...

(Ortaoyuncular, İstiklal cad, Beyoğlu, 251 18 65)

İLK TİYATRO KLİBİ TARTIŞMASI

"Küskün Kahvenin Türküsü"nü kliplendirerek bir ilke imza atan Tiyatropati Topluluğu, şu günlerde biraz rahatsız. Çünkü Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu'ndan Levent Kazak ilk tiyatro klibini kendilerinin çektiğini söylüyormuş. Tiyatropati'ciler, "bir ilk yapılmışsa buna ikinci defa ilk demenin anlamı yok, kötü niyet olduğunu sanmıyoruz, ama bu durum tiyatrocuların birbirinden ne kadar habersiz olduğunu gösteriyor, bu haberi yayınlayan medyanın da doğru haber yerme sorumluluğunu ne derece yerine getirdiğini merak ediyoruz" diyorlar.

"kral ve ben" nihayet istanbul'da

"Kral ve Ben" denince akla kim gelir? Tabii ki kel kafalı müthiş aktör Yul Brynner ve Deborah Kerr, müthiş geniş salonlar, komik yürüyüşlü kadınlar, geniş etekli elbiseler, Doğu ile Batı arasındaki tezatlar, kral ile öğretmenin çatışmaları, sevimli kavgaları... Sinemanın unutulmazları arasında yerini almış olan bu film aslında bir müzikalden, müzikal de bir kitaptan uyarlanmış. Bu ünlü müzikal, New York'daki ilk sahnelenişinden 45 yıl sonra İstanbul sahnelerinde. İstanbul Devlet Opera ve Balesi, Richard Rodgers - Oscar Hammerstein II ikilisinin ünlü müzikalini sergilemeyi sürdürüyor. Böylece bir ilk daha gerçekleştirilmiş oluyor.

"Kral ve Ben" yapıtı, Margaret Langdon'un "Anna ve Siyam Kralı" adlı romanına dayanıyor. Langdon, romanını gerçek bir öyküden almış ve 1862 yılında Siyam Kralının çocuklarına öğretmenlik yapmak üzere Bangkok'a giden İngiliz Anna Leonowens'in anılarından yola çıkmış. Ve bu yapıt ilk kez 1951 yılında New York'da sergilenmiş.

Yul Brynner, 1985 yılındaki ölümüne kadar 4 bin kezden fazla oynamış bu rolü sahnede. Yul Brynner ile özdeşleşmiş olan bu müzikalin İstanbul'daki produksiyonunda Siyam Kralı rolünü Cahit Şaher, Anna'yı ise Ruhsar Öcal oynuyor. Yönetmen Haldun Dormen, "Kral ve Ben" kitapçığında yer alan "Kral, Anna ve Ben" başlıklı yazıda, müzikali ilk sahnelendiği gece izlediğini belirtiyor ve şöyle diyor:

"O gecenin sonunda Brynner, Lawrence'la (Gertrude Lawrence) birlikte çılgınca alkışlanmış ve sonraki yıllarda büyük bir yıldız olacağını kanıtlamıştı. Zaten bir yıl sonra aynı müzikalin filmini Deborah Kerr'la yapmış ve dünya çapında büyük bir "star" oluvermişti. Yıllarca önce o ilk gece Kral ve Ben'i büyük bir keyifle izlerken, günün birinde aynı oyunu İstanbul Devlet Operası'nda sahneye koyacağım aklıma bile gelmemişti... O yıllarda İstanbul'da opera bile kurulmamıştı. Türkiye'deki "müzikal" kavramı ise Ses Opereti adı altında sergilenen derme çatma, revümsü komikliklerden oluşuyordu. Muhlis Sabahattin'lerin, Rey Kardeşlerin unutulmaz yapıtları yerlerini bu abuk subuk kolajlara bırakmıştı her nedense... Türkiye'de bir gün görkemli çağdaş müzikallerin sergileneceği benim gibi hayali çok geniş bir sanatçı adayının aklına bile gelemezdi. Nasıl gelsin ki! Kral ve Ben, birbirinden tamamen apayrı iki kültür kavramının, kadın erkek tartışmasının, dünyaya açılmanın, kişilik savaşının, kimine göre de feminizm utkusunun inanılmaz zarif bir hoşgörü çerçevesi içinde, görkemli bir dille anlatılmasıdır."

"Kral ve Ben" müzikalinde orkestrayı şef Serdar Yalçın yönetiyor. Dekor ve kostümlerini Osman Şengezer'in hazırladığı yapıtın koreografisini Selçuk Borak gerçekleştirmiş. Sakın kaçırmayın, olur mu?

(İstanbul Devlet Opera ve Balesi, AKM, Taksim, 251 56 00)

Hazırlayan: Dilek GİRGİN CAN

dikkat yalçın menteş

Yalçın Menteş, on yıllık bir aradan sonra sahneye çıkıyor. Ve birçokları gibi o da sahnenin büyüsünün bambaşka olduğunu söylüyor. Tek başına, üç saat süren bir gösteriyle, üstelik uzun bir aradan sonra sahneye dönmek cesaret isteyen bir iş... Yalçın Menteş, Hakan Köksal ile Utku Gürtunca'nın yazdığı kabarede medyadan cep telefonlarına, Gümrük Birliği'nden Habitat'a kadar birçok güncel olaya mizahi bir dille yaklaşıyor. İlk bölüm çok komik. Bu bölümde son olarak da Yıldo'nun taklidini yapıyor ve Yıldo'yu çok fazla "belden aşağı" espri yapması nedeniyle eleştiriyor. Ama gösteri boyunca kendisi de bu tarzı sık sık benimsiyor ve eleştirisiyle çelişiyor. İkinci bölüm, lider taklitleri üzerine kurulu. Demirel, Erbakan, Yılmaz ve Ecevit'in taklidini yapıyor. Bir bıyık, şapka, gözlükle inanılmaz değişiyor. Ama esas katkı şüphesiz ki kendisinden. Yüzünü çok iyi kullanıyor. Ama bu bölümde biraz fazlaca duygusal olmaktan da kaçınamıyor. Bugünlere nasıl geldiğini, bu gösteri başlamadan önce yaşadıklarını biraz sulugözlü bir üslupla anlatıyor, ki bu da epeyce sıkıcı oluyor. Ama bu hali, sahne özlemiyle açıklanıp, hoşgörülebilir belki. Sonuç olarak şu söylenebilir ki; bu tarzı seviyorsanız beğeneceksiniz "Dikkat Yalçın Menteş"i.

dokununca söylerim

(Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu)

"Dokununca Söylerim" oyunu, aslında "Kelebekler Özgürdür" oyunu. Bu oyun, yıllar önce Hadi Çaman Tiyatrosu tarafından sahnelenmiş, çok da beğenilmişti. Oyun "Kelebekler Özgürdür" diye tanınıyorken niye isim değişikliği yapılmış, pek anlaşılmıyor. Söylenen sebep, yeni bir çeviri ve adaptasyon, bu nedenle isim değişikliği... Leonard Gershe'nin yazdığı oyunun rejisini, İstanbul Devlet Tiyatrosu sanatçılarından Cüneyt Çalışkur yapmış. Başrolde, çeviri ve adaptasyonu gerçekleştiren Levent Kazak var. Esprili, duygusal kör genç rolüne, sevimli Levent Kazak çok iyi oturmuş. Doğal, içten bir oyun sergiliyor. Deli dolu komşu kızda Nur Gürkan var. Gürkan, oyunun başında tutuk, inandırıcı değil. Ancak annenin oyuna katılış sahnesinde rahatlıyor ve sonrasında bıcır bıcır tavrıyla sempati topluyor. Selma Sonat ise, deneyimli oyunculuğuyla kör gencin önce koruyucu, zorlayıcı, daha sonra hoşgörülü annesi rolünde göz dolduruyor. Zaten oyun, sevgi ve hoşgörü teması üzerine kurulu. Bunları ağdalı bir şekilde değil son derece sıcak, eğlenceli bir üslupla anlatıyor. Oyunun şarkısı da hoş. Hoş olmayan yanı ise iç karartıcı dekoru. Hiç uğraşılmamış, üzerinde durulmamış izlenimi veriyor ve doğrusu bu oyuna hiç yakışmıyor.

çatıdaki çatlak

(İstanbul Şehir Tiyatroları)

Çok iyi tanıdığımız insanlar var sahnede. Önce iki kardeşi tanıyoruz. Elliyi çoktan devirmiş, bir kadın ve bir erkek. Kadın, yani Fatma Hanım (Celile Toyon) evlenmemiş, bütün hayatını da ağabeyi Arif'in (Metin Çoban) bakımına adamış bir kadın. Onun kendi başına bir şey yapamayacağına öyle inanıyor ki, ayakkabısını bile giydirip bağlıyor. Bu kadın size de tanıdık geldi mi bilmiyorum. Arif ise, bütün bunları doğallıkla kabul ediyor. Neyse, Fatma'nın bir de komşusu var (Hale Rakunt Akınlı). Komşu, ameliyat olması gereken Fatma'yı, bir yardımcı tutması için ikna ediyor. Zaten zor geçinen Fatma ve Arif'in yaşamına gündelikçi Fatma Kadın (Hikmet Körmükçü), kocası Sadık (Sait Ergenç) ve bir sürü çocuk katılıyor. Ve böylece bütçeleri tepetaklak oluyor. Fatma ve Komşu, sık sık kadın olmanın zorluğundan, okuyamamış olmalarının acısından sözediyorlar. Bu arada kadın derneklerine de eleştiri yöneltilmiş, böyle bir derneğin yetkililerinden Bayan Hale kimliğinde. Bu yanıyla bir kadın oyunu "Çatıdaki Çatlak", ama aynı zamanda başka birçok soruna da eleştiri getiren bir oyun. Adalet Ağaoğlu'nun otuz yıl önce yazdığı bu yapıtta anlatılanlarda bunca yıl sonra değişen ne var? Koskoca bir hiç... Engin Uludağ, akıcı bir reji gerçekleştirmiş. Bir tek sahne, Sadık'ın eve ilk gelişinde Fatma Kadın ile konuşma sahnesi, çok uzun ve tekdüze. Komşu'da Hale R. Akınlı, çok iyi bir oyun çıkarıyor, ona bayılıyorsunuz. Hikmet Körmükçü de gündelikçi Fatma'yı doğallığın dışına hiç çıkmadan başarıyla yorumluyor.

Uygulanabilir fikirler... Pratik seçenekler... Yaşama sevinci...

Özel sayı: İzmir

Evler, café'ler, butikler, röportajlar

Rengârenk bahar sofraları

Neşeli kahvaltılardan samimi öğle yemeklerine, beş çayından şampanyalı kutlamalara ve şık akşam yemeklerine kadar mükemmel davet sofralarının incelikleri, başarılı düzenlemelere örnekler...

Cıvıl cıvıl çocuk odaları

Çocuk odası düzenlemesinde yatak seçiminden aydınlatmaya kadar pratik bilgiler, dekorasyon örnekleri. Adres ve fiyatlarıyla neşeli aksesuarlar...

Peyzaj mimarisinde renk unsuru

Bahçe düzenlemesinde mevsimlere göre değişen renklerin rolü, görsel ve psikolojik açıdan etkileri, hangi renk, ne ifade ediyor?

Tarihi liman kenti, Antibes

Fransa'da, Nice ile Cannes arasındaki huzur beldesi Antibes, geçmişin zengin izlerini taşıyan hareketli bir liman kenti...

Eskiyi yenileyin!

Eski mobilyalarınızı boyayarak yeni bir kimlik kazandırmaya ne dersiniz? Birkaç fırça darbesiyle dokunduğunuz her yere gençlik katın!

Britanya kapılarını açıyor

Kuleler, şatolar, kaleler ve tarihi kentleriyle Britanya, geçmişini geleceğe açıyor.

Evinizi yastıklarla süsleyin

Dekorasyonun vazgeçilmez aksesuarları olan yastıklara en renkli örnekler, fiyatlar, adresler...

Fransa'dan 3 özel ev

Klasik ama sıkıcı olmayan bir dekorasyon örneği, renklerin köşekapmaca oynadığı yüzyıllık bir ev, dekorasyonun çıkış noktasını çizgili kumaşların oluşturduğu modern bir apartman dairesi...

Almanak

Ahşaptan fiberglasa mutfağınızı renklendiren tepsiler, çocuk odası abajurları, ev tekstil ürünlerinin temizliği.

Ve daha pek çok ilginç konu...

Nisan sayısı çıktı!

Milliyet Dergi Grubu

ISLAK KURU TEMİZLİKTE EN PRATİK!

"ENTEGRE" ŞAMPUANLAMA SİSTEMİ

Z85 Electronic

ÜÇÜ BİR ARADA

Z 85 Electronic emiş hortumuna bağlı şampuanlama sistemi ile, kullanımı çok kolay ve çok fonksiyonlu bir elektrikli süpürge. Yüksek emiş gücü ve zengin aksesuarları sayesinde köşe bucak temizliğini zahmetsiz hale getiriyor, ıslak kuru temizlikte ve şampuanlamada rakip tanımıyor.
Z 85 Electronic ile evinizdeki tüm zeminler, halılar hatta mobilyalar benzersiz temizlikle tanışacak.

Z 85 ELECTRONIC

- Üçü bir arada. (ıslak - kuru ve şampuanlama)
- Halı, mobilya ve sert zemin yıkama.
- "Kullanış kolaylığı": Emiş hortumuna entegre şampuanlama sistemi.
- Elektronik güç ayarı.
- Her yöne hareketli beş döner tekerlek.

Electrolux

"Beyaz Eşyada Dünya Lideri"

ÜCRETSİZ TÜKETİCİ DANIŞMA SERVİSİ 0800 211 6032

TARLABAŞI BULVARI NO:35 TAKSİM 80080 İSTANBUL TEL: 0.212.293 10 20 FAX: 0.212.251 60 94

Bankacılığımız kadar doğal!
EMLAK BANKASI nitelikli bankacılık hizmetlerini çevre duyarlılığı ile geliştiriyor. Şimdi, bağlandığı hizmet kalitesini, müşteri mutluluğunu yeni çevre tasarımlarıyla güçlendiriyor. Doğayı koruyan ve geliştiren bir çevre anlayışıyla dünyayı kucaklıyor.
EMLAK BANKASI
"Daha Uygar Bir Yaşam İçin"